

رویه قضایی در حوزه اقتصادی، اراضی و شهرسازی

اعتراض به آرای قطعی کمیسیون اختلافات گمرکی

معاونت حقوقی، پیشگیری و پژوهش
دیوان عدالت اداری
اداره کل آموزش
زمستان ۱۳۹۸

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رویه قضایی در حوزه اقتصادی، اراضی و شهرسازی

اعتراض به آرای قطعی کمیسیون اختلافات گمرکی

معاونت حقوقی، پیشگیری و پژوهش
دیوان عدالت اداری
اداره کل آموزش
زمستان ۱۳۹۸

فهرست مطالب

مقدمه.....	۱
مبحث اول: اعتراض به رأی قطعی کمیسیون اختلافات گمرکی به جهت اختلاف در تشخیص تعرفه	
طرح بحث.....	۵
نکات کلیدی.....	۶
قوانین و مقررات.....	۱۴
بند د ماده ۱، بند ل ماده ۱، ماده ۵، ۶، ۷، ۲۹، ۳۰، ۳۴، ۳۹، ۴۳، ۴۴، ۴۵، ۴۹، ۵۷، ۶۶، ۶۷، ۶۸، ۷۴، ۷۵، ۷۸، ۹۱، ۹۲، ۹۳، ۱۰۸، ۱۱۹، ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۴۴ الی ۱۵۰، ۱۵۷ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰.....	۱۴
مواد ۲۰۹ الی ۲۱۸ آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۱.....	۳۱
قانون اجازه تغییر درصدهای حقوق گمرکی بر اساس برخی از موافقتنامه‌های مصوب مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۵.....	۳۳
قانون چگونگی محاسبه و وصول حقوق گمرکی، سود بازرگانی و مالیات انواع خودرو و ماشین آلات راهسازی وارداتی و ساخت داخل و قطعات آنها مصوب ۱۳۷۱.....	۳۴
قانون مستثنی شدن ماشین‌آلات، خودروهای اهدایی و قطعات و لوازم مربوط به آنها از شمول تبصره (۱۷) ماده واحده قانون چگونگی محاسبه و وصول حقوق گمرکی، سود بازرگانی و مالیات انواع خودرو، ماشین‌آلات راهسازی وارداتی و ساخت داخل و قطعات آنها مصوب ۱۳۷۶.....	۴۲
قانون الحاق یک تبصره به ماده ۴ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۸.....	۴۳
قانون استفساریه راجع به شمول تبصره (۱۷) قانون چگونگی محاسبه و وصول حقوق گمرکی، سود بازرگانی و مالیات انواع خودرو، ماشین‌آلات راهسازی وارداتی و ساخت داخل و قطعات آنها به خودروهای اهدایی به جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۸.....	۴۴
مواد ۱۴ الی ۱۶ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری-صنعتی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۲.....	۴۵
بند الف تبصره ۲۱ قانون برنامه پنج ساله دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۳.....	۴۵
آراء هیات عمومی دیوان عدالت اداری.....	۴۶
وحدت رویه.....	۴۶
دادنامه شماره ۱۳۷- مورخ ۱۳۷۷/۰۶/۲۸.....	۴۶
دادنامه شماره ۱۱۲۸- مورخ ۱۳۸۶/۱۰/۰۲.....	۴۸
دادنامه شماره ۱۲۹۱- مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۰۷.....	۵۰

۵۳ (دادنامه های شماره ۱۲۹۶- مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۰۹ و شماره ۱۴۶- مورخ ۱۳۸۷/۰۳/۰۸)
۵۶ ابطالی
۵۶ (دادنامه شماره ۱۰۰ - مورخ ۱۳۶۸/۱۰/۲۱)
۵۷ (دادنامه شماره ۱ - مورخ ۱۳۸۱/۰۱/۱۸)
۵۹ (دادنامه شماره ۷۸۴ - مورخ ۱۳۹۴/۰۶/۲۴)
۶۳ (دادنامه شماره ۴۰۶ الی ۴۱۰ - مورخ ۱۳۹۵/۰۶/۱۶)
۷۵ (دادنامه شماره ۱۴۲۰ الی ۱۴۲۲ - مورخ ۱۳۹۳/۰۹/۱۷)
۷۷ نظریات هیات های تخصصی دیوان عدالت اداری
۷۷ شماره نظریه: ۶۵ مورخ ۱۳۹۴/۲/۹
۷۷ شماره نظریه: ۴۵ مورخ ۱۳۹۳/۴/۱۷
۷۸ شماره نظریه: ۱۲۱ مورخ ۱۳۹۶/۶/۲۹
۷۹ شماره نظریه: ۹۳ مورخ ۱۳۹۵/۶/۹

مبحث دوم: اعتراض به رأی هیأت حل اختلاف گمرکی به جهت اختلاف در تشخیص ارزش کالا

۸۳ طرح بحث
۸۳ نکات کلیدی
۸۴ قوانین و مقررات
۸۴ مواد ۱۴ و ۱۵ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰
۸۵ مواد ۱۰ الی ۲۱ آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۱
۹۱ آرای هیأت عمومی دیوان عدالت اداری
۹۱ ابطالی
۹۱ (دادنامه شماره ۴۵۸ - مورخ ۱۳۸۹/۱۰/۲۰)
۹۲ (دادنامه شماره ۱۵۲ - مورخ ۱۳۹۱/۰۴/۰۵)

مبحث سوم: اعتراض به رای قطعی کمیسیون اختلافات گمرکی به جهت اختلاف در تشخیص مقررات گمرکی

۹۷ طرح بحث
۹۷ نکات کلیدی
۱۰۵ قوانین و مقررات
۱۰۵ مواد ۱۹ و ۲۹ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۵۰
۱۰۷ مواد ۱۷، ۳۳، ۵۱، ۱۱۳، ۱۲۲ و ۱۵۸ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰

- ماده ۴ قانون صادرات و واردات مصوب ۱۳۷۲ ۱۱۱
- ماده ۱۳ قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴ ۱۱۱
- مواد ۵۴ و ۵۶ آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۱ ۱۱۲
- آراء هیات عمومی ۱۱۳
- ابطالی ۱۱۳
- (دادنامه شماره ۶۳ - مورخ ۱۳۷۱/۰۵/۰۶) ۱۱۳
- (دادنامه شماره ۳۱۷ - مورخ ۱۳۷۸/۰۸/۳۰) ۱۱۶
- (دادنامه شماره ۱ - مورخ ۱۳۸۱/۰۱/۱۸) ۱۲۰
- (دادنامه شماره ۲۱۰ - مورخ ۱۳۸۲/۰۶/۰۲) ۱۲۱
- (دادنامه شماره ۴۶۵ - مورخ ۱۳۹۶/۰۵/۱۷) ۱۲۳
- (دادنامه شماره ۵۲۷ - مورخ ۱۳۸۶/۰۷/۲۲) ۱۲۵
- (دادنامه شماره ۲۳۷ - مورخ ۱۳۸۸/۰۳/۱۷) ۱۲۷
- (دادنامه شماره ۴۰۶ الی ۴۱۰ - مورخ ۱۳۹۵/۰۶/۱۶) ۱۳۰
- (دادنامه شماره ۸۰۶ - مورخ ۱۳۹۵/۱۰/۱۴) ۱۴۲
- (دادنامه شماره ۳۴ و ۳۵ - مورخ ۱۳۹۶/۰۱/۱۵) ۱۴۷
- نظریات مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضائیه ۱۵۳
- شماره نظریه: ۷/۹۲/۱۲۶۱ مورخ ۱۳۹۲/۱۱/۱۳ ۱۵۳
- شماره نظریه: ۷/۹۲/۲۳۱۳ مورخ ۱۳۹۲/۱۲/۰۵ ۱۵۳

مقدمه

دیوان عدالت اداری به منظور ایجاد رویه واحد و جلوگیری از صدور آراء متعارض در شعب و در نتیجه کاهش پرونده های ورودی به دیوان، اقدام به تهیه جزوات رویه قضایی در حوزه شکایات مطروحه در دیوان نموده و با اولویت دادن به موضوعات تکراری، آن ها را در دستور کار خود قرار داده است. به منظور تحقق این هدف، ابتدا عناوین شکایات تکراری در حوزه های مختلف احصاء و سپس با مطالعه و بررسی دقیق تمامی مستندات اعم از قوانین، مقررات و آرای هیات عمومی و رویه قضایی شعب و بهره گیری از نظرات قضات محترم صاحب نظر دیوان در شعب تخصصی و معاونین و مدیران محترم قضایی اقدام به تهیه و تدوین جزوات حاضر نموده است که نقش موثری در یکسان سازی رویه ها و نظرات قضایی و همچنین اقدامات مراجع اداری و دستگاه های اجرایی دارد.

این معاونت، در همین راستا، با تدوین مجموعه پیش رو تحت عنوان "اعتراض به آرای قطعی کمیسیون های رسیدگی به اختلافات گمرکی" در موضوعات الف. اختلاف در تشخیص تعرفه ب. اختلاف در تشخیص ارزش کالا ج. اختلاف در تشخیص مقررات گمرکی، امیدوار است در توسعه رویه صحیح قضایی و جلوگیری از صدور آرای معارض و همچنین کمک به تصمیم گیری صحیح در دستگاه های اجرایی، تسریع و سهولت پاسخگویی به مراجعان، سازمان یافتن امور مردم در راستای تحقق حقوق شهروندی و اجرای قوانین، مقررات و آرای هیات عمومی دیوان و شعب، نقشی هرچند اندک ایفا کرده باشد. امید است همکاران محترم قضایی و مدیران محترم دستگاه های اجرایی با ارائه نظرهای اصلاحی خود، بر غنای این نوشتار بیفزایند. در پایان جا دارد از جناب آقای صادق نجار فیروزجایی مدیرکل محترم آموزش و پژوهشگر محترم جناب آقای زین العابدین یزدان پناه، که در نظارت و تدوین این مجموعه فعالیت داشته اند، قدردانی گردد.

محمد موحد

معاون حقوقی، پیشگیری و پژوهش دیوان عدالت اداری

مبحث اول:

اعتراض به رأی قطعی کمیسیون اختلافات گمرکی

به جهت اختلاف در تشخیص تعرفه

طرح بحث

طبق مواد ۱۴۴ و ۱۴۶ قانون امور گمرکی، مصوب ۱۳۹۰ و همچنین آیین نامه قانون مذکور مصوب سال ۱۳۹۱، جهت رفع اختلافات گمرکی در تشخیص تعرفه، ارزش کالا، جریمه ها به غیر از موارد قاچاق گمرکی، قوه قهریه (فورس ماژور) و مقررات گمرکی، کمیسیون های بدوی و تجدید نظر اعم از «کمیسیون رسیدگی به تخلفات گمرکی» و «کمیسیون تجدیدنظر اختلافات گمرکی» پیش بینی گردیده است. به عبارت بهتر، در ماده (۱۴۴) قانون امور گمرکی (مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲) مقرر شده است مرجع رسیدگی به اختلافات گمرکی در ۱- تشخیص تعرفه ۲- ارزش کالا ۳- جریمه ها (به غیر از موارد قاچاق گمرکی) ۴- قوه قهریه (فورس ماژور) ۵- مقررات گمرکی، کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی است. پیرامون اعتراض به رأی قطعی کمیسیون اختلافات گمرکی به جهت اختلاف در تشخیص تعرفه لازم به ذکر است که وفق ماده ۴۳ قانون امور گمرکی "در مواردی که صاحب کالا یا نماینده قانونی وی شماره تعرفه صحیح کالای خود را نداند می تواند قبل از تنظیم اظهارنامه با ارائه اسناد مالکیت و پرداخت هزینه تعیین تعرفه، نظر مشورتی گمرک را استعلام نماید. این تعرفه بندی وقتی برای طرفین الزامی است که به درخواست ذی نفع به کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی ارجاع و تعیین شود. اشخاصی که می خواهند کالا به خارج سفارش دهند نیز می توانند شماره تعرفه کالا و شرایط ورود آن را با ارسال نمونه و پیش برگ (پروفرم) و بیان مشخصات کالا و تصریح به این که کالا حداکثر تا چه مدت به ایران می رسد از گمرک ایران استعلام نمایند. این تعرفه بندی وقتی برای گمرک الزامی است که به تأیید کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی برسد و کالای مورد بحث برای یک بار گشایش اعتبار و تا یک سال بعد از ابلاغ رأی توسط استعلام کننده، گشایش اعتبار یا وارد شود." از سوی دیگر به موجب ماده ۱۹۹ قانون امور گمرکی و قوانین و مقررات خاص مربوطه، در مورد چگونگی محاسبه حقوق گمرکی و برخورداری از معافیت های گمرکی کالاهایی خاص با احکام ویژه ای مواجه هستیم که لزوم توجه به احکام خاص مذکور در محاسبه و وصول حقوق ورودی اهمیت ویژه ای دارد. در خاتمه، مطابق تبصره ۴ ماده مزبور رأی کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی لازم الاجراء است مگر در مواردی که مبلغ مابه التفاوت بین نظر گمرک و مورد قبول مؤدی و یا ارزش گمرکی کالایی که اختلاف در خصوص شرایط ورود و صدور آن است، بیش از پنجاه میلیون (۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال باشد که در این صورت مؤدی می تواند ظرف بیست روز از تاریخ ابلاغ رأی تقاضای ارجاع امر به کمیسیون تجدیدنظر را بنماید. از سوی دیگر، اعتراض نسبت به آرای قطعی مرجع شبه قضایی مذکور، بر پایه بند ۲ ماده ۱۰ قانون تشکیلات و آئین دادرسی دیوان عدالت اداری منحصراً از حیث نقض قوانین و مقررات یا مخالفت با آنها، در صلاحیت شعب دیوان عدالت اداری قرار دارد.

نکات کلیدی

نکته ۱- مطابق ماده ۱۴۴ قانون امور گمرکی، انواع اختلافات قابل طرح در کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی عبارتند از:

- اختلاف در تشخیص تعرفه

- اختلاف در تشخیص ارزش کالا

- اختلاف در تعیین جریمه ها (به غیر موارد قاچاق گمرکی)

- اختلاف در تشخیص قوه قهریه (فورس ماژور)

- اختلاف در تشخیص مقررات گمرکی

نکته ۲- اختلاف در تشخیص تعرفه:

مطابق بند ب ماده ۳ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰، تشخیص و وصول حقوق ورودی و سایر وجوه قابل وصول قانونی به عنوان یکی از وظایف و اختیارات گمرک ایران برشمرده شده است.

پیرامون اختلاف در تشخیص تعرفه لازم به ذکر است که در چهارچوب ضوابط و مقررات حاکم بر گمرک مطابق بند د ماده ۱ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰، **حقوق ورودی** عبارت است از:

- حقوق گمرکی (که برای همه کالاها ۴٪ است)

- سود بازرگانی که توسط هیات وزیران تعیین می گردد.

- به علاوه وجوهی که به موجب قانون، گمرک مسئول وصول آن است و به واردات قطعی کالا تعلق میگیرد ولی شامل هزینه های انجام خدمات نمی شود.

نکته ۳- مفهوم حقوق گمرکی هزینه های گمرکی را در بر نمی گیرد. هزینه های گمرکی هزینه هایی

است که در مقابل انجام خدمت است مثل هزینه تخلیه و بارگیری، آزمایش، استاندارد، انبارداری. حقوق و عوارض توسط گمرک وصول ولی هزینه ها توسط سازمان های ارائه کننده خدمت مثل سازمان بنادر در بنادر، انبارهای

عمومی در گمرکات داخلی، سازمان ملی استاندارد، ... وصول می گردد. (ماده ۱ قانون امور گمرکی)

نکته ۴- همچنین مقررات صادرات و واردات کالا و انجام خدمات مربوطه نسبت به کلیه صادرکنندگان، واردکنندگان و نیز آنهایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است به موجب **قانون صادرات و واردات** مصوب ۱۳۷۲ تعیین و کلیه قوانین مغایر با آن لغو می‌گردد. وزارت بازرگانی موظف است جداول ضمیمه مقررات صادرات و واردات را قبل از پایان هر سال، برای سال بعد و تغییرات موردی آنها را طی سال، پس از نظرخواهی از دستگاه‌های ذیربط و اتاق ضمن منظور نمودن حقوق مکسب تهیه و پس از تصویب هیأت وزیران جهت اطلاع عموم منتشر نماید. (ماده ۱ و ۴ قانون و مقررات صادرات و واردات مصوب ۱۳۷۲).

نکته ۵- کمیته دائمی مقررات صادرات و واردات متشکل از نمایندگان نهاد ریاست جمهوری، وزارت بازرگانی، وزارت راه و ترابری، وزارت نفت، وزارت امور خارجه، وزارت کار و امور اجتماعی، وزارتخانه‌های صنعتی و معدنی، وزارت کشاورزی، وزارت جهاد سازندگی، وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت تعاون، سازمان برنامه و بودجه، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گمرک ایران، اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و اتاق تعاون، تهیه پیش‌نویس لوایح قانونی، مصوبات هیأت دولت، شورای اقتصاد و کمیسیون اقتصاد هیأت دولت را در موارد زیر به عهده خواهد داشت:...

۴- اصلاحات و تغییرات مندرجات جدول تعرفه گمرکی ضمیمه مقررات صادرات و واردات (ماده ۱ آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات)

نکته ۶- در سیستم طبقه بندی جدول تعرفه گمرکی مقابل هر کالا ماخذ حقوق ورودی آن نوشته می‌شود که جمع حقوق گمرکی و سود بازرگانی است و به شکل درصدی از ارزش گمرکی کالا قابل وصول است. این حقوق ورودی به واردات قطعی کالا تعلق می‌گیرد. بنابراین در جدول تعرفه، یک کد هشت رقمی به هر کالا یا دسته‌ای از کالاهای خاص اختصاص یافته است و در مقابل هر کد یک نرخ یا ماخذ به عنوان حقوق گمرکی یا حقوق ورودی درج شده است.

در همین راستا به عنوان مثال، مطابق مصوبه شماره ۱۶۸۹۶۴/ت ۵۵۱۸۰ مورخ ۱۳۹۶/۱۲/۲۷ هیأت وزیران مجموع حقوق گمرکی و سود بازرگانی ۱۰۲۵ درصدی تعرفه به شرح جداول پیوست تعیین شده و از اول فروردین ماه ۱۳۹۷ قابل اجرا است.

ارزش گمرکی کالا * ماخذ حقوق ورودی (درصد تعیین شده در جدول) = حقوق ورودی

هر کالایی مشخصاً ذیل یک ردیف تعرفه قرار گرفته است و امکان ندارد یک کالا دارای دو ردیف تعرفه باشد اما امکان حصول اختلاف در تشخیص تعرفه محتمل است. به عنوان مثال ممکن هست که در پروفرمای پیشنهادی تامین

کننده خارجی، کالایی که با ردیف تعرفه مشخص معرفی شده باشد، پس از تعیین ماهیت در گمرک ایران، چیز دیگری تشخیص داده بشود. در این صورت ردیف تعرفه عوض میشود و به الطبع نرخ آن هم تغییر خواهد کرد. همچنین در مواردی که صاحب کالا یا نماینده قانونی وی شماره تعرفه صحیح کالای خود را نداند می تواند قبل از تنظیم اظهارنامه با ارائه اسناد مالکیت و پرداخت هزینه تعیین تعرفه، نظر مشورتی گمرک را استعلام نماید. این تعرفه بندی وقتی برای طرفین الزامی است که به درخواست ذی نفع به کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی ارجاع و تعیین شود. اشخاصی که می خواهند کالا به خارج سفارش دهند نیز می توانند شماره تعرفه کالا و شرایط ورود آن را با ارسال نمونه و پیش برگ (پروفورم) و بیان مشخصات کالا و تصریح به این که کالا حداکثر تا چه مدت به ایران می رسد از گمرک ایران استعلام نمایند. این تعرفه بندی وقتی برای گمرک الزامی است که به تأیید کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی برسد و کالای مورد بحث برای یک بار گشایش اعتبار و تا یک سال بعد از ابلاغ رأی توسط استعلام کننده، گشایش اعتبار یا وارد شود. (ماده ۴۳ قانون امور گمرکی).

نکته ۷- از سوی دیگر به شرح ماده ۱۱۹ قانون امور گمرکی (۱۳۹۰)، موارد معاف از پرداخت حقوق ورودی برشمرده شده است، مطابق ماده مذکور معافیت های برشمرده شده در این ماده علاوه بر معافیت هایی است که به موجب جدول تعرفه کمرگی ضمیمه آیین نامه اجرائی قانون مقررات صادرات و واردات، قوانین خاص، تصویب نامه ها، موافقتنامه ها و قراردادهای مصوب مجلس شورای اسلامی برقرار شده است. در همین راستا عطف توجه به احکام خاص قوانین ذیل اجتناب ناپذیر است:

- ✓ قانون الحاق یک تبصره به ماده (۴) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۸۸)،
- ✓ قانون چگونگی محاسبه و وصول حقوق گمرکی، سود بازرگانی و مالیات انواع خودرو و ماشین آلات راهسازی وارداتی و ساخت داخل و قطعات آنها (۱۳۷۱)،
- ✓ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۷۲)
- ✓ قانون اجازه تغییر درصدهای حقوق گمرکی بر اساس برخی از موافقتنامه های مصوب مجلس شورای اسلامی (۱۳۷۵)
- ✓ قانون مستثنی شدن ماشین آلات، خودروهای اهدایی و قطعات و لوازم مربوط به آنها از شمول تبصره (۱۷) ماده واحده - قانون چگونگی محاسبه و وصول حقوق گمرکی، سود بازرگانی و مالیات انواع خودرو، ماشین آلات راهسازی وارداتی و ساخت داخل و قطعات آنها (۱۳۷۶)

✓ قانون استفساریه راجع به شمول تبصره (۱۷) قانون چگونگی محاسبه و وصول حقوق گمرکی، سود بازرگانی و مالیات انواع خودرو، ماشین‌آلات راهسازی وارداتی و ساخت داخل و قطعات آنها به خودروهای اهدایی به جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران (۱۳۷۸)

نکته ۸- مطابق تبصره ۵ ماده ۱۴۴ قانون امور گمرکی، اختلافات اشخاص با گمرک ها به درخواست مؤدی ابتدا در واحدهای ستادی گمرک ایران مورد اظهار نظر قرار می‌گیرد و در صورتی که مؤدی به اعتراض خود باقی باشد پرونده از طرف رئیس کل گمرک ایران و یا شخصی که به حکم وی به طور کتبی تعیین می‌گردد به کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی احاله می‌شود. برای طرح اختلاف در کمیسیون مذکور صاحب کالا باید معادل نیم درصد مبلغ مورد اختلاف را به عنوان حق رسیدگی به صورت سپرده پرداخت نماید.

نکته ۹- مطابق تبصره ۴ ماده ۱۴۴ و تبصره ۲ ماده ۱۴۶، در مورد تجدیدنظرخواهی در مواردی که مبلغ مابه التفاوت بین نظر گمرک و مورد قبول مؤدی و یا ارزش گمرکی کالایی که اختلاف در خصوص شرایط ورود و صدور آن است، بیش از پنجاه میلیون (۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال باشد که در این صورت مؤدی می‌تواند ظرف بیست روز از تاریخ ابلاغ رأی کمیسیون بدوی تقاضای ارجاع امر به کمیسیون تجدیدنظر را بنماید. (تا ۵۰ میلیون ریال در شعب بدوی قطعی است و نسبت به مازاد بر آن قابل تجدیدنظر در کمیسیون تجدیدنظر است). برای طرح اختلاف در کمیسیون تجدیدنظر صاحب کالا باید معادل یک درصد (۱٪) مبلغ مورد اختلاف را به عنوان حق رسیدگی به صورت سپرده پرداخت نماید.

نکته ۱۰- مطابق تبصره ۲ ماده ۱۰ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۹۲ رسیدگی به اعتراضات و شکایات از آراء و تصمیمات قطعی هیأت‌ها و کمیسیون‌های حل اختلاف از جمله کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی منحصراً از حیث نقض قوانین و مقررات یا مخالفت با آن‌ها قابل شکایت در دیوان عدالت اداری است. در همین راستا، کلیه آرای قطعی صادره از کمیسیون‌های بدوی و تجدیدنظر رسیدگی به اختلافات گمرکی قابل شکایت در دیوان عدالت اداری است. همچنین با توجه به تبصره ۲ ماده ۱۶ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۹۲ آراء قطعی صادره از کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی برای اشخاص داخل کشور ظرف سه ماه و برای افراد مقیم خارج از کشور، ظرف شش ماه از تاریخ ابلاغ رأی قابل شکایت در دیوان عدالت اداری است.

نکته ۱۱- بر مبنای بند «د» ماده یک قانون امور گمرکی، **حقوق ورودی** عبارت است از: "حقوق گمرکی معادل چهار درصد (۴٪) ارزش گمرکی کالا به اضافه سود بازرگانی که توسط هیات وزیران تعیین می‌گردد به علاوه

وجوهی که به موجب قانون، گمرک مسئول وصول آن است و به واردات قطعی کالا تعلق میگیرد ولی شامل هزینه های انجام خدمات نمی شود". همچنین مطابق بند ل ماده یک قانون مذکور، **هزینه های انجام خدمات** عبارت است از: "وجوهی که در قبال انجام خدماتی از قبیل هزینه اشعه ایکس (ایکس ری)، مهر و موم، پلمب، باریری، انبارداری در اماکن گمرکی، آزمایش و تعرفه بندی، مراقبت، بدرقه، توزین کالا و خدمات فوق العاده دریافت می شود و شرایط، ضوابط و مصادیق آن متناسب با خدمات انجام شده تعیین می گردد. در همین راستا لازم به ذکر است که مطابق ماده ۲ قانون امور گمرکی، سازمان امور گمرکی به اخذ "مالیات های مربوطه" مبادرت می ورزد؛ همچنین مطابق ماده ۳ یکی از وظایف و اختیارات گمرک ایران "تشخیص و وصول حقوق ورودی و سایر وجوه قابل وصول قانونی توسط گمرک ایران" اعلام شده است.

در همین راستا پرسش ذیل محل تامل است:

چنانچه مطابق ماده یک قانون امورگمرکی حقوق ورودی عبارت است از "چهار در صد ارزش گمرکی کالا به اضافه سود بازرگانی که میزان آن را هیئت وزیران مشخص می کند به علاوه وجوهی که به موجب قانون، گمرک مسئول وصول آن است و به واردات قطعی کالا تعلق می گیرد"، در حالت اخیر مبالغ پرداختی در راستای مالیات بر واردات کالا به موجب قانون مالیات بر ارزش افزوده که از سوی گمرک وصول می گردد در زمره حقوق ورودی است؟ و معافیت در پرداخت حقوق ورودی به موجب احکام خاص قانونی به منزله معافیت از پرداخت مالیات بر ارزش افزوده نیز می باشد؟ در همین راستا **هیأت تخصصی اقتصادی مالی و اصناف دیوان عدالت اداری** در **رای شماره ۶۵ مورخ ۱۳۹۴/۲/۹** بیان می دارد:

"... نظر به اینکه معافیت از پرداخت حقوق ورودی جهت واردات شمش طلا و نقره به شرح مقرر در تبصره الحاقی به ماده ۴ قانون برنامه چهارم توسعه ... شامل قانون مالیات بر ارزش افزوده نبوده، چون مالیات مذکور از موارد حقوق ورودی مصرح در بند دال ماده یک قانون امور گمرکی نمی-باشد، بنابراین بخشنامه-های مورد شکایت خلاف قانون و خارج از حدود اختیارات مرجع وضع نبوده، لذا به استناد بند (ب) ماده ۸۴ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری، مصوب ۱۳۹۲ رأی به رد شکایت صادر و اعلام می-کند رأی صادره از تاریخ صدور ظرف مدت بیست روز از سوی ریاست محترم دیوان عدالت اداری یا ده نفر از قضات گرانقدر قابل اعتراض است." همچنین در گردشکار رای مزبور در خلاصه مدافعات مشتکی عنه آمده است که: "با بررسی اوراق پرونده پاسخ سازمان های امورمالیاتی و گمرک و وزارت اقتصادی و دارایی ملاحظه نمی گردد و لیکن در اوراق ابرازی شاکی مشاهده می شود ادارات ذی ربط و معاون حقوقی سابق نهاد ریاست جمهوری طی مکاتبات متعدد معافیت از پرداخت حقوق ورودی جهت واردات شمش طلا و نقره به شرح مقرر در تبصره الحاقی به ماده ۴ قانون برنامه را شامل مالیات بر ارزش افزوده

نمی دانند زیرا براین اعتقاد هستند که مالیات مزبور مصداقی از موارد حقوق ورودی مصرح در بند ((د)) ماده یک قانون امور گمرکی نمی باشد و عبارت ((مالیات بر ارزش افزوده)) در بند ((د)) ماده یک قانون فوق تصریح نگردیده است و همچنین قانون گذار در تبصره الحاقی به ماده ۴ قانون برنامه نیز معترض عبارت مالیات بر ارزش افزوده نشده است لذا معافیت واردات طلا از مالیات بر ارزش افزوده فاقد محمل قانونی بوده و منتفی است".

نکته ۱۲- حقوق گمرکی، سود بازرگانی و مالیات مربوط به انواع خودرو شامل: سواری، وانت، مینی بوس، اتوبوس، شاسی کامیون، کامیون، کامیونت، تریلرکش، دوچرخه و موتور سیکلت و انواع ماشین آلات راهسازی که از خارج کشور وارد یا در داخل تولید می شود به شرح "قانون چگونگی محاسبه و وصول حقوق گمرکی، سود بازرگانی و مالیات انواع خودرو و ماشین آلات راهسازی وارداتی و ساخت داخل و قطعات آنها" مصوب ۱۳۷۱ محاسبه و دریافت می شود. همچنین کلیه افراد حقیقی و حقوقی، اعم از دولتی و غیر دولتی، وزارتخانه ها، نهادهای انقلابی، سازمانها و شرکتهای دولتی و غیر دولتی و وابسته به دولت و کلیه وزارتخانه ها، سازمانها و شرکتهایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است و حتی آنها که شامل قوانین خاص بوده و از پرداخت مالیات یا سود بازرگانی و حقوق گمرکی معاف می باشند مشمول این قانون بوده و بایستی سود بازرگانی، حقوق گمرکی و مالیات های مقرر در این قانون را پرداخت نمایند. (تبصره ۱۷)

نکته ۱۳- کلیه خودروها و ماشین آلات راهسازی وارداتی و قطعات و لوازم آنها موضوع قانون چگونگی محاسبه و وصول حقوق گمرکی، سود بازرگانی و مالیات انواع خودرو و ماشین آلات راهسازی وارداتی و ساخت داخل و قطعات آنها مصوب ۱۳۷۱ که توسط دولتها و مجامع و سازمانهای بین المللی به دولت جمهوری اسلامی ایران اهدا شده یا می شوند از پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و مالیات موضوع قانون یاد شده معاف می باشند. تخصیص اهدایی بودن با هیات وزیران است. (قانون مستثنی شدن ماشین آلات، خودروهای اهدایی و قطعات و لوازم مربوط به آنها از شمول تبصره (۱۷) ماده واحده - قانون چگونگی محاسبه و وصول حقوق گمرکی، سود بازرگانی و مالیات انواع خودرو، ماشین آلات راهسازی وارداتی و ساخت داخل و قطعات آنها مصوب ۱۳۷۶)

نکته ۱۴- واردات انواع شمش طلا و نقره از پرداخت حقوق ورودی معاف می باشد. (تبصره الحاقی به ماده ۴ قانون برنامه چهارم توسعه مصوب سال ۱۳۸۸)، حکم تبصره مذکور دائمی است.

نکته ۱۵- خودروهای اهدائی به جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، از پرداخت حقوق گمرکی، سود بازرگانی، مالیات و عوارض بابت خودروهای اهدایی معاف می باشد. (قانون استفساریه راجع به شمول تبصره (۱۷) قانون چگونگی محاسبه و وصول حقوق گمرکی، سود بازرگانی و مالیات انواع خودرو، ماشین آلات راهسازی

وارداتی و ساخت داخل و قطعات آنها به خودروه‌های اهدایی به جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران مصوب (سال ۱۳۷۸)

نکته ۱۶- در مورد مناطق آزاد اقتصادی، مبادلات بازرگانی مناطق با خارج از کشور پس از ثبت گمرکی از شمول مقررات صادرات و واردات مستثنی هستند و مقررات صدور و ورود کالا و تشریفات گمرکی در محدوده هر منطقه به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید مبادلات بازرگانی مناطق با سایر نقاط کشور اعم از مسافری و تجاری تابع مقررات عمومی صادرات و واردات کشور می‌باشد. واردات کالای تولید شده در منطقه آزاد به سایر نقاط کشور، تا حد ارزش افزوده در آن منطقه با تصویب هیأت وزیران از پرداخت تمام یا قسمتی از حقوق گمرکی و سود بازرگانی معاف می‌باشند. ورود کالاهایی که تمام یا بخشی از مواد اولیه آن از داخل کشور تأمین و در منطقه آزاد تولید می‌شود از تمام یا بخشی (متناسباً) از حقوق گمرکی و سود بازرگانی مربوط به مواد اولیه داخلی معاف خواهند بود. (مواد ۱۴، ۱۵، ۱۶ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۳).

نکته ۱۷- کلیه تخفیف‌ها، ترجیحات، معافیت‌های حقوق گمرکی و سود بازرگانی وزارتخانه‌ها سازمان‌ها، مؤسسات دولتی، نهادهای انقلابی و شرکت‌هایی که شمول قانون به آن‌ها مستلزم ذکر نام است، از جمله: سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، شرکت ملی نفت ایران و شرکت‌های تابعه و وابسته به آن، شرکت ملی گاز ایران، شرکت ملی پتروشیمی ایران و شرکت‌های تابعه، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران و سازمان صنایع ملی ایران و شرکت تابعه و وابسته به آنها، شرکت‌های آب و فاضلاب و مراکز تهیه و توزیع کالا جز در مورد معافیت برقرار شده بر اساس کنوانسیون‌های بین‌المللی و ترجیحات و معافیت‌های مقرر در موافقت‌نامه‌های دو جانبه و چند جانبه بین‌المللی تجاری لغو می‌گردد. (تبصره ۲۱ قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی مصوب ۱۳۷۳)

نکته ۱۸- پیرامون ورود موقت، مطابق ماده ۱۲ قانون صادرات و واردات مصوب ۱۳۷۲ مقرر شده بود که «واردات قبل از صادرات مواد و کالاهای مورد مصرف در تولید، تکمیل، آماده‌سازی و بسته‌بندی کالاهای صادراتی به صورت ورود موقت با ارائه تعهد یا سفته معتبر به گمرک از پرداخت کلیه وجوه متعلق به واردات، جز آنچه که جنبه هزینه یا کارمزد دارد، معاف است». در حال حاضر موضوع ورود موقت مشمول ماده ۵۰ و ۵۱ قانون امور گمرکی است که مطابق آن «ورود موقت، رویه گمرکی است که براساس آن کالاهای معینی می‌تواند تحت شرایطی به طور موقت به قلمرو گمرکی وارد شود. این کالاها باید ظرف مهلت معینی که گمرک ایران تعیین می‌نماید بدون این که تغییری در آن ایجاد شود خارج گردد. تغییرات ناشی از استهلاک از این حکم مستثنی است.

تبصره - فهرست کالاهای مشمول رویه ورود موقت و همچنین تشریفات، تضمین‌ها و سایر مقررات مربوطه با رعایت این قانون در آیین‌نامه اجرائی تعیین می‌گردد.

همچنین مطابق ماده ۵۱ قانون امور گمرکی "ورود موقت برای پردازش، رویه گمرکی است که براساس آن کالا می تواند به طور موقت به قلمرو گمرکی وارد شود، تا ساخته، تکمیل، تعمیر یا فرآوری شده و سپس صادر شود. این رویه همچنین شامل موادی از قبیل تسریع کننده ها (کاتالیست ها) که در ساخت، تکمیل و فرآوری مصرف می شود نیز می گردد. کالاهای کمکی از قبیل روان کننده ها و ابزارآلات مشمول رویه ورود موقت برای پردازش نیست. محصولات به دست آمده محصولاتی می باشند که از ساخت، تکمیل، فرآوری و تعمیر کالاهایی که برای آنها مجوز استفاده از رویه ورود موقت برای پردازش اخذ شده به دست می آیند.

تبصره ۱- سقف زمانی ورود موقت برای پردازش به تفکیک گروه کالایی مختلف با پیشنهاد مشترک وزارتخانه های تولیدی ذی ربط، گمرک ایران، اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و تصویب هیأت وزیران تعیین می گردد.

تبصره ۲- نحوه اجرای این ماده در حدود مقررات این قانون، در آیین نامه اجرائی تعیین می گردد."

نکته ۱۹- گمرک می تواند کالای متعلق به وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی را مشروط بر این که جنبه تجاری نداشته باشد با تعهد مسئولان مالی سازمان مربوطه با تعیین مهلت و کالای متعلق به سایر اشخاص را با اخذ ضمانتنامه بانکی و تعیین مهلتی که حداکثر بیش از یک سال نباشد برای پرداخت حقوق ورودی به طور قطعی ترخیص کند، نکته قابل توجه در بحث حاضر آنکه افزایش حقوق ورودی شامل کالای موجود در اماکن گمرکی نمی شود (تبصره ماده ۶ قانون امور گمرکی).

نکته ۲۰- کالای موجود در گمرک، وثیقه پرداخت کلیه وجوه متعلقه به آن کالا و سایر بدهی های قطعی صاحب کالا بابت وجوهی است که وصول آن به موجب قانون برعهده گمرک است. گمرک قبل از دریافت یا تأمین وجوه مذکور نمی تواند اجازه تحویل و ترخیص کالا را بدهد. (ماده ۷ قانون امور گمرکی).

نکته ۲۱- "از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون (قانون چگونگی محاسبه و وصول حقوق گمرکی، سود بازرگانی و مالیات انواع خودرو و ماشین آلات راهسازی وارداتی و ساخت داخل و قطعات آنها) کلیه قوانین و مقررات مغایر ملغی و همچنین اخذ هر نوع وجه دیگری مانند مالیات تولید خودرو تحت هر عنوان و یا عوارض آسفالت، عوارض شهرداری و یا هر نوع عوارض دیگر، از تولیدکنندگان و واردکنندگان انواع خودرو و ماشین آلات راهسازی موضوع این قانون و قطعه سازهای آنها ممنوع می باشد" (تبصره ۲۲ قانون مورد بحث). با توجه به صراحت تبصره مزبور، معافیت از پرداخت عوارض مندرج در تبصره مزبور منحصراً ناظر به تولیدکنندگان و واردکنندگان انواع خودرو و ماشین های راه سازی و قطعه سازی آنها است، تسری حکم مزبور به مواردی که اشخاص فوق الذکر صرفاً

مسئولیت وصول و ایصال عوارض مزبور را دارند فاقد مجوز قانونی است (نگاه کنید به رای وحدت رویه شماره ۱۳۷ مورخ ۱۳۷۷/۰۶/۲۸).

نکته ۲۲- باتوجه به لزوم طرح اختلاف پیرامون تشخیص تعرفه در کمیسیون اختلافات گمرکی، امکان رسیدگی بدوی به موضوع در شعب دیوان عدالت اداری وجود ندارد (نگاه کنید به رای وحدت رویه ۱۱۲۸ مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۰۷).

نکته ۲۳- کالا به صورت ورود موقت مشروط بر تبدیل و صادر کردن آن به خارج از کشور است و از تاریخ فروش یا تبدیل آن به منظور مصارف داخلی اطلاق کالای موقت موردی ندارد و طبعاً مشمول حقوق گمرکی کالای وارداتی ورود دائم محسوب می شود و حقوق گمرکی از تاریخ اخیرالذکر به آن تعلق می گیرد (نگاه کنید به: رای وحدت رویه ۱۲۹۱ مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۷ و رأی وحدت رویه شماره ۱۲۹۶- مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۰۹ و شماره ۱۴۶- مورخ ۱۳۸۷/۰۳/۰۸)

قوانین و مقررات

عنوان: قانون امور گمرکی

ماده و تبصره: بند د ماده ۱، بند ل ماده ۱، ماده ۵، ۶، ۷، ۲۹، ۳۰، ۳۴، ۳۹، ۴۳، ۴۴، ۴۵، ۴۹، ۵۷، ۶۶، ۶۷، ۶۸، ۷۴، ۷۵، ۷۸، ۹۱، ۹۲، ۹۳، ۱۰۸، ۱۱۹، ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۴۴ الی ۱۵۰، ۱۵۷.

شماره و سال تصویب: شماره ۴۸۵۶۵ و سال ۱۳۹۰

مرجع تصویب: مجلس شورای اسلامی

متن:

ماده ۱- مفاهیم اصطلاحات گمرکی به کار برده شده در این قانون، طبق تعریفی است که از طرف شورای همکاری گمرکی به صورت مجموعه برای کشورهای عضو منتشر شده و یا می شود مگر این که در بندهای ذیل یا در سایر مواد این قانون از آن تعریف دیگری به عمل آمده باشد:...

د - حقوق ورودی: حقوق گمرکی معادل چهار درصد (۴٪) ارزش گمرکی کالا

به اضافه سود بازرگانی که توسط هیأت وزیران تعیین می گردد به علاوه وجوهی که به موجب قانون، گمرک مسؤول وصول آن است و به واردات قطعی کالا تعلق می گیرد ولی شامل هزینه های انجام خدمات نمی شود.

ل - هزینه های انجام خدمات: وجوهی که در قبال انجام خدماتی از قبیل هزینه اشعه ایکس (ایکس ری)، مهر و موم، پلمب، باربری، انبارداری در اماکن گمرکی، آزمایش و تعرفه بندی، مراقبت، بدرقه، توزین کالا و خدمات فوق العاده دریافت می شود و شرایط، ضوابط و مصادیق آن متناسب با خدمات انجام شده تعیین می گردد.

ماده ۵ - حقوق ورودی و هزینه های انجام خدمات بدون توجه به نو یا مستعمل بودن کالا طبق مأخذ مقرر، به ترتیب به وسیله گمرک یا اشخاص ارائه دهنده خدمت به پول رایج ملی وصول می شود.

تبصره ۱- در احتساب جمع وجوهی که گمرک برای انجام تشریفات گمرکی وصول می کند کسر یک هزار (۱۰۰۰) ریال، معادل یک هزار (۱۰۰۰) ریال محسوب می شود.

تبصره ۲- صاحب کالا مسؤول پرداخت حقوق ورودی، هزینه های انجام خدمات و جریمه های متعلق به ترخیص است.

تبصره ۳- مصادیق و نحوه اخذ هزینه خدمات با رعایت مقررات قانونی در آیین نامه اجرائی این قانون مشخص می گردد.

ماده ۶ - واردات قطعی کالا مستلزم پرداخت حقوق ورودی متعلقه است. گمرک می تواند کالای متعلق به وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی را مشروط بر این که جنبه تجاری نداشته باشد با تعهد مسؤولان مالی سازمان مربوطه با تعیین مهلت و کالای متعلق به سایر اشخاص را با اخذ ضمانتنامه بانکی و تعیین مهلتی که حداکثر بیش از یک سال نباشد برای پرداخت حقوق ورودی به طور قطعی ترخیص کند.

تبصره ۱- افزایش حقوق ورودی شامل کالای موجود در اماکن گمرکی نیست.

تبصره ۲- درآمدهای موضوع این قانون با رعایت حکم ماده (۱۶۰) به حسابی که از سوی خزانه داری کل کشور تعیین و توسط گمرک ایران اعلام می شود واریز می گردد. گمرک مکلف است در قبال دریافت هرگونه وجه، رسید آن را به پرداخت کننده تسلیم نماید.

ماده ۷ - کالای موجود در گمرک، وثیقه پرداخت کلیه وجوه متعلقه به آن کالا و سایر بدهیهای قطعی صاحب کالا بابت وجوهی است که وصول آن به موجب قانون برعهده گمرک است. گمرک قبل از دریافت یا تأمین وجوه مذکور نمی تواند اجازه تحویل و ترخیص کالا را بدهد.

ماده ۲۹- مدت مجاز توقف کالا، در انبارهای اختصاصی محدود به مهلت های مقرر در ماده (۲۴) این قانون نیست و مهلت آن از طرف گمرک ایران تعیین می شود.

در صورتی که تا پایان مهلت مقرر صاحب کالا نسبت به انجام تشریفات گمرکی اقدام ننماید، به نحو ذیل اقدام می شود:

الف - چنانچه کالا از نوع مجاز باشد یا صاحب کالا مجوزهای لازم را اخذ و ارائه نماید، گمرک مکلف است حقوق ورودی متعلقه به کالا را از محل تضمین آن تأمین و پس از وصول، پروانه ورود قطعی صادر کند و برای صاحب کالا ارسال دارد.

ب - در مورد کالایی که مجوز لازم برای ترخیص آن اخذ و ارائه نشده است، مراتب به صاحب کالا اعلام و مقررات کالای متروکه در مورد آن اعمال می گردد و تضمین مأخوذه با توجه به شرایط مذکور در اجازه نامه تأسیس و مواد دیگر این فصل ابطال می شود.

ماده ۳۰- خارج کردن کالا از انبارهای اختصاصی صاحب کالا مستلزم انجام تشریفات گمرکی است در غیر این صورت موضوع مشمول مقررات قاچاق گمرکی می شود. مأموران گمرک حق دارند به صورت تصادفی کالای موجود در انبار اختصاصی را مورد رسیدگی و شمارش قرار دهند و مشخصات آنها را با مندرجات دفاتر و اسناد و مدارک ورود و خروج تطبیق نمایند.

تبصره ۱- مسؤولیت از بین رفتن، کاهش یا آسیب دیدگی یا فساد کالا در انبارهای اختصاصی صاحب کالا برعهده صاحب آن است که علاوه بر آن مسؤولیت پرداخت حقوق ورودی متعلقه را نیز دارد.

تبصره ۲- در صورتی که از بین رفتن کالا ناشی از عوامل قوه قهریه (فورس ماژور) باشد صاحب کالا از پرداخت حقوق ورودی متعلقه معاف است.

ماده ۳۴- مرجع تحویل گیرنده مکلف است در موقع تسلیم قبض انبار، تاریخ متروکه شدن کالا و اقدام برای فروش آن را با درج مفاد ماده (۲۴) این قانون در ظهر قبض انبار مشخص نماید.

تبصره ۱- شرکتهای حمل و نقل یا آورنده کالا مکلفند تاریخ تحویل کالا به انبارهای گمرکی همچنین مفاد ماده (۲۴) را حداکثر ظرف پنج روز پس از تحویل کالا، به صاحب یا گیرنده کالا و در صورتی که صاحب یا گیرنده کالا مشخص نباشد به بانک واسطه یا فرستنده کالا اطلاع دهند. در صورتی که شرکتهای حمل و نقل یا آورنده کالا به

تکلیف مقرر در این تبصره عمل نکنند مسؤول جبران خساراتی می باشند که از این راه به اشخاص ذی نفع وارد می شود.

تبصره ۲- گمرک موظف است برای کالای هر ردیف دفتر انبار، اظهارنامه گمرکی تنظیم نماید و کالا را با حضور نماینده مرجع تحویل گیرنده مورد ارزیابی قرار دهد و مقدار، نوع، ارزش و سایر مشخصات آن را تعیین و در متن اظهارنامه قید کند و حقوق ورودی و هزینه های انجام خدمات مربوطه را نیز محاسبه نماید. محاسبه حقوق ورودی و هزینه های کالای متروکه به مأخذ زمان تنظیم اظهارنامه به عمل می آید. فهرست این کالاها به همراه اظهارنامه های مربوط به سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی ارسال می گردد.

ماده ۳۹- تشریفات گمرکی به استثناء موارد مندرج در مواد (۴۰) و (۴۱) این قانون منوط به اظهار کالا با تسلیم اظهارنامه به شکل و تعداد نسخی که گمرک ایران تعیین می نماید توسط صاحب کالا یا نماینده قانونی وی انجام می شود. گمرک ایران مجاز است شکل، نحوه تنظیم اظهارنامه و تشریفات اظهار و ترخیص کالا را برحسب ضرورت تغییر دهد.

تبصره ۱- چگونگی تنظیم اظهارنامه، اسنادی که باید ضمیمه آن باشد، مراحل گردش اظهارنامه و طرز رسیدگی و ارزیابی آن در آیین نامه اجرائی این قانون تعیین می گردد.

تبصره ۲- صاحب کالا مسؤولیت صحت مندرجات اظهارنامه و اسناد تسلیمی به گمرک را برعهده دارد.

تبصره ۳- گمرک ایران شرایط تسلیم اظهارنامه و اظهار قبل از ورود کالا را تعیین می نماید.

ماده ۴۳- در مواردی که صاحب کالا یا نماینده قانونی وی شماره تعرفه صحیح کالای خود را نداند می تواند قبل از تنظیم اظهارنامه با ارائه اسناد مالکیت و پرداخت هزینه تعیین تعرفه، نظر مشورتی گمرک را استعلام نماید. این تعرفه بندی وقتی برای طرفین الزامی است که به درخواست ذی نفع به کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی ارجاع و تعیین شود. اشخاصی که می خواهند کالا به خارج سفارش دهند نیز می توانند شماره تعرفه کالا و شرایط ورود آن را با ارسال نمونه و پیش برگ (پروفورم) و بیان مشخصات کالا و تصریح به این که کالا حداکثر تا چه مدت به ایران می رسد از گمرک ایران استعلام نمایند. این تعرفه بندی وقتی برای گمرک الزامی است که به تأیید کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی برسد و کالای مورد بحث برای یک بار گشایش اعتبار و تا یک سال بعد از ابلاغ رأی توسط استعلام کننده، گشایش اعتبار یا وارد شود.

تبصره - در مواردی که گمرک، کالای اظهار شده را تعیین تعرفه می کند در صورت تغییر تعرفه، براساس تشخیص جدید گمرک فقط به اخذ مابه التفاوت اقدام می شود و مشمول پرداخت جریمه نیست.

ماده ۴۴- در مواردی که حقوق ورودی از روی وزن کالا دریافت می شود، وزن کالا، وزن ناخالص با تمام لفاف ها و ظروف درونی و بیرونی به حال و وضع عادی هنگام اظهار در گمرک منهای وزن تقریبی ظرف است که نسبت آن با وزن ناخالص کالا با توجه به نوع لفاف و ظرف توسط هیأت وزیران تعیین می شود.

تبصره - اوزان تقریبی تعیین شده شامل لفاف هایی که کالا را به صورت ناقص بپوشاند نیست جز در مورد کالایی که بسته بندی آنها در عرف از این ویژگی برخوردار است وزن خالص تخمینی در مورد کالاهایی که به صورت فله وارد می شود پذیرفته نیست. در این موارد وزن خالص کالا براساس روش های متداول بین المللی مانند محاسبه آبخور کشتی تعیین می گردد.

ماده ۴۵- در مواردی که بین گمرک و اظهارکننده جز در موارد مجاز، مشروط یا ممنوع بودن کالا اختلاف حاصل شود و ترخیص کالا براساس نظر گمرک مستلزم پرداخت مبلغی بیش از آنچه اظهار شده است گردد، اظهارکننده می تواند حقوق ورودی را براساس اظهار خود، نقدی و به طور قطع پرداخت و تفاوت و جریمه احتمالی را به صورت سپرده نقدی یا ضمانتنامه بانکی تودیع و کالا را ترخیص کند

تبصره ۱- در مواردی که صاحب کالا به انتظار اعلام نظر قطعی گمرک از ترخیص کالا خودداری کند، در صورتی که نظر قطعی گمرک مؤید پرداخت مبلغی بیش از اظهار صاحب کالا نباشد، کالا از تاریخ اظهار تا تاریخ اعلام نظر قطعی و نهائی گمرک به صاحب کالا، از پرداخت انبارداری معاف است. برای مدتی که با تشخیص گمرک، مقررات یا دستورهای دولتی به نایب مانع از ترخیص کالا می شود صاحب کالا از پرداخت هزینه انبارداری معاف است و مراتب نیز به مرجع مسؤول تحویل گیرنده کالا اعلام می شود.

تبصره ۲- هزینه انبارداری موضوع این ماده جز در مواردی که مرجع تحویل گیرنده به هر دلیل قادر به تحویل کالا نباشد از محل اعتباری که همه ساله در قانون بودجه به این منظور پیش بینی می شود تأمین و توسط گمرک به مرجع تحویل گیرنده پرداخت می شود.

بار مالی اضافی ناشی از اجرای این قانون از محل درآمدهای حاصل از اجرای آن تأمین می گردد.

ماده ۴۹- در مواردی که کالا در حین حمل از مبدأ تا هنگام تحویل به مرجع تحویل گیرنده کالا یا در مدت توقف در انبارهای گمرکی آسیب دیده یا ضایع یا فاسد شود، صاحب کالا می تواند تقاضا کند کالا را با پرداخت تمام هزینه های انجام خدمات و انجام تشریفات گمرکی از کشور خارج و یا آن را بلاعوض به دولت واگذار کند و یا قسمت آسیب دیده یا فاسد شده را تفکیک کرده و با پرداخت هزینه های انجام خدمات، فقط حقوق ورودی قسمت سالم را پردازد و از ترخیص بقیه به نفع دولت صرف نظر نماید. در صورتی که تفکیک قسمت سالم مقدور نباشد یا

تفکیک آن موجب آسیب دیدگی یا فساد بیشتر کالا شود، گمرک اجرائی می تواند به تقاضای صاحب کالا با تنظیم صورت‌مجلسی که به تأیید گمرک ایران می رسد متناسب با آسیب دیدگی و فساد، ارزش کالا را تعیین و براساس آن حقوق ورودی را محاسبه و وصول نماید. چنانچه حقوق ورودی مذکور براساس وزن دریافت شود در این صورت به نسبت آسیب دیدگی یا فساد در حقوق ورودی تخفیف داده می شود. در صورتی که مرجع تحویل گیرنده موجب آسیب دیدگی کالا شود قسمت آسیب دیده از پرداخت هزینه های انجام خدمات معاف می گردد.

ماده ۵۰- ورود موقت، رویه گمرکی است که براساس آن کالاهای معینی می تواند تحت شرایطی به طور موقت به قلمرو گمرکی وارد شود. این کالاها باید ظرف مهلت معینی که گمرک ایران تعیین می نماید بدون این که تغییری در آن ایجاد شود خارج گردد. تغییرات ناشی از استهلاک از این حکم مستثنی است.

تبصره - فهرست کالاهای مشمول رویه ورود موقت و همچنین تشریفات، تضمین ها و سایر مقررات مربوطه با رعایت این قانون در آیین نامه اجرائی تعیین می گردد.

ماده ۵۱- ورود موقت برای پردازش، رویه گمرکی است که براساس آن کالا می تواند به طور موقت به قلمرو گمرکی وارد شود، تا ساخته، تکمیل، تعمیر یا فرآوری شده و سپس صادر شود. این رویه همچنین شامل موادی از قبیل تسریع کننده ها (کاتالیست ها) که در ساخت، تکمیل و فرآوری مصرف می شود نیز می گردد. کالاهای کمکی از قبیل روان کننده ها و ابزارآلات مشمول رویه ورود موقت برای پردازش نیست. محصولات به دست آمده محصولاتی می باشند که از ساخت، تکمیل، فرآوری و تعمیر کالاهایی که برای آنها مجوز استفاده از رویه ورود موقت برای پردازش اخذ شده به دست می آیند.

تبصره ۱- سقف زمانی ورود موقت برای پردازش به تفکیک گروه کالایی مختلف با پیشنهاد مشترک وزارتخانه های تولیدی ذی ربط، گمرک ایران، اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و تصویب هیأت وزیران تعیین می گردد.

تبصره ۲- نحوه اجرای این ماده در حدود مقررات این قانون، در آیین نامه اجرائی تعیین می گردد

ماده ۵۲- هرگاه کالای عبوری تا پایان مدت اعتبار پروانه از قلمرو گمرکی خارج یا به گمرک تحویل نگردد، کالا مشمول مقررات قاچاق گمرکی می شود.

تبصره ۱- در صورتی که برای گمرک محرز گردد کالا به علل قوه قهریه (فورس ماژور) از بین رفته است، تضمین مأخوذه مسترد و تعهد مأخوذه از درجه اعتبار ساقط می شود. همچنین در موارد عذر موجه، تضمین به میزان حقوق ورودی کالای خارج یا تحویل نشده به درآمد قطعی گمرک منظور می گردد.

تبصره ۲- گمرک می تواند با اخذ جریمه انتظامی موضوع ماده (۱۰۹) این قانون اجازه تحویل کالا به مرجع تحویل گیرنده را صادر نماید، مشروط بر اینکه با نظر گمرک حداکثر تا ده روز از مهلت اعتبار پروانه عبور خارجی، کالا به گمرک مقصد تحویل شده باشد.

ماده ۶۶- حقوق ورودی اخذ شده از عین کالای وارداتی که از کشور صادر می گردد و مواد، کالاهای مصرفی و لوازم بسته بندی خارجی به کار رفته یا مصرف شده در تولید، تکمیل یا بسته بندی کالای صادر شده با رعایت مقررات این قانون و آیین نامه اجرائی آن با مآخذ زمان ورود کالا باید به صادر کننده مسترد گردد.

تبصره ۱- کالاهایی که به منظور صادرات، به مناطق آزاد یا مناطق ویژه اقتصادی حمل میگردد چنانچه برابر قوانین و مقررات از این مناطق صادر شود مشمول مقررات استرداد می گردد.

تبصره ۲- حقوق ورودی تسریع کننده ها (کاتالیست ها) که لازمه واکنش شیمیایی است مشمول استرداد می گردد ولی ابزارآلات و مواد روان کننده و همانند آنها که فقط به عنوان کمک در تولید کالای صادراتی مورد استفاده و مصرف قرار می گیرد شامل مقررات استرداد نیست.

تبصره ۳- استرداد می تواند توسط اشخاصی غیر از واردکننده کالاهای مذکور نیز درخواست شود.

تبصره ۴- مهلت درخواست استرداد حقوق و عوارض ورودی مواد به کار رفته در کالاهای صادر شده سه سال از تاریخ امضاء پروانه یا پته گمرکی کالای ورودی است. روز امضاء پروانه یا پته گمرکی و روز تسلیم تقاضای استرداد به گمرک ایران جزء این ایام محسوب نمی شود.

ماده ۶۷- به منظور تسهیل شناسایی و انطباق کالا و مواد وارداتی به کار رفته در کالای صادراتی، صادرکننده باید همزمان با تسلیم اظهارنامه صادراتی، موضوع استرداد را با قید شماره پروانه ورودی مربوطه به گمرک صدور اعلام کند و گمرک موظف است تشریفات ارزیابی کالای صادراتی را به طور کامل انجام دهد و نتیجه را در ظهر اظهارنامه صادراتی قید نماید.

تبصره - اسناد و مدارک مورد نیاز گمرک جهت انجام مراحل استرداد حقوق ورودی در آیین نامه اجرائی این قانون مشخص می گردد.

ماده ۶۸- استرداد براساس ارزش گمرکی و مآخذ حقوق ورودی مندرج در اسناد گمرکی در زمان ورود محاسبه می شود. در صورتی که بخشی از وجوه دریافتی بابت ورود کالا توسط سازمان هایی غیر از گمرک وصول شود،

گمرک مراتب را جهت استرداد به سازمان های مذکور اعلام می نماید. گمرک و سایر سازمان های وصول کننده باید همه ساله بودجه لازم برای استرداد را در بودجه سالانه منظور نمایند.

ماده ۷۴- کالای صدور موقت هنگام بازگشت از پرداخت حقوق ورودی معاف است. قطعات، قسمت ها و لوازمی که هنگام تعمیر تعویض شود و یا قطعه جدیدی به کالا اضافه یا ملحق شود، مشمول پرداخت حقوق ورودی است. تبصره - چنانچه تعویض قطعات اصلی یا الحاق قطعات جدید به حدی باشد که کالا اصالت خود را از دست بدهد، ترخیص آن مستلزم طی تشریفات واردات قطعی و پرداخت حقوق ورودی به میزان مابه التفاوت ارزش کالای وارداتی و صادراتی است.

ماده ۷۵- دامه‌هایی که برای تعلیف به طور موقت از کشور خارج می شوند، مشمول رویه صدور موقت است و این دامها و نتاج آنها از پرداخت حقوق ورودی معاف می باشند.

تشریفات خروج و برگشت این دامها تابع مقررات آیین نامه تعلیف اغنام و احشام مصوب هیأت وزیران است.

ماده ۸۸- مرسولات پستی وارده از خارج کشور که مشمول پرداخت حقوق ورودی هستند باید در انبارهای متعلق به پست که تحت نظارت گمرک می باشند، نگهداری شوند.

ماده ۹۱- حقوق ورودی مرسولات وارده از خارج توسط گمرک وصول می شود. مرسولات قابل توزیع به وسیله پست با صدور پروانه یا پته توسط مأموران گمرک تعیین و در دفتر مخصوص ثبت و پروانه یا پته گمرکی به همراه صورت حساب و جوه متعلقه به پست تحویل می شود. ادارات پست پس از وصول حقوق ورودی، جوه دریافتی را به حساب گمرک واریز و حداکثر ظرف بیست روز از تاریخ تحویل صورتحساب با گمرک تسویه حساب می نمایند. جوه واریز شده به درآمد قطعی منظور می گردد.

ماده ۹۲- فروشگاه های آزاد فروشگاه هایی است که توسط بخش غیردولتی تحت نظارت گمرک در فرودگاههای بین المللی و سایر فرودگاه هایی که پرواز خارجی دارند و بنادر و مبادی زمینی دایر می شوند و اجازه داده می شود که در آنها کالاهای خارجی با معافیت از پرداخت حقوق ورودی و کالاهای داخلی، به مسافرین ورودی یا خروجی یا خدمه وسایل نقلیه ورودی و خروجی فروخته شود.

فروشگاه های آزاد پس از کسب مجوز از گمرک و سازمان های ذیربط ایجاد می شود.

تبصره - چگونگی ورود، خروج، فروش و نوع کالا و نحوه تسویه کالاهای وارده به فروشگاه های مذکور در آیین نامه اجرائی این قانون تعیین می گردد.

ماده ۹۳- کالای خارجی مشمول حقوق ورودی که در فروشگاه های آزاد فقط به مسافر یا خدمه فروخته می شود چنانچه در هنگام ورود به قلمرو گمرکی کشور بدون اظهار به گمرک کشف گردد مشمول مقررات قاچاق کالا است.

ماده ۱۰۶- در مورد کالای موضوع ماده (۱۰۵) که به جای کالای مجاز و بدون استفاده از اسناد خلاف واقع از گمرک ترخیص شده و از تاریخ ترخیص آن بیش از چهار ماه نگذشته است به شرح زیر رفتار می شود:

الف - در صورتی که تمام یا قسمتی از کالای ترخیص شده در اختیار صاحب کالا باشد کالا فوری توقیف و پس از رد حقوق ورودی دریافتی طبق مقررات ماده (۱۰۵) این قانون رفتار می شود.

ب - در صورتی که تمام یا قسمتی از کالای ترخیص شده در اختیار صاحب کالا نباشد و معلوم گردد که در زمان ترخیص، حقوق ورودی بیشتری به آن تعلق می گرفته است، مابه التفاوت حقوق ورودی مقدار به دست نیامده دریافت می شود.

ماده ۱۰۸- غیر از مصادیقی که در این قانون به عنوان قاچاق ذکر شده است کشف هر نوع مغایرت بعد از اظهار و قبل از ترخیص کالای ورودی از گمرک که موجب زیان مالی دولت گردد و مستلزم اخذ تفاوت وجوه متعلقه باشد علاوه بر اخذ مابه التفاوت، با توجه به اوضاع و احوال به تشخیص رئیس گمرک جریمه های از ده درصد (۱۰٪) تا صددرصد (۱۰۰٪) مابه التفاوت، دریافت می شود.

تبصره ۱- در صورتی که کشف مغایرت منجر به اخذ مابه التفاوت حقوق ورودی به میزانی بیش از پنجاه درصد (۵۰٪) حقوق ورودی کالای اظهار شده باشد علاوه بر اخذ مابه التفاوت، حداقل جریمه مأخوذه نباید کمتر از پنجاه درصد (۵۰٪) مابه التفاوت باشد.

تبصره ۲- در مواردی که مقصد نهایی بارنامه بعد از گمرک، مرز ورودی باشد و اظهارنامه عبوری براساس مندرجات اسناد، تنظیم و تسلیم گمرک شده باشد در صورتی که در اثر ارزیابی مغایرتی در نوع و میزان کالا کشف شود و اسناد مورد قبول گمرک طی سه ماه ارائه نگردد، کالای مغایر و مازاد توسط دولت ضبط می گردد.

تبصره ۳- جرائم مربوط به اظهار مغایر به استثناء تبصره (۲) این ماده در مورد کالای عبور خارجی و مرجوعی و عبور داخلی توسط شرکت حمل و نقل به صورت تضمین اخذ می شود تا در صورت عدم خروج کالا یا عدم تحویل کالا به گمرک مقصد در مهلت مقرر علاوه بر اجرای مقررات مربوطه به درآمد قطعی واریز گردد.

ماده ۱۱۹- علاوه بر معافیت های مذکور در جدول تعرفه گمرکی ضمیمه آیین نامه اجرائی قانون مقررات صادرات و واردات و معافیت های دیگری که به موجب قوانین، تصویب نامه ها، موافقتنامه ها و قراردادهای مصوب مجلس شورای اسلامی برقرار شده است، موارد زیر نیز از پرداخت حقوق ورودی معاف می باشد:

الف - کالاهای مورد استفاده متعلق به رؤسای کشورهای خارجی و همراهان آنها

ب - ...

۱- کالای مورد استفاده رسمی مأموریت های سیاسی خارجی و کالای مورد استفاده شخصی مأموران سیاسی و خانواده آنان موضوع ماده (۳۶) قانون مربوط به قرارداد وین درباره روابط سیاسی، مصوب ۱۳۴۳/۷/۲۱ به شرط رفتار متقابل و با تشخیص وزارت امور خارجه و گمرک ایران در هر مورد

۲- کالای مورد استفاده رسمی مأموریت های کنسولی خارجی و کالای مورد استفاده شخصی مأموران کنسولی خارجی و اعضای خانواده آنان که اهل خانه او می باشند در حدود قانون کنوانسیون وین درباره روابط کنسولی مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۴ به شرط رفتار متقابل و با تشخیص وزارت امور خارجه و گمرک ایران در هر مورد

۳- کالای مورد استفاده رسمی نمایندگی های سازمان ملل متحد و مؤسسات تخصصی وابسته به آن و کالای مورد استفاده کارکنان و کارشناسان سازمان ملل متحد، مأمور خدمت در ایران در حدود قانون کنوانسیون مزایا و مصونیت های سازمان ملل متحد مصوب ۱۳۵۲/۱۲/۱۳ و قانون کنوانسیون مزایا و مصونیت های سازمانهای تخصصی ملل متحد مصوب ۱۳۵۲/۱۲/۲۰ با تشخیص وزارت امور خارجه و گمرک ایران در هر مورد

۴- کالای مورد استفاده کارشناسان خارجی اعزامی از محل کمکهای فنی، اقتصادی، علمی و فرهنگی کشورهای خارجی و مؤسسات بین المللی به ایران، برابر آیین نامه مزایا و معافیت های کارشناسان خارجی مصوب ۱۳۴۵/۴/۲۳ با تشخیص وزارت امور خارجه و گمرک ایران در هر مورد و اشیاء مورد استفاده رسمی بازرسان سازمان کنوانسیون منع سلاحهای شیمیایی در حدود قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون منع گسترش، تولید، انباشت و به کارگیری سلاح های شیمیایی و انهدام آنها مصوب ۱۳۷۶/۵/۵ و سایر کنوانسیون های بین المللی که دولت جمهوری اسلامی ایران به آن پیوسته است و یا می پیوندد در حدود مقررات این کنوانسیون ها

۵- آلات و ادوات حفاری و مواد شیمیایی و وسایل عملیات علمی و فنی وارد شده توسط هیأت های علمی باستان شناسی کشورهای عضو سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد (یونسکو) با تشخیص و تأیید سازمان میراث فرهنگی صنایع دستی و گردشگری و گمرک ایران در هر مورد برای حفاری و اکتشافات علمی

پ - رادار و تجهیزات کمک ناوبری هوایی که امکان ساخت داخلی آنها در کشور فراهم نیست به پیشنهاد شرکت فرودگاه های کشور و موافقت وزارت راه و شهرسازی و تأیید وزارتخانه های صنعت، معدن و تجارت و امور اقتصادی و دارایی

ت - تجهیزات نظامی اعم از اسلحه و مهمات، لوازم مخابراتی نظامی، مواصلاتی، تانک و سایر ارابه های زره پوش جنگی و وسایل نقلیه خاص دفاعی به استثناء سواری و سواری کار و مواد اولیه برای ساخت اقلام یاد شده که با تأیید کتبی وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح از بودجه دولت یا از محل هر اعتبار دیگری که به همین منظور تخصیص یافته و به تصویب دولت رسیده است و به صورت انحصاری برای مصارف وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و سایر نیروهای مسلح و انتظامی خریداری و به طور مستقیم به نام سازمان های مذکور از خارج وارد شده

تبصره - وزیر امور اقتصادی و دارایی و دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح بنا به دلایل نظامی و امنیتی می توانند کالای وارده را از بازرسی معاف و مراتب را به گمرک اعلام نمایند.

ث - اقلام و تجهیزات خاص اطلاعاتی با تأیید کتبی وزیر اطلاعات

تبصره ۱- اقلام مزبور از بازبینی و بازرسی معافند.

تبصره ۲- مقررات این بند شامل صادرات کالاهای مذکور نیز می شود.

ج - کالای عبوری خارجی، مرجوعی، انتقالی، کران بری (کابوتاژ)، واردات موقت، واردات موقت برای پردازش

چ - اسباب سفر و لوازم شخصی و اشیاء غیر مستعمل و مواد خوراکی غیر تجاری همراه مسافر

تبصره - سقف ارزش معافیت اقلام موضوع این بند در مورد هر مسافر مبلغی است که به پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت و تصویب هیأت وزیران تعیین می شود. در صورت افزایش، مازاد بر آن با حفظ جنبه غیر تجاری مشمول پرداخت حقوق ورودی می شود.

ح - لوازم خانه و لوازم شخصی ایرانیان مقیم خارج که مدت اقامت آنان در خارج یک سال یا بیشتر باشد و لوازم خانه و اشیاء اتباع خارجی دارای اجازه اقامت که به ایران وارد می شوند مشروط بر این که:

۱- لوازم و اشیاء مزبور از یک ماه قبل تا نه ماه بعد از ورود شخص به قلمرو گمرکی وارد شود موارد قوه قهریه (فورس ماژور) به تشخیص گمرک ایران مستثنی است.

۲- لوازم و اشیاء مزبور به تشخیص گمرک با وضع و شئون اجتماعی آنان متناسب بوده و جنبه تجاری نداشته باشد.

۳- در پنج سال گذشته، از چنین معافیتی استفاده نکرده باشند.

تبصره ۱- کارمندان دولت که برای انجام مأموریت یک ساله یا بیشتر به خارج از کشور اعزام می شوند در صورتی که قبل از پایان مأموریت و توقف یک ساله از خارج احضار شوند همچنین ایرانیانی که به تشخیص وزارت امور خارجه به ناحق از کشور محل سکونت اخراج می شوند مشمول شرط مدت یک سال توقف مذکور در این بند نیستند.

تبصره ۲- منظور از لوازم خانه اشیائی است که به طور عرفی مورد استفاده شخص و یا خانواده صاحب آن اشیاء هنگام اقامت در یک محل قرار می گیرد.

تبصره ۳- اشخاصی که با رعایت مقررات مربوطه از مناطق آزاد به سرزمین اصلی وارد می گردند نیز مشمول تسهیلات این بند می شوند.

خ - آلات و ابزاردستی اعم از برقی و غیربرقی مربوط به کار یا حرفه ایرانیان شاغل در خارج و خارجیانی که به ایران می آیند مشروط بر این که:

۱- اشتغال آن افراد به حرفه و پیشه و کار مورد ادعاء به تصدیق مقامات کنسولی ایران در کشور محل اقامت قبلی آنان برسد. در نقاط فاقد مقامات کنسولی ایران ارائه گواهی مقامات محلی کفایت می کند.

۲- از یک ماه قبل از ورود تا نه ماه بعد از ورود آنان به قلمرو گمرکی برسد.

د- لوازم شخصی، لوازم خانه و آلات و ابزار کار دستی ایرانیان مقیم خارج که فوت می شوند، با ارائه صورت مجلس ماترک که حداکثر ظرف یک سال بعد از فوت، توسط مأموران کنسولی دولت جمهوری اسلامی ایران تنظیم گردد و حداکثر تا یک سال بعد از صدور گواهی انحصار وراثت وارد کشور شود.

تبصره - مقامات محلی به تشخیص وزارت امور خارجه در مواردی که مأموران کنسولی دولت جمهوری اسلامی ایران در کشور محل اقامت نباشند، صلاحیت تنظیم صورت مجلس مذکور را دارند.

ذ- دارو و لوازم طبی و بیمارستانی مورد احتیاج درمانی و بهداشتی مؤسسات خیریه و عام المنفعه با گواهی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

تبصره - فهرست این مؤسسات با تأیید وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی با پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ر- وسائط نقلیه از جمله آمبولانس، خودروهای فرماندهی امداد و نجات، خودروهای ویژه امداد و نجات به استثناء سواری، دارو، لوازم پزشکی طبی و بیمارستانی، بالگرد و قایق امدادی، مواد غذایی، پوشاک، پتو، چادر، خانه های پیش ساخته یا سایر کالاهای امداد و نجات مورد نیاز که به منظور کمک به آسیب دیدگان از بلایای طبیعی یا حوادث غیر مترقبه یا سایر وظایف و مأموریت های تصریح شده در اساسنامه هلال احمر جمهوری اسلامی ایران که به نام هلال احمر جمهوری اسلامی ایران وارد می شود با تشخیص وزارت امور اقتصادی و دارایی

تبصره - تشریفات گمرکی و ترخیص کالاها و اقلام وارداتی و اهدائی به هنگام وقوع بحران ها و سوانح و حوادث غیر مترقبه ملی و منطقه ای در کمترین زمان ممکن به عمل می آید.

ز- اشیاء باستانی مربوط به میراث فرهنگ و تمدن ایران، اعم از اینکه از قبل به خارج از کشور برده شده یا در خارج از کشور به دست آمده باشد با تشخیص و تأیید سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

ژ- ورود اشیاء هنری و فرهنگی به منظور تشکیل بایگانی موزه ها و نمایشگاه های فرهنگی و هنری، کتابخانه ها و مبادلات فرهنگی و هنری و تعمیر و مرمت آثار باستانی توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران و سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی حسب مورد

س- اشیاء عتیقه مربوط به میراث فرهنگ و تمدن سایر کشورها که برای ایجاد یا تکمیل موزه های عمومی وارد کشور می شود به تشخیص و تأیید سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

ش - کالاهای صادراتی که به هر علت عیناً بازگشت داده شود با رعایت مقررات ماده (۶۵) این قانون

تبصره - منظور از کلمه عیناً در این قانون آن است که روی کالای صادراتی بازگشت شده به کشور، در خارج عملی انجام و یا از آن استفاده نشده باشد.

ص - سوخت و روغن مصرفی وسایل نقلیه به میزان متعارف در ورود و خروج از کشور

ض - نمونه های تجاری بیب ها که به تشخیص گمرک ذاتاً قیمتی نداشته و در عرف قابل خرید و فروش نباشد، با رعایت کنوانسیون مربوطه

تبصره - در مورد نمونه های دارای بهای ذاتی صاحب کالا می تواند با حضور مأموران گمرک آن را غیر قابل فروش ساخته و ترخیص نماید.

ط - مدال ها، نشان ها و تندیس های اعطائی از طرف دولتها و مؤسسات خارجی بین المللی به طور رسمی به اتباع ایران

ظ - هواپیماهای باری و مسافری

ع - کالانما (کاتولوگ)، دفترک (بروشور)، تقویم، لوحهای فشرده تبلیغاتی، کتابچه حاوی مشخصات فنی و تجاری کالا، اسناد مربوط به حمل کالا، نقشه های فنی فاقد جنبه تجاری

غ - واردات ماشین آلات خط تولید به تشخیص وزارت صنایع و معادن توسط واحدهای تولیدی، صنعتی و معدنی مجاز

تبصره ۱- کالاهای موضوع این ماده مشمول محدودیت ها و ممنوعیت ها به استثناء محدودیت ها و ممنوعیت های شرعی و قانونی با رعایت مقررات فصل دوم از بخش نهم این قانون با عنوان «ممنوعیت ها» نمی شود.

تبصره ۲- معافیت های موضوع بندهای (چ) تا (د) این ماده شامل وسایل نقلیه نیست.

ماده ۱۲۰- کالاهای موضوع بندهای (ب)، (ث)، (ذ)، (ر) و (ژ) ماده (۱۱۹) این قانون و کالاهایی که به موجب قوانین خاص یا تصویب نامه های هیأت وزیران با معافیت از حقوق ورودی ترخیص می شوند اگر قبل از انقضاء ده سال از تاریخ ترخیص آن به شخص دیگری که حق استفاده از معافیت با همان شرایط را ندارد به هر عنوان اعم از قطعی یا وکالتی واگذار شود باید وجوه متعلقه را با کسر مبلغی که به تناسب فرسودگی و استهلاک در نظر گرفته می شود، پرداخت کند.

مواردی که طبق مقررات مربوط برای واگذاری نحوه دیگری مقرر شده باشد، مستثنی است.

تبصره - واگذاری کالای موضوع این ماده قبل از پنج سال از تاریخ ترخیص مستلزم اخذ مجوزهای ورود است.

ماده ۱۲۱- حقوق ورودی قطعات و لوازم و موادی که برای مصرف در ساخت یا مونتاژ یا بسته بندی اشیاء یا مواد یا دستگاه ها وارد می گردد در مواردی که مشمول ردیفی از جدول تعرفه شود که مجموعاً مأخذ حقوق ورودی آن بیشتر از جمع مأخذ حقوق ورودی شیء یا ماده یا دستگاه آماده باشد به تشخیص و نظارت وزارت صنعت، معدن و تجارت به مأخذ حقوق ورودی شیء یا ماده یا دستگاه آماده مربوط وصول می شود.

ماده ۱۴۴- مرجع رسیدگی به اختلافات گمرکی در تشخیص تعرفه، ارزش کالا، جریمه ها به غیر از موارد قاچاق گمرکی، قوه قهریه (فورس ماژور) و مقررات گمرکی، کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی است. این کمیسیون مرکب از اشخاص ذیل است:

الف - چهار نفر عضو اصلی از کارمندان گمرک ایران

ب - دو نفر عضو اصلی از کارمندان وزارت صنعت، معدن و تجارت

پ - یک نفر عضو اصلی از کارمندان وزارت امور اقتصادی و دارایی

ت - یک نفر عضو اصلی به عنوان نماینده اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران

ث - یک نفر عضو اصلی به عنوان نماینده اتاق تعاون

تبصره ۱- اعضاء کمیسیون، از میان افراد مطلع به امور گمرکی توسط دستگاههای مزبور انتخاب می شوند.

تبصره ۲- اعضاء کمیسیون هم طراز مدیرکل تلقی می شوند و باید حداقل دارای پانزده سال سابقه کاری مرتبط باشند و توسط رئیس گمرک ایران، وزراء مربوطه و رؤساء اتاق های مذکور انتخاب شوند.

تبصره ۳- به همراه هر یک از اعضاء اصلی یک نفر نیز به عنوان عضو علی البدل معرفی می شود.

تبصره ۴- رأی کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی لازم الاجراء است مگر در مواردی که مبلغ مابه التفاوت بین نظر گمرک و مورد قبول مؤدی و یا ارزش گمرکی کالایی که اختلاف درخصوص شرایط ورود و صدور آن است، بیش از پنجاه میلیون (۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال باشد که در این صورت مؤدی می تواند ظرف بیست روز از تاریخ ابلاغ رأی تقاضای ارجاع امر به کمیسیون تجدیدنظر را بنماید.

تبصره ۵- اختلافات اشخاص با گمرک ها به درخواست مؤدی ابتدا در واحدهای ستادی گمرک ایران مورد اظهارنظر قرار می گیرد و در صورتی که مؤدی به اعتراض خود باقی باشد پرونده از طرف رئیس کل گمرک ایران و یا شخصی که به حکم وی به طور کتبی تعیین می گردد به کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی احاله می شود. برای طرح اختلاف در کمیسیون مذکور صاحب کالا باید معادل نیم درصد (۰/۵٪) مبلغ مورد اختلاف را به عنوان حق رسیدگی به صورت سپرده پرداخت نماید.

در صورتی که رأی صادره به وسیله کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی در تأیید نظریه گمرک باشد مبلغ مذکور به درآمد قطعی منظور می گردد لکن در صورتی که رأی به نفع صاحب کالا باشد یا اینکه با درخواست صاحب کالا اختلاف به کمیسیون تجدیدنظر احاله شود و رأی کمیسیون فوق به نفع صاحب کالا باشد، مبلغ سپرده مسترد می گردد.

اختلافات مربوط به قاچاق گمرکی در مراجع صالحه رسیدگی می شود.

تبصره ۶- کمیسیون در مورد استعلام تعرفه و اظهارنظر در مورد طرح ها و گزارش هایی که از طرف رئیس کل گمرک ارجاع می شود نظر مشورتی می دهد. در مواردی که در اجرای ماده (۴۳) این قانون تعیین تعرفه شود برای گمرک لازم الاجراء است.

تبصره ۷- در مواردی که در حین رسیدگی به پرونده ها، کمیسیون با مواردی غیر از موضوع اختلاف مواجه گردد، مراتب به رئیس کل گمرک ایران منعکس می شود.

تبصره ۸- جلسات کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی حداقل با حضور شش نفر از اعضاء رسمیت می یابد و مصوبات آن با رأی اکثریت کل اعضاء (حداقل پنج نفر) معتبر است.

تبصره ۹- دلایل، توجیهاات و مستندات رأی باید در متن آن تصریح گردیده و نظرات اقلیت در آن ذکر گردد.

ماده ۱۴۵- از بین اعضاء اصلی کمیسیون رسیدگی به اختلافات یک نفر رئیس و یک نفر نایب رئیس در اولین جلسه کمیسیون با رأی مخفی انتخاب و با حکم رئیس کل گمرک منصوب می شوند.

ماده ۱۴۶- کمیسیون تجدید نظر اختلافات گمرکی مرکب از اشخاص ذیل است:

الف - یک نفر از کارمندان وزارت امور اقتصادی و دارایی به انتخاب وزیر (رئیس)

ب - یک نفر از معاونین گمرک ایران به انتخاب رئیس کل گمرک ایران (نایب رئیس)

پ - یک نفر از کارمندان وزارت صنعت، معدن و تجارت به انتخاب وزیر

ت - یک نفر از قضات به انتخاب رئیس قوه قضائیه

ث - یک نفر از اعضاء هیأت رئیسه اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران با معرفی رئیس اتاق یا یک نفر از

اعضاء هیأت رئیسه اتاق تعاون به انتخاب رئیس اتاق در مورد پرونده تعاونی ها

تبصره ۱- به همراه هر یک از اعضاء اصلی یک نفر نیز به عنوان علی البدل معرفی می شود. اعضاء کمیسیون باید حداقل دارای بیست سال سابقه کاری مرتبط باشند.

تبصره ۲- برای طرح اختلاف در کمیسیون تجدیدنظر صاحب کالا باید معادل یک درصد (۱٪) مبلغ مورد اختلاف را به عنوان حق رسیدگی به صورت سپرده پرداخت نماید. در صورتی که رأی صادره به وسیله کمیسیون مذکور در تأیید نظریه گمرک باشد مبلغ مذکور به درآمد قطعی منظور می شود لکن در صورتی که رأی کمیسیون فوق به نفع صاحب کالا باشد مبلغ سپرده مسترد می گردد.

تبصره ۳- کسانی که به عنوان عضو کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی، در مورد پرونده‌های رأی داده باشند حق شرکت در کمیسیون تجدیدنظر و رأی دادن درباره همان پرونده را ندارند.

تبصره ۴- آراء صادره به وسیله کمیسیون تجدیدنظر قطعی و لازم الاجراء است و فقط تا مدت سی روز از تاریخ ابلاغ رأی از نظر شکلی قابل شکایت در دیوان عدالت اداری میباشد.

ماده ۱۴۷- اعضاء کمیسیونها به موجب احکام رسمی اداری برای مدت دو سال انتخاب میشوند و به جز در صورت بازنشستگی، استعفاء، حجر، محکومیت اداری یا کیفری، انتقال به سازمان های دیگر و غیبت غیرموجه بیش از سه جلسه متوالی، در مدت مذکور قابل تغییر نمی باشند.

تبصره - عضویت در کمیسیونها فقط برای یک دوره دوساله دیگر قابل تمدید است.

ماده ۱۴۸- در مواردی که تعداد پرونده های ارجاعی به کمیسیون ایجاب نماید، رئیس کل گمرک ایران می تواند از وزیران و مراجع مذکور در مواد (۱۴۴) و (۱۴۶) تقاضا نماید که اعضاء بیشتری را برای تشکیل کمیسیون های جدید رسیدگی به اختلافات گمرکی و تجدیدنظر برای مدت معین معرفی نمایند. در این صورت سایر دستگاهها نیز مکلفند نسبت به معرفی اعضاء مورد درخواست با رعایت شرایط مقرر در این قانون اقدام نمایند.

ماده ۱۴۹- آراء کمیسیون ها در مورد پرونده های مشابه قابل تعمیم نیست ولی واحدهای ستادی گمرک ایران می توانند به آخرین آراء قطعی کمیسیون ها که آراء کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی و تجدید نظر منطبق بر هم باشد در موارد مشابه و وحدت موضوع، مشروط بر آنکه اینگونه آراء مورد پذیرش صاحب کالا نیز قرار گیرد استناد نمایند.

ماده ۱۵۰- هرگاه ضمن موافقتنامه های بازرگانی دولت با سایر کشورها برای کالای معینی حقوق ورودی به مأخذی غیر از آنچه که در جدول تعرفه مقرر است معین شود مادامی که موافقتنامه های مزبور به قوت خود باقی است حقوق ورودی آن کالا مطابق مأخذ تعیین شده در موافقتنامه ها و با رعایت شرایط مقرر در آنها دریافت می گردد مگر اینکه در جدول تعرفه، حقوق ورودی کمتری به آن تعلق گیرد یا بخشوده شود.

ماده ۱۵۲- اشخاصی که کالایی اعم از داخلی و خارجی را از آبهای سرزمینی مرزی گرفته و یا بیرون بیاورند باید آن را به نزدیکترین گمرک تحویل نمایند و گمرک مکلف است فوراً صورت مجلس حاکی از مشخصات و خصوصیات کالا را تنظیم و به امضاء یابنده برساند.

گمرک مکلف است پس از ثبت در دفتر انبار و صدور قبض انبار بلافاصله مراتب را در یک روزنامه کثیرالانتشار اعلام و تصریح نماید که اگر کسی خود را مالک کالای مزبور می داند می تواند از تاریخ انتشار آگهی تا مدت یک سال با ارائه اسناد به گمرک برای پرداخت حقوق ورودی کالای خارجی و ترخیص کالا و پرداخت هزینه های بیرون آوردن از آب و نظایر آن مراجعه نماید.

در صورتی که تا پایان مدت مزبور کسی به گمرک مراجعه ننماید کالای مزبور به عنوان مجهول المالک تلقی می شود و پس از فروش توسط نهاد مأذون از سوی ولی فقیه هزینه های مربوطه از محل حاصل فروش قابل پرداخت است.

تبصره ۱- در مورد شناورهای غرق شده یا صدمه دیده و بقایای آنها که توسط سازمان بنادر و دریانوردی، نقل و انتقال می یابد با رعایت ماده (۳۷) قانون دریایی ایران مصوب ۱۳۴۳/۶/۲۹ اقدام می شود.

تبصره ۲- کالاهای سریع الفساد و کالاهایی که نگهداری آنها ایجاد هزینه اضافی یا خطر نماید، طبق مقررات مربوط، به فروش می رسد و وجوه حاصل از فروش آن تا تعیین تکلیف نهائی به عنوان سپرده نگهداری می شود.

عنوان: آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی

ماده و تبصره: ۲۰۹ الی ۲۱۸

شماره و سال تصویب: شماره ۲۶۲۷۵۸/ت/۴۷۷۷۵-مصوب ۱۳۹۱

مرجع تصویب: هیات وزیران

متن:

ماده ۲۰۹- کمیسیون ها برای رسیدگی به پرونده های اختلافی با توجه به قوانین مربوط به آیین دادرسی مدنی، وقت رسیدگی را جهت حضور مؤدی یا نماینده قانونی وی ابلاغ می نمایند.

عدم حضور مؤدی یا نماینده وی بدون عذر موجه مانع رسیدگی نخواهد بود.

تبصره ۱ - پذیرش درخواست ارجاع به کمیسیون ها منوط به پرداخت سپرده های حق رسیدگی موضوع بخش دوازدهم قانون می باشد.

تبصره ۲- در خصوص سپرده های حق رسیدگی موضوع بخش دوازدهم قانون چنانچه رأی صادره عیناً در تأیید نظر گمرک باشد مبلغ سپرده به درآمد قطعی منظور و در سایر موارد مبلغ سپرده به صاحب کالا مسترد می گردد.

ماده ۲۱۰- کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی باید در هر هفته حداقل پنج روز کاری جلسه عادی و کمیسیون تجدید نظر دو جلسه عادی داشته باشند. محل تشکیل کمیسیون ها در گمرک ایران خواهد بود.

تبصره ۱- اعضای مذکور در بندهای (الف) و (پ) ماده (۱۴۶) قانون مشمول تبصره (۲) ماده (۱۴۴) قانون (هم طراز مدیر کل) تلقی می شوند.

تبصره ۲- جلسات کمیسیون تجدید نظر با حضور تمامی اعضا رسمیت می یابد و مصوبات آن با رأی اکثریت کل اعضا (حداقل سه نفر) معتبر است.

ماده ۲۱۱- درخواست نمایندگان اشخاص در مورد ارجاع اختلاف به کمیسیون ها و حضور در جلسات آن در صورتی پذیرفته می شود که این موارد در وکالت نامه رسمی یا معرفی نامه آنها تصریح شده باشد.

ماده ۲۱۲- صاحب کالا یا نماینده قانونی وی می تواند با تقاضای کتبی از رؤسای کمیسیون ها پرونده خود را قبل از تشکیل جلسات رسیدگی در محل کمیسیونها و تحت نظر مسئول مربوط مطالعه نمایند.

برداشتن هر گونه تصویر یا رونوشت یا اضافه نمودن مدارک جدید منوط به کسب اجازه می باشد.

ماده ۲۱۳- در کمیسیونها دفتری به نام دفتر ثبت خلاصه مذاکرات تنظیم و نگاهداری می شود. با اعلام رسمیت جلسه شماره جلسه و تاریخ و ساعت شروع مذاکرات با ذکر اسامی اعضای حاضر قید و مذاکرات مربوط به هر پرونده و مفاد رأی به اختصار در آن دفتر درج می گردد.

ماده ۲۱۴- مصوبات کمیسیون نسبت به هر پرونده باید در همان جلسه روی ورقه چاپی مخصوص منعکس گردیده و به امضای اعضای حاضر در جلسه برسد اعم از آنکه تصمیم نهایی اتخاذ و یا ادامه رسیدگی به جلسه بعدی موکول و یا برای رفع نقص پرونده یا تحصیل نظر کارشناس یا آزمایشگاه قرار صادر شده باشد.

تبصره - هرگاه در موضوعی رأی کمیسیون به اکثریت صادر شود اعضایی که با نظر اکثریت موافق نیستند نظر خود را در زیر ورقه رأی به عنوان اقلیت قید و امضا می نمایند.

ماده ۲۱۵- کمیسیونها موظفند برای تشخیص طبقه بندی کالا متن نامنکلاتور سیستم هماهنگ شده، یادداشتهای توضیحی آن و آرای صادره از سوی شورای همکاری گمرکی در خصوص طبقه بندی کالا و در سایر موارد قوانین و مقررات مربوط را به طور دقیق ملاک صدور رأی قرار داده و در اوراق رأی صادره به منابع یاد شده اشاره نمایند.

ماده ۲۱۶- کمیسیون های رسیدگی به اختلافات گمرکی و تجدید نظر می توانند:

الف - در مواردی که مراجعه به پرونده و سوابق و بازدید کالا را لازم بدانند یک یا چند نفر از اعضاء را برای بازدید و مطالعه آن پرونده و تهیه گزارش مأمور نمایند.

ب - در مواردی که لازم بدانند موضوع را به کارشناس رسمی دادگستری یا مراجع علمی و رسمی یا اشخاصی که از طرف دستگاههای دولتی معرفی شده اند ارجاع نموده و حق الزحمه کارشناسی (غیر دادگستری) و طرفی که باید آن را پرداخت نماید تعیین کنند.

پ - به شاکیان متقاضی گواهینامه بدهند که رونوشت گواهی شده اسناد مورد استناد خود را از اشخاص حقوقی تحصیل نمایند و اشخاص حقوقی موظفند با رعایت مقررات آیین دادرسی مدنی رونوشت مورد درخواست را تهیه و تسلیم نمایند.

ت - انجام تحقیق و هرگونه اقدامی که موجب روشن شدن موضوع و احقاق حق می گردد.

ماده ۲۱۷- پس از صدور نظر نهایی کمیسیون در مورد هر پرونده، مسئول واحد امور کمیسیونها رأی را برای ملاحظه رییس کل گمرک ایران ارسال و وی پس از قید عبارت «ملاحظه شد» رأی را جهت ابلاغ به مؤدی از طریق دفتر ستادی مربوط به کمیسیون اعاده خواهد نمود.

ماده ۲۱۸- در اجرای تبصره های (۱) و (۲) ماده (۱۴۴) و تبصره (۱) ماده (۱۴۶) قانون، دستگاه های ذی ربط باید مستندات مربوط به سابقه فعالیت مرتبط با امور تجاری و بازرگانی اعضای کمیسیونها را به گمرک ایران اعلام نمایند.

عنوان: قانون اجازه تغییر درصدهای حقوق گمرکی بر اساس برخی از موافقتنامه های مصوب مجلس شورای اسلامی

ماده و تبصره: ماده واحده

سال تصویب: ۱۳۷۵

مرجع تصویب: مجلس شورای اسلامی

متن:

ماده واحده - به دولت اجازه داده می‌شود که در چهارچوب موافقت‌نامه نظام جهانی ترجیحات بازرگانی بین کشورهای در حال توسعه مصوب ۱۳۷۰، موافقت‌نامه نظام ترجیحات تجاری میان کشورهای اسلامی مصوب ۱۳۷۱، قانون پروتکل اصلاحی عهدنامه از میر مصوب اسفند ۱۳۷۱ با رعایت مصالح نظام جمهوری اسلامی ایران و توازن امتیازات متبادله نسبت به تغییر و اصلاح فهرست کالاها و یا تغییر امتیازات متبادله مطابق با قوانین مربوطه، موانع غیر تعرفه‌ای و شبه تعرفه‌ای اقدام لازم معمول دارد.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه روز یکشنبه نهم اردیبهشت ماه یک هزار و سیصد و هفتاد و پنج مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۵,۲,۲۵ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

عنوان: قانون چگونگی محاسبه و وصول حقوق گمرکی، سود بازرگانی و مالیات انواع خودرو و ماشین آلات راهسازی وارداتی و ساخت داخل و قطعات آنها

ماده و تبصره: ماده واحده و ۲۲ تبصره

سال تصویب: ۱۳۷۱

مرجع تصویب: مجلس شورای اسلامی

متن:

ماده واحده - حقوق گمرکی، سود بازرگانی و مالیات مربوط به انواع خودرو شامل:

سواری، وانت، مینی‌بوس، اتوبوس، شاسی کامیون، کامیون، کامیونت، تریلرکش، دوچرخه و موتورسیکلت و انواع ماشین آلات راهسازی که از خارج کشور وارد یا در داخل تولید می‌شود به شرح زیر محاسبه و دریافت می‌شود:

الف - حقوق گمرکی

۱ - حقوق گمرکی خودروها و ماشین آلات راهسازی وارداتی:

- سواری ۲۵ درصد ارزش سیف

- وانت یک کابین ۲۵ درصد ارزش سیف

- وانت دو کابین و سواری کار ۲۵ درصد ارزش سیف

- مینی‌بوس ۱۵ درصد ارزش سیف

- اتوبوس ۱۵ درصد ارزش سیف
 - شاسی کامیون، کامیون، کامیونت و تریلرکش ۱۵ درصد ارزش سیف
 - موتورسیکلت ۲۰ درصد ارزش سیف
 - دوچرخه ۲۰ درصد ارزش سیف
 - ماشین آلات راهسازی ۲۰ درصد ارزش سیف
- ۲ - حقوق گمرکی قطعه‌های منفصل وارداتی خودروها و ماشین آلات راهسازی ساخت داخل بر اساس ارزش سیف قطعه‌های مذکور:

- سواری ۱۰ درصد ارزش سیف
 - وانت یک کابین ۱۰ درصد ارزش سیف
 - وانت دو کابین سواری کار ۱۰ درصد ارزش سیف
 - مینی‌بوس ۵ درصد ارزش سیف
 - اتوبوس ۵ درصد ارزش سیف
 - شاسی کامیون، کامیون، کامیونت و تریلرکش ۵ درصد ارزش سیف
 - موتورسیکلت ۱۰ درصد ارزش سیف
 - دوچرخه ۱۰ درصد ارزش سیف
 - ماشین آلات راهسازی ۱۰ درصد ارزش سیف
- ب - سود بازرگانی:

- ۱ - سود بازرگانی خودروها و ماشین آلات راهسازی وارداتی:
- سواری ۵ درصد ارزش سیف
 - وانت یک کابین ۵ درصد ارزش سیف
 - وانت دو کابین و سواری کار ۵ درصد ارزش سیف

- مینی بوس ۵ درصد ارزش سیف

- اتوبوس ۵ درصد ارزش سیف

- شاسی کامیون، کامیون، کامیونت و تریلرکش ۵ درصد ارزش سیف

- موتور سیکلت ۱۰ درصد ارزش سیف

- دوچرخه ۱۰ درصد ارزش سیف

- ماشین آلات راهسازی ۱۰ درصد ارزش سیف

۲ - سود بازرگانی قطعه‌های منفصل وارداتی خودروها و ماشین آلات راهسازی ساخت داخل بر اساس ارزش سیف قطعه‌های مذکور:

- سواری ۱۰ درصد ارزش سیف

- وانت یک کابین ۱۰ درصد ارزش سیف

- وانت دو کابین و سواری کار ۱۰ درصد ارزش سیف

- مینی بوس ۱۰ درصد ارزش سیف

- اتوبوس ۱۰ درصد ارزش سیف

- شاسی کامیون، کامیون، کامیونت و تریلرکش ۱۰ درصد ارزش سیف

- موتور سیکلت ۱۰ درصد ارزش سیف

- دوچرخه ۱۰ درصد ارزش سیف

- ماشین آلات راهسازی ۵ درصد ارزش سیف

ج - مالیات:

۱ - مالیات خوردوها و ماشین آلات راهسازی وارداتی بر اساس ارزش سیف آنها:

سواری:

- تا ده میلیون ریال ارزش سیف به نرخ ۷۰ درصد.

- نسبت به مازاد ده میلیون ریال تا سقف پانزده میلیون ریال به نرخ ۷۵ درصد.
 - نسبت به نرخ مازاد پانزده میلیون ریال تا سقف بیست میلیون ریال به نرخ ۸۵ درصد.
 - نسبت به مازاد بیست میلیون ریال تا سقف بیست و پنج میلیون ریال به نرخ ۱۰۰ درصد.
 - نسبت به مازاد بیست میلیون ریال تا سقف سی میلیون ریال به نرخ ۱۲۰ درصد.
 - نسبت به مازاد سی میلیون ریال به ازاء هر پنج میلیون ریال ۲۵ درصد به نرخ قبلی اضافه می‌شود.
 - وانت یک کابین: به نرخ ۳۰ درصد.
 - وانت دو کابین سواری کار:
 - تا ده میلیون ریال ارزش سیف به نرخ ۵۰ درصد.
 - نسبت به مازاد ده میلیون ریال تا سقف پانزده میلیون ریال به نرخ ۵۵ درصد.
 - نسبت به مازاد پانزده میلیون ریال تا سقف بیست میلیون ریال به نرخ ۶۵ درصد.
 - نسبت به مازاد بیست میلیون ریال تا سقف بیست و پنج میلیون ریال به نرخ ۸۰ درصد.
 - نسبت به مازاد بیست و پنج میلیون ریال تا سقف سی میلیون ریال به نرخ ۱۰۰ درصد.
 - نسبت به مازاد سی میلیون ریال به ازاء هر پنج میلیون ریال ۲۵ درصد به نرخ قبلی اضافه می‌شود.
 - مینی‌بوس: به نرخ ۲۰ درصد.
 - اتوبوس: به نرخ ۲۰ درصد.
 - شاسی کامیون، کامیون، کامیونت و تریلرکش: به نرخ ۲۰ درصد.
 - موتورسیکلت: با یک سیلندر به نرخ ۵ درصد و با بیش از یک سیلندر به نرخ ۱۰ درصد.
 - دوچرخه: معاف
 - ماشین آلات راهسازی: معاف.
- ۲ - مالیات خودروها و ماشین آلات راهسازی ساخت داخل بر مبنای مجموع ارزش سیف قطعه‌های منفصل وارداتی آنها بر طبق مفاد تبصره ۷ این قانون:

- سواری:

- تا ده میلیون ریال ارزش سیف به نرخ ۲۰ درصد.
- نسبت به مازاد ده میلیون ریال تا سقف پانزده میلیون ریال به نرخ ۲۵ درصد.
- نسبت به مازاد پانزده میلیون ریال تا سقف بیست میلیون ریال به نرخ ۳۵ درصد.
- نسبت به مازاد بیست میلیون ریال تا سقف بیست و پنج میلیون ریال به نرخ ۵۰ درصد.
- نسبت به مازاد بیست و پنج میلیون ریال تا سقف سی میلیون ریال به نرخ ۷۰ درصد.
- نسبت به مازاد سی میلیون ریال به ازاء هر پنج میلیون ریال ۲۵ درصد به نرخ قبلی اضافه می شود.
- وانت یک کابین: معاف.
- وانت دو کابین و سواری کار.
- تا ده میلیون ریال ارزش سیف به نرخ ۱۰ درصد.
- نسبت به مازاد ده میلیون ریال تا سقف پانزده میلیون ریال به نرخ ۱۵ درصد.
- نسبت به مازاد پانزده میلیون ریال تا سقف بیست میلیون ریال به نرخ ۲۵ درصد.
- نسبت به مازاد بیست میلیون ریال تا سقف بیست و پنج میلیون ریال به نرخ ۴۰ درصد.
- نسبت به مازاد بیست و پنج میلیون ریال تا سقف سی میلیون ریال به نرخ ۶۰ درصد.
- نسبت به مازاد سی میلیون ریال به ازاء هر پنج میلیون ریال ۲۵ درصد به نرخ قبلی اضافه می شود.
- مینی بوس: معاف.
- اتوبوس: معاف.
- شاسی کامیون، کامیون، کامیونت و تریلرکش: معاف.
- موتورسیکلت: معاف.
- دو چرخه: معاف.
- ماشین آلات راهسازی: معاف.

تبصره ۱ - به منظور بازسازی و نوسازی صنایع خودروسازی و ماشین آلات راهسازی کشور به مدت ۶ سال تخفیف‌هایی به شرح زیر به تولیدکنندگان داخلی تعلق می‌گیرد:

- از تاریخ تصویب این قانون تا پایان سال ۱۳۷۳ حداکثر ۸۰ درصد سود بازرگانی، حقوق گمرکی و مالیات.

- سال ۱۳۷۴ حداکثر ۶۰ درصد سود بازرگانی، حقوق گمرکی و مالیات.

- سال ۱۳۷۵ حداکثر ۵۰ درصد سود بازرگانی، حقوق گمرکی و مالیات.

- سال ۱۳۷۶ حداکثر ۴۰ درصد سود بازرگانی، حقوق گمرکی و مالیات.

مقدار تخفیف‌های موضوع این تبصره طبق آیین‌نامه‌ای که به پیشنهاد وزارت صنایع سنگین به تصویب هیأت وزیران می‌رسد بر اساس میزان موفقیت تولیدکننده داخلی در صادرات و ساخت داخل نمودن قطعه‌های محصول تولیدی، تعیین می‌شود.

تبصره ۲ - به منظور کمک به بهبود محیط زیست و جلوگیری از آلودگی هوا علاوه بر مبالغ موضوع این قانون معادل یک درصد حقوق گمرکی، سود بازرگانی و مالیات به مأخذ ارزش سیف از کلیه خودروهای سواری وارداتی وصول و به حساب درآمد عمومی کشور واریز خواهد شد.

هر سال معادل مبالغ وصولی از این بابت از محل اعتباری که به همین منظور در قانون بودجه کل کشور پیش‌بینی می‌شود به تشخیص هیأت وزیران در اختیار سازمانهای ذیربط قرار خواهد گرفت تا صرفاً برای بهبود محیط زیست به مصرف برسانند.

تبصره ۳ - ارقام حقوق گمرکی ارائه شده صرفاً به صورت پایه و برای اتومبیل‌های سواری چهارسیلندر در نظر گرفته شده و برای هر سیلندر اضافه ۳٪ به ارقام مذکور در بند الف اضافه شود.

تبصره ۴ - ارزش سیف یاد شده در این قانون بر مبنای بهای ارز شناور محاسبه می‌شود تا زمانی که ارز با نرخهای متفاوت جهت تولیدات داخلی تخصیص می‌یابد بهای ارز تخصیصی برای واردات نباید ارزانتر از بهای ارز تخصیصی جهت ساخت داخل باشد. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به هنگام گشایش اعتبار و گمرک ایران به هنگام ترخیص مسئول کنترل نرخ ارز تخصیصی بوده و مابه‌التفاوت احتمالی بایستی به حساب خزانه واریز شود.

تبصره ۵ - حقوق گمرکی و سود بازرگانی انواع خودروها و ماشین آلات راهسازی وارداتی و قطعه‌های منفصل و قطعه‌های یدکی آنها، هنگام ترخیص توسط گمرک جمهوری اسلامی ایران دریافت می‌شود. و مالیات کلیه خودروهای یاد شده در این قانون در زمان فروش توسط تولیدکنندگان داخلی و واردکنندگان حسب مورد از خریدار

وصول و به وزارت امور اقتصادی و دارایی پرداخت خواهد شد. در مواردی که اشخاص برای مصارف شخصی خودرو وارد می‌نمایند مکلفند حداکثر ظرف مدت یک ماه از تاریخ ترخیص از گمرک نسبت به پرداخت مالیات مقرر اقدام کنند. چنانچه مالیات موضوع این قانون در موعد مقرر پرداخت نگردد مشمول جریمه‌ای معادل ۲,۵ درصد در ماه از تاریخ دیر پرداخت خواهد بود.

تبصره ۶ - در صورتی که ارزش سیف خودروها و ماشین آلات راهسازی وارداتی بر اساس سیاهه خرید و یا سایر اسناد تسلیمی صاحب کالا کمتر از قیمت صادراتی شرکت سازنده خودرو مربوطه با در نظر گرفتن کلیه تجهیزات و لوازم اضافه نصب شده بر روی آنها باشد در محاسبه و وصول حقوق گمرکی، سود بازرگانی و مالیات موضوع این قانون قیمت اخیرالذکر ملاک عمل قرار خواهد گرفت. قیمت صادراتی ماشین آلات راهسازی و خودروهایی که بر اساس تبصره ۱۴ این قانون ورود آنها به کشور مجاز می‌باشد هر سال پس از استعلام کتبی از شرکتهای مربوطه و مقایسه با قیمت‌های جهانی همان خودرو و یا ماشین راهسازی توسط وزارت صنایع سنگین و گمرک جمهوری اسلامی ایران تعیین خواهد شد.

تبصره ۷ - میزان ارزشی خودروهای ساخت داخل بر اساس ارزش سیف قطعه‌های منفصل وارداتی آنها که توسط تولیدکنندگان داخلی و یا سایرین به کشور وارد شده و جهت تولید خودرو در داخل مصرف شوند محاسبه و در سال جاری پس از تصویب این قانون و در بهمن ماه هر سال برای سال بعد توسط وزارت صنایع سنگین به وزارت امور اقتصادی و دارایی جهت وصول مالیات اعلام می‌گردد. در مورد قطعه‌های ساخت داخل در صورتی که اجزایی از آن قطعه به صورت ساخته شده کامل از خارج وارد کشور شوند ارزش سیف آن اجزاء نیز در محاسبه ارزشی مربوط به مالیات در نظر گرفته می‌شود.

تبصره ۸ - ورود خودروها و ماشین آلات راهسازی مستعمل بر اساس ضوابطی که به پیشنهاد وزارت صنایع سنگین به تصویب هیأت وزیران می‌رسد مجاز می‌باشد. سود بازرگانی، حقوق گمرکی و مالیات مربوط به آنها، بر اساس ارزش نوع سال ساخت آنها محاسبه می‌شود.

تبصره ۹ - خودروها و ماشین آلات راهسازی نو که به خارج از کشور صادر شوند از مالیات موضوع این قانون معاف بوده و کلیه حقوق گمرکی، سود بازرگانی دریافتی به صادرکننده مسترد می‌شود.

تبصره ۱۰ - اتومبیل‌هایی که برای کرایه و تاکسی شماره‌گذاری می‌شوند در صورتی که ساخت داخل باشند از ۱۰۰ درصد مالیات موضوع این قانون معاف می‌باشند. هر گاه تبدیل نمره اتومبیل‌های کرایه و تاکسی قبل از اتمام پنج سال از تاریخ شماره‌گذاری به عمل آید هنگام تبدیل نمره مشمول پرداخت کل مالیات مقرر در این قانون می‌باشند.

چنانچه پس از انقضای مدت پنج سال مذکور تبدیل نمره نمایند مشمول پرداخت ۵۰ درصد مالیات مقرر در این قانون خواهند بود.

تبصره ۱۱ - به منظور ایجاد و تجهیز مراکز آزمایش و تحقیق و استاندارد نمودن قطعه‌های خودرو هر سال معادل ۵ درصد از درآمد مالیاتی حاصل از ورود و تولید خودرو از محل اعتباری که به همین منظور در لایحه بودجه کل کشور پیش‌بینی می‌گردد در اختیار وزارت صنایع سنگین قرار می‌گیرد. آیین‌نامه نحوه مصرف اعتبار موضوع این تبصره به پیشنهاد مشترک وزارت امور اقتصادی و دارایی و صنایع سنگین به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

تبصره ۱۲ - مشخصات تعیین‌کننده انواع خودروها و ماشین‌آلات راهسازی موضوع این قانون توسط وزارت صنایع سنگین با رعایت مفاد کنوانسیون‌های بین‌المللی که دولت جمهوری اسلامی ایران در آنها عضویت دارد، تعیین و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد. مالیات، حقوق گمرکی و سود بازرگانی موضوع این قانون در مورد خودروهای خاص و خدماتی بر اساس نوع شاسی آنها محاسبه و دریافت خواهد شد.

تبصره ۱۳ - خودروهای وارداتی باید استانداردهای لازم را که به پیشنهاد وزارت صنایع سنگین به تصویب هیأت وزیران می‌رسد داشته باشند.

تبصره ۱۴ - خودروها و ماشین‌آلات راهسازی وارداتی به استثنای مواردی که هیأت وزیران تصویب می‌کند باید دارای نمایندگی رسمی در ایران برای خدمات بعد از فروش باشند. تعیین ضوابط مربوط، تعیین نمایندگیها و نظارت بر فعالیت آنها به عهده وزارت صنایع سنگین می‌باشد.

تبصره ۱۵ - برای حمایت از تولیدات داخلی، هیأت وزیران باید در مواقع ضروری با تصویب ضوابط خاص واردات هر نوع خودرو و یا ماشین‌آلات راهسازی و یا قطعات آنها را که لازم باشد برای مدتی محدود نموده و یا برای ورود خودرو، ماشین‌آلات راهسازی و یا قطعه خاصی، سود بازرگانی ویژه‌ای وضع نماید.

تبصره ۱۶ - کلیه قطعه‌های خودرو، ماشین‌آلات راهسازی و اجزای آنها که خارج از مجموعه قطعه‌های منفصل (CKD) توسط سازندگان داخلی و یا سایرین به کشور وارد شود مشمول سود بازرگانی و حقوق گمرکی مربوط به تعرفه بخش ساخت داخل مربوطه می‌باشد.

سازندگان داخلی قطعه‌های خودرو و ماشین‌آلات راهسازی در هنگام ورود اجزای آن قطعه، بر اساس ضوابطی که با پیشنهاد وزارت صنایع سنگین به تصویب هیأت وزیران می‌رسد از پرداخت حداکثر تا ۹۰ درصد از سود بازرگانی حقوق گمرکی مربوط معاف می‌باشند.

تبصره ۱۷ - کلیه افراد حقیقی و حقوقی، اعم از دولتی و غیر دولتی، وزارتخانه‌ها، نهادهای انقلابی، سازمانها و شرکت‌های دولتی و غیر دولتی و وابسته به دولت و کلیه وزارتخانه‌ها، سازمانها و شرکت‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است و حتی آنها که شامل قوانین خاص بوده و از پرداخت مالیات یا سود بازرگانی و حقوق گمرکی معاف می‌باشند مشمول این قانون بوده و بایستی سود بازرگانی، حقوق گمرکی و مالیات‌های مقرر در این قانون را پرداخت نمایند.

تبصره ۱۸ - خودروهایی سفارتخانه‌ها و کنسولگریها و نمایندگیهای سیاسی و فرهنگی خارجی و مأمورین آنها به شرط عمل متقابل و همچنین سازمانهای بین‌المللی و کارشناسان خارجی مأمور از طرف آنها، که از پلاکهای خاص استفاده می‌نمایند از پرداخت مالیات مقرر در این قانون معاف می‌باشند. در صورت واگذاری اتومبیل‌های موضوع این تبصره به سایر اشخاص در تاریخ انتقال مشمول مالیات مقرر در این قانون می‌باشند.

تبصره ۱۹ - آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون حداکثر ظرف مدت یک ماه از تاریخ تصویب توسط وزارت صنایع سنگین تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

تبصره ۲۰ - کلیه خودروها و ماشین‌آلات راهسازی وارداتی موضوع این قانون که قبل از تاریخ تصویب این قانون از گمرک ترخیص قطعی شده باشند از لحاظ حقوق گمرکی، سود بازرگانی و مالیات تابع مقررات قبلی می‌باشند.

تبصره ۲۱ - از تاریخ تصویب این قانون ورود و صدور انواع خودرو و ماشین‌آلات راهسازی در چهارچوب ضوابط این قانون مجاز می‌باشد.

تبصره ۲۲ - از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون کلیه قوانین و مقررات مغایر ملغی و همچنین اخذ هر نوع وجه دیگری مانند مالیات تولید خودرو تحت هر عنوان و یا عوارض آسفالت، عوارض شهرداری و یا هر نوع عوارض دیگر، از تولیدکنندگان و واردکنندگان انواع خودرو و ماشین‌آلات راهسازی موضوع این قانون و قطعه‌سازهای آنها ممنوع می‌باشد.

عنوان: قانون مستثنی شدن ماشین‌آلات، خودروهای اهدایی و قطعات و لوازم مربوط به آنها از شمول تبصره (۱۷) ماده واحده - قانون چگونگی محاسبه و وصول حقوق گمرکی، سود بازرگانی و مالیات انواع خودرو، ماشین‌آلات راهسازی وارداتی و ساخت داخل و قطعات آنها

ماده و تبصره: ماده واحده و ۴ تبصره

سال تصویب: ۱۳۷۶

مرجع تصویب: مجلس شورای اسلامی

متن:

ماده واحده- کلیه خودروها و ماشین آلات راهسازی وارداتی و قطعات و لوازم آنها موضوع قانون چگونگی محاسبه و وصول حقوق گمرکی، سود بازرگانی و مالیات انواع خودرو و ماشین آلات راهسازی وارداتی و ساخت داخل و قطعات آنها مصوب ۱۳۷۱ که توسط دولتها و مجامع و سازمانهای بین‌المللی به دولت جمهوری اسلامی ایران اهدا شده یا می‌شوند، از شمول تبصره (۱۷) قانون مذکور مستثنی بوده و از پرداخت حقوق گمرکی و سودبازرگانی و مالیات موضوع قانون یاد شده معاف می‌باشند.

تبصره ۱- تشخیص اهدایی بودن خودروها و ماشین آلات راهسازی وارداتی موضوع این قانون بر عهده هیأت وزیران است.

تبصره ۲- استفاده از خودروها و ماشین‌آلاتی که با معافیت از حقوق گمرکی و سود بازرگانی و مالیات موضوع این قانون ترخیص شده یا می‌شوند، در غیر از امور مربوط به طرحها و پروژه‌های عمرانی مربوط و یا موارد منظور اهداکننده ممنوع است و انتقال آنها به اشخاص حقیقی و حقوقی به هر عنوان، منوط به پرداخت کلیه حقوق گمرکی و سود بازرگانی و مالیات متعلق بر اساس مقررات حاکم در زمان ورود، خواهد بود.

تبصره ۳- حقوق گمرکی، سود بازرگانی و مالیات پرداختی بابت خودروهای اهدایی که قبل از تاریخ اجرای این قانون ترخیص شده‌اند قابل استرداد نمی‌باشد.

تبصره ۴- خودروهای سواری به استثنای آمبولانس و خودروهای سبک کمک‌دار، اتوبوس و مینی‌بوس مشمول معافیت مقرر در این قانون نمی‌باشند.

عنوان: قانون الحاق یک تبصره به ماده ۴ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

ماده و تبصره: ماده واحده و یک تبصره

سال تصویب: ۱۳۸۸

مرجع تصویب: مجلس شورای اسلامی

متن:

ماده واحده - متن زیر به عنوان یک تبصره به ماده (۴) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران الحاق می شود:

تبصره - واردات انواع شمش طلا و نقره از پرداخت حقوق ورودی معاف می باشد.

این قانون پس از پایان دوره قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران نیز قابل اجراء است.

عنوان: قانون استفساریه راجع به شمول تبصره (۱۷) قانون چگونگی محاسبه و وصول حقوق گمرکی، سود بازرگانی و مالیات انواع خودرو، ماشین آلات راهسازی وارداتی و ساخت داخل و قطعات آنها به خودروهای اهدایی به جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران

ماده و تبصره: ماده واحده

سال تصویب: ۱۳۷۸

مرجع تصویب: مجلس شورای اسلامی

متن:

ماده واحده - آیا خودروهای اهدایی به جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران مشمول تبصره (۱۷) قانون چگونگی محاسبه و وصول حقوق گمرکی، سود بازرگانی و مالیات انواع خودرو، ماشین آلات راهسازی وارداتی و ساخت داخل و قطعات آنها مصوب ۱۳۷۱ می باشد یا با توجه به ماده (۲۰) قانون اساسنامه جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۷، این جمعیت از پرداخت حقوق گمرکی، سود بازرگانی، مالیات و عوارض بابت خودروهای اهدایی معاف می باشد؟

نظر مجلس: خودروهای اهدایی به جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران مشمول تبصره (۱۷) قانون چگونگی محاسبه و وصول حقوق گمرکی و سود بازرگانی و مالیات انواع خودرو، ماشین آلات راهسازی وارداتی و ساخت داخل و قطعات آنها مصوب ۱۳۷۱ نمی باشد.

عنوان: قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران

ماده و تبصره: مواد ۱۴، ۱۵، ۱۶

سال تصویب: ۱۳۷۲

مرجع تصویب: مجلس شورای اسلامی

متن:

ماده ۱۴ - مبادلات بازرگانی مناطق با خارج از کشور پس از ثبت گمرکی از شمول مقررات صادرات و واردات مستثنی هستند و مقررات صدور و ورود کالا و تشریفات گمرکی در محدوده هر منطقه به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید مبادلات بازرگانی مناطق با سایر نقاط کشور اعم از مسافری و تجاری تابع مقررات عمومی صادرات و واردات کشور می باشد.

ماده ۱۵ - واردات کالای تولید شده در منطقه آزاد به سایر نقاط کشور، تا حد ارزش افزوده در آن منطقه با تصویب هیأت وزیران از پرداخت تمام یا قسمتی از حقوق گمرکی و سود بازرگانی معاف می باشند.

ماده ۱۶ - ورود کالاهایی که تمام یا بخشی از مواد اولیه آن از داخل کشور تأمین و در منطقه آزاد تولید می شود از تمام یا بخشی (متناسباً) از حقوق گمرکی و سود بازرگانی مربوط به مواد اولیه داخلی معاف خواهند بود.

عنوان: قانون برنامه پنج ساله دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

ماده و تبصره: بند الف تبصره ۲۱

سال تصویب: ۱۳۷۳

مرجع تصویب: مجلس شورای اسلامی

متن:

تبصره ۲۱ - به منظور ایجاد شرایط لازم جهت :

۱ - شفاف کردن سوبسیدهای حقوق گمرکی و سود بازرگانی

۲ - ساماندهی قیمت گذاری برای بوجود آوردن امکان نظارت و کنترل

۳- ارتقاء توان رقابتی تولیدات داخلی در مقابل واردات، موارد زیر اعمال خواهد شد:

الف - کلیه تخفیف‌ها، ترجیحات، معافیت‌های حقوق گمرکی و سود بازرگانی وزارتخانه‌ها سازمان‌ها، مؤسسات دولتی، نهادهای انقلابی و شرکت‌هایی که شمول قانون به آن‌ها مستلزم ذکر نام است، از جمله: سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، شرکت ملی نفت ایران و شرکت‌های تابعه و وابسته به آن، شرکت ملی گاز ایران، شرکت ملی پتروشیمی ایران و شرکت‌های تابعه، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران و سازمان صنایع ملی ایران و شرکت تابعه و وابسته به آنها، شرکت‌های آب و فاضلاب و مراکز تهیه و توزیع کالا جز در مورد معافیت برقرار شده بر اساس کنوانسیون‌های بین‌المللی و ترجیحات و معافیت‌های مقرر در موافقت‌نامه‌های دو جانبه و چند جانبه بین‌المللی تجاری لغو می‌گردد.

دولت مجاز است اعتبارات لازم برای تأمین تمام و یا قسمتی از هزینه‌های ناشی از لغو معافیت‌های حقوق گمرکی و سود بازرگانی وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و شرکت‌های دولتی موضوع این تبصره را در ارتباط با آن قسمت از وارداتی که از محل بودجه عمومی دولت انجام می‌شود به صورت جمعی - خرجی در لوایح بودجه سالانه منظور نماید.

آراء هیات عمومی دیوان عدالت اداری

وحدت رویه

(رأی وحدت رویه شماره ۱۳۷- مورخ ۱۳۷۷/۰۶/۲۸)

الف) شعبه شانزدهم در رسیدگی به پرونده کلاسه ۱۱۸/۷۵ موضوع شکایت شرکت تولید رادیاتور اتومبیل آرمکو به طرفیت شهرداری ساوه - کمیسیون ماده ۷۷ قانون شهرداری به خواسته اعتراض به رأی صادره به شرح دادنامه شماره ۸۹۹ مورخ ۸/۷/۱۳۷۵ چنین رأی صادر نموده است، نظریه این که تبصره ۲۲ قانون چگونگی محاسبه و وصول حقوق گمرکی و بازرگانی مصوب ۲/۱۰/۱۳۷۱ مقرر می‌دارد از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون (۷۱/۱۱/۱۹) کلیه قوانین و مقررات مغایر ملغی و همچنین اخذ هر نوع وجه دیگری مانند مالیات تولید خودرو تحت هر عنوان و یا عوارض آسفالت، عوارض شهرداری و یا هر نوع عوارض دیگر از تولیدکنندگان و واردکنندگان انواع خودرو و ماشین‌آلات راهسازی موضوع این قانون و قطعه‌سازی آنها ممنوع می‌باشد و نظر به این که رادیاتور قطعه‌ای از قطعات خودرو و ماشین‌آلات بوده و مشمول معافیت عوارض تولید قطعه‌سازی قسمت اخیر تبصره مرقوم به نظر می‌رسد، علیهذا حکم به ورود شکایت شرکت شاکی را صادر و اعلام می‌دارد. ب) شعبه شانزدهم در رسیدگی به پرونده کلاسه ۱۹۳/۷۶

موضوع شکایت شرکت تولیدی فیلتر البرز به طرفیت شهرداری قزوین به خواسته ابطال رأی مورخ ۱/۱۲/۱۳۷۵ کمیسیون ماده ۷۷ قانون شهرداری به شرح دادنامه شماره ۱۲۶۳ مورخ ۷/۷/۱۳۷۶ حکم به ورود شکایت و نقض رأی مورخ ۱/۱۲/۱۳۷۵ کمیسیون ماده ۷۷ شهرداری مستقر در شهرداری قزوین را صادر نموده است. هیأت تجدیدنظر دیوان عدالت اداری در رسیدگی به پرونده کلاسه ت ۱۱۷۸/۷۶/۱ موضوع به اعتراض شهرداری قزوین نسبت به دادنامه شماره ۱۲۶۳ مورخ ۷/۷/۱۳۷۶ صادره از شعبه ۱۶ دیوان در پرونده کلاسه ۱۹۳/۷۶ به طرفیت شرکت تولیدی فیلتر البرز طی دادنامه شماره ۲۳۷۷ مورخ ۱۶/۱۲/۱۳۷۶ اعتراض شهرداری قزوین را وارد تشخیص و با فسخ دادنامه بدوی شکایت را رد نموده است. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت‌الاسلام و المسلمین محقق قائم‌مقام دیوان و با حضور رؤسای شعب دیوان تشکیل و پس از بحث و بررسی انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید. الف) شعبه شانزدهم در رسیدگی به پرونده کلاسه ۱۱۸/۷۵ موضوع شکایت شرکت تولید رادیاتور اتومبیل آرمکو به طرفیت شهرداری ساوه - کمیسیون ماده ۷۷ قانون شهرداری به خواسته اعتراض به رأی صادره به شرح دادنامه شماره ۸۹۹ مورخ ۸/۷/۱۳۷۵ چنین رأی صادر نموده است، نظریه این که تبصره ۲۲ قانون چگونگی محاسبه و وصول حقوق گمرکی و بازرگانی مصوب ۲/۱۰/۱۳۷۱ مقرر می‌دارد از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون (۷۱/۱۱/۱۹) کلیه قوانین و مقررات مغایر ملغی و همچنین اخذ هر نوع وجه دیگری مانند مالیات تولید خودرو تحت هر عنوان و یا عوارض آسفالت، عوارض شهرداری و یا هر نوع عوارض دیگر از تولیدکنندگان و واردکنندگان انواع خودرو و ماشین‌آلات راهسازی موضوع این قانون و قطعه‌سازی آنها ممنوع می‌باشد و نظر به این که رادیاتور قطعه‌ای از قطعات خودرو و ماشین‌آلات بوده و مشمول معافیت عوارض تولید قطعه‌سازی قسمت اخیر تبصره مرقوم به نظر می‌رسد، علیهذا حکم به ورود شکایت شرکت شاکی را صادر و اعلام می‌دارد. ب) شعبه شانزدهم در رسیدگی به پرونده کلاسه ۱۹۳/۷۶ موضوع شکایت شرکت تولیدی فیلتر البرز به طرفیت شهرداری قزوین به خواسته ابطال رأی مورخ ۱/۱۲/۱۳۷۵ کمیسیون ماده ۷۷ قانون شهرداری به شرح دادنامه شماره ۱۲۶۳ مورخ ۷/۷/۱۳۷۶ حکم به ورود شکایت و نقض رأی مورخ ۱/۱۲/۱۳۷۵ کمیسیون ماده ۷۷ شهرداری مستقر در شهرداری قزوین را صادر نموده است. هیأت تجدیدنظر دیوان عدالت اداری در رسیدگی به پرونده کلاسه ت ۱۱۷۸/۷۶/۱ موضوع به اعتراض شهرداری قزوین نسبت به دادنامه شماره ۱۲۶۳ مورخ ۷/۷/۱۳۷۶ صادره از شعبه ۱۶ دیوان در پرونده کلاسه ۱۹۳/۷۶ به طرفیت شرکت تولیدی فیلتر البرز طی دادنامه شماره ۲۳۷۷ مورخ ۱۶/۱۲/۱۳۷۶ اعتراض شهرداری قزوین را وارد تشخیص و با فسخ دادنامه بدوی شکایت را رد نموده است. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت‌الاسلام و المسلمین محقق قائم‌مقام دیوان و با حضور رؤسای شعب دیوان تشکیل و پس از بحث و بررسی انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

"با توجه به صراحت تبصره ۲۲ قانون چگونگی محاسبه و وصول حقوق گمرکی و بازرگانی مصوب ۱۳۷۱،۱۰،۲ معافیت از پرداخت عوارض مندرج در تبصره مزبور منحصراً ناظر به تولیدکنندگان و واردکنندگان انواع خودرو و ماشین‌های راه‌سازی و قطعه‌سازی آنها است و تسری حکم مزبور به مواردی که اشخاص فوق‌الذکر صرفاً مسئولیت وصول و ایصال عوارض مزبور را دارند فاقد مجوز قانونی است..."

(رأی وحدت رویه شماره ۱۱۲۸- مورخ ۱۳۸۶/۱۰/۰۲)

مقدمه: الف -۱- شعبه ۲۰ دیوان در رسیدگی به پرونده کلاسه ۱۷۳۸/۸۴ موضوع شکایت پرویز رنج‌دوست به طرفیت گمرک ایران به خواسته تقاضای صدور حکم مبنی بر استرداد وجوه اضافی و الزام به تبعیت از دادنامه شماره یک مورخ ۱۳۸۱/۱/۱۸ هیأت عمومی دیوان و قوانین مربوط، به شرح دادنامه شماره ۱۷۰۷ مورخ ۱۳۸۴/۶/۱۲ چنین رأی صادر نموده است، نظر به اینکه اخذ حقوق گمرکی متعلقه در خصوص کالای موضوع پرونده از سوی گمرک ایران براساس بخشنامه لاحق به شماره ۱۳۷۷/۳/۱۱ - ۸۵/۷۳/۳۵۰/۱۱۳/۳۷۱۹۴ صورت گرفته، لذا تخلفی از مقررات مشهود نبوده و حکم به رد شکایت مطروحه در این خصوص صادر می‌نماید.

در خصوص خواسته دیگر شاکی دائر بر استرداد سود بازرگانی اضافی نظر به اینکه مطابق مفاد رأی هیأت عمومی دیوان عدالت اداری به شماره ۱-۱۳۸۱/۱/۱۸ وضع قاعده خاص علاوه بر حکم مقنن و عطف به ماسبق نمودن آن در خصوص مورد خلاف ماده فوق‌الذکر و ماده ۴ قانون مدنی است، لذا اخذ سود بازرگانی اضافی از سوی کمیته ۴ نفره فاقد محمل قانونی و حکم به ورود شکایت شاکی صادر و اعلام می‌نماید. الف -۲- شعبه دهم تجدیدنظر دیوان در رسیدگی به پرونده کلاسه ۱۰۷۱/۸۴ موضوع تقاضای تجدیدنظر دفتر حقوقی و قضائی گمرک ایران نسبت به دادنامه شماره ۱۷۰۷ مورخ ۱۳۸۴/۶/۱۲ شعبه ۲۰ دیوان به شرح دادنامه شماره ۱۱۵ مورخ ۱۳۸۵/۱/۲۹ با رد تجدیدنظرخواهی، دادنامه معترض‌عنه مبنی بر رد بخش نخست و ورود بخش اخیر را تایید و استوار نموده است. ب -۱- شعبه ۱۰ دیوان عدالت اداری در رسیدگی به پرونده کلاسه ۴۲۱۹/۸۲ موضوع شکایت علی پورحسین هریس به طرفیت گمرک ایران - وزارت بازرگانی به خواسته، ابطال نامه شماره ۱۳۷۸/۸/۲-۱۲۹۹۶ وزارت بازرگانی و نامه ۱۳۷۹/۱/۲۸ معاونت مدیرکل دفتر امور واردات گمرک به شرح دادنامه شماره ۱۲۶۲ مورخ ۱۳۸۳/۶/۳ چنین رأی صادر نموده است، طبق رأی شماره ۱-۱۳۸۱/۱/۱۸ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری مصوبه کمیسیون ۴ نفره شماره ۷۸۰۲۴۱۴-۱۳۷۸/۲/۲۵ مبنی بر تعلیق ترخیص قطعی کالای ورود موقت به پرداخت سود بازرگانی اضافی، مغایر ماده ۱۲ قانون صادرات و واردات مصوب ۱۳۷۲ اعلام و ابطال شده است و از آنجا که

کالای مورد نظر ماده ۱۲ قانون مذکور با کالاهای موضوع ماده ۲۹ قانون امور گمرکی تفاوت و تغایر دارد، بدین نحو که کالاهای موضوع ماده ۲۹ مرقوم، کالاهای ساخته شده و آماده برای استفاده است ولیکن کالاهای موضوع ماده ۱۲ فوق‌الاشعار، مواد اولیه‌ای است که پس از ورود مجاز به کشور و ایجاد تغییراتی در آن به صورت کالاهای آماده بهره‌برداری درآمده و قابل صدور به خارج از کشور می‌گردد، اخذ هرگونه وجه اضافی از قبیل سود بازرگانی و غیره، غیر موجه تشخیص و لذا شکایت شاکی موجه تشخیص و نامه ۱۳۷۸/۸/۲-۱۲۹۹۶ وزارت بازرگانی و نامه ۱۳۷۹/۱/۲۸-۷۳/۷۹۵۱/۳۰۷/۱۰۶۹۸ معاونت مدیر کل دفتر امور واردات گمرک ابطال می‌گردد.

ب- ۲- شعبه ۱۱ تجدیدنظر دیوان در رسیدگی به پرونده کلاسه ۱۶۸۷/۸۴ موضوع تقاضای تجدیدنظر علی پورحسین هریس نسبت به دادنامه شماره ۱۲۶۲ مورخ ۱۳۸۳/۶/۳ شعبه ۱۰ بشرح دادنامه شماره ۲۸۲ مورخ ۱۳۸۵/۲/۴ چنین رأی صادر نموده است، نظر به اینکه در شعبه بدوی در راستای خواسته مندرج در دادخواست تقدیمی مبنی بر ابطال مصوبه کمیسیون شماره ۵۲۹۴۵۰/ت/۲۲۳۱ هـ مورخ دی ماه سال ۱۳۷۸ هیأت وزیران و نامه شماره ۱۲۹۹۶ مورخ ۱۳۷۸/۸/۲ وزارت بازرگانی و نامه شماره ۱۳۷۹/۱۰/۲۸-۷۳۰۷۹۵۹/۳۰۷/۱۶۹۸ گمرک ایران حکم صادر گردیده است و تجدیدنظرخواهی آن مرجع بلحاظ عدم جری تشریفات قانونی و رفع نقص منتهی به قرار رد دادخواست از ناحیه دفتر شعبه و قطعیت حکم صادره نسبت به آن اداره شده است، اعتراض آقای علی پورحسین هریس صرفاً در خصوص لایحه تقدیمی ثانوی به دادگاه بدوی دایر بر (محاسبه حقوق و سود عوارض بر مبنای ماخذ زمان ترخیص و استرداد وجوه اضافی دریافتی از بابت سود اضافی بازرگانی و تفاوت و مازاد دریافتی به نسبت حقوق متعلقه سال ۱۳۷۶ به سال ۱۳۷۹) بلحاظ بعد ترافعی، خارج از صلاحیت دیوان و مواد مندرج در ماده ۱۱ قانون دیوان عدالت اداری می‌باشد. بناء علیهذا تجدیدنظر خواهی مشارالیه نسبت به مورد خواسته مارالذکر (استرداد وجوه دریافتی و ...) مردود اعلام می‌گردد. ج- شعبه چهاردهم در رسیدگی به پرونده کلاسه ۱۶۳۶/۸۵ موضوع شکایت شرکت ابرسی تجارت تهران به طرفیت گمرک ایران به خواسته ابطال اقدامات گمرک و ۳۵ فقره ابلاغیه کسری دریافتی به شرح دادنامه شماره ۱۱۹۸ و ۱۱۹۷ مورخ ۱۳۸۶/۸/۲۳ چنین رأی صادر نموده است، نظر به اینکه به استناد مواد ۵۱ و ۵۲ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۵۰/۳/۳۰ با اصلاحات بعدی آن، مرجع رسیدگی به اختلافات گمرکی بدو در صلاحیت کمیسیونهای بدوی و تجدیدنظر مقرر در مواد مذکور می‌باشد، قبل از اتخاذ تصمیم و صدور رأی در کمیسیونهای مربوط رسیدگی نسبت به مطالبه کسری دریافتی گمرکی موضوع ابلاغیه‌های معترض‌عنه مستنداً به ماده ۱۳ قانون دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۸۵ خارج از حدود اختیارات و صلاحیت دیوان بوده در نتیجه شکایت و کیل شرکت شاکی از حیث ابطال ۳۵ فقره ابلاغیه مطالبه کسری گمرکی با شرایط موصوف قابلیت طرح و استماع را نداشته قرار رد آن صادر می‌گردد اما با عنایت به اینکه شرکت شاکی به هر حال به ۳۵ فقره مطالبه کسری

دریافتی گمرکی معترض می‌باشد و با توجه به اینکه مستند به مواد ۵۱ و ۵۲ قانون فوق‌الاشعار رسیدگی به اختلافات گمرکی در صلاحیت کمیسیونهای بدوی و تجدیدنظر گمرکی می‌باشد لذا شکایت شرکت شاکی در حدی که متضمن الزام گمرک مشتکی عنه به ارجاع موضوع اختلاف مانحن فیه به کمیسیون باشد، وارد تشخیص و حکم به ورود آن صادر و اعلام می‌گردد. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق با حضور رؤسا و مستشاران و دادرسان علی‌البدل شعب دیوان تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

"مطابق ماده ۵۱ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۵۰ (مرجع رسیدگی به اختلافات در تشخیص نوع کالا و تطبیق مشخصات آن با مندرجات تعرفه گمرکی و سایر اختلافات ناشی از اجرای مقررات گمرکی و مقررات صادرات و واردات، کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی است ...) و آراء کمیسیون مزبور ظرف ۲۰ روز از تاریخ ابلاغ قابل اعتراض در کمیسیون تجدیدنظر و آراء قطعی کمیسیون‌های فوق‌الذکر به تجویز بند ۲ ماده ۱۳ قانون دیوان عدالت اداری قابل اعتراض و رسیدگی در دیوان عدالت اداری است. بنابه جهات فوق‌الذکر و اینکه رسیدگی به مطالبات مورد ادعای شاکیان در امور گمرکی مزبور منوط به تعیین تکلیف اختلاف اشخاص مذکور و گمرک ایران در مراجع ذی-صلاح فوق‌الذکر است، بنابراین دادنامه شماره ۱۱۹۸ و ۱۱۹۷ مورخ ۸۶/۸/۲۳ شعبه ۱۴ دیوان عدالت اداری در حدی که مبین این معنی می‌باشد صحیح و موافق قانون است."

(رأی وحدت رویه شماره ۱۲۹۱- مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۰۷)

مقدمه: الف- ۱- شعبه ۱۶ دیوان در رسیدگی به پرونده کلاسه ۲۰۹۹/۸۴ موضوع شکایت شرکت شکرپاره سهند به طرفیت، گمرک جمهوری اسلامی ایران، گمرک سهلان به خواسته، الزام گمرک به تبعیت از مقررات و تعرفه سال ۱۳۸۰ تبدیل به قطعی پروانه گمرکی شماره ۲۵۰۷۰۸ و لغو و ابطال نامه‌های گمرک ۱۴۲/۲۶/۵۴۶/۸۳/۰۶۵۵- ۱۳۸۳/۸/۹ و ۱۳۸۳/۲۳۲۱۹/۶۲/۸۳/۱۴۲/۵۴۶- ۱۳۸۳/۹/۴- به شرح دادنامه شماره ۱۵۱۲ مورخ ۱۳۸۵/۸/۸ چنین رأی صادر نموده است، هر چند کالای ورود موقت به موجب رأی وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عدالت اداری به شماره‌های ۳۱۷ مورخ ۱۳۷۸/۸/۳۰ و ۲۱۰ مورخ ۱۳۸۲/۶/۲ قاچاق کالا تلقی نمی‌شود، و نظر به اینکه بخشنامه استنادی مصوب ۱۳۷۳ بوده و دلیلی بر فسخ و بی‌اعتباری آن ارائه نشده و با توجه به اینکه بخشنامه یادشده مقرر می‌دارد، با توجه به تبصره یک ماده ۱۹ قانون امور گمرکی و ماده ۱۴۲ آیین‌نامه اجرائی قانون مذکور کالای ورود

موقت مشمول حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض و مقررات زمان ترخیص موقت می‌باشد و بخشنامه مورد استناد مشتکی عنه به شماره ۵۴/۱۰۹/۴۱۳/۳۱۵۶۰۵ مورخ ۱۳۸۲/۱۲/۲۵ معاونت حقوقی و ۸۲/۷۱/۱۴/۱۱۳/۴۸۹۷۴ مورخ ۱۳۸۳/۲/۳۰ دفتر صادرات ناظر به کالاهای وارداتی می‌باشد که پس از تاریخ صدور بخشنامه وارد گردیده و در نتیجه به کالاهائی که قبل از تاریخ صدور بخشنامه وارد گردیده، ارتباطی ندارد، علیهذا حکم به ورود شکایت صادر می‌گردد. الف -۲- شعبه ۶ تجدیدنظر دیوان در رسیدگی به پرونده کلاسه ۲۹۳۰/۸۵ موضوع تقاضای تجدیدنظرخواهی دفتر حقوقی و قضائی گمرک ایران نسبت به دادنامه شماره ۱۵۱۲ مورخ ۱۳۸۵/۸/۱۸ شعبه ۱۶ دیوان به شرح دادنامه شماره ۲۷۶ مورخ ۱۳۸۶/۳/۲۷ چنین رأی صادر نموده است، نظر به اینکه انجام واردات به وسیله تجدیدنظرخوانده در سال ۱۳۸۰ بوده و بخشنامه استنادی تجدیدنظرخواه در سال ۱۳۸۲ صادر شده و علی القاعده چنانچه نسبت به واردات سالهای قبل اعمال شود، خلاف اصول حقوقی و حق مکتسب برای وارد کننده می‌باشد، لذا با رد تجدیدنظرخواهی دادنامه صادر تایید و استوار می‌گردد. ب-۱- شعبه ۱۶ دیوان در رسیدگی به پرونده کلاسه ۲۱۸۹/۸۴ موضوع شکایت شرکت ثمین تبریز به طرفیت، گمرک ایران - گمرک بازرگان در سهلان به خواسته، الزام گمرک به تبدیل قطعی پروانه گمرکی موقت با تعرفه سال ۱۳۸۰ و لغو نامه‌های ۱۴۲/۲۶/۵۴۶/۱۰/۸۳/۱۵۱۸۹ مورخ ۱۳۸۳/۶/۱۶ و ۱۴۲/۲۶/۵۴۶/۱۰/۸۳/۱۱۴۷ مورخ ۱۳۸۵/۵/۶ به شرح دادنامه شماره ۱۶۶۷ مورخ ۱۳۸۵/۸/۲۲ چنین رأی صادر نموده است... با توجه به بخشنامه ۷۳/۹۶/۷۶۸/۱۰/۷۲۹۴ مورخ ۲۷۰/۱۱/۱۹ مورخ ۱۳۷۳/۱۱/۱۹ مدیر کل امور واردات و اینکه بخشنامه مذکور استنادی فسخ نگردیده و بخشنامه‌های استنادی مشتکی عنه مربوط به واردات سال ۱۳۸۲ به بعد می‌باشد، با توجه به مراتب فوق و با توجه به تبصره یک ماده ۱۹ قانون امور گمرکی و ماده ۱۴۲ آیین‌نامه اجرائی قانون مذکور کالای ورود موقت مشمول حقوق گمرکی و سود بازرگانی عوارض و مقررات زمان ترخیص موقت می‌شود، علیهذا حکم به ورود شکایت صادر و اعلام می‌گردد. ب -۲- شعبه اول تجدیدنظر دیوان در رسیدگی به پرونده کلاسه ۵۸۹۲/۸۵ موضوع تقاضای تجدیدنظرخواهی گمرک جمهوری اسلامی ایران نسبت به دادنامه شماره ۱۶۶۷ مورخ ۱۳۸۵/۸/۲۲ شعبه ۱۶ دیوان به شرح دادنامه شماره ۷۲۶ مورخ ۱۳۸۶/۳/۵ چنین رأی صادر نموده است، ... از آنجائی که ورود کالا با پروانه ورود موقت بوده و به دلایلی موفق به صدور کالای تولیدی نگردیده، درخواست تبدیل موقت به دائم را کرده و گمرک ایران حقوق گمرکی و عوارض را بر مبنای مقررات سال ۱۳۸۳ محاسبه کرده در حالی که ورود کالا در سال ۱۳۸۰ بوده این امر مورد اعتراض مدیر عامل شرکت قرار گرفته است، نظر به اینکه از طرف تجدیدنظرخواه نسبت به دادنامه تجدیدنظر خواسته اعتراض موجه و موثری بعمل نیامده.... با رد تجدیدنظرخواهی دادنامه بدوی عیناً تایید و استوار می‌گردد.

ج ۱- شعبه ۱۵ دیوان در رسیدگی به پرونده کلاسه ۱۶۵۰/۸۳ موضوع شکایت کاظم نوبهار به طرفیت، گمرک سهلان به خواسته، الزام گمرک مشتکی عنه به محاسبه قیمت روز ورود کالا به شرح دادنامه شماره ۲۲۱۶ مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۶ چنین رأی صادر نموده است، نظریه اینکه حسب مستفاد از دادنامه‌های شماره ۳۱۷ - ۱۳۷۸/۸/۳۰ و ۱۳۸۲/۲/۱۳-۲۱۰ صادره از هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در ابطال بند ۳ بخشنامه‌های شماره ۱۳۷۹/۴/۸ - ۵۶/۱۰۹/۴۱۸/۶۱۵۵۹ و ۲۰۳۰۶ت/۱۰/۸/۱۴/۵۵ گمرک ایران و قاچاق تلقی نشدن کالای ورود موقت موصوف و در نتیجه مجاز محسوب شدن ورود آن به کشور با تبدیل قطعی شدن ورود موقت این کالا مطالبه حقوق گمرکی و سود بازرگانی براساس تعرفه‌های تقدیم اظهارنامه تبدیل به قطعی شدن ورود کالا موجه نبوده بلکه بر مبنای تعرفه ورود موقت که در مورخ ۱۳۷۹/۹/۱۴ صورت گرفته و از ابتدا کاشفیت بر عدم قاچاق بودن آن داشته منطبق با موازین قانونی تشیخص در نتیجه با عدم دفاع موثر و موجهی از سوی گمرک مشتکی عنه مستنداً به قسمت اخیر شق (پ) بند یک ماده ۱۱ قانون دیوان عدالت اداری حکم به ورود شکایت شاکی و الزام گمرک خواننده به احتساب گمرکی و سود بازرگانی بر مبنای تعرفه ورود موقت کالا صادر و اعلام می‌دارد. ج ۲- شعبه ۶ تجدیدنظر دیوان در رسیدگی به پرونده کلاسه ۶۱۹/۸۵ موضوع تقاضای تجدیدنظرخواهی اداره کل گمرک استان سهلان نسبت به دادنامه شماره ۲۲۱۶ مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۶ شعبه ۱۵ دیوان به شرح دادنامه شماره ۳۶۶۷ مورخ ۱۳۸۵/۱۲/۲۳ با رد تجدیدنظرخواهی دادنامه بدوی را تایید و استوار نموده است. د ۱- شعبه ۱۶ دیوان در رسیدگی به پرونده کلاسه ۲۱۲/۸۵ موضوع شکایت علی سیدیان به طرفیت، گمرک سهلان تبریز به خواسته الزام گمرک به تبعیت از مقررات و تعرفه‌های سال ۱۳۷۹ و تبدیل به قطعی پروانه گمرکی شماره ۲۷۱۵۸۷ و لغو نامه‌های شماره ۱۴۲/۵۴۶/۸۴/۱۰۲۷۷ مورخ ۱۳۸۴/۴/۸ و شماره ۱۴۲/۲۶/۵۴۶/۲۸/۸۴/۱۷۳۲۷ مورخ ۱۳۸۴/۶/۱۴ به شرح دادنامه شماره ۲۵۴ مورخ ۱۳۸۶/۳/۵ چنین رأی صادر نموده است، نظر به اینکه تقاضای تبدیل ورود موقت به تبدیل قطعی پروانه گمرکی در سال ۱۳۷۹ نبوده است و در سال ۱۳۸۳ که گمرک اقدام نموده مطابق بخشنامه‌های دفتر حقوقی و قضائی دفتر صادرات به شماره ۴۱۸/۳۱۵۶۵ - ۵۴/۱۰۹/۴۱۸/۳۱۵۶۵ و ۱۳۸۲/۱۲/۲۵ - شماره ۱۳۸۳/۳/۳۰ - ۸۲/۷۷/۱۴/۱۱۳/۴۸۹۷۴ اقدام نموده و بخشنامه‌های مذکور و آیین‌نامه‌های مربوط به قوت خویش باقی است و توسط مرجع صلاحیتدار ابطال نگردیده و مطابق آراء هیأت عمومی دیوان عدالت اداری به شماره ۱۳۳ و ۱۳۴ اقدام گردیده و شاکی دلیلی بر تخلفات از مقررات ارائه ننموده علیهذا حکم به رد شکایت صادر می‌شود. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق با حضور رؤسا و مستشاران و دادرسان علی‌البدل شعب دیوان تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

" به موجب ماده ۱۲ قانون صادرات و واردات مصوب ۱۳۶۶/۴/۱۱ (کلیه ساکنان مناطق محروم استان-های مرزی سیستان و بلوچستان، هرمزگان، بوشهر، خوزستان و بخش-هایی از استان فارس که قسمت اعظم آنها در فاصله ۳۰ کیلومتری از ساحل قرار دارد در صورتی که بیش از یک سال در منطقه ساکن باشند می‌توانند در تعاونی‌های مرزنیسان عضو شوند). نظر به اینکه کالا به صورت ورود موقت مشروط بر تبدیل و صادر کردن آن به خارج از کشور است و از تاریخ فروش یا تبدیل آن به منظور مصارف داخلی اطلاق کالای موقت موردی ندارد و طبعاً مشمول حقوق گمرکی کالای وارداتی ورود دائم محسوب می‌شود و حقوق گمرکی از تاریخ اخیرالذکر به آن تعلق می‌گیرد، بنابراین دادنامه‌های شماره ۱۶۶۷ مورخ ۸۵/۸/۲۲ و ۱۵۱۲ مورخ ۸۵/۸/۸ صادره از شعبه ۱۶ دیوان که مبین این معنی است صحیح و موافق اصول و مقررات مربوط تشخیص داده می‌شود."

(رأی وحدت رویه شماره ۱۲۹۶- مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۰۹ و شماره ۱۴۶- مورخ ۱۳۸۷/۰۳/۰۸)

مقدمه: الف -۱- شعبه چهارم دیوان در رسیدگی به پرونده کلاسه ۶۸۱/۸۳ موضوع شکایت محمدابراهیم ناوکی یاسمنج به طرفیت، گمرک جمهوری اسلامی ایران به خواسته، استرداد وجوه دریافتی به شرح دادنامه شماره ۱۷۸۴ مورخ ۱۳۸۳/۷/۲۱ چنین رأی صادر نموده است،... نظر به اینکه در خصوص اتهام نامبرده دایر بر قاچاق کالا برابر رأی شماره ۸/۸۳/۱/۱۶ مورخ ۱۳۸۳/۱/۱۶ شعبه دوم ویژه قاچاق کالا و ارز تعزیرات حکومتی تبریز قرار منع تعقیب صادر گردیده است، بنابراین با ورود کالای مجاز مطالبه حقوق گمرکی و سود بازرگانی براساس تعرفه‌های سال جاری قانونی نمی‌باشد و اعتراض موجه به نظر می‌رسد، لذا حکم به ورود شکایت شاکی و اجابت خواسته صادر می‌گردد. الف -۲- شعبه پنجم تجدیدنظر دیوان در رسیدگی به پرونده کلاسه ۶۱۱/۸۳ موضوع تقاضای تجدیدنظر دفتر حقوقی گمرک ایران نسبت به دادنامه شماره ۱۷۸۴ مورخ ۱۳۸۳/۷/۲۱ شعبه چهارم دیوان به شرح دادنامه شماره ۱۷۳ مورخ ۱۳۸۴/۲/۳۱ با رد تجدیدنظرخواهی دادنامه بدوی را تایید نموده است. ب -۱- شعبه پانزدهم دیوان در رسیدگی به پرونده کلاسه ۱۰۷۶/۸۴ موضوع شکایت بایرامعلی نریمانی ابللو به طرفیت، گمرک جمهوری اسلامی ایران به خواسته، الزام گمرک مشتکی عنه به محاسبه قیمت روز و ورود کالا به شرح دادنامه شماره ۲۱۹۴ مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۷ چنین رأی صادر نموده است، نظر به اینکه حسب مستفاد از دادنامه شماره ۳۱۷-۳۰-۱۳۷۸/۸/۳۰ و ۲۱۰-۱۳۸۲/۶/۲-۱۳۸۲ صادره از هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در ابطال بند ۳ بخشنامه‌های شماره ۵۴/۱۰۹/۴۱۸/۶۱۵۵۹ مورخ ۱۳۷۹/۴/۸ و ۲۰-۳۰۶-۵۵/۱۴/۸ مورخ ۱۳۷۴/۱/۱۹ گمرک ایران و قاچاق شناخته نشدن

کالای ورود موقت موصوف و در نتیجه مجاز محسوب شدن ورود آن به کشور با تبدیل به قطعی شدن ورود موقت این کالا مطالبه حقوق گمرکی و سود بازرگانی براساس تعرفه‌های تقدیم اظهارنامه تبدیل به قطعی شدن ورود کالا موجه نبوده بلکه بر مبنای تعرفه ورود موقت که در مورخ ۱۳۸۰/۱/۲۶ صورت گرفته و از ابتدا کاشفیت بر عدم قاچاق بودن آن داشته، منطبق با موازین قانونی تشخیص در نتیجه با عدم دفاع موثر و موجهی از سوی گمرک مشتکی‌عنه مستنداً به قسمت اخیر شق (پ) بند یک ماده ۱۱ قانون دیوان عدالت اداری حکم به ورود شکایت شاکی و الزام گمرک خوانده به احتساب حقوق گمرکی و سود بازرگانی بر مبنای تعرفه ورود موقت کالا صادر و اعلام می‌دارد. ب- ۲- شعبه ششم تجدیدنظر دیوان در رسیدگی به پرونده کلاسه ۹۱/۸۵ موضوع تقاضای تجدیدنظر گمرک ایران نسبت به دادنامه ۲۱۹۴ مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۷ شعبه پانزدهم بدوی دیوان به شرح دادنامه شماره ۴۹۹ مورخ ۱۳۸۵/۴/۲۷ چنین رأی صادر نموده است، نظر به اینکه به شرح آراء صادره از هیأت عمومی دیوان عدالت اداری به شماره دادنامه‌های ۱۳۳، ۱۳۴ مورخ ۱۳۸۴/۳/۲۹ بخشنامه شماره ۴۸۹۷۴/۱۱۳/۱۴/۸۲/۷۱ مورخ ۱۳۸۳/۲/۳۰ مدیرکل دفتر صادرات گمرک ایران مغایرتی با قانون نداشته و در اجرای مقررات قانونی مربوط تنظیم و صادر گردیده است و نظر به اینکه براساس مندرجات بخشنامه مذکور اشاره به حقوق ورودی بر مبنای روز تبدیل اظهارنامه از حالت ورود موقت به قطعی گردیده است، بنابراین آنچه که مورد نظر گمرک می‌باشد یعنی پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و سایر عوارض متعلقه به مآخذ زمان تبدیل اظهارنامه از حالت ورود موقت به قطعی و وسیله صاحبان شکر وارداتی نمی‌تواند مغایرتی با قانون داشته نتیجتاً شکایت و خواسته شاکی تجدیدنظرخوانده فعلی وارد نبوده با این وصف تجدیدنظرخواهی وارد است ضمن اعلام ورود آن و نقض دادنامه معترض علیه حکم به رد شکایت شاکی صادر و اعلام می‌گردد. ج- ۱- شعبه نوزدهم دیوان عدالت اداری در رسیدگی به پرونده کلاسه ۲۲۱۶/۸۲ موضوع شکایت خداداد قره ضیاءالدین به طرفیت گمرک سهلان تبریز به خواسته، محاسبه طبق جدول حقوقی گمرکی زمان ورود کالا به شرح دادنامه شماره ۲۶۵۵ مورخ ۱۳۸۳/۱۱/۲۸ چنین رأی صادر نموده است، ... با عنایت به مفاد رأی شماره یک مورخ ۱۳۸۲/۱/۱۸ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری و همچنین مصوبه مورخ ۱۳۸۲/۸/۱۱ هیأت وزیران که مقرر نموده « کلیه اشخاصی که پایان سال ۱۳۷۹ با استفاده از تسهیلات موضوع ماده ۱۲ قانون مقررات صادرات و واردات مصوب ۱۳۷۲ اقدام به ورود موقت کالا نموده‌اند و حکم قضائی قطعی برای آنها صادر نشده است تا پایان سال ۱۳۸۲ فرصت دارند تا نسبت به ثبت سفارش کالا و پرداخت حقوق ورودی زمان ترخیص قطعی مبادرت نموده و رفع تعهد نمایند» و با التفات به اینکه عطف به ماسبق نمودن مقررات بدون اذن قانونگذار تجویز نگردیده و از طرفی در مقام تردید و عدم وجود مقررات صریح در مورد مطالبات و حقوق مالی بایستی به قدر متیقن و مسلم اکتفاء نمود و نهایتاً با در نظر گرفتن فتوای مقام معظم رهبری در اینکه ملاک در محاسبات جرائم، زمان وقوع تخلف می‌باشد نه زمان محاسبه و رسیدگی، لذا شکایت به کیفیت مطروحه موجه و وارد است و اقدام گمرک

در تقویم محاسبه حقوق گمرکی و عوارض متعلقه بر مبنای تعرفه و جدول سال ۱۳۸۲ خلاف ضوابط و مقررات می‌باشد و بالنتیجه رأی به ورود شکایت و الزام گمرک به محاسبه مورد براساس جدول حقوقی گمرکی سال ورود (سال ۱۳۸۰) صادر و اعلام می‌گردد. ج ۲- شعبه چهارم تجدیدنظر دیوان در رسیدگی به پرونده کلاسه ۱۴۸۶/۸۴ موضوع تقاضای تجدیدنظرخواهی اداره کل گمرک سهلان تبری نسبت به دادنامه شماره ۲۶۵۵ مورخ ۱۳۸۳/۱۱/۲۸ صادره از شعبه نوزدهم به شرح دادنامه شماره ۶۵۴ مورخ ۱۳۸۵/۴/۲۶ چنین رأی صادر نموده است، اظهارنظر مدیرکل امور واردات دلالت صریح بر تشخیص عوارض گمرک هنگام ورود موقت داشته است. لذا ایرادات ابرازی اداره طرف شکایت به دادنامه شعبه بدوی موجب فسخ دادنامه معترض علیه نیست و چون مطابق مقررات و صحیحاً صادر شده است ضمن رد تجدیدنظرخواهی دادنامه تجدیدنظر خواسته تایید می‌گردد. د-۱- شعبه چهاردهم دیوان در رسیدگی به پرونده کلاسه ۱۵۲۲/۸۲ موضوع شکایت تورج قدسی‌زاد به طرفیت، گمرک شهید رجایی و گمرک شهریار به خواسته، اعمال عوارض گمرکی و سود بازرگانی زمان صدور پروانه ورود موقت جهت تبدیل آن به قطعی به شرح دادنامه شماره ۳۰۶۵ مورخ ۱۳۸۳/۱۲/۴ چنین رأی صادر نموده است، نظر به اینکه طبق تبصره یک ماده ۱۹ قانون امور گمرکی و ماده ۱۴۲ آیین‌نامه اجرائی قانون مذکور کالای ورود موقت مشمول حقوق گمرکی سود بازرگانی عوارض و مقررات زمان ترخیص موقت بوده مگر اینکه در زمان تبدیل پروانه ورود موقت به قطعی شرایط و مقررات به نفع صاحب کالا تغییر نموده باشد که در این صورت تسهیلات برقرار شده قابل اعمال خواهد بود، فلذا با عنایت به مراتب یاد شده شکایت مطروحه را وارد تشخیص داده و حکم به ورود آن صادر و اعلام می‌گردد. د-۲- شعبه هفتم تجدیدنظر در رسیدگی به پرونده کلاسه ۱۴۶/۸۴ موضوع تقاضای تجدیدنظر گمرک جمهوری اسلامی ایران نسبت به دادنامه شماره ۳۰۶۵ مورخ ۱۳۸۳/۱۲/۴ شعبه چهاردهم دیوان به شرح دادنامه شماره ۱۸۱۴ مورخ ۱۳۸۴/۱۱/۳ چنین رأی صادر نموده است، با توجه به دفاع موثر گمرک و مفاد رأی شماره ۱۳۴، ۱۳۳ مورخ ۱۳۸۴/۳/۲۹ هیأت عمومی رأی معترض‌عنه مخدوش بوده علیهذا ضمن فسخ دادنامه شماره ۳۰۶۵ مورخ ۱۳۸۳/۱۲/۴ به علت فقد دلیل شکایت شاکی را غیر وارد تشخیص و حکم به رد شکایت صادر و اعلام می‌گردد.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق با حضور رؤسا و مستشاران و دادرسان علی‌البدل شعب دیوان تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

" همانطور که در دادنامه ۱۳۴-۱۳۳ مورخ ۱۳۸۴/۳/۲۹ هیأت عمومی دیوان تصریح شده است، کالاهائی که به صورت ورود موقت وارد کشور شده لیکن پس از تکمیل یا تولید توسط واردکننده از کشور خارج نشده بلکه به مصرف داخلی رسیده است، مشمول تعریف کالای مصرف شده در داخل کشور و تابع قوانین و مقررات امور گمرکی مربوط به این قبیل کالاها محسوب

می‌شود. بنابراین تصمیم مقررات مربوط به حقوق و سود گمرکی کالای ورود موقت که به حکم مقنن اختصاص به کالای صادراتی در خصوص مورد دارد به کالائی که پس از ورود و تکمیل به مصرف داخلی رسیده فاقد وجاهت قانونی است..."

ابطالی

(رای ابطالی شماره ۱۰۰ - مورخ ۱۳۶۸/۱۰/۲۱)

موضوع خواسته: لغو دستورالعمل شماره ۶۶/۶/۱۸-۵۵/۱۹۹/۱۰۲/۱۰۴۴۷

مقدمه: شاکی به شرح دادخواست تقدیمی اعلام داشته است بر اساس ماده ۳۱۰ آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی نمایندگان در صورتی میتوانند در کمیسیونهای دوگانه رسیدگی به اختلافات گمرکی و تجدیدنظر شرکت نمایند که دارای وکالتنامه رسمی بوده و در تقاضای خود خواستار ارجاع پرونده را به کمیسیون نموده باشند. در ماده ۲۹۵ آییننامه اجرایی قانون امور گمرکی هم اخطار به وکیل یا نماینده یا حق‌العمل کار به جای صاحب کالا در خصوص کسر دریافتها جاری دانسته است. در باب وکالتنامه های ذکر شده در قانون مدنی هم داشتن وکالت از افراد منع نشده است ، معهذا گمرک ایران به موجب دستورالعمل شماره ۶۶/۶/۱۸-۵۵،۱۹۹،۱۰۲،۱۰۴۴۷ به عنوان اداره امور کمیسیونها اعلام نموده است از قبول وکالت کارمندان بازنشسته گمرک به سبب آگاهی آنها از اطلاعات داخلی گمرک خودداری نمایند. با عنایت به این که آگاهی شغلی به سبب داشتن سوابق کاری و تجربه کافی در هیچ یک از مواد قانونی جاری مملکت جرم محسوب نمی شود و محرومیتی ایجاد نمی کند لذا دستورالعمل گمرک ایران را به سبب نقض صریح قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران «اصل بیست و هشتم» و موارد عنوان شده موجه ندانسته و تقاضای لغو آن را دارد. با انجام تبادل لایحه معاون مدیر کل دفتر حقوقی و قضایی وزارت امور اقتصادی و دارایی به شرح نامه شماره ۵۴،۵۱۹،۲۱۷،۴۳۶۲ - ۶۶/۸/۹ اعلام داشته است : برخی از کارکنان سابق گمرک که بازنشسته ، بازخرید و یا ... شده اند ، به عنوان وکیل و به منظور دفاع از شرکتهایی که پرونده آنها در کمیسیون مطرح است در کمیسیونها شرکت می نمایند و چون حضور این گونه افراد در کمیسیونهای بدوی و تجدید نظر با توجه به آگاهی آنان از اطلاعات داخلی گمرک ممکن است حقوق حقه دولت و بیت المال را ضایع نماید ، اداره امور کمیسیونها از قبول نمایندگی آنان جهت دفاع از پرونده های مطروحه در کمیسیونها خودداری نماید. هیأت عمومی دیوان عدالت

اداری در تاریخ فوق به ریاست آیت الله سید ابوالفضل موسوی تبریزی و با حضور رؤسای شعب تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره به شرح ذیل به اتفاق آراء مبادرت به صدور رأی می نماید.

"دستورالعمل شماره ۵۵،۱۹۹،۱۰۲،۱۰۴۴۷ - ۶۶/۶/۱۸ گمرک ایران مبنی بر عدم قبول وکالت کارمندان بازنشسته گمرک در کمیسیونهای دوگانه رسیدگی به اختلافات گمرکی و تجدید نظر از جهت حصر و قیود مندرج در آن مخالف مقررات قانونی مدنی در باب وکالت تشخیص داده و از این جهت ابطال مخالف مقررات قانون مدنی در باب وکالت تشخیص داده و از این جهت ابطال می گردد."

(رای ابطالی شماره ۱ - مورخ ۱۳۸۱/۰۱/۱۸)

موضوع خواسته: ابطال مصوبه کمیسیون ۴ نفره به شماره ۷۸۰۲۴۱۴ - ۱۳۷۸/۲/۲۵ گمرک

مقدمه: شاکی طی دادخواست تقدیمی اعلام داشته است، در سالهای ۱۳۷۴ و ۱۳۷۶ اقدام به وارد نمودن پارچه به صورت ورود موقت جهت تولید و صدور لباس به خارج از کشور نمودم. با توجه به مشکلات پیش آمده صادرات امکان پذیر نشد و لباس های دوخته شده را به هموطنان فروختم. در این رابطه تعزیرات حکومتی تبریز مرا به اتهام قاچاق کالا دو بار زندانی کرد برای جلوگیری از زندانی شدن مجدد به ناچار براساس مصوبه کمیسیون ۴ نفره با شماره ۷۸۰۲۴۱۴ مورخ ۲۵/۲/۱۳۷۸ مبلغ پرداختی به گمرک ۲۰۶۵۲۰۲۲۸ ریال بابت ورود موقت سال ۱۳۷۴ شد در حالی که می بایست طبق مقررات سال ورود پارچه که در آن حقوق گمرکی صفر و سود بازرگانی ۲۵ درصد و جمع کل مطالبات گمرک از محل ورود پارچه مبلغ ۳۳۴۳۳۵۰۰ ریال می پرداختم و یا براساس رأی هیأت عمومی دیوان عدالت صادره در پرونده کلاسه ۳۲۰،۷۷ فقط ملزم به ایفا تعهد یا پرداخت وجه سفته های سپرده شده به گمرک می باشد و مبلغ سفته ها ۷۹۶۴۸۳۴۷ ریال می باشد. مستندات شکایت اینجانب عبارتند از: ۱- فتوای حضرت آیت الله خامنه ای که فرموده اند اگر به حساب جریمه تخلف بخواهند چیزی از متخلف دریافت دارند میزان مقررات قانونی زمانی وقوع تخلف است. ۲- نظر به این که تسری مقررات موجد حق و تکلیف به قبل از تاریخ تصویب از اختیارات مقنن می باشد، بنابراین مصوبه کمیسیون ۴ نفره فوق الذکر از لحاظ تسری به قبل از تاریخ تصویب مغایر ماده ۴ قانون مدنی بوده و باطل می باشد. مدیر کل دفتر ثبت سفارشات وزارت بازرگانی در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۸۰۱۸۹۴۴ مورخ ۳۰/۱۱/۱۳۸۰ اعلام داشته اند، ۱- به استناد مصوبه شماره ۱۸۵۸۶، ۶۴۵۴۳ مورخ ۱۵/۶/۱۳۷۶ هیأت وزیران اعضا کمیسیون به عنوان نمایندگان ویژه رئیس جمهور در مورد تشخیص و موافقت با واردات کالاهایی

که مشمول بندهای ماده (۳۸) آئین نامه اجرائی قانون مقررات صادرات و واردات نمی باشند تعیین و تصمیمات نمایندگان مذکور که با اکثریت آراء در مورد فوق اتخاذ می شود در حکم تصمیمات رئیس جمهور و هیأت وزیران بوده و لازم الاتباع است و با رعایت ماده ۱۹ آئین نامه داخلی هیأت دولت قابل صدور خواهد بود. ۲- به استناد بند ۲ تصمیم نمایندگان ویژه رئیس جمهور (موضوع اصل ۱۲۷) به شماره ۸۸۶۱ مورخ ۱۶/۸/۱۳۷۵ در مواردی که صاحبان کالا یا مواد اولیه، بنابه دلایلی متقاضی ترخیص کالا یا مواد اولیه (ورود موقت) باشند، با توجه به بند یک مصوبه، ترخیص کالا یا مواد اولیه مذکور از طریق کمیته ۴ نفره موضوع مصوبه شماره ۱۵۷۸۵، ۹۵۴۳ هـ - مورخ ۶/۸/۱۳۷۴ هیأت وزیران و با پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و سایر هزینه های متعلقه خواهد بود. با عنایت به مراتب صدرالاشاره به منظور جلوگیری از اقدامات برخی از افراد جهت واردات کالا به صورت بدون انتقال ارز و خارج از مقررات جاری، گاهاً درصدی به عنوان سود بازرگانی اضافی از آنان اخذ می گردد. از آنجایی که تعیین سود بازرگانی در حیطه اختیارات هیأت وزیران می باشد و با توجه به این که تصمیمات کمیسیون ۴ نفره نیز به استناد مصوبه فوق الذکر در حکم تصمیمات هیأت وزیران است، لذا رعایت بند ۴ نفره نیز به استناد مصوبه فوق الذکر در حکم تصمیمات هیأت وزیران است، لذا رعایت بند ۴۸ مصوبه شماره ۲۲۲۶۰، ۵۳۰۴۴ هـ - مورخ ۶/۱۰/۱۳۷۸ برای کلیه مشمولین لازم الاجرا می باشد. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام والمسلمین دری نجف آبادی و با حضور رؤسای شعب بدوی و رؤسا و مستشاران شعب تجدید نظر تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می نمایند.

"طبق ماده ۱۲ قانون صادرات و واردات مصوب ۱۳۷۲ «واردات قبل از صادرات مواد و کالاهای مورد مصرف در تولید، تکمیل، آماده سازی و بسته بندی کالاهای صادراتی به صورت ورود موقت با ارائه تعهد یا سفته معتبر به گمرک از پرداخت کلیه وجوه متعلق به واردات، جز آنچه که جنبه هزینه یا کارمزد دارد، معاف است». نظر به این که وضع قاعده خاص علاوه بر حکم مقنن و عطف به ماسبق نمودن آن در خصوص مورد خلاف ماده فوق الذکر و ماده ۴ قانون مدنی است، بنابر این مصوبه شماره ۷۸۰۲۴۱۴ مورخ ۲۵/۲/۱۳۷۸ کمیسیون ۴ نفره مبنی بر تعلیق ترخیص قطعی کالای ورود موقت به پرداخت سود بازرگانی اضافی پارچه های وارداتی مندرج در مصوبه مزبور از سال ۱۳۷۲ تا پایان سال ۱۳۷۶ مغایر قانون و خارج از حدود اختیارات کمیسیون مزبور در وضع مقررات دولتی تشخیص داده می شود و مستنداً با قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد."

(رای ابطالی شماره ۷۸۴ - مورخ ۱۳۹۴/۰۶/۲۴)

موضوع خواسته: درخواست ابطال بند ۲ تصویب نامه شماره ۱۸۳۰۶۹/ت/۴۷۳۳۰ک-۱۳۹۰/۹/۲۰ وزیران عضو کمیسیون ماده (۱) آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات

گردش کار: شرکت بهدیس تجارت البرز با وکالت خانم حسنا راشدی به موجب دادخواستی ابطال بند ۲ تصویب نامه شماره ۱۸۳۰۶۹/ت/۴۷۳۳۰ک-۲۰/۹/۱۳۹۰ وزیران عضو کمیسیون ماده (۱) آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است: " ریاست محترم دیوان عدالت اداری، احتراماً مستند به وکالتنامه شماره ۷۷۸۰۹ به وکالت از شرکت سهامی خاص بهدیس تجارت البرز ثبت شده به شماره ۲۱۴۱۶۷ به استحضار می رساند: موکل جهت امور تجارتي خویش اقدام به وارد کردن مقادیر قابل توجهی گندم دامی، ذرت دامی و گندم خوراکی به کشور به شرح ذیل کرد: ۱۹۹۶۵۵۰ کیلوگرم گندم دامی طبق پروانه سبز گمرکی به شماره ارزیابی ۶۰۰۰۵۹۱ صادر شده از گمرک امیرآباد به تاریخ صدور ۲۹/۸/۱۳۹۰ و شماره ثبت کوتاژ ۶۰۰۰۵۴۹-۶۰۰۰۸۰/۲۵/۸/۱۳۹۰ کیلوگرم گندم خوراکی طبق پروانه سبز گمرکی به شماره ارزیابی ۶۰۰۰۶۴۱ از گمرک امیرآباد به تاریخ صدور ۱۳/۹/۱۳۹۰ و شماره ثبت کوتاژ ۶۰۰۰۶۰۰-۱۳۹۰/۹/۰۱۲ کیلوگرم ذرت دامی طبق پروانه سبز گمرکی به شماره ارزیابی ۶۰۰۰۳۵۳ صادر شده از گمرک امیرآباد به تاریخ صدور ۱۵/۶/۱۳۹۰ و شماره ثبت کوتاژ ۶۰۰۰۳۵۴-۱۴/۶/۱۳۹۰ کیلوگرم ذرت دامی طبق پروانه سبز گمرکی شماره ۶۰۰۰۳۵۲ صادر شده از گمرک امیرآباد به تاریخ صدور ۱۵/۶/۱۳۹۰ و شماره ثبت کوتاژ ۶۰۰۰۳۵۳-۱۴/۶/۱۳۹۰ پس از ترخیص کالا و پرداخت حقوق ورودی و عوارض قانونی و خروج کالا از گمرک و سپری شدن چند ماه، گمرک با ابلاغ مطالبه نامه های کسر دریافتی با استناد به بخشنامه شماره ۱۹۴۱۹۰/۱۹۲۶۸۶/۹۰/۲۴/۷۳/۴۶۶/۷۴۰-۲۸/۹/۱۳۹۰ دفتر واردات گمرک ایران، برای ذرت دامی و گندم خوراکی ۱٪ (بند ۳ و ۴ بخشنامه مارالذکر) و برای گندم دامی ۴٪ حقوق ورودی (بند ۴ بخشنامه مذکور) اضافه بر حقوق و عوارض قانونی زمان ورود که تمام و کمال پرداخت شده، مطالبه کرده است. این بخشنامه پیرو تصویب نامه شماره ۱۸۳۰۶۹/ت/۴۷۳۳۰ک-۲۰/۹/۱۳۹۰ هیأت وزیران ابلاغ شده است. به موجب این مصوبه سود بازرگانی ۱۵۹ قلم از کالاهای کشاورزی تغییر یافت و علی رغم این که تاریخ تصویب مصوبه ۲۰/۹/۱۳۹۰ است و در تاریخ ۱۹/۹/۱۳۹۰ به تایید رئیس جمهور رسیده، این مصوبه افزایش سود بازرگانی را از تاریخ ۱/۵/۱۳۹۰ (۴ ماه قبل از زمان تصویب) لازم الاجرا کرده است. این مصوبه به دلایل ذیل بدون توجه به اصول و قواعد حقوقی و مقررات گمرکی اصدار یافته و در آن قسمت باید ابطال شود: ۱- طبق ماده ۴ قانون مدنی ایران، اثر قانون نسبت به آتیه است و قانون نسبت به ماقبل خود اثر ندارد، مگر این که در خود قانون مقررات خاصی نسبت به این موضوع اتخاذ شده باشد

و آن هم در مواردی که حقوق مکتسبی برای افراد طبق قوانین سابق استقرار نیافته باشد. سایر مقررات که به صورت آیین نامه و بخشنامه و تصویب نامه و غیر آن وضع می شوند از این اختیار برخوردار نمی باشند و نمی توانند در خود مقررات خاصی نسبت به گذشته داشته باشند. این امر به کرات در آرای هیأت عمومی دیوان عدالت اداری نیز منعکس شده است. (رای شماره ۱۳۷۱-۱۳۹۳/۹/۱۲ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری و ... ۲- همچنین به موجب مصوبات قبلی، حقوق مکتسبی برای وارد کنندگان ایجاد شده، وارد کننده ای که با علم به حقوق ورودی و عوارض قانونی تعیین شده در آن تاریخ، اقدام به وارد کردن کالا کرده و اخذ حقوق ورودی که از میزان آن در هنگام ثبت سفارش و حتی در زمان ترخیص و خروج از گمرک از آن اطلاعی نداشته به نوعی مصداق عقاب بلایان است. البته لازم به ذکر است که در هر حال عطف به ماسبق نشدن قوانین، قاعده ای است آمره و تنها جایی می تواند نقض شود که در خود قانون عطف به ماسبق شده باشد و بخشنامه ها و دستورالعملها و مصوبات نمی توانند عطف بماسبق شوند و حقوق مکتسب افراد را در نظر نگیرند. ۳- توجه شما را به این موضوع نیز جلب می نمایم که این مصوبه با ماده ۱۱ آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات نیز در تعارض است به موجب این ماده: کالایی که سود بازرگانی آنها به موجب جدول پیوست این آیین نامه یا تصویب نامه های خاصی از طرف دولت در جهت افزایش تغییر می یابد و کالایی که ممنوع اعلام می شود و همچنین کالایی که شرط ورود آنها در جهت محدودیت تغییر می کند، در صورت انطباق با یکی از شرایط ذیل و با رعایت مقررات قبل از ممنوعیت توسط دولت یا تغییر شرط ورود و یا افزایش سود بازرگانی قابل ترخیص خواهد بود. ۱- قبل از ممنوع شدن توسط دولت یا تغییر شرط ورود و یا افزایش سود بازرگانی، در گمرک موجود بوده و در دفاتر گمرک به ثبت رسیده باشد. ۲- برای کالا قبل از ممنوعیت توسط دولت یا تغییر شرط ورود و یا افزایش سود بازرگانی، اعتبار اسنادی گشایش شده و بارنامه حمل قبل از انقضای مهلت اولیه اعتبار صادر شود. اعتباراتی که پس از تغییر شرط ورود و یا افزایش سود بازرگانی تمدید می شود، مشمول این بند نخواهد شد. ۳- برای کالا قبل از ممنوعیت توسط دولت یا تغییر شرط ورود و یا افزایش سود بازرگانی از طریق پروات اسنادی پس از تایید ثبت سفارش توسط بانک مجاز ثبت سفارش شده و بارنامه حمل قبل از انقضای مدت اعتبار ثبت سفارش صادر شده باشد و ظرف مهلت های ذیل بند (۴) این ماده به کشور وارد شود و... همان طور که مستحضرید، این مصوبه با ماده فوق در تعارض است بدین صورت که این ماده برای وارد کنندگان حقوق و امتیازاتی قایل شده و آنان را تحت شرایطی و به علت حقوق مکتسبی که به موجب مصوبات قبل برایشان ایجاد شده، شامل افزایش سود بازرگانی و تغییر شرایط در جهت محدودیت و ممنوعیت نکرده است. در حال حاضر گمرک به استناد بخشنامه و مصوبه مارالذکر بدون توجه به حقوق واردکنندگان حایز شرایط به موجب این ماده، ماخذ سود بازرگانی افزایش یافته را عطف بماسبق کرده است. این در حالی است که طبق ماده ۴ قانون مقررات صادرات و واردات و نامه مدیرکل دفتر واردات و صادرات نیز به شماره ۲۶۲۱-۹۰۲۱۰-۹۰۲۱۰/۵/۱۳۹۰ بر

رعایت حقوق مکتسب واردکنندگان تاکید و تاریخ اجرای بخشنامه شماره ۱۳۰/۷۳/۴۶۶/۷۳۳/۸۷۳۰۱-۱۳۹۰/۵/۱ را در راستای رعایت حقوق واردکنندگان اصلاح کرد. لذا از آن جا که موکل بر اساس تعرفه قانونی زمان ترخیص کالا، کلیه حقوق ورودی و سود بازرگانی کالاهای وارداتی را پرداخت کرده و کلیه کالاها قبل از تصویب این مصوبه و بخشنامه فوق الذکر ترخیص و از گمرک خارج شده، در حال حاضر گمرک ادعای مطالبه کسور دریافتی را دارد که طبق قانون و مقررات زمان ترخیص کاملاً دریافت شده و مستحق دریافت اضافی نیست، لذا جهت جلوگیری از اجرای مصوبه و با توجه به این که کسور مطالبات دریافتی توسط گمرک ابلاغ شده و موکل در راستای مواعد قانونی مجبور به پرداخت خواهد بود و گمرک در جهت استیفای طلب مورد ادعای خود، اقدام به توقیف سایر کالاهای وارداتی موکل می نماید، خواهشمند است مستند به ماده ۱۵ قانون دیوان عدالت اداری ابتدا یا دستور موقت مبنی بر عدم اجرای این مصوبه را تا زمان صدور حکم صادر بنمایید و همچنین از محضر محترم ریاست هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، ابطال مصوبه شماره ۱۸۳۰۶۹/ت/۴۷۳۳۰-ک-۲۰/۹/۱۳۹۰ در قسمتی که مطالبات عطف به سابق شده مورد استدعاست. " متن تصویب نامه مورد اعتراض به قرار زیر است: " وزارت صنعت، معدن و تجارت- وزارت امور اقتصادی و دارایی - وزارت جهاد کشاورزی وزیران عضو کمیسیون ماده (۱) آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات در اجرای ماده (۱۶) قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و بند (ب) ماده (۴۵) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه و با رعایت تصویب نامه شماره ۲۵۳۳۸/ت/۲۴۷۹۴-ه-۲۹/۵/۱۳۸۰ تصویب نمودند: ۱- سود بازرگانی (۱۵۹) قلم از کالاهای کشاورزی به شرح جدول پیوست که به مهر « دفتر هیأت دولت» تایید شده است، تعیین می شود. ۲- این تصویب نامه از تاریخ ۱/۵/۱۳۹۰ لازم الاجرا می باشد. این تصویب نامه از تاریخ ۱۹/۹/۱۳۹۰ به تایید مقام محترم ریاست جمهوری رسیده است. - معاون اول رئیس جمهور" در پاسخ به شکایت شاکی، معاون امور حقوقی دولت (حوزه معاونت حقوقی رئیس جمهور) به موجب لایحه شماره ۱۷۵۶۴/۹۹۵۱۰-۱/۵/۱۳۹۲ توضیح داده است که: " در خصوص دادخواست شرکت بهدیس تجارت البرز مبنی بر ابطال تصویب نامه شماره ۱۸۳۰۶۹/ت/۴۷۳۳۰-ک-۲۰/۹/۱۳۹۰ به دلیل عطف به سابق شدن افزایش سود بازرگانی کالاهای مورد استناد ضمن ارسال تصویر شماره ب/۱۹۵۲۷۵/۱۸۹۳۴۷/۷۴۰/۷۳/۴۶۶/۷۴۰-۱۸/۱۰/۱۳۹۱ گمرک جمهوری اسلامی ایران اعلام می دارد: ۱- هیأت عمومی دیوان عدالت اداری به موجب دادنامه شماره ۲۰۹ الی ۲۱۵ در خصوص مورد مشابه (مصوبه ۲۵۰۸۲/ت/۳۴۹۹۴-ک-۶/۴/۱۳۸۵-هیأت وزیران که تاریخ اجرای مصوبه را قبل از تصویب مقرر کرده بود) رأی بر امکان وضع زمان مقدم برای اجرای مصوبه داده است. ۲- همان گونه که مستحضرنده مواد (۲ و ۴) قانون مدنی مبنی بر این که اثر قانون نسبت به آینده است محدود به قانون است و شامل مصوبات دولت نمی شود از سوی دیگر ماده (۳۰) آیین نامه داخلی هیأت دولت صراحتاً متضمن قاعده در خصوص زمان لازم الاجرا شدن مصوبات هیأت وزیران است و نظرات شماره ۷/۸۲۹۸-۷/۹/۱۳۷۹-۲۶/۹ و ۷/۲۵۳-۷/۴/۱۳۵۹-۲۱/۴

اداره حقوقی قوه قضائیه دلالت بر امکان وضع زمان مقدم جهت اجرای مصوبات دارد. ۳- صرف نظر از نکات فوق تعرفه های مندرج در مصوبه مورد اشاره بر اساس ماده (۱۶) قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی تعیین شده است در این ماده تصریح شده است: « ماده ۱۶- از تاریخ تصویب این قانون، وزارت بازرگانی و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دولتی و غیر دولتی قبل از واردات کالاها و یا محصولات بخش کشاورزی (اعم از خام و یا فرآوری شده) و یا مواد اولیه غذایی مورد نیاز صنایع غذایی و تبدیلی موظفند از وزارت جهاد کشاورزی مجوز لازم را اخذ نمایند. همچنین دولت مکلف است به منظور حمایت از تولیدات داخلی، برای واردات کلیه کالاها و محصولات بخش کشاورزی تعرفه موثر وضع نماید به گونه ای که نرخ مبادله همواره به نفع تولید کننده داخلی باشد.» همان گونه که ملاحظه می فرمایید دولت مکلف شده است تعرفه را به گونه ای تنظیم نماید که همواره به نفع تولید کننده داخلی باشد بنابراین کلمه « همواره» به روشنی دلالت دارد که دولت می تواند برای حمایت از تولید کننده داخلی زمان اجرای تعرفه ها را عطف به ماسبق نماید تا تولید های قبلی مورد حمایت قرار گیرد و یا تعرفه کالاهایی که وارد کشور شده است لکن تاکنون از گمرک ترخیص نشده مناسب با قیمت کالاهای داخلی باشد. لازم به ذکر است تصویب نامه یاد شده در مورد کالاهایی است که وارد گمرکات شده و هنوز ترخیص نشده است. با توجه به مراتب فوق الذکر تقاضای رد دعوا را دارد. " متن نامه شماره ۱۳۹۱/۱۰/۱۸-۷۳/۴۶۶/۷۴۰/۱۸۹۳۴۷/۹۵۲۷۵ " جناب آقای دکتر شهرداری معاون محترم حقوقی و امور مجلس وزارت امور اقتصادی و دارایی با سلام و احترام بازگشت به نامه شماره ۹۱/۱۸۱۸۰۱-۱۳۹۱/۹/۳۰ و در خصوص دادخواست شرکت بهدیس تجارت البرز مبنی بر ابطال تصویب نامه شماره ۱۸۳۰۶۹/ت/۴۷۳۳۰ک-۱۳۹۰/۹/۲۰ موضوع تعیین سود بازرگانی ۱۵۹ قلم کالاهای کشاورزی به استحضار می رساند با عنایت به این که تعیین سود بازرگانی محصولات کشاورزی به موجب ماده (۱۶) قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی به عهده هیأت وزیران می باشد و مصوبه فوق الاشاره بر اساس اختیارات ناشی از ماده قانونی مذکور و پس از تصویب توسط وزیران عضو کمیسیون ماده یک آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات صادر گردیده است. لذا ضمن تایید مراتب در اجرای ماده (۳۰) آیین نامه داخلی دولت از تاریخ مندرج در تصویب نامه (۱۳۹۰/۵/۱) نسبت به اجرای آن اقدام گردیده است.-معاون امور گمرک جمهوری اسلامی ایران " هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۳۹۴/۶/۲۴ با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

"به موجب ماده ۴ قانون مقررات صادرات و واردات مصوب سال ۱۳۷۲، وزارت بازرگانی [صنعت، معدن و تجارت] موظف شده است، تغییرات کلی آیین نامه اجرایی قانون و جداول ضمیمه

مقررات صادرات و واردات را با رعایت تشریفات مقرر و قبل از پایان هر سالی برای سال بعد و تغییرات موردی آنها را طی سال تهیه و با رعایت حقوق مکتسب به تصویب هیأت وزیران برساند. نظر به این که تاخیر در انجام این تکلیف قانونی و انتشار تغییرات مورد نظر مقنن پس از موعد پیش بینی شده در قانون و تعیین تاریخ اجرای آن به تاریخ قبل از تصویب مصوبه نافی حقوق مکتسب وارد کنندگانی است که با تعرفه قبلی که تا پیش از مصوبه مورد شکایت حاکم بوده است نسبت به واردات کالا به کشور اقدام کرده اند و سود بازرگانی را بر اساس تعرفه قبلی پرداخته اند، بنابراین اطلاق بند ۲ مصوبه مورد شکایت مبنی بر تعیین تاریخ ۱۳۹۰/۵/۱ جهت اجرا از جهت لحاظ نکردن حقوق مکتسب وارد کنندگانی که با طی تشریفات قانونی مربوط کالاها و محصولات بخش کشاورزی را ترخیص کرده اند، مغایر قانون و خارج از حدود اختیارات تشخیص داده می شود و به استناد بند ۱ ماده ۱۲ و ماده ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری ابطال می شود.

(رای ابطالی شماره ۴۰۶ الی ۴۱۰ - مورخ ۱۳۹۵/۰۶/۱۶)

موضوع خواسته: موضوع خواسته: درخواست ابطال بندهای ۲ و ۱ مصوبه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰ هـ- ۱۳۹۳/۶/۲۳ هیأت وزیران و ابطال تبصره الحاقی به بند ۳ مصوبه مذکور، موضوع مصوبه شماره ۱۵۷۸۸۵/ت/۵۱۰۴۰ هـ- ۱۳۹۳/۱۲/۲۴ هیأت وزیران

گردش کار- الف: آقایان: عبدالحسین رئیسی، مهدی محمدی سفیدخانی و سهراب فتحیه به موجب دادخواستهای تقدیمی جداگانه ابطال بندهای ۲ و ۱ تصویب نامه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰ هـ- ۱۳۹۳/۶/۲۳ هیأت وزیران را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده اند که:

" در خصوص بند ۱ مصوبه که خودروهای سواری و با حجم موتور بالای ۲۵۰۰ سی سی را مشمول مقررات متروکه قابل عرضه در بازار (یعنی قابل فروش) ندانسته لازم به ذکر است:

۱- طبق ماده ۲۴ قانون امور گمرکی قانونگذار اعلام می نماید کلیه کالاهایی که صاحب کالا در مهلت مقرر در این ماده از انجام تشریفات گمرکی و پرداخت وجوه متعلقه اقدام ننماید، کالا مشمول مقررات متروکه می باشد و در این قانون کالاها را تفکیک نکرده و تفکیک آن توسط بند یک مصوبه فوق نسخ صریح قانون است و این امر خلاف اصل یکصد و سی و هشت قانون اساسی می باشد.

۲- بر اساس ماده ۳۳ قانون امور گمرکی قانونگذار اعلام داشته کالای متروکه موضوع ماده ۲۴ این قانون، توسط سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی به عنوان مسئول فروش کالای متروکه و با رعایت مقررات مربوطه به فروش می رسد در صورتی که مدیریت محترم جمع آوری، تملک و اداره اموال منقول طی نامه ۱/۲۳۶۱۷-۱۳۹۳/۷/۵ اعلام نموده بر اساس مصوبه هیات محترم وزیران، فروش و واگذاری این گونه کالاها مقدور نمی باشد که این امر را رئیس محترم اداره جمع آوری و فروش اموال تملیکی طی نامه شماره ۰۷/۴۱۷۹ مورخ ۱۳۹۳/۷/۲۳ به صاحب کالا اعلام می نماید.

۳- بر اساس قانون تاسیس سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی مصوب ۱۳۷۰/۱۰/۲۴ مجلس محترم شورای اسلامی که در مورخه ۱۳۷۰/۱۱/۷ نیز به تایید شورای محترم نگهبان گردیده. در ماده ۱ آن، سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی، وظیفه فروش اموال متروکه را دارد و طبق ماده ۳۴ همین قانون تاخیر در فروش خلاف قانون است و حکم تصرف غیر قانونی در وجوه و اموال دولتی محسوب می شود و بند ۱ مصوبه مذکور که این گونه کالاها را مشمول آن نمی داند مغایر این قانون نیز می باشد و سازمان مذکور به جهت صدور این مصوبه از فروش کالای متروکه طبق نامه شماره ۱/۲۳۶۱۷ مورخ ۱۳۹۳/۷/۵ مدیریت سازمان از فروش خودداری می نماید. در خصوص بند ۲ مصوبه مذکور که ترخیص هر گونه خودرو را صرفاً برای خودروهای با حجم موتور (۲۵۰۰) سی سی و پایین تر مجاز است و ترخیص خودروهای بالای (۲۵۰۰) سی سی را که دارای مجوز ترخیص قانونی از محل مصوبه شماره ۱۱۸۳۲۰/ت-۴۹۵۱۵-هـ/۱۳۹۲/۶/۲۱ قبلی هیأت محترم وزیران دارند نیز مجاز ندانسته و آنها را ملغی نموده لازم به ذکر است:

الف: هیأت محترم دولت بر اساس بند ۴ مصوبه شماره ۱۱۸۳۲۰/ت-۴۹۵۱۵-هـ/۱۳۹۲/۶/۲۱ به پیوست (کلیه کالاهای مشمول اولویت ۱۰ را که خودروهای با حجم موتور بالای ۲۵۰۰ سی سی که در این گروه می باشند که تا زمان ابلاغ این مصوبه در اماکن گمرکی و ... موجود بوده و قبض انبار اخذ شده را با مجوز ثبت سفارش با دو برابر سود بازرگانی ترخیص آنها را بلامانع دانسته است) در صورتی که گمرک محترم به استناد بند ۲ مصوبه جدید هیأت دولت از ترخیص کلیه خودروهایی که از محل همین مصوبه مجوز ثبت سفارش اخذ نموده اند و حتی پروانه گمرکی اخذ کرده اند ولی از گمرک خارج نشده بود، جلوگیری می نماید که این امر برخلاف مواد قانون مقررات صادرات و واردات مصوب مورخ ۱۳۷۲/۴/۷ مجلس محترم شورای اسلامی می باشد که در ماده ۱ آن صراحتاً این قانون را برای صادرات و واردات لازم الاجراء دانسته و نباید مصوبات جدید هیأت محترم وزیران مغایر آنها باشد و در صورت وضع قوانین جدید نیز نباید عطف به ماسبق گردد.

ب: ماده ۴ قانون مقررات صادرات و واردات، حقوق مکتسبه ای را برای وارد کنندگان و صادر کنندگان قائل شده است و وزارت بازرگانی را موظف دانسته تغییرات کلی آئین نامه را هر سال برای سال بعد منتشر نماید نه این که کالاهایی که از سالهای گذشته نیز که با مصوبه شماره ۱۱۸۳۲۰/ت/۴۹۵۱۵هـ-۱۳۹۲/۶/۲۱ دارای مجوز رسمی می باشند و حتی خودروهای بالای حجم ۲۵۰۰ سی سی که از سال ۱۳۹۱ با وجود مجوز ثبت سفارش از وزارت بازرگانی به علت اختلاف مآخذ داخل گمرک می باشند و به واسطه حل اختلاف بعد از ۲ سال امکان ترخیص پیدا کرده اند را گمرک محترم به علت بند ۲ مصوبه مذکور از ترخیص آنها خودداری می نمایند.

ج: بر اساس بند ۱ ماده ۱۱ آئین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات مصوب ۱۳۷۳/۱/۱۴ که به تصویب مجلس محترم شورای اسلامی نیز رسیده است و حکم قانون را دارد و در آن قانونگذار صراحتاً مقرر می دارد (کالاهایی که قبل از ممنوع شدن یا تغییر شرط ورود... در گمرک موجود بوده و در دفاتر گمرک به ثبت رسیده باشد) قابل ترخیص خواهد بود، به همین جهت بند ۲ مصوبه مذکور به علت این که اذعان می دارد کلیه مصوبات ذکر شده و مشابه را تنها برای ترخیص خودروهای پیاپی تر از حجم ۲۵۰۰ سی سی مجاز دانسته و قانون تصویبی قانونگذار را برای خودروهای گوناگون تفکیک کرده، مغایر قانون است.

۴- بر اساس اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی که اذعان می دارد، مصوبات هیأت دولت نباید با متن و روح قوانین مخالف باشد در صورتی که بندهای ۱ و ۲ مصوبه مذکور هیأت محترم وزیران برخلاف این اصل و قوانین مصوب مجلس محترم می باشد.

مع ذلک بر اساس اصل پنجاه و هفتم تفکیک قوا و اصل هفتاد و یکم قانون اساسی وضع قانون به عهده قوه مقننه می باشد ولی مصوبه فوق وضع قوانین جدید محسوب می گردد و به جهت این که اکثر خودروهایی که بر اساس مصوبات قبلی دارای مجوزهای ترخیص می باشند از سال ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ داخل گمرک می باشد و به جهت این که اکثر خودروهای مذکور با مدل ۲۰۱۳ می باشند و بعد از گذشت کمتر از ۱۵ روز دیگر مدل آنها ۲ سال افت می کند و به جز انبارداریهای هنگفت، خسارات عدیده ای را متوجه صاحبان کالا می نماید بدین جهت بدو تقاضای صدور دستور موقت جهت جلوگیری از اجرای مصوبه مذکور را تا ختم رسیدگی می نمایم و به استناد اصل یکصد و هفتادم قانون اساسی تقاضای رسیدگی جهت ابطال بندهای ۱ و ۲ مصوبه ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰هـ-۱۳۹۳/۶/۲۳ هیأت محترم وزیران مورد درخواست است. "

ب: آقای محمد ربیعی نیا نیز به موجب دادخواستی جداگانه ابطال تبصره الحاقی به بند (۳) تصویب نامه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰هـ-۱۳۹۳/۶/۲۳ هیأت وزیران موضوع مصوبه شماره ۱۵۷۸۸۵/ت/۵۱۰۴۰هـ-۱۳۹۳/۱۲/۲۴ هیات وزیران را خواستار شده و به طور خلاصه اعلام کرده است که:

" با سلام و احترام به استحضار می رساند اینجانب به عنوان دارنده مجاز وسیله نقلیه با حجم موتور بالای ۲۵۰۰ سی سی در محدوده منطقه آزاد بندر انزلی که وفق مقررات دارای حقوق قانونی بوده، حالیه با عنایت به تبصره الحاقی مصوب مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۲۴ هیأت محترم وزیران به بند ۳ تصویب نامه مذکور، از استیفای حقوق کامل خویش مندرج در مقررات مناطق آزاد و قوانین حاکم بر قلمرو گمرکی و همچنین استفاده از مرخصی و مجوز تردد در سایر نقاط کشور ممنوع شده که به دلیل خلاف قانون بودن تبصره الحاقی به ذیل بند ۳ مصوبه فوق الاشعار، درخواست ابطال آن به شرح ذیل را دارد.

برابر بندهای ۱ و ۲ تصویب نامه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰-هـ/۱۳۹۳/۶/۲۳ هیأت محترم وزیران، فحوی کلی آن ممنوعیت ورود و تردد خودروهای با حجم بالاتر از ۲۵۰۰ سی سی نسبت به پلاکهای ملی بوده و هرگونه مصوبه ای در خصوص واردات این گونه خودروها از سوی جانبازان و معلولان ملغی گردید. لذا در بند ۳ آن مصوبه خودروهای مناطق آزاد از این مقوله مستثنی شده « بند ۳: تردد خودروهای با پلاک مناطق آزاد صرفاً در محدوده این مناطق مجاز است و ورود آنها به قلمرو گمرکی با رعایت قوانین و مقررات مربوط امکان پذیر است.»

اما پس از مضمی شش ماه از تاریخ تصویب آن مجدداً برخلاف مقررات گمرکی و متن مصوبه فوق، هیأت وزیران تبصره ای به بند ۳ مصوبه مذکور الحاق نمود که به شرح ذیل است: « متن زیر به عنوان تبصره به بند ۳ تصویب نامه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰-هـ/۱۳۹۳/۶/۲۳ الحاق می گردد، (تردد خودروهای با حجم موتور بیش از ۲۵۰۰ سی سی و با پلاک مناطق آزاد تجاری و صنعتی و ویژه اقتصادی به خارج از این مناطق ممنوع است)».

با عنایت به وجود قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ مجلس محترم شورای اسلامی از آن جا که مرجع هرگونه تفسیر و اصلاح قوانین عادی با همان مرجع تصویب کننده (در این مقوله مراد، مجلس شورای اسلامی) بوده و حدود اختیارات هیأت وزیران بر اساس اصل ۱۳۸ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، علاوه بر وضع آیین نامه های اجرایی قوانین مصوب مجلس، وضع هرگونه تصویب نامه و آیین نامه جهت انجام وظایف اداری و تامین اجرای قوانین و نیز تنظیم سازمانهای اداری آن هم با قید « عدم مخالف آنها با متن و روح قوانین و مقررات» است لذا مستندات قانونی و استدلالات حقوقی را وفق اصول، موازین و بدیهیات حقوقی مبنی بر آن که تبصره الحاقی به بند ۳ مصوبه مذکور، خلاف مقررات و قوانین بوده به شرح ذیل معروض می دارد:

۱- برابر آیین نامه راهنمایی و رانندگی مناطق آزاد تجاری- صنعتی جمهوری اسلامی ایران به شماره ۲۷۱۱۵ت۹۴ک- ۱۳۷۳/۷/۹ مجلس محترم شورای اسلامی که به تایید مقام معظم رهبری نیز رسیده در ماده ۱۶ آن مقرر گردید « وسیله نقلیه ای که در مناطق آزاد شماره گذاری شده پس از تشریفات گمرکی به مدت مربوط به ورود اتومبیل های خارجی، مجوز تردد موقت سایر نقاط کشور (را) دریافت خواهد کرد». حال مقصود از مجوز

تردد موقت (به) سایر نقاط کشور به مدت مربوط به ورود اتومبیل های خارجی چیست؟ مقنن در تبصره ۲ ماده ۱ آیین نامه اجرایی قانون مقررات تردد وسایل نقلیه خارجی شماره ۱۳۴۶۸/ت-۱۱/۱۳۷۳/۸ هیأت محترم وزیران که اصلاحیه مورخ ۱۳۸۳/۸/۱۹ مصوب معاون اول رئیس جمهور اعمال شده (به استناد ماده واحده قانون مقررات تردد وسایل نقلیه خارجی مصوب سال ۱۳۷۲) و ماده ۲ از همین آیین نامه به تعریف وسیله نقلیه خارجی و طی تشریفات گمرکی و مدت و مسیر تردد آنها پرداخته و از دیگر سو در ماده ۴۷ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ مجلس محترم شورای اسلامی به تعریف انواع رویه های گمرکی پرداخته است که از جمله آنها « ورود موقت (موضوع ماده ۵۰ قانون امور گمرکی) و « رویه کران بری- کابوتاژ (موضوع ماده ۹۹ قانون امور گمرکی)» است. لذا بر اساس این دو رویه گمرکی مقبول بین المللی، تمامی ماشینهای خارجی پس از طی تشریفات گمرکی کشور جمهوری اسلامی ایران، حق ورود به قلمرو گمرکی را مطابق قوانین دارا می باشند و حتی در هنگام خرید و ثبت سفارش این قبیل وسایط نقلیه، ملاک ثمن معامله، ارزش خارجی بوده و نه پول رایج مملکتی که اینها جملگی دلالت بر این امر دارد. بنابراین اگر با فلسفه وجودی این مقرر قانونی مخالف هستیم لذا ورود اتباع بیگانه از طریق مرزهای کشور با وسایط نقلیه خود به موجب قوانین گمرکی و آیین نامه اجرایی قانون مقررات تردد وسایل نقلیه خارجی شماره ۱۳۴۶۸/ت-۱۱/۱۳۷۳/۸ هیأت محترم وزیران تحت هر اسم و عنوان اعم از ورود موقت یا کابوتاژ هم تحت الشعاع قرار خواهد گرفت و مخالف قانون بوده که این مقوله متاسفانه در محیط فراملی قابل پذیرش نبوده و نیست و حقی که به موجب قوانین بین المللی نیز محترم شمرده شده و لازم الاتباع است از سوی هیأت محترم وزیران مخدوش شده است.

۲- وفق اصول و موازین حقوقی مندرج در قانون امور گمرکی از جمله به صراحت ماده ۱۱۳ قانون امور گمرکی کالاهای قاچاق و خلاف شرع و قانون، احصاء شده که این قبیل کالاها از هر گونه ورود و تردد به کشور و قلمرو گمرکی جمهوری اسلامی ایران ممنوع می باشند همچنین متعاقب آن نیز مقنن در ماده ۱۱۷ همان قانون به اسناد و مدارک مثبت گمرکی اذعان داشته که به موجب بندهای «ج» و «د» آن اخذ « پروانه ورود موقت» و « پروانه کرانبری- کابوتاژ» از زمره مدارک مثبت بوده که برای دارندگان وسایط نقلیه مناطق آزاد پس از تشریفات گمرکی به استناد ماده ۱۶ از آیین نامه راهنمایی و رانندگی مناطق آزاد تجاری- صنعتی جمهوری اسلامی ایران می باید صادر و تسلیم گردد و استفاده از این حق در آیین نامه فوق پیش بینی شده است و تزامنی با استیفای حقوق متصوره و مندرج در قوانین و مقررات گمرکی و مناطق آزاد برای این قبیل خودروها نداشته و ندارد.

۳- پیرو استدلالات و مستندات فوق الاشعار مقنن نیز در ماده ۱۲۳ قانون امور گمرکی در پنج بند صراحتاً ممنوعیت هایی را برای « کالاهای ممنوعه و به موجب این قانون»، « کالاهای موضوع بندهای «پ» تا «ج» ماده ۱۲۲ همین قانون»، « کالاهای موضوع بندهای «ج» و «ح» ماده ۱۲۲ همین قانون، و نیز « کالاهای مجاز مشروط» بیان داشته که باز هم این

ممنوعیتها به منزله اسقاط و عدم استیفای تمامی حقوق مترتب بر وسایط نقلیه مناطق آزاد کشور نبوده و نیست بلکه بالعکس مقنن در مقام بیان حکم، ضمن احترام به تصور چنین حقی برای این قبیل وسایط نقلیه مجاز در محدوده مناطق آزاد کشور، انقضای مهلت ورود موقت یا کابوتاژ را مشمول کالای قاچاق و ممنوعه قلمداد می کند که مفهوم مخالف آن، مفروض بودن چنین حقی (حق تردد در خارج از قلمرو منطقه آزاد و ورود به منطقه گمرکی و سرزمین اصلی) در نزد مقنن است.

۴- هیأت محترم وزیران با علم و اشراف به قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ مقوله ورود و تردد خودروهای مناطق آزاد را به موجب بند ۳ تصویب نامه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰-هـ/۱۳۹۳/۶/۲۳ هیأت وزیران، مستثنی نمود و فقط مشمول ماشینهای پلاک ملی قلمداد کرد و این در حالی است که با تصور حکیم بودن مقنن به قوانین و مقررات، متاسفانه پس از شش ماه از تاریخ آن مصوبه، مجدداً امری ناصواب و خلاف مقررات (الحاق تبصره به بند ۳ همان مصوبه) به تصویب رسیده و کلیه خودروهای مناطق آزاد را هم شامل این ممنوعیت تردد دانسته است.

علی ای حال با عنایت به تمامی موارد معنونه و صراحت مقنن در قوانین و مقررات حاکم بر این قبیل وسایط نقلیه و این که فلسفه وجودی ورود و تبادل کالا از طریق مناطق آزاد تجاری- صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی، تسهیل امور تجاری و بازرگانی است و مزایای قانونی هم وفق مقررات مصوب را در پی دارد، لذا به استناد اصل ۱۳۸ قانون اساسی به دلیل مخالف قانون بودن تبصره الحاقی مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۲۴ مصوب هیأت محترم وزیران به بند ۳ تصویب نامه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰-هـ/۱۳۹۳/۶/۲۳ هیأت وزیران، درخواست ابطال این تبصره از آن مقام محترم مورد استدعاست."

متن مصوبات هیأت وزیران به قرار زیر است:

" مصوبه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰-هـ/۱۳۹۳/۶/۲۳ هیأت وزیران در جلسه ۱۳۹۳/۶/۱۹ به پیشنهاد شماره ۶۰/۱۲۹۷۰۰-۱۳۹۳/۶/۱۲ وزارت صنعت، معدن و تجارت و به استناد اصل ۱۳۸ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب کرد:

۱- خودروهای سواری با حجم موتور بالای (۲۵۰۰) سی سی و مشمول مقررات متروکه قابل عرضه به بازار نبوده و صرفاً امکان مرجوع نمودن به خارج از کشور را دارند.

۲- ورود و ترخیص هر گونه خودرو سواری از محل تصویب نامه های شماره ۲۰۴۴۰۸/ت/۴۱۷۱۷-هـ/۱۳۸۷/۱۱/۷، شماره ۲۰۴۴۱۹/ت/۴۱۸۲۹-هـ/۱۳۸۷/۱۱/۷ و شماره ۸۵۷۱۱/ت/۴۸۱۷۶-هـ/۱۳۹۲/۴/۱۱ و سایر مصوبات مشابه صرفاً برای خودروهای با حجم موتور (۲۵۰۰) سی سی و پایین تر مجاز است.

۳- تردد خودروهای با پلاک مناطق آزاد صرفاً در محدود این مناطق مجاز است و ورود آنها به قلمرو گمرکی با رعایت قوانین و مقررات مربوط امکان پذیر است. - معاون اول رئیس جمهور"

مصوبه شماره ۱۵۷۸۸۵/ت/۵۱۰۴۰-هـ/۱۳۹۳/۱۲/۲۴:

" متن زیر به عنوان تبصره به بند (۳) تصویب نامه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰-هـ/۱۳۹۳/۶/۲۳ الحاق می گردد:

« تردد خودروهای با حجم موتور بیش از ۲۵۰۰ سی سی و با پلاک مناطق آزاد تجاری و صنعتی و ویژه اقتصادی به خارج از این مناطق ممنوع است.»

در پاسخ به شکایات مذکور، معاون امور حقوقی دولت [حوزه معاونت حقوقی رئیس جمهور] به موجب لایحه شماره ۶۹۷۶۹/۶۹۷۴۰/۱۵-۱۳۹۴/۹/۱۵ توضیح داده است که:

" در خصوص دادخواستهای موضوع پرونده های شماره ۳۷۷/۹۴، ۲۲۲/۹۴، ۶۳/۹۴ و ۱۰۰۵/۹۳ مربوط به تقاضای ابطال تصویب نامه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰-هـ/۱۳۹۳/۶/۲۳ (موضوع جلوگیری از ورود خودروهای سواری با حجم موتور بالای ۲۵۰۰ سی سی) و نیز تبصره (۳) الحاقی به تصویب نامه اخیرالذکر (موضوع تصویب نامه شماره ۱۵۷۸۸۵/ت/۵۱۰۴۰-هـ/۱۳۹۳/۱۲/۲۴) و اجرای مواد (۱) و (۴۴) قانون تاسیس و اساسنامه سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی اعلام می دارد:

۱- بدو لازم به ذکر است که علاوه بر مستندات قانونی و مبانی حقوقی که در ادامه ذکر می شود، به دنبال ورود خودروهای لوکس و تجملی و تبعات و مفاسد مربوط به آن و تذکراتی که در این مورد و تاکید بر اتخاذ تدابیر لازم و کنترلی در این زمینه، مصوبات مورد شکایت صادر شده است.

۲- هیأت وزیران به موجب تبصره (۱) ماده (۲) قانون مقررات صادرات و واردات (مصوب ۱۳۷۲) می تواند بنا به مقتضیات و شرایط خاص زمانی، با رعایت قوانین مربوط، صدور یا ورود بعضی از کالاها را ممنوع نماید. لذا هیأت وزیران به موجب تصویب نامه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰-هـ/۱۳۹۳/۶/۲۳ ورود خودروهای سواری با حجم موتور بالای ۲۵۰۰ سی سی را مجاز ندانسته و ترتیباتی را برای آن پیش بینی کرده است.

۳- به موجب ماده (۱۴) قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری- صنعتی (مصوب ۱۳۷۲) که مقرر می دارد:

« ماده ۱۴- مبادلات بازرگانی مناطق با خارج از کشور پس از ثبت گمرکی از شمول مقررات صادرات و واردات مستثنی هستند و مقررات صدور و ورود کالا و تشریفات گمرکی در محدوده هر منطقه به تصویب هیأت وزیران

خواهد رسید. مبادلات بازرگانی مناطق با سایر نقاط کشور اعم از مسافری و تجاری تابع مقررات عمومی صادرات و واردات کشور می باشد.»

و ماده (۸) قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۸۴) که مقرر می دارد:

« ماده ۸- مبادلات بازرگانی مناطق با خارج از کشور و یا با سایر مناطق ویژه اقتصادی و مناطق آزاد تجاری و صنعتی پس از ثبت در گمرک از حقوق گمرکی، سود بازرگانی و کلیه عوارض ورود و صدور تحت هر عنوان معاف بوده و مشمول محدودیت ها و ممنوعیت های مقررات واردات و صادرات به استثنای محدودیت ها و ممنوعیت های قانونی و شرعی نمی شود و مبادلات بازرگانی مناطق با سایر نقاط کشور به استثنای مناطق یاد شده در فوق تابع مقررات صادرات و واردات می باشد.»

مناطق مذکور قلمرو گمرکی نیستند (و در واقع از نظر گمرکی، سرزمین خارجی محسوب می شوند) و اشخاص می توانند کالاهای خود را بدون پرداخت حقوق ورودی و بدون رعایت مقررات و ضوابط قلمرو گمرکی، وارد منطقه نموده و به خارج از کشور برگردانند و در زمان ورود کالاها از منطقه به قلمرو گمرکی (داخل کشور) باید حقوق ورودی را پرداخت و مقررات قلمرو گمرکی را رعایت نمایند.

۴- با توجه به مستندات فوق الذکر، در مورد هر یک از دادخواستها به تفکیک به شرح زیر اعلام نظر می گردد:

الف) دادخواست موضوع پرونده ۳۷۷/۹۴ (آقای سهراب فتحیه)

نظر به این که خودروی متعلق به شاک، در منطقه ویژه اقتصادی بندر شهید رجایی (خارج از قلمرو گمرکی) بوده و وارد قلمرو گمرکی (به هر دلیل) نشده است، لذا موضوع عطف به ماسبق شدن تصویب نامه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰-۱۳۹۳/۶/۲۲ موضوعیت ندارد.

ب) دادخواست موضوع پرونده ۲۲۲/۹۴ (آقای محمد ربیعی نیا)

هیأت وزیران به موجب مصوبه شماره ۲۷۷۵۷۵/ت/۴۶۱۷۲-۱۳۸۹/۱۲/۴ مجوز تردد خودروهای دارای پلاک منطقه آزاد انزلی را تا شعاع ۵۰ کیلومتری صادر کرده است و به لحاظ حقوقی و قانونی اختیار لغو مصوبه خود را دارد و در واقع به موجب تبصره الحاقی موضوع مصوبه شماره ۱۵۷۸۸۵/ت/۴۶۱۷۲]۵۱۰۴۰-۱۳۹۳/۱۲/۲۴ مصوبه یاد شده و مصوبات مشابه خود را لغو کرده است.

ضمن این که تصویب نامه های شماره ۱۰۰۹۹۲/ت/۴۹۱۵۵-۱۳۹۲/۵/۲ (مجوز تردد خودروهای با پلاک منطقه آزاد تجاری صنعتی ماکو به مرکز استان آذربایجان غربی)، شماره ۲۰۹۲۲۴/ت/۴۶۴۸۷-۱۳۹۲/۱۰/۲۵ (مجوز تردد

خودروهای با پلاک منطقه آزاد تجاری صنعتی ارس به مرکز استان آذربایجان شرقی) و شماره ۲۰۳۳۱۶/ت/۴۷۶۲۱-۱۳۹۰/۱۰/۱۴ (مجوز تردد خودروهای با پلاک منطقه آزاد تجاری صنعتی اروند به مرکز استان خوزستان) مورد ایراد رسمی رئیس محترم مجلس شورای اسلامی قرار گرفته و ملغی الاثر گردیده اند. لذا تبصره الحاقی یاد شده در راستای آنها صادر شده است.

لازم به ذکر است ورود موقت خودروهای اشخاص مقیم خارج از کشور به قلمرو گمرکی (موضوع ماده ۷۸ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲) مقوله ای جدا از موضوع تردد خودروهای دارای پلاک مناطق در داخل استان است و هم اکنون اشخاصی که شرایط لازم را دارند می توانند با استناد به ماده (۷۸) قانون امور گمرکی و با رعایت مواد (۷۲) الی (۸۰) آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی، خودرو خود را با تشریفات مربوط و تضمین، وارد قلمرو گمرکی نمایند که در هر حال این امر خروج موضوعی از دو مصوبه مورد شکایت دارد.

پ) دادخواست موضوع پرونده ۶۳/۹۴ (آقای عبدالحسین رئیسی)

خودروهای متعلق به شاکلی، در منطقه ویژه اقتصادی بندر نوشهر موجود بوده و پیش از تصویب نامه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰-هـ/۱۳۹۳/۶/۲۳ به موجب دو فقره اظهار نامه، متروکه شده و به موجب نامه های شماره ۴۵۰۰۰۱۳-۱۳/۶/۱۳۹۳ و ۴۵۰۰۰۱۲-۱۳۹۳/۶/۸-۴۵۰۰۰۱۲ گمرک ایران متروکه شدن آنها به سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی اعلام شده است ولی چون خودروها وارد قلمرو گمرکی نشده است، لذا مشمول تصویب نامه فوق بوده و باید مرجوع گردند. اضافه می نماید صرف تنظیم اظهار نامه متروکه نمی تواند ملاک ورود خودرو به قلمرو گمرکی باشد.

ت) دادخواست موضوع پرونده ۱۰۰۵/۹۳ (آقای سیف... حدادی)

نظر به این که خودروی متعلق به شاکلی، به موجب قبض انبار شماره ۹۸۹۳۱-۱۳۹۳/۸/۱ و پس از تصویب نامه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰-هـ/۱۳۹۳/۶/۲۳ وارد قلمرو گمرکی شده است و بند «۲» مصوبه مذکور، مصوبات قبلی را اصلاح و آنها را برای ورود خودروهای سواری با حجم موتور کمتر از ۲۵۰۰ سی سی قابل اجرا دانسته است، لذا استناد به مصوبات قبلی، موجه و صحیح نمی باشد.

۵- علاوه بر نکات ذکر شده در مورد هر یک از دادخواستهای تقدیمی، ذکر این نکته کلی در مورد تقاضاهای تقدیمی ضرورت دارد که بر اساس مستندات قانونی مربوط نظیر بند «د» ماده (۴) قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری-صنعتی و مستندات قانونی که در بندهای «۲» و «۳» این دفاعیه به آنها اشاره شد و سایر مستندات مرتبط و نیز بر اساس اختیار قانونی هیأت وزیران همانند هر مرجع ذی صلاح دیگر برای لغو یا اصلاح مصوبات قبلی خود،

مصوبات مورد شکایت مغایرتی با قوانین نداشته و در چارچوب اختیارات قانونی صادر شده است ضمن این که در عمده موارد، شاکه مستند قانونی خاصی دال بر مغایرت مطرح ننموده است.

۶- با توجه به مراتب فوق رد شکایتهای تقدیمی مورد تقاضا می باشد. "

متعاقباً، سرپرست معاونت امور حقوقی دولت [حوزه معاونت حقوقی رئیس جمهور]، به موجب لایحه شماره ۱۳۹۵/۱/۲۹-۲۵۷۲۴/۸۴۷۱ اعلام کرده است که:

"عطف به نامه شماره ۱۰۰۵/۹۳-۱۳۹۴/۱۲/۲ و پیرو لایحه دفاعیه شماره ۲۶۷۴۰/۶۹۷۶۹-۱۳۹۴/۹/۱۵ در خصوص دادخواست مربوط به تصویب نامه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰-هـ/۱۳۹۳/۶/۲۳ و الحاقیه آن به شماره ۱۵۷۸۸۵/ت/۵۱۰۴۰-هـ/۱۳۹۳/۱۲/۲۴ اعلام می دارد:

۱- مصوبه های یاد شده و الحاقیه آن مورد اصلاح قرار نگرفته است.

۲- همان گونه که در نامه ۲۶۷۴۰/۶۹۷۶۹-۱۳۹۴/۹/۱۵ اعلام شده، وضع ضوابط مصوبه یاد شده با توجه به تذکراتی که مقام معظم رهبری برای جلوگیری از ورود خودروهای لوکس و تجملی صورت گرفته است و دولت نیز طبق تبصره (۱) ماده (۲) قانون مقررات صادرات و واردات (مصوب ۱۳۷۲) اختیار ممنوعیت ورود برخی از کالاها را دارد.

۳- بند «۱» تصویب نامه ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰-هـ/۱۳۹۳/۶/۲۳ ناظر به خودروهایی است که هم حجم موتور بالای ۲۵۰۰ سی سی دارند و هم مشمول مقررات متروکه قرار گرفته اند. مطابق ماده (۳۵) قانون امور گمرکی « هر گاه کالای متروکه از نوع کالاهای ممنوع باشد برای آن صورت مجلس ضبط تنظیم می گردد و کالای متروکه که مطابق قانون امور گمرکی و قانون تاسیس سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی مصوب (۱۳۷۰) در اختیار سازمان مذکور قرار می گیرد.

بدیهی است «کالای ممنوعه» قابل ورود به داخل کشور از طریق سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی نمی باشد زیرا مغایر با اصل ممنوعیت ورود است در غیر این صورت باید ملتزم شد کالاهای ممنوعه شرعی نیز از طریق فروش وارد کشور شده و می تواند مورد استفاده در کشور قرار گیرد.

بر اساس اختیاری که دولت برای ممنوعیت ورود کالا به کشور (موضوع تبصره (۱) ماده (۲) قانون مقررات صادرات و واردات) داشته است مقرر نموده است خودروهای بالای ۲۵۰۰ سی سی که متروکه باشند ممنوع از ورود به بازار داخلی باشد و مرجوع نمودن آن به خارج تجویز شده است که مالک طبق قانون امور گمرکی می تواند درخواست اعمال مقررات مربوط به مرجوع نمودن آن را چنان که در بند «۱» مصوبه نیز تصریح شده بنماید و در صورت استنکاف مالک، سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی به لحاظ ممنوعیت ورود آن به کشور می تواند آن را

مرجوع و در کشور خارجی به فروش رساند و با رعایت قانون تاسیس سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی در خصوص وجوه حاصله تعیین تکلیف نماید.

۴- حکم بند «۲» مصوبه، مانع از اجرای ماده (۱۱) آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات در جهت حفظ حقوق مکتسبه افراد نمی باشد به خصوص که حکمی برای عدم اجرای ماده (۱۱) آیین نامه مزبور نداده است (تصویر ماده ۱۱ آیین نامه قانون مقررات صادرات و واردات پیوست است) در نتیجه حقوق مکتسبه افراد با توجه به ماده (۱۱) آیین نامه مزبور مراعات می گردد.

نامه شماره ۳۲۵۶۹-۳۹۴/م/۵۰۴۰-۱۱/۲۷-۱۳۹۴/دبیر محترم هیأت دولت نیز ناظر بر رعایت قوانین و مقررات موضوعه در مورد ترخیص خودروهای مزبور به شرح پیوست ایفاد می گردد.

در اجرای ماده ۸۴ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲، پرونده به هیأت تخصصی اقتصادی، مالی و اصناف دیوان عدالت اداری ارجاع می شود و این هیأت در خصوص تقاضای ابطال تبصره الحاقی به بند ۳ مصوبه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰-۱۳۹۳/۶/۲۳ هیأت وزیران موضوع مصوبه شماره ۱۵۷۸۸۵/ت/۵۱۰۴۰-۱۳۹۳/۱۲/۲۴ هیأت وزیران به موجب دادنامه شماره ۹۳-۱۳۹۵/۶/۳ رأی به رد شکایت صادر کرده و رأی مذکور به علت عدم تجدیدنظر خواهی از سوی رئیس دیوان عدالت اداری و یا ده نفر از قضات دیوان قطعیت یافته است.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۳۹۵/۶/۱۶ با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد تا در خصوص تقاضای ابطال بندهای ۱ و ۲ مصوبه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰-۱۳۹۳/۶/۲۳ هیأت وزیران اتخاذ تصمیم کند. هیأت پس از بحث و بررسی به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

"الف - مطابق ماده ۲۴ قانون امور گمرکی مصوب سال ۱۳۹۰ مقرر شده است: «مدت مجاز نگهداری کالا در انبارهای گمرکی از تاریخ تحویل کالا به این اماکن سه ماه است. در صورت تقاضای کتبی صاحبان کالا یا شرکتهای حمل و نقل در مورد کالای عبوری و وجود علل موجه به تشخیص گمرک و با پرداخت هزینه انبارداری تا تاریخ موافقت گمرک این مدت حداکثر تا دو ماه دیگر قابل تمدید است. در صورتی که ظرف مهلت مقرر صاحب کالا برای انجام تشریفات گمرکی و پرداخت وجوه متعلقه اقدام ننماید کالا مشمول مقررات متروکه میشود. ... چنانچه کالای متروکه از کالاهای ممنوعه نباشد، مطابق ماده ۳۳ همان قانون توسط سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی به فروش میرسد و چنانچه کالای متروکه از نوع کالای ممنوعه باشد، مطابق

ماده ۳۵ قانون پیش گفته برای آن صورتمجلس ضبط تنظیم میشود و در صورتی که صاحب کالا به عمل ضبط گمرک معترض باشد، ظرف مهلت دو ماه از تاریخ ابلاغ صورتمجلس و یا درج آگهی ضبط در یکی از روزنامه های کثیرالانتشار میتواند به مرجع قضایی مراجعه کند. [همچنین] در بند ۱ تصویبنامه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰ هـ - ۲۳/۶/۱۳۹۳ هیأت وزیران مقرر شده است: «خودروهای سواری با حجم موتور بالای ۲۵۰۰ سیسی و مشمول مقررات متروکه قابل عرضه به بازار نبوده و صرفاً امکان مرجوع شدن به خارج از کشور را دارد». این در حالی است که اگر کالای موضوع مصوبه از نوع کالای ممنوعه نیست و فقط متروکه است پس حکم ماده ۳۳ قانون صدرالذکر بر آن مجری خواهد بود و باید توسط سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی به فروش برسد و اگر کالای موضوع مصوبه متروکه ممنوعه است حکم ماده ۳۵ قانون مذکور باید اجرا شود. بنا به مراتب چون بند یک مصوبه معترض عنه حسب مورد با مواد ۳۵ و ۳۳ قانون امور گمرکی مصوب سال ۱۳۹۰ مغایرت دارد مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و مواد ۸۸ و ۱۳ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ و به منظور جلوگیری از تضییع حقوق اشخاص از تاریخ تصویب آن ابطال میشود.

ب - با توجه به این که به موجب مصوبات مصرح در بند ۲ تصویبنامه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰ هـ - ۲۲/۶/۱۳۹۳ هیأت وزیران اجازه ورود خودرو با رعایت شرایط مربوط داده شده است و در اجرای این مصوبات واردات خودرو صورت پذیرفته مصوبه موخر هیات وزیران با لحاظ مقررات ماده ۴ قانون صادرات و واردات مصوب سال ۱۳۷۲ نمیتواند حق مکتسب اشخاصی که با مصوبات قبلی برای آنها ایجاد شده است را محدود کند. بنابراین چون در بند ۲ تصویبنامه یاد شده حقوق آن دسته از اشخاص که با مصوبات قبلی نسبت به واردات خودرو اقدام کرده اند و با این مصوبه نتوانسته اند خودروی خود را ترخیص کنند تضییع میشود، در نتیجه این بند از مصوبه صرفاً در حدی که نافی حق مکتسب چنین اشخاصی است با استناد به بند ۱ ماده ۱۲ و مواد ۱۳ و ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری و به منظور جلوگیری از تضییع حقوق اشخاص از تاریخ تصویب ابطال می شود."

(دادنامه شماره ۱۴۲۰ الی ۱۴۲۲ - مورخ ۱۳۹۳/۰۹/۱۷)

موضوع خواسته: ابطال تصویب نامه شماره ۱۱۸۲۳۲/ت/۴۶۹۹۲ک-۱۳۹۰/۶/۱۲ وزیران عضو کمیسیون ماده (۱) آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات

گردش کار: شکات به موجب دادخواست‌هایی جداگانه، ابطال تصویب نامه شماره ۱۱۸۲۳۲/ت/۴۶۹۹۲ک-۱۳۹۰/۶/۱۲ وزیران عضو کمیسیون ماده (۱) آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات را خواستار شده اند. خلاصه شکایت شکات به قرار زیر است: " وزیران عضو کمیسیون ماده ۱ آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات، به موجب بند ۵ مصوبه شماره ۱۱۸۲۳۲/ت/۴۶۹۹۲ک-۱۳۹۰/۶/۱۲، سود بازرگانی کاغذ روزنامه را که سابقاً صفر بوده ۶ درصد تعیین کردند، ولی اجرای آن را از تاریخ ۱۳۹۰/۱/۱ تعیین و تصویب کرده اند و این مصوبه در تاریخ ۱۳۹۰/۶/۷ توسط مقام ریاست جمهوری تایید شده و در روزنامه رسمی مورخ ۱۳۹۰/۶/۱۴ منتشر شده است در حالی که به استناد مواد ۲ و ۴ قانون مدنی، اثر قانون نسبت به آتیه است و قانون نسبت به ماقبل خود اثر ندارد و عطف به ماسبق نمی گردد و آیین نامه ها و تصویب نامه های دولتی هم به طریق اولی باید از این قاعده تبعیت نمایند، لذا چون مصوبه مزبور برخلاف این قاعده وضع شده است و تاریخ اجرای آن را ۱۳۹۰/۱/۱ به بعد تعیین کرده اند، تسری آن به ماقبل صحیح نیست، همچنین به استناد ماده ۱۶ قانون امور گمرکی بعد از ترخیص کالا از گمرک یا صاحب کالا مبنی بر اضافه یا کسر دریافتی مسموع نیست مگر این که معلوم شود اشتباه در محاسبه صورت گرفته است و در مانحن فیه مطالبه ۶٪ مزبور نه به ادعای اشتباه در محاسبه که به ادعای تصویب نامه جدید معترض عنه است. با عنایت به مراتب فوق تقاضا دارد به استناد ماده ۲۰ قانون دیوان عدالت اداری و به منظور جلوگیری از تضییع حقوق شکات، این قسمت از بند ۵ مصوبه مزبور که تاریخ اجرای آن را از ۱۳۹۰/۱/۱ به بعد می داند از تاریخ تصویب آن ابطال نمایند." متن تصویب نامه مورد اعتراض به قرار زیر است: " تصویب نامه در خصوص تعیین سود بازرگانی کالاهای مشمول ردیف های تعرفه» شماره ۱۱۸۲۳۲/ت/۴۶۹۹۲ک تاریخ: ۱۳۹۰/۶/۱۲ وزیران عضو کمیسیون ماده (۱) آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات به استناد اصل ۱۳۸ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و با رعایت تصویب نامه شماره ۲۵۳۳۸/ت/۲۴۷۹۴ه-۱۳۸۰/۵/۲۹ تصویب کردند: « سود بازرگانی کالاهای مشمول ردیفهای تعرفه در (۵) ردیف برای اجرا از تاریخ ۱۳۹۰/۱/۱ به شرح زیر تعیین می شود.» ردیف شماره تعرفه شرح کالا سود بازرگانی ملاحظات فعلی پیشنهاد ۱ ۴۰۱۱۲۰ از انواعی که برای اتوبوسها و اتومبیل‌های باری به کار می رود تفکیک ردیف تعرفه به دو ردیف زیر ۲ ۴۰۱۱۲۰۱۰ با سایر ۶ ۶۲۲/۵ ۳۱۵-R۸۰ ایجاد ردیف تعرفه جدید ۳ ۴۰۱۱۲۰۹۰ سایر ۲۶ ۲۶ ایجاد ردیف تعرفه جدید ۴ ۴۰۱۱۱ حقوق ورودی معادل ریالی هر کیلوگرم تیر خودروی باری و سنگین به استثنای ردیف ۴۰۱۱۲۰۱۰ به میزان ۹۰۰ ریال و با ۳۰٪ (هر کدام که

بیشتر باشد) تعیین می گردد اصلاح متن زیر نویس یک ستاره ۵ ۴۸۰۱۰۰۰۰ کاغذ روزنامه ۶ خیابان بهشت (ضلع جنوبی پارک شهر) دیوان عدالت اداری این تصویب نامه در تاریخ ۱۳۹۰/۶/۷ به تایید مقام ریاست جمهوری رسیده است- معاون اول رئیس جمهور" در پاسخ به شکایت مذکور، معاون امور حقوقی دولت (حوزه معاونت حقوقی رئیس جمهور) به موجب لایحه شماره ۱۶۷۸۹/۶۵۵۷۲-۱۳۹۱/۶/۴ اعلام کرده است: "سلام علیکم: با احترام، عطف به شماره پرونده های ۱۷۳۱-۹۱۰۹۹۸۰۹۰۰۰۰-۱۳۹۱/۳/۳۰ (مربوط به دادخواست موسسه فرهنگی - هنری خراسان) و ۵۹۸-۹۱۰۹۹۸۰۹۰۰۰۰-۱۳۹۱/۱/۲۲ (مربوط به دادخواست موسسه اطلاعات) به خواسته ابطال تصویب نامه شماره ۱۱۸۲۳۲/ت/۴۶۹۹۲ک-۱۳۹۰/۶/۱۲ به دادخواستها اعلام می دارد: ۱- همان گونه که مستحضرنند مواد (۲ و ۴) قانون مدنی مبنی بر این که اثر قانون نسبت به آتیه است. محدود به قانون بوده و شامل مصوبات دولت نمی شود از سوی دیگر در ماده (۳۰) آیین نامه داخلی هیأت دولت صراحتاً امکان پیش بینی زمان قبل از وضع جهت اجرای مصوبه پیش بینی شده است و این حکم نه تنها مورد ایراد و ابطال مرجعی قرار نگرفته است بلکه نظرات شماره ۷/۸۲۹۸-۱۳۷۹/۹/۲۶ و ۷/۲۵۳-۱۳۵۹/۴/۲۱ اداره حقوقی قوه قضاییه دلالت بر امکان وضع زمان مقدم جهت اجرای مصوبات دارد. ۲- در خصوص مورد مشابه هیأت عمومی دیوان عدالت اداری رأی بر امکان وضع زمان مقدم داده است تصویر دادنامه شماره ۲۰۹ الی ۲۱۵ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری متضمن اعلام عدم مغایرت قانونی بند «۳» مصوبه شماره ۲۵۰۸۲/ت/۳۴۹۹۴ک-۱۳۸۵/۴/۶ هیأت وزیران که تاریخ اجرای مصوباتی را قبل از تصویب مقرر کرده بود تقدیم می شود. با عنایت به مراتب فوق استدعای رد دعوا داده است." هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ یاد شده با حضور رؤساء، مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد. پس از بحث و بررسی، با اکثریت آراء به شرح آینده به صدور رأی مبادرت می کند.

"به موجب ماده ۴ قانون مقررات صادرات و واردات مصوب سال ۱۳۷۲ مقرر شده است که تغییرات کلی آیین نامه اجرایی قانون و جداول ضمیمه مقررات صادرات و واردات پس از طی تشریفات مقرر و قبل از پایان هر سال باید صورت پذیرد و برای سال بعد منتشر شود و اعمال این ماده قانونی به منظور نمودن حقوق مکتسب نیز موکول شده است. در مصوبه شماره ۱۱۸۲۳۲/ت/۴۶۹۹۲ک-۱۳۹۰/۶/۱۲ وزیران عضو کمیسیون ماده ۱ آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات سود بازرگانی کالاهایی مشخص شده و تاریخ اجرای آن از ۱۳۹۰/۱/۱ تعیین شده است.

نظر به این که تاخیر در انجام این تکلیف قانونی صدرالذکر و انتشار تغییرات مورد نظر مقنن پس از موعد پیش بینی شده در قانون به شرح مقرر در مصوبه مورد اعتراض و تعیین اجرای آن از ۱۳۹۰/۱/۱ نافی حقوق مکتسب وارد کنندگانی است که با تعرفه سال گذشته که تا پیش از تصویب

مصوبه مورد اعتراض حاکم بوده است نسبت به واردات کالا به کشور اقدام کرده اند و سود بازرگانی را بر اساس تعرفه قبلی پرداخته اند، بنابراین عبارت مقرر در مصوبه مبنی بر این که «سود بازرگانی کالاهای مشمول ردیفهای تعرفه در ۵ ردیف برای اجرا از تاریخ ۱۳۹۰/۱/۱ به شرح زیر تعیین می شود» از جهت لحاظ نکردن حقوق مکاتب واردکنندگان مغایر حکم فوق الذکر مقنن است و مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و ماده ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲، آن قسمت از مصوبه که تاریخ اجرای آن را از ۱۳۹۰/۱/۱ تعیین کرده است ابطال می شود.

نظریات هیأت های تخصصی دیوان عدالت اداری

شماره و تاریخ رای: ۶۵ - ۱۳۹۴/۲/۹
عنوان هیأت تخصصی: اقتصادی مالی و اصناف

در خصوص شکایت شرکت فعالان طلای آزادی با وکالت آقایان مصطفی پارسا و کامبیز خزایی به طرفیت وزارت امور اقتصادی و دارایی - سازمان امور مالیاتی کشور - گمرک جمهوری اسلامی ایران به خواسته ابطال بخشنامه-های شماره ۱۲۳۴۰۲/۹۷۸۶۵/۱۱۳/۷۷۸/۷۳/۳۰۲ مورخ ۹۲/۶/۳۱ و شماره ۲۶۰/۶۷۴/ص مورخ ۹۲/۹/۹ و شماره ۷۳/۷۶۱۶/۳۰۷/۱۲۱۸۷۳ مورخ ۹۰/۶/۱۹ نظر به اینکه معافیت از پرداخت حقوق ورودی جهت واردات شمش طلا و نقره به شرح مقرر در تبصره الحاقی به ماده ۴ قانون برنامه چهارم توسعه ... شامل قانون مالیات برارزش افزوده نبوده، چون مالیات مذکور از موارد حقوق ورودی مصرح در بند دال ماده یک قانون امور گمرکی نمی-باشد، بنابراین بخشنامه-های مورد شکایت خلاف قانون و خارج از حدود اختیارات مرجع وضع نبوده، لذا به استناد بند (ب) ماده ۸۴ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری، مصوب ۱۳۹۲ رأی به رد شکایت صادر و اعلام می-کند رأی صادره از تاریخ صدور ظرف مدت بیست روز از سوی ریاست محترم دیوان عدالت اداری یا ده نفر از قضات گرانقدر قابل اعتراض است.

شماره و تاریخ رای: ۴۵ - ۱۳۹۳/۴/۱۷
عنوان هیأت تخصصی: اقتصادی مالی و اصناف

در خصوص شکایت آقای علی حیدرعلی فرزند محمد به طرفیت هیأت وزیران گمرک ایران به خواسته ابطال مصوبه دولت در اجرای ماده واحده ردیف های درآمدی منضم به قانون بودجه سال ۱۳۹۰ در بخش درآمدهای اختصاصی به شماره ردیف ۱۱۰۴۰۵ جدول مذکور و بخشنامه شماره ۱۰۴/۷۲/۸۷۸/۱۱۳/۶۶۸۵۱ مورخ ۹۰/۴/۵

صادره از معاونت امور گمرکی، گمرک جمهوری اسلامی ایران بر مبنای بند (و) ماده ۲۲۴ قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران کلیه اعتبارات و تملک دارایی های سرمایه ای و مالی و کمک ها و سایر اعتبارات و ردیف های مندرج در جداول قوانین بودجه سنواتی به شرح عناوین و ارقام مندرج در جداول قانون بودجه قابل وصول می باشد. در اجرای مفاد مندرج در بخش ششم تغییرات در درآمدهای اختصاصی منضم به قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور، طبق ردیف درآمدی ۱۱۰۴۰۵ جدول شماره ۳ قانون مزبور، اخذ نیم درصد عوارض بر اساس ارزش سیف کالاهای وارداتی از تاریخ ۹۰/۱/۱ از سوی گمرک بعنوان سازمان وصول کننده حقوق ورودی عوارض از کالاهای وارداتی و صادراتی مطابق قانون و مقررات جاری می باشد. نظر به این که هیأت وزیران در خصوص موضوع مطروحه مصوبه ای نداشته است بنابراین شکایت متوجه هیأت دولت نمی باشد و بخشنامه صادره از معاونت امور گمرکی نیز بر اساس ردیف درآمدی شماره ۱۱۰۴۰۵ قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور بوده - بنابراین خلاف خارج و خارج از حدود اختیار نمی باشد. لذا به استناد بند (ب) ماده ۸۴ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۹۲ رأی به رد شکایت صادر و اعلام می کند. رأی صادره ظرف مدت بیست روز از تاریخ صدور، از سوی ریاست محترم دیوان یا ده نفر از قضات محترم قابل اعتراض است.

عنوان هیأت تخصصی: اقتصادی مالی و اصناف

شماره و تاریخ رای: ۱۲۱-۱۳۹۶/۶/۲۹

با مذاقه در اوراق و محتوای پرونده، بر مبنای بند « د » ماده یک قانون امور گمرکی، حقوق گمرکی معادل چهار درصد (۴٪) ارزش گمرکی کالا به اضافه سود بازرگانی که توسط هیات وزیران تعیین می گردد به علاوه وجوهی که به موجب قانون، گمرک مسئول وصول آن است و به واردات قطعی کالا تعلق میگیرد ولی شامل هزینه های انجام خدمات نمی شود و طبق ماده ۴ قانون مقررات صادرات و واردات سال ۱۳۹۴ وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است تغییرات کلی آئین نامه اجرایی این قانون و جداول ضمیمه مقررات صادرات و واردات را قبل از پایان هر سال، برای سال بعد و تغییر موردی آنها را طی سال، پس از نظرخواهی از دستگاه های ذیربط و اتاق، ضمن منظور نمودن حقوق مکتسب تهیه و پس از تصویب هیات وزیران جهت اطلاع عموم منتشر نماید؛ نظر به این که در مصوبه مورد اعتراض نسبت به کالاها و اقلام مشمول ردیف های تعرفه ای و جزیی تعیین قیمت گردیده و هیات وزیران اختیار تعیین تعرفه آنها را در طول سال جهت اجرا برای بعد از تصویب داشته و از سوی شورای محترم نگهبان هم خلاف شرع اعلام نشده و نظریه مشورتی مجلس محترم شورای اسلامی نیز بر عدم مغایرت مصوبه با قوانین

بوده و لذا مصوبه خلاف شرع و قانون و خارج از اختیار نبوده و به استناد بند « ب » ماده ۸۴ قانون تشکیلات و آئین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۹۲ رای به رد شکایت صادر و اعلام می کند.

شماره و تاریخ رای: ۹۳-۱۳۹۵/۶/۹
عنوان هیأت تخصصی: اقتصادی مالی و اصناف

در خصوص شکایت آقای محمد ربیعی نیا فرزند مصطفی به طرفیت هیات وزیران به خواسته ابطال تبصره الحاقی مورخ ۹۳/۱۲/۲۴ به بند ۳ تصویب نامه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۸۱۰۴ هـ مورخ ۱۳۹۳/۶/۲۳ هیات وزیران، بر مبنای ماده ۱۴ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری، صنعتی مصوب ۱۳۷۲ « مبادلات بازرگانی مناطق با خارج از کشور پس از ثبت گمرکی از شمول مقررات صادرات و واردات مستثنی هستند و مقررات صدور و ورود کالا و تشریفات گمرکی در محدوده هر منطقه به تصویب هیات وزیران خواهد رسید. » نظر به این که تبصره الحاقی به ماده ۳ مصوبه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰ هـ مورخ ۹۳/۶/۲۳ به موجب ایراد رسمی ریاست محترم مجلس اسلامی صورت گرفته و در اجرای ماده ۱۴ قانون یاد شده و تبیین حکم مقنن و شیوه های اجرایی آن بوده لذا خلاف قانون و خارج از اختیار نبوده به استناد بند (ب) ماده ۸۴ قانون تشکیلات و آئین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۹۲ رأی به رد شکایت صادر و اعلام می کند. رأی صادره ظرف مدت بیست روز از سوی ریاست ارزشمند دیوان و یا ده نفر از قضات گرانقدر دیوان عدالت اداری قابل اعتراض است.

مبحث دوم:

اعتراض به رأی هیأت حل اختلاف گمرکی

به جهت اختلاف در تشخیص ارزش کالا

طرح بحث

طبق مواد ۱۴۴ و ۱۴۶ قانون امور گمرکی، مصوب ۱۳۹۰ و همچنین آیین-نامه قانون مذکور مصوب سال ۱۳۹۱، جهت رفع اختلافات گمرکی در تشخیص تعرفه، تشخیص ارزش کالا، تشخیص جریمه ها به غیر از موارد قاچاق گمرکی، تشخیص قوه قهریه (فورس ماژور) و مقررات گمرکی، کمیسیون های بدوی و تجدید نظر اعم از «کمیسیون رسیدگی به تخلفات گمرکی» و «کمیسیون تجدیدنظر اختلافات گمرکی» پیش بینی گردیده است. به عبارت بهتر، در ماده (۱۴۴) قانون امور گمرکی (مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲) مقرر شده است مرجع رسیدگی به اختلافات گمرکی در تشخیص ۱- تعرفه ۲- ارزش کالا ۳- جریمه ها (به غیر از موارد قاچاق گمرکی) ۴- قوه قهریه (فورس ماژور) ۵- مقررات گمرکی، کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی است. در همین راستا، پیرامون "**اعتراض به رأی قطعی کمیسیون اختلافات گمرکی به جهت اختلاف در تشخیص ارزش کالا**" به قوانین و مقررات و آراء هیات عمومی مرتبط اشاره می گردد.

در خاتمه، مطابق تبصره ۴ ماده مزبور رأی کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی لازم الاجراء است مگر در مواردی که مبلغ مابه التفاوت بین نظر گمرک و مورد قبول مؤدی و یا ارزش گمرکی کالایی که اختلاف درخصوص شرایط ورود و صدور آن است، بیش از پنجاه میلیون (۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال باشد که در این صورت مؤدی می تواند ظرف بیست روز از تاریخ ابلاغ رأی تقاضای ارجاع امر به کمیسیون تجدیدنظر را بنماید. از سوی دیگر، اعتراض نسبت به آرای قطعی مرجع شبه قضایی مذکور، بر پایه بند ۲ ماده ۱۰ قانون تشکیلات و آئین دادرسی دیوان عدالت اداری منحصرأ از حیث نقض قوانین و مقررات یا مخالفت با آنها، در صلاحیت شعب دیوان عدالت اداری قرار دارد.

نکات کلیدی

ارزش کالای ورودی به موجب ماده ۱۴ قانون امور گمرکی تعریف شده است، به موجب این ماده: «ارزش گمرکی کالای ورودی در همه موارد عبارت است از ارزش بهای خرید کالا در مبدأ به اضافه هزینه بیمه و حمل و نقل (سیف) به اضافه سایر هزینه هایی که به آن کالا تا ورود به اولین دفتر گمرکی تعلق می گیرد که از روی سیاهه خرید یا سایر اسناد تسلیمی صاحب کالا تعیین می شود و براساس برابری نرخ ارز اعلام شده توسط بانک مرکزی در روز اظهار است». به موجب ماده ۱۵ قانون امور گمرکی «هرگاه از طرف صاحب کالا سیاهه خرید به گمرک تسلیم نشده باشد یا ارزش مندرج در اسناد تسلیمی صاحب کالا به استناد دلایل و مدارک قابل قبول مورد پذیرش گمرک نباشد، ارزش کالا بر مبنای یکی از روشهای ذیل تعیین می شود:

الف - سوابق ترخیص کالای مثل همزمان از همان کشور مبدأ؛

ب - سوابق ترخیص کالای مشابه همزمان از همان کشور مبدأ؛

پ - قیمت فروش همان کالا در بازار داخلی پس از تعدیل های لازم؛

ت - ارزش محاسباتی بر مبنای عوامل متشکله؛

ث - ارزش گذاری کالا بر مبنای مدارک و اطلاعات موجود و با انعطاف در به کارگیری روشهای فوق الذکر.

تبصره - رعایت تقدم و تأخر در به کارگیری روشهای فوق الزامی است و فقط در صورت درخواست

واردکننده، ترتیب کاربرد روش های سوم و چهارم قابل جابه جایی است.

شرایط و مقررات اجرای این ماده در آیین نامه اجرائی این قانون تعیین می شود.»

در اجرای مواد ۱۴ و ۱۵ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰، مبحث اول فصل دوم **آیین نامه اجرایی قانون امور**

گمرکی مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۶ از مواد ۱۰ الی ۲۱ به ارزش کالای ورودی مربوط است که در بخش بعدی متن احکام فوق درج گردیده است.

قوانین و مقررات

عنوان قانون/مقرره/سیاست/برنامه: قانون امور گمرکی

اصل/ماده/بند/تبصره: مواد ۱۴ و ۱۵

شماره و سال تصویب: ۱۳۹۰ / ۰۸ / ۲۲

مرجع تصویب: مجلس شورای اسلامی

متن:

ماده ۱۴ - ارزش گمرکی کالای ورودی در همه موارد عبارت است از ارزش بهای خرید کالا در مبدأ به اضافه هزینه بیمه و حمل و نقل (سیف) به اضافه سایر هزینه‌هایی که به آن کالا تا ورود به اولین دفتر گمرکی تعلق می گیرد که از روی سیاهه خرید یا سایر اسناد تسلیمی صاحب کالا تعیین می‌شود و براساس برابری نرخ ارز اعلام شده توسط بانک مرکزی در روز اظهار است.

ماده ۱۵ - هرگاه از طرف صاحب کالا سیاهه خرید به گمرک تسلیم نشده باشد یا ارزش مندرج در اسناد تسلیمی صاحب کالا به استناد دلایل و مدارک قابل قبول مورد پذیرش گمرک نباشد، ارزش کالا بر مبنای یکی از روشهای ذیل تعیین می شود:

الف - سوابق ترخیص کالای مثل همزمان از همان کشور مبدأ

ب - سوابق ترخیص کالای مشابه همزمان از همان کشور مبدأ

پ - قیمت فروش همان کالا در بازار داخلی پس از تعدیل های لازم

ت - ارزش محاسباتی بر مبنای عوامل متشکله

ث - ارزش گذاری کالا بر مبنای مدارک و اطلاعات موجود و با انعطاف در به کارگیری روش های فوق الذکر

تبصره - رعایت تقدم و تأخر در به کارگیری روش های فوق الزامی است و فقط در صورت درخواست واردکننده، ترتیب کاربرد روش های سوم و چهارم قابل جابه جایی است.

شرایط و مقررات اجرای این ماده در آیین نامه اجرائی این قانون تعیین می شود.

عنوان قانون/مقرره/سیاست/برنامه: آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی

اصل/ماده/بند/تبصره: مبحث اول فصل اول - مواد ۱۰ الی ۲۱

شماره و سال تصویب: ۱۳۹۱/۱۲/۶

متن:

فصل اول - ارزش کالا

مبحث اول - ارزش کالای ورودی (وارداتی)

ماده ۱۰- در اجرای ماده (۱۵) قانون، اصطلاحات مورد استفاده در این مبحث در معانی مشروح زیر به کار می روند:

الف - کالای مثل: کالایی که از همه جهات از جمله خصوصیات فیزیکی (مادی)، کیفیت و شهرت با کالای اظهارشده ورودی یکسان باشد. تفاوت‌های جزئی در ظاهر مانند رنگ مانع از آن نیست که کالا به عنوان مثل تلقی نگردد.

ب - کالای مشابه: کالایی که گرچه از همه جهات همانند نیست ولی خصوصیات و مواد تشکیل دهنده مشابهی دارد که آن را قادر می‌سازد عملکرد یکسانی را با کالای مورد نظر انجام دهد. کیفیت کالا، شهرت آن و وجود یک علامت (مارک) تجاری از جمله عوامل تعیین کننده در تشخیص کالای مشابه می‌باشد.

تبصره - در صورت عدم وجود کالای مثل یا مشابه تولیدشده توسط همان شخصی که کالای مورد نظر را تولید کرده است، کالاهای تولیدشده توسط سایر تولیدکنندگان از همان کشور مبدأ با شهرت یکسان ملاک خواهد بود.

پ - کالای همان نوع یا طبقه: کالایی که در گروه کالاهای تولیدی صنعت یا بخش صنعتی خاص قرار گرفته و کالای مثل یا مشابه را نیز در برمی‌گیرند.

ت - همزمان: زمانی که در آن مدت، قیمت فروش کالا در کشور مبدأ ثابت بوده است.

ث - سطح تجاری: مرحله ای از تجارت که خرید و فروش در آن سطح (تولیدکننده، واردکننده، عمده فروش و خرده فروش) انجام شده است.

ج - نرم افزارهای تجاری: نرم افزارهایی که به صورت انبوه، تولید، بازاریابی و به بازار مصرف عرضه می‌گردند.

چ - افراد مرتبط: افرادی که ارتباط آنها به یکی از اشکال زیر باشد:

۱- کارمند یا مدیر امور تجاری یکدیگر باشند.

۲- از نظر قانون تجارت به عنوان شریک تجاری شناخته شوند.

۳- کارفرما و کارمند باشند.

۴- هر شخصی که به طور مستقیم یا غیرمستقیم، کنترل یا مالکیت پنج درصد یا بیشتر از سهام یا حق رأی یا هر دو آنها را در اختیار داشته باشد.

۵- یکی از آنها به صورت مستقیم یا غیرمستقیم دیگری را کنترل نماید.

۶- هر دو آنها به صورت مستقیم یا غیرمستقیم توسط شخص سومی کنترل گردند.

۷- آنها عضوی از یک خانواده باشند.

تبصره - افرادی که از طریق تجاری با یکدیگر مرتبط هستند و یکی از آنها نماینده انحصاری، توزیع کننده انحصاری یا صاحب امتیاز انحصاری دیگری است، چنانچه مشمول ضوابط بند (چ) شوند، افراد مرتبط محسوب می شوند.

ماده ۱۱- ملاک ارزش گمرکی کالای ورودی طبق ماده (۱۴) قانون، قیمت واقعاً پرداخت شده یا قابل پرداخت برای کالای فروخت شده بین افراد غیرمرتبط جهت صدور به قلمرو گمرکی ایران است که براساس سیاهه خرید و سایر اسناد تسلیمی صاحب کالا و طبق شرایط و ضوابط مقرر در ماده یادشده تعیین می شود.

تبصره - در اظهار ارزش گمرکی کالای ورودی و رسیدگی های گمرک، هرگونه تعدیل در قیمت واقعاً پرداخت شده یا قابل پرداخت باید برپایه اطلاعات عینی، قابل سنجش و مستند و با رعایت اصولی کلی پذیرفته شده حسابداری انجام گیرد.

ماده ۱۲- درخصوص کالایی که بدون ارائه سیاهه خرید به گمرک اظهار شود و یا ارزش مندرج در سیاهه خرید و سایر اسناد تسلیمی صاحب کالا به نظر گمرک و به استناد دلایل و مدارک مستند و قابل قبول، نامتناسب باشد، گمرک باید ارزش کالا را طبق مواد (۱۳) تا (۱۷) تعیین نماید.

ماده ۱۳- هرگاه ارزش گمرکی کالای اظهارشده ورودی طبق ماده (۱۵) قانون و ماده (۱۱) قبول نشود، ارزش آن براساس ارزش گمرکی کالای مثل و ساخت همان کشور مبدأ که همزمان با تاریخ خرید (پروفرم) کالای یاد شده برای صدور به قلمرو گمرکی فروخته شده و مورد قبول گمرک قرار گرفته است، تعیین خواهد شد.

تبصره - در مواردی که واردات کالا معاف از ثبت سفارش باشد، تاریخ فاکتور (سیاهه خرید) ملاک مقایسه برای بررسی شرایط همزمانی خواهد بود.

ماده ۱۴- درخصوص ارزش گمرکی کالایی که نتوان بر اساس مواد (۱۱) و (۱۳) تعیین نمود، ارزش آن بر اساس ارزش گمرکی کالای مشابه و ساخت همان کشور مبدأ که همزمان با تاریخ خرید (پروفرم) کالای یاد شده برای صدور به قلمرو گمرکی فروخته شده و مورد قبول گمرک قرار گرفته است، تعیین خواهد شد.

تبصره - در اجرای مواد (۱۳) و (۱۴) شرایط و سطح تجارت و مقدار خرید باید مورد توجه قرار گرفته و بابت اختلافات احتمالی در شیوه و یا مسافت حمل کالاهای مثل یا مشابه در مقایسه با کالای مورد ارزش گذاری تعدیل لازم صورت گیرد.

ماده ۱۵- هرگاه براساس مواد (۱۱)، (۱۳) و (۱۴) نتوان ارزش گمرکی کالای ورودی را تعیین نمود، ارزش آن کالا در اجرای بند (پ) ماده (۱۵) قانون (ارزش تفریقی) به شرح زیر تعیین می گردد:

الف - در صورت دسترسی به سوابق فروش داخلی واردکننده، براساس قیمت فروش هر واحد کالای وارده به همان حالت و وضعیت ورود در بازار داخلی که همزمان با کالای مورد ارزش گذاری به صورت عمده فروشی (با اولویت بیشترین مقدار) به افراد غیرمرتبط با فروشنده فروخته می شود (قیمت عمده فروشی واردکننده)، با کسر موارد زیر:

۱- سود و مخارج کلی معمول برای فروش آن نوع کالا از همان طبقه یا نوع (صنف یا گروه کالا) که طبق ضوابط قیمت گذاری مصوب سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولید کنندگان به قیمت اضافه می شود.

۲- هزینه های متداول بعد از ترخیص کالا از قبیل کرایه حمل و بیمه.

۳- حقوق ورودی و سایر پرداختی هایی که به ورود یا فروش کالا تعلق گرفته است.

تبصره - در صورت عدم وجود سابقه فروش داخلی، همزمان به همان حالت و وضعیت ورود، ارزش براساس قیمت فروش کالای وارده مثل یا مشابه آن در نزدیکترین تاریخ پس از ورود کالای مورد ارزش گذاری و حداکثر به فاصله نود روز از تاریخ ورود کالا، تعیین خواهد شد.

ب - در صورت عدم وجود سابقه فروش داخلی توسط واردکننده، ارزش گمرکی براساس قیمت عمده فروشی (توزیع کننده ها و بنکداران) کالای وارده، مثل یا مشابه آن و یا خرده فروشی و پس از کسر سود معمول برای فروش آن نوع کالا و با توجه به سطح تجاری، مبنای قیمت عمده فروشی واردکننده قرار می گیرد و پس از کسر موارد مندرج در بند (الف) تعیین خواهد شد. ضرایب و درصدهای سود عمده فروشی و خرده فروشی کالاها براساس مصوبات کمیسیون هیئت عالی نظارت، موضوع ماده (۱۰) قانون نظام صنفی کشور - مصوب ۱۳۸۲ - تعیین خواهد شد.

پ - چنانچه کالای وارده یا مثل یا مشابه آن به همان وضعیت ورود به فروش نرسد، ارزش براساس قیمتی که پس از پردازش (ساخت، تکمیل، فرآوری، بسته بندی و تعمیر)، به صورت عمده فروشی (با اولویت بیشترین مقدار) به اشخاص غیرمرتبط فروخته می شود، پس از کسر ارزش افزوده بابت پردازش و کسر موارد مندرج در بند (الف) تعیین خواهد شد.

ماده ۱۶- ارزش کالایی را که نمی توان براساس مواد (۱۱) و (۱۳) تا (۱۵) تعیین نمود، ارزش آن با توجه به بند (ت) ماده (۱۵) قانون (ارزش محاسباتی) از جمع موارد زیر تعیین خواهد شد:

۱- ارزش مواد و هزینه های ساخت یا پردازش که در تولید یا ساخت کالا در کشور مبدأ بکار رفته است.

۲- سود و مخارج کلی (هزینه های مستقیم و غیرمستقیم مربوط به تولید و فروش کالای مورد ارزش گذاری که در بند (۱) منظور نشده است) که صادرکننده در قیمت فروش کالا در کشور مبدأ منظور نموده است.

۳- سایر هزینه هایی که طبق ماده (۱۴) قانون باید به قیمت واقعاً پرداخت شده یا قابل پرداخت افزوده شود.

تبصره - گمرک ایران می تواند در اجرای این ماده، تفاهم نامه تبادل اطلاعات گمرکی با گمرکهای کشورهای طرف معامله با ایران منعقد نماید.

ماده ۱۷- اگر نتوان ارزش گمرکی کالای وارده را طبق مواد (۱۱) و (۱۳) تا (۱۶) تعیین کرد، ارزش گمرکی آن براساس بند (ث) ماده (۱۵) قانون بر مبنای مدارک و اطلاعات موجود و با انعطاف در بکارگیری مقررات مواد یاد شده در موارد زیر تعیین خواهد شد:

۱- روشهای انعطافی مواد (۱۳) و (۱۴) عبارتند از:

الف - شرط همزمانی یا نزدیک بودن زمان صدور کالای مثل یا مشابه می تواند با انعطاف پذیری به کار برده شود.

ب - کالای وارد شده مثل یا مشابهی که در کشوری غیر از کشور تولیدکننده تولید شده می تواند مبنای ارزش گذاری گمرکی قرار گیرد.

پ - ارزش گمرکی کالاهای وارد شده مثل یا مشابهی که قبلاً مطابق مقررات مواد (۱۵) و (۱۶) تعیین شده اند، می تواند استفاده شود.

۲- روشهای انعطافی ماده (۱۵) عبارتند از:

الف - این شرط که کالاها به همان وضعی که وارد شده اند فروخته خواهند شد، می تواند با انعطاف پذیری به کار برده شود.

ب - شرط فروش پیش از انقضای نود روز می تواند به نحو انعطاف پذیری به کار برده شود.

۳- در صورتی که قیمت فروش کالا در بازار داخلی کشور تولیدکننده یا در بازار سایر کشورها یا فروشگاه های برخط (on line) مبنای تعیین ارزش قرار گیرد، با کسر سود بیست درصد از روی فهرست قیمت عمده فروشی و کسر سود چهل درصد از روی فهرست خرده فروشی و مالیات و عوارض متعلقه در کشور فروشنده مبنای تعیین ارزش خواهد بود.

۴- در مواردی که ارزش براساس قیمت های صادراتی و یا از روی فهرست قیمت های کشور مبدأ منهای تخفیف یا جوایز صادراتی عادلانه یا بازپرداخت های مالیاتی و گمرکی تعیین می شود فهرست مورد استناد باید مستقیماً از طرف

سازندگان کالا صادر و جنبه عمومی داشته باشد و صحت مندرجات آن به وسیله مقامات صلاحیتدار کشور مبدأ (اتاق بازرگانی) و رایزن بازرگانی جمهوری اسلامی ایران در کشور مبدأ (در صورت حضور) و یا وزارت امور اقتصادی و دارایی کشور مبدأ گواهی و از طرف مأموران کنسولی دولت ایران یا دفتر اسناد رسمی محل تصدیق امضاء شده باشد.

تبصره ۱- ارزش خودرو، ماشین آلات راهسازی، جرثقیل، لیفتراک، کمباین و تراکتور و ماشین آلات مشابه براساس قیمت های صادراتی کشور مبدأ تعیین می شود. این فهرست ها هر سال پس از استعلام کتبی از نمایندگی مربوط و مقایسه با قیمت های جهانی همان کالا یا مشابه آن توسط کار گروه موضوع تبصره (۶) ماده واحده قانون چگونگی محاسبه و وصول حقوق گمرکی، سود بازرگانی و مالیات انواع خودرو و ماشین آلات راهسازی وارداتی و ساخت داخل و قطعات آنها - مصوب ۱۳۷۱ - یا گمرک ایران برای مواردی که مشمول قانون یادشده نمی باشند، حسب مورد بررسی، تعیین ارزش و منتشر خواهد شد.

تبصره ۲- ارزش گمرکی براساس روش های زیر تعیین نمی شود:

الف - قیمت فروش کالاهای مثل و مشابه تولیدشده در داخل کشور.

ب - ارزش های غیرواقعی و فاقد مستندات.

ماده ۱۸- در موارد زیر ارزش گمرکی مندرج در سیاهه خرید و یا سایر اسناد تسلیمی صاحب کالا، قابل پذیرش نخواهد بود:

الف - هرگونه قید و محدودیتی در حق تصرف یا استفاده از کالا برای خریدار وجود داشته باشد، مگر محدودیت های قانونی از جمله محدودیت جغرافیایی و محدودیت های وضع شده به وسیله دولت یا آلهایی که در قیمت کالا اثری ندارند.

ب - فروش یا قیمت کالا تابع شرایط یا ملاحظاتی باشد که نتوان ارزش کالای وارده را تعیین کرد.

پ - بخشی از وجوه حاصله از فروش مجدد یا واگذاری یا استفاده بعدی به وسیله خریدار، به طور مستقیم یا غیرمستقیم عاید فروشنده شود، مگر آنکه طبق بند (ث) تبصره (۱) ماده (۱۴) قانون، تعدیل لازم انجام شود.

ت - خریدار و فروشنده با یکدیگر به مفهوم بند (چ) ماده (۱۰) مرتبط باشند.

تبصره ۱- اگر گمرک بر مبنای اطلاعات ارائه شده توسط واردکننده یا به هر طریق دیگر دلایلی در مورد تأثیر ارتباط خریدار و فروشنده بر قیمت در دست دارد، باید دلایل خود را با رعایت ماده (۲۳) به اطلاع واردکننده رسانیده و یک

فرصت سی روزه برای پاسخگویی به او بدهد. چنانچه واردکننده ثابت کند که ارزش اظهاری او به یکی از روشهای زیر نزدیک بوده و همزمان نیز است، قابل پذیرش خواهد بود:

۱- قیمت فروش کالای مثل یا مشابه برای صدور به قلمرو گمرکی به خریداران غیرمرتبط.

۲- ارزش گمرکی کالای مثل یا مشابهی که برطبق مقررات ماده (۱۵) (تفریقی) قبلاً تعیین شده باشد.

۳- ارزش گمرکی کالای مثل یا مشابهی که برطبق مقررات ماده (۱۶) (محاسباتی) قبلاً تعیین شده باشد.

تبصره ۲- ارزشهای مندرج در تبصره (۱) باید بنا به درخواست واردکننده و صرفاً به منظور مقایسه استفاده شود و درخصوص کاربرد و مقایسه ارزش های یاد شده (یا ارزش کالاهای مورد اختلاف) باید به تفاوت های مربوط به سطوح تجاری و مقداری، عناصر مذکور در ماده (۱۴) قانون و هزینه های تقبل شده فروشنده در فروشهایی که فروشنده و خریدار با یکدیگر مرتبط نیستند و هزینه های تقبل نشده توسط فروشنده در فروشهایی که فروشنده و خریدار با یکدیگر مرتبطند، توجه لازم به عمل آید.

ماده ۱۹- گمرک می تواند در بررسی ارزش معاملاتی کالاهایی که دائماً تغییر قیمت می یابد (بورسی)، از منابع معتبر بین المللی (منابع اطلاعاتی) و بازارهای بین المللی استفاده و بر مبنای آن ارزش گمرکی را تعیین نماید.

ماده ۲۰- واردکنندگان در صورت درخواست کتبی می توانند توسط گمرک در جریان چگونگی تعیین ارزش کالاهای وارداتی خود قرار گیرند.

ماده ۲۱- گمرک ایران مجاز است در بررسی ارزش گمرکی (به صورت مکمل) از خدمات شرکت های بازرسی و فنی بین المللی ذی صلاح و طرف قرارداد با پرداخت هزینه کارشناسی و بازرسی استفاده نماید.

آرای هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

ابطالی

(دادنامه شماره ۴۵۸ - مورخ ۱۳۸۹/۱۰/۲۰)

موضوع خواسته: تقاضای ابطال بخشنامه های شماره ۴۱۵/۲۴/۱/۱۰۹/۲۸۹۴۱۴ مورخ ۸۵/۱۰/۲۵ و ۵۰۱/۲۴/۱/۱۰۲/۳۵۵۳۴۶ مورخ ۸۵/۱۲/۲۶ و ۲۴/۱/۱۰۲/۳۱۷۹۵۴ مورخ ۸۶/۱۲/۷ و ۲۴/۱/۱۰۲/۱۷۲۳۶۹ مورخ ۸۸/۸/۲، صادره از مدیرکل دفتر تعیین ارزش گمرک ایران.

"... به موجب مواد ۱۰ و ۱۱ قانون امور گمرکی ترتیبات خاصی برای تعیین ارزش کالا بر اساس ارزش کالای صادراتی پیش‌بینی گردیده و در بخشنامه‌های شماره ۴۱۵/۲۴/۱/۱۰۹/۲۸۹۴۱۴ مورخ ۱۳۸۵/۱۰/۲۵ و شماره ۵۰۱/۲۴/۱/۱۰۲/۳۵۵۳۴۶ مورخ ۱۳۸۵/۱۲/۲۶ مدیرکل دفتر تعیین ارزش گمرک ایران، در قسمت مورد اعتراض مقرر گردیده: «در مواردی که ارزش مثل یا مشابه در cd (نرم‌افزار تهیه‌شده توسط گمرک) موجود نیست، رأساً نسبت به اجراء بند ۳ ماده ۱۲۱ آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی اقدام و در خصوص ارزش کالا تصمیم‌گیری نماید» نظر به اینکه در بخشنامه‌های معترض‌عنهما بدون رعایت ترتیبات مقرر در ماده ۱۱ قانون صدرالذکر، مقرر گردیده مراجع مخاطب بخشنامه‌ها، رأساً نسبت به اجرای بند ۳ ماده ۱۲۱ آیین‌نامه اجرایی قانون اقدام نمایند، لذا اطلاق بخشنامه‌های مورد اعتراض مغایر ماده ۱۱ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۵۰/۳/۳۰ تشخیص و به استناد بند یک ماده ۱۹ و ماده ۴۲ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می‌گردد."

(دادنامه شماره ۱۵۲ - مورخ ۱۳۹۱/۰۴/۰۵)

موضوع خواسته: درخواست ابطال بخشنامه شماره ۴۴۳/۲۴/۱۰۲/۳۶۶/۳۱۹۰۵۳ مورخ ۸۷/۱۲/۵ دفتر تعیین ارزش گمرک ایران

"نظر به این که به موجب مواد ۱۰ و ۱۱ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۵۰ با اصلاحات ۱۳۷۶ و ماده ۱۲۱ آیین‌نامه اجرایی (قانون و مقررات حاکم بر زمان صدور بخشنامه مزبور) چهار روش و مطابق مواد ۱۴ و ۱۵ قانون امور

۱. ماده ۱۰ - ارزش کالای ورودی در گمرک در همه موارد عبارت است از بهای سیف "بهای خرید کالا در مبداء به اضافه هزینه بیمه و حمل و نقل و باربندی" و کلیه هزینه‌های مربوط به افتتاح اعتبار یا واریز پروات و همچنین حق استفاده از امتیاز نقشه، مدل و علامت بازرگانی و سایر حقوق مشابه مربوط به کالا و سایر هزینه‌هایی که به آن کالا تا ورود به اولین دفتر گمرکی تعلق می‌گیرد که از روی سیاهه خرید یا سایر اسناد تسلیمی صاحب کالا تعیین و بر اساس نرخ ارز و برابریهای اعلام شده از طرف بانک مرکزی ایران در روز تسلیم اظهارنامه خواهد بود.

ماده ۱۱ - در مورد کالایی که بدون ابراز سیاهه خرید به گمرک اظهار شود و یا ارزش مندرج در سیاهه خرید به نظر گمرک نامتناسب باشد گمرک باید ارزش کالا را بر اساس ارزش کالای صادراتی مثل یا مشابه در کشور مبداء همزمان با تاریخ خرید یا بر اساس فهرست قیمت‌های فروش همان کالا در کشور مبداء منهای تخفیف یا جوایز صادراتی عادلانه تعیین کند.

در صورتی که به اطلاعات فوق دسترسی نباشد گمرک ارزش عمده‌فروشی همان نوع کالا یا مشابه آن را با توجه به کشور مبداء در بازار داخلی در زمان ترخیص منهای حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض و سایر هزینه‌های بعد از ورود و همچنین سود عادلانه تشخیص و آن را به عنوان ارزش کالا مأخذ احتساب حقوق گمرکی و سود بازرگانی و هزینه‌های گمرکی و عوارض قرار خواهد داد."

۲. ماده ۱۴ - ارزش گمرکی کالای ورودی در همه موارد عبارت است از ارزش بهای خرید کالا در مبداء به اضافه هزینه بیمه و حمل و نقل (سیف) به اضافه سایر هزینه‌هایی که به آن کالا تا ورود به اولین دفتر گمرکی تعلق می‌گیرد که از روی سیاهه خرید یا سایر اسناد تسلیمی صاحب کالا تعیین می‌شود و براساس برابری نرخ ارز اعلام شده توسط بانک مرکزی در روز اظهار است.

تبصره ۱- در تعیین ارزش گمرکی موارد ذیل، در صورت پرداخت افزوده می‌شود:

الف - حقوق مالکیت معنوی

ب - هزینه‌های طراحی و مهندسی در سایر کشورها

گمرکی مصوب ۱۳۹۰ شش روش تقریباً مشابه هم، برای تعیین ارزش کالای ورودی پیش‌بینی و در تبصره ماده ۱۵ قانون مارالذکر رعایت تقدم و تأخر در به‌کارگیری روش‌های فوق‌الزامی اعلام گردیده و در بخشنامه مورد شکایت در باب تعیین ارزش کالای ورودی حکم مقرر در قوانین مذکور رعایت نشده است. بنابراین بخشنامه مورد شکایت را خلاف قانون و خارج از حدود اختیارات تشخیص داده می‌شود مستنداً به بند یک ماده ۱۹ و مواد ۲۰ و ۴۲ قانون دیوان عدالت اداری از تاریخ صدور بخشنامه معترض عنه ابطال می‌شود."

پ - ظروف و محفظه‌ها
ت - مواد، قطعات و تجهیزات به کار رفته در تولید کالای وارده و تأمین شده توسط خریدار
ث - هر بخش از عواید فروش مجدد و عواید واگذاری تعلق گرفته به فروشنده به طور مستقیم یا غیرمستقیم تبصره ۲- چنانچه ارزش گمرکی کالای ورودی از قیمت مندرج در اسناد ارائه شده متمایز باشد، شامل هزینه‌ها یا موارد زیر نمی‌شود:
الف - هزینه ساختن، نصب کردن، سوار کردن، نگهداری یا کمک فنی در مورد کالاهایی مانند دستگاه‌ها، ماشین‌آلات و تجهیزات صنعتی پس از ورود آنها
ب - هزینه حمل و نقل پس از ورود کالا
پ - هزینه سود متداول ناشی از تأمین مالی خرید کالای وارده توسط فروشنده یا شخص ثالث
ت - هزینه اقدامات خریدار خارج از شرایط انجام معامله، مانند فعالیتهای بازاریابی برای کالا
ث - حق تکثیر و تولید داخلی کالای وارده
ج - ارزش یا هزینه اطلاعات و دستورالعملهای ضبط شده در نرم افزار یا روی حاملین اطلاعات مانند دیسکت، لوح فشرده و مشابه آن برای استفاده در رایانه؛ در این موارد ارزش حامل خام محاسبه می‌شود.
تبصره - «اطلاعات و دستورالعملها» شامل ضبط‌های صدایی، سینمایی، ویدئویی، نرم افزارهای تجاری و همچنین «حاملین اطلاعات» شامل مدارهای مجتمع، نیمه هادیها و وسایل مشابه از این حکم مستثنی است.
ماده ۱۵- هرگاه از طرف صاحب کالا سیاهه خرید به گمرک تسلیم نشده باشد یا ارزش مندرج در اسناد تسلیمی صاحب کالا به استناد دلایل و مدارک قابل قبول مورد پذیرش گمرک نباشد، ارزش کالا بر مبنای یکی از روشهای ذیل تعیین می‌شود:
الف - سوابق ترخیص کالای مثل همزمان از همان کشور مبدأ
ب - سوابق ترخیص کالای مشابه همزمان از همان کشور مبدأ
پ - قیمت فروش همان کالا در بازار داخلی پس از تعدیل‌های لازم
ت - ارزش محاسباتی بر مبنای عوامل متشکله
ث - ارزش گذاری کالا بر مبنای مدارک و اطلاعات موجود و با انعطاف در به‌کارگیری روشهای فوق‌الذکر
تبصره - رعایت تقدم و تأخر در به‌کارگیری روشهای فوق‌الزامی است و فقط در صورت درخواست واردکننده، ترتیب کاربرد روش‌های سوم و چهارم قابل جابه‌جایی است.

شرایط و مقررات اجرای این ماده در آیین‌نامه اجرائی این قانون تعیین می‌شود."

مبحث سوم:

اعتراض به رأی قطعی

کمیسیون اختلافات گمرکی

به جهت اختلاف در

تشخیص مقررات گمرکی

طرح بحث

طبق مواد ۱۴۴ و ۱۴۶ قانون امور گمرکی، مصوب ۱۳۹۰ و همچنین آیین نامه اجرایی قانون مذکور مصوب سال ۱۳۹۱، جهت رفع اختلافات گمرکی در تشخیص تعرفه، ارزش کالا، جریمه ها (به غیر از موارد قاچاق گمرکی)، قوه قهریه (فورس ماژور) و مقررات گمرکی، کمیسیون های بدوی و تجدید نظر اعم از «کمیسیون رسیدگی به تخلفات گمرکی» و «کمیسیون تجدیدنظر اختلافات گمرکی» پیش بینی گردیده است. به عبارت بهتر، در ماده (۱۴۴) قانون امور گمرکی (مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲) مقرر شده است، رسیدگی به اختلافات گمرکی در زمینه ۱- تشخیص تعرفه ۲- تشخیص ارزش کالا ۳- تشخیص جریمه ها (به غیر از موارد قاچاق گمرکی) ۴- تشخیص قوه قهریه (فورس ماژور) ۵- تشخیص مقررات گمرکی در صلاحیت کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی قرار دارد. در همین راستا، طی موضوعات پژوهشی جداگانه ای صلاحیت شعب دیوان در رسیدگی به "اعتراض به رأی قطعی کمیسیون اختلافات گمرکی به جهت اختلاف در تشخیص تعرفه" و همچنین "اعتراض به رأی قطعی کمیسیون اختلافات گمرکی به جهت اختلاف در تشخیص ارزش کالا" مورد بررسی قرار گرفت.

در نوشتار کنونی سایر نکات مندرج در آراء هیات عمومی دیوان عدالت اداری و نظریات مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضاییه ناظر بر امور گمرکی با عنوان "اعتراض به رأی قطعی کمیسیون اختلافات گمرکی به جهت اختلاف در تشخیص مقررات گمرکی" مورد بررسی قرار خواهد گرفت. در خاتمه، مطابق تبصره ۴ ماده ۱۴۴ قانون مذکور رأی کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی لازم الاجراء است مگر در مواردی که مبلغ مابه التفاوت بین نظر گمرک و مورد قبول مؤدی و یا ارزش گمرکی کالایی که اختلاف در خصوص شرایط ورود و صدور آن است، بیش از پنجاه میلیون (۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال باشد که در این صورت مؤدی می تواند ظرف بیست روز از تاریخ ابلاغ رأی تقاضای ارجاع امر به کمیسیون تجدیدنظر را بنماید. از سوی دیگر، اعتراض نسبت به آرای قطعی مرجع شبه قضایی مذکور، بر پایه بند ۲ ماده ۱۰ قانون تشکیلات و آئین دادرسی دیوان عدالت اداری منحصرأ از حیث نقض قوانین و مقررات یا مخالفت با آنها، در صلاحیت شعب دیوان عدالت اداری قرار دارد.

نکات کلیدی

نکته ۱- گمرک جمهوری اسلامی ایران سازمانی دولتی تابع وزارت امور اقتصادی و دارایی است که به عنوان مرزبان اقتصادی کشور نقش محوری و هماهنگ کننده را در مبادی ورودی و خروجی کشور دارد و مسؤول اعمال حاکمیت دولت در اجرای قانون امور گمرکی و سایر قوانین و مقررات مربوط به صادرات و واردات و عبور (ترانزیت) کالا و وصول حقوق ورودی و عوارض گمرکی و مالیاتهای مربوطه و الزامات فنی و تسهیل تجارت

است (ماده ۲ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰). مطابق ماده ۳ قانون امور گمرکی از جمله وظایف و اختیارات گمرک ایران عبارت است از:

ب - تشخیص و وصول حقوق ورودی و سایر وجوه قابل وصول قانونی توسط گمرک ایران

پ - انجام تشریفات قانونی ترخیص و تحویل کالا به صاحب یا نماینده قانونی وی و بررسی اسناد ترخیص به منظور احراز صحت شرایط ترخیص و وصول کسر دریافتی یا استرداد اضافه دریافتی

ت - کنترل و نظارت بر امر عبور کالا از قلمرو کشور

ث - اجرای قوانین و مقررات مرتبط با بازارچه های مرزی، مرز نشینان و پيله وران

ج - اعمال مقررات گمرکی درباره معافیتها و ممنوعیتها در بخشهای صادرات قطعی، صادرات موقت، واردات قطعی، واردات موقت، کران بری (کابوتاژ)، عبور داخلی کالا، انتقالی، معاملات پایاپای مرزی، فروشگاههای آزاد، بسته ها و پیکهای سیاسی و پست بین الملل

چ - اجرای قوانین و مقررات مربوط به تخلفات و قاچاق گمرکی، کالاهای متروکه و ضبطی

لازم به ذکر است که مطابق ماده ۱۶۵ قانون مذکور، از زمان لازم الاجرا شدن قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰، قوانین و مقررات ذیل لغو می گردد:

الف - قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۵۰/۳/۳۰ و اصلاحات و الحاقات بعدی آن

ب - آیین نامه اجرائی قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۵۱/۱/۲۰ و اصلاحات و الحاقات بعدی آن

پ - لایحه قانونی راجع به محمولات سیاسی و لوازم شخصی متعلق به نمایندگان سیاسی ایرانی و خارجی مصوب

۱۳۵۹/۳/۲۸

ت - بندهای (۱)، (۲) و (۳) ماده (۲) و مواد (۱۲)، (۱۴) و (۱۷) قانون مقررات صادرات و واردات مصوب

۱۳۷۲/۷/۴

ث - ماده واحده قانون یکسان سازی تشریفات ورود و خروج کالا و خدمات از کشور مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۱۷

ج - ماده (۴۱) قانون مالیات بر ارزش افزوده به استثنای تبصره های (۱) و (۳) آن مصوب ۱۳۸۷/۲/۱۷

چ - ماده (۴) قانون گذرنامه مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۱۰

نکته ۲- مطابق ماده ۱۴۴ قانون امور گمرکی، انواع اختلافات قابل طرح در کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی عبارتند از:

- اختلاف در تشخیص تعرفه

- اختلاف در تشخیص ارزش کالا

- اختلاف در تعیین جریمه ها (به غیر موارد قاچاق گمرکی)

- اختلاف در تشخیص قوه قهریه (فورس ماژور)

- اختلاف در تشخیص مقررات گمرکی

مطابق تبصره ۵ ماده ۱۴۴ قانون امور گمرکی، اختلافات اشخاص با گمرک ها به درخواست مؤدی ابتدا در واحدهای ستادی گمرک ایران مورد اظهارنظر قرار می گیرد و در صورتی که مؤدی به اعتراض خود باقی باشد پرونده از طرف رئیس کل گمرک ایران و یا شخصی که به حکم وی به طور کتبی تعیین می گردد به کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی احاله می شود. برای طرح اختلاف در کمیسیون مذکور صاحب کالا باید معادل نیم درصد (۰/۵٪) مبلغ مورد اختلاف را به عنوان حق رسیدگی به صورت سپرده پرداخت نماید.

مطابق تبصره ۴ ماده ۱۴۴ و تبصره ۲ ماده ۱۴۶، در مورد تجدیدنظرخواهی در مواردی که مبلغ مابه التفاوت بین نظر گمرک و مورد قبول مؤدی و یا ارزش گمرکی کالایی که اختلاف درخصوص شرایط ورود و صدور آن است، بیش از پنجاه میلیون (۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال باشد که در این صورت مؤدی می تواند ظرف بیست روز از تاریخ ابلاغ رأی کمیسیون بدوی تقاضای ارجاع امر به کمیسیون تجدیدنظر را بنماید. (تا ۵۰ میلیون ریال در شعب بدوی قطعی است و نسبت به مازاد بر آن قابل تجدیدنظر در کمیسیون تجدیدنظر است). برای طرح اختلاف در کمیسیون تجدیدنظر صاحب کالا باید معادل یک درصد (۰/۱٪) مبلغ مورد اختلاف را به عنوان حق رسیدگی به صورت سپرده پرداخت نماید

نکته ۳- مطابق تبصره ۲ ماده ۱۰ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۹۲ رسیدگی به اعتراضات و شکایات از آراء و تصمیمات قطعی هیأت ها و کمیسیون های حل اختلاف از جمله کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی منحصرأ از حیث نقض قوانین و مقررات یا مخالفت با آن ها قابل شکایت در دیوان عدالت اداری است. در همین راستا، کلیه آرای قطعی صادره از کمیسیون های بدوی و تجدیدنظر رسیدگی به اختلافات گمرکی قابل شکایت در دیوان عدالت اداری است. همچنین با توجه به تبصره ۲ ماده ۱۶ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۹۲ آراء قطعی صادره از کمیسیون رسیدگی به اختلافات گمرکی برای

اشخاص داخل کشور ظرف سه ماه و برای افراد مقیم خارج از کشور، ظرف شش ماه از تاریخ ابلاغ رأی قابل شکایت در دیوان عدالت اداری است.

نکته ۴- از جهت انجام تکلیف تبصره ۳ ماده ۱۲ قانون و مقررات صادرات و واردات مصوب ۱۳۷۲ (لزوم ارائه پروانه صادراتی برای اثبات صدور کالا)، اصل پروانه صادراتی به عنوان مستند قانونی صاحب کالا شناخته شده و می باید نزد صاحب کالا نگهداری گردد و اخذ اصل آن از جانب سایر مراجع دارای تالی فاسد می باشد. بنابراین مصوبه مورد شکایت مبنی بر الزام صادرکنندگان به ارائه اصل اظهارنامه صادراتی تایید شده به مهر خروج گمرک مربوط به منظور دریافت جوایز صادراتی، مغایر قانون و خارج از حدود صلاحیت می باشد.

لازم به ذکر است که تبصره ۳ ماده ۱۲ قانون و مقررات صادرات و واردات مصوب ۱۳۷۲ به موجب بند ت ماده ۱۶۵ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰ نسخ گردیده است.

نگاه کنید به: (دادنامه شماره ۳۴ و ۳۵ - مورخ ۱۳۹۶/۰۱/۱۵)

حکم تبصره ۳ ماده ۱۲ قانون و مقررات صادرات و واردات در تبصره ۳ ماده ۸۶ آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۱ هیات وزیران تکرار شده است.

نکته ۵- مطابق ماده ۱۹ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۵۰، یکی از اشکال ورود کالا به کشور به صورت "ورود موقت" می باشد. که احکام آن در فصل پنجم آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۵۱ کمیسیون داری مجلس شورای ملی مقرر گردیده است.

در همین راستا، مطابق بند ۲ و ۷ ماده ۲۹ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۵۰، "موارد مشروحه زیر قاچاق گمرکی محسوب می شود:

بند ۲ - خارج نکردن وسایط نقلیه و یا کالایی که به عنوان ورود موقت یا ترانزیت خارجی وارد کشور شده باشد به استناد اسناد خلاف واقع مبنی بر خروج وسایط نقلیه و کالا.

بند ۷ - خارج نکردن یا وارد نکردن کالایی که ورود یا صدور قطعی آن ممنوع یا مشروط باشد ظرف مهلت مقرر از کشور یا به کشور که به عنوان ترانزیت خارجی یا ورود موقت یا کابوتاژ یا خروج موقت یا مرجوعی اظهار شده باشد جز در مواردی که ثابت شود در عدم خروج یا ورود کالا سوء نیتی نبوده است."

حالت "ورود موقت" فوق الذکر به کالاهای ساخته شده و آماده برای استفاده اختصاص دارد چراکه در سال ۱۳۷۲ قانونگذار با وقوف به مقررات موجود ضمن تصویب قانون مقررات صادرات و واردات در ماده ۱۲ آن نیز تسهیلات

ویژه‌ای فقط برای ورود مواد اولیه مورد مصرف برای تولید، تکمیل، آماده‌سازی، بسته‌بندی کالاهای صادراتی به صورت «ورود موقت» با معافیت از ارائه هرگونه مجوزهای عمومی که برای واردات این قبیل کالاها وجود دارد و یا معافیت از پرداخت حقوق و عوارض متعلقه و در قبال ارائه تعهد یا سفته معتبر به عنوان ضمانت اجرای صدور کالای تولید شده پیش‌بینی و طی تبصره‌های همین ماده تسویه را منوط به ارائه پروانه صادراتی حتی به نام غیر و عمل وارد کننده را در شرایط عدم صدور کالا (ایفای تعهد) مستوجب تعقیب وی برای استیفای حقوق دولت بر شمرده است.

بنابراین بندهای ۲ و ۷ ماده ۲۹ قانون امور گمرکی بر ورود موقت مواد اولیه مطابق ماده ۱۲ قانون و مقررات صادرات و واردات ۱۳۷۲ تسری نمی‌یابد. به عبارت بهتر، در مورد کالای ورود موقت که به صورت مواد اولیه و به صورت موقت وارد کشور گردیده و پس از ایجاد تغییراتی در آن به صورت کالای ساخته شده و قابل بهره‌برداری درمی‌آید و باید ظرف مهلت تعیین شده صادر گردد، وارد کننده در صورت تخلف (عدم صادر کردن در مهلت مقرر) صرفاً ملزم به ایفاء تعهد و یا پرداخت وجه سفته‌های سپرده شده به گمرک می‌باشد و کالای مزبور قاچاق تلقی نمی‌گردد. چرا که "ورود موقت" مقرر در قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۵۰ با ورود موقت مقرر در ماده ۱۲ قانون مقررات صادرات و واردات مصوب ۱۳۷۲ از نظر موضوع متفاوت می‌باشند.

(دادنامه شماره ۲۱۰ - مورخ ۱۳۸۲/۰۶/۰۲)

(دادنامه شماره ۳۱۷ - مورخ ۱۳۷۸/۰۸/۳۰)

در حال حاضر با تصویب قانون امور گمرکی در سال ۱۳۹۰، قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۵۰ و ماده ۱۲ قانون مقررات صادرات و واردات مصوب ۱۳۷۲ ملغی گردیده‌اند. مواد ۵۰ و ۵۱ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰ ناظر حالت ورود موقت است که مطابق آن:

"ماده ۵۰ - ورود موقت، رویه گمرکی است که براساس آن کالاهای معینی می‌تواند تحت شرایطی به طور موقت به قلمرو گمرکی وارد شود. این کالاها باید ظرف مهلت معینی که گمرک ایران تعیین می‌نماید بدون این که تغییری در آن ایجاد شود خارج گردد. تغییرات ناشی از استهلاک از این حکم مستثنی است.

تبصره - فهرست کالاهای مشمول رویه ورود موقت و همچنین تشریفات، تضمین‌ها و سایر مقررات مربوطه با رعایت این قانون در آیین‌نامه اجرائی تعیین می‌گردد.

ماده ۵۱ - ورود موقت برای پردازش، رویه گمرکی است که براساس آن کالا می‌تواند به طور موقت به قلمرو گمرکی وارد شود، تا ساخته، تکمیل، تعمیر یا فرآوری شده و سپس صادر شود. این رویه همچنین شامل موادی از قبیل تسریع کننده‌ها (کاتالیست‌ها) که در ساخت، تکمیل و فرآوری مصرف می‌شود نیز می‌گردد. کالاهای

کمکی از قبیل روان کننده ها و ابزارآلات مشمول رویه ورود موقت برای پردازش نیست. محصولات به دست آمده محصولاتی می باشند که از ساخت، تکمیل، فرآوری و تعمیر کالاهایی که برای آنها مجوز استفاده از رویه ورود موقت برای پردازش اخذ شده به دست می آیند.

تبصره ۱- سقف زمانی ورود موقت برای پردازش به تفکیک گروه کالایی مختلف با پیشنهاد مشترک وزارتخانه های تولیدی ذی ربط، گمرک ایران، اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و تصویب هیأت وزیران تعیین می گردد.

تبصره ۲- نحوه اجرای این ماده در حدود مقررات این قانون، در آیین نامه اجرائی تعیین می گردد.

مشاهده می گردد که با لغو ماده ۱۲ قانون و مقررات صادرات و واردات مصوب ۱۳۷۲، مفاد حکم ماده مزبور به منظور ورود موقت مواد اولیه در ماده ۵۰ قانون امور گمرکی سال ۱۳۹۰ با عنوان "ورود موقت برای پردازش" تکرار شده است. حال پرسش آن است که مطابق قانون جدید امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰، عدم خروج کالای "ورود موقت" در مدت مقرر و عدم خروج کالای "ورود موقت برای پردازش" در مدت مقرر موجب قاچاق تلقی کردن کالای مزبور می گردد؟ پاسخ مثبت است. مطابق ماده ۱۱۳ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰، "موارد زیر قاچاق گمرکی محسوب می شود...."

ب - خارج نکردن وسایل نقلیه و یا کالای ورود موقت، ورود موقت برای پردازش، عبور خارجی و مرجوعی ظرف مهلت مقرر از قلمرو گمرکی و عدم تحویل کالای عبور داخلی شخصی ظرف مهلت مقرر جز در مواردی که عدم خروج یا عدم تحویل به گمرک و یا ترخیص قطعی، عمدی نباشد.

تبصره - ارائه اسناد خلاف واقع که دلالت بر خروج وسایل نقلیه و کالا از قلمرو گمرکی و یا تحویل آنها به گمرک داشته باشند نیز مشمول مقررات این بند است.

چ - وسایل نقلیه و کالایی که صدور قطعی آن ممنوع یا مشروط است و به عنوان خروج موقت یا کران بری (کابوتاژ) اظهار شده باشد و ظرف مهلت مقرر به قلمرو گمرکی وارد نگردد. موارد قوه قهریه (فورس ماژور) و مواردی که عدم ورود کالا عمدی نیست از این حکم مستثنی است.

نکته ۶- از آنجایی که در تبصره ماده ۱۷ قانون امور گمرکی مصوب سال ۱۳۹۰ مرجع صدور گواهی مبدأ در ایران اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران تعیین شده است، تعیین سازمان منطقه آزاد اروند به عنوان مرجع صدور گواهی مبدأ در مرز شلمچه، خلاف حکم مقرر در تبصره ماده ۱۷ قانون امور گمرکی است.

(دادنامه شماره ۸۰۶ - مورخ ۱۳۹۵/۱۰/۱۴)

نکته ۷- بر اساس ماده ۳۳ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰، کالای متروکه موضوع ماده ۲۴ این قانون، توسط "سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی" به عنوان مسئول فروش کالای متروکه و با رعایت مقررات مربوطه به فروش می رسد، بنابراین مصوبه هیات وزیران مبنی بر خروج دسته ای از کالاها از حکم مزبور مغایر قانون و خارج از حدود صلاحیت این مرجع قرار دارد.

از سوی دیگر "وزارت بازرگانی موظف است تغییرات کلی آئین نامه اجرایی این قانون و جداول ضمیمه مقررات صادرات و واردات را قبل از پایان هر سال، برای سال بعد و تغییرات موردی آنها را طی سال، پس از نظر خواهی از دستگاههای ذیربط و اتاق ضمن منظور نمودن حقوق مکتسب تهیه و پس از تصویب هیات وزیران جهت اطلاع عموم منتشر نماید." (ماده ۴ قانون صادرات و واردات مصوب ۱۳۷۲)، بنابراین مصوبه موخر هیات وزیران نمی تواند حق مکتسب اشخاصی که با مصوبات قبلی برای آنها ایجاد شده است را محدود کند. به عنوان مثال هنگامی که اشخاص با مصوبات قبلی نسبت به واردات خودرو اقدام کرده اند، هیات وزیران نمی تواند با مصوبه جدید از ترخیص کالاهای مزبور ممانعت به عمل آورد.

(دادنامه شماره ۴۰۶ الی ۴۱۰ - مورخ ۱۳۹۵/۰۶/۱۶)

نکته ۸- بر اساس ماده ۳۳ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰، کالای متروکه موضوع ماده ۲۴ این قانون، توسط "سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی" به عنوان مسئول فروش کالای متروکه و با رعایت مقررات مربوطه به فروش می رسد، بنابراین مصوبه هیات وزیران مبنی بر خروج دسته ای از کالاها از حکم مزبور مغایر قانون و خارج از حدود صلاحیت این مرجع قرار دارد.

از سوی دیگر "وزارت بازرگانی موظف است تغییرات کلی آئین نامه اجرایی این قانون و جداول ضمیمه مقررات صادرات و واردات را قبل از پایان هر سال، برای سال بعد و تغییرات موردی آنها را طی سال، پس از نظر خواهی از دستگاههای ذیربط و اتاق ضمن منظور نمودن حقوق مکتسب تهیه و پس از تصویب هیات وزیران جهت اطلاع عموم منتشر نماید." (ماده ۴ قانون صادرات و واردات مصوب ۱۳۷۲)، بنابراین مصوبه موخر هیات وزیران نمی تواند حق مکتسب اشخاصی که با مصوبات قبلی برای آنها ایجاد شده است را محدود کند. به عنوان مثال هنگامی که اشخاص با مصوبات قبلی نسبت به واردات خودرو اقدام کرده اند، هیات وزیران نمی تواند با مصوبه جدید از ترخیص کالاهای مزبور ممانعت به عمل آورد.

(دادنامه شماره ۴۰۶ الی ۴۱۰ - مورخ ۱۳۹۵/۰۶/۱۶)

نکته ۹- مدت مجاز نگهداری کالا در انبارهای گمرکی از تاریخ تحویل کالا به این اماکن سه ماه است. در صورت تقاضای کتبی صاحبان کالا یا شرکتهای حمل و نقل در مورد کالای عبوری و وجود علل موجه به تشخیص گمرک و با پرداخت هزینه انبارداری تا تاریخ موافقت گمرک این مدت حداکثر تا دو ماه دیگر قابل تمدید است. در صورتی که ظرف مهلت مقرر صاحب کالا برای انجام تشریفات گمرکی و پرداخت وجوه متعلقه اقدام ننماید کالا مشمول مقررات متروکه می شود (ماده ۲۴ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰) کالای متروکه موضوع ماده (۲۴) این قانون و کالای ضبطی و واگذاری به گمرک، توسط "سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی" به عنوان مسؤول فروش کالای متروکه و ضبطی با رعایت مقررات مربوطه به فروش می رسد. (ماده ۳۳ قانون مذکور)

نکته ۱۰- به استثناء موارد مصرحه در این قانون، نحوه ورود و صدور کالا، تحویل و تحول، نگهداری، محدودیت ها و ممنوعیت ها در مناطق آزاد و مناطق ویژه اقتصادی، حسب مورد تابع قوانین مربوطه است. (ماده ۱۵۸ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰)

در همین راستا، تعیین مهلت توقف کالا در مناطق آزاد و مناطق ویژه اقتصادی بر اساس ضوابط قانونی مناطق مذکور در اختیار سازمانهای مسؤول این مناطق است. کالاهایی که در این مناطق پس از انقضاء مهلت های اعطائی توسط سازمانهای مذکور مهلت منقضی، اعلام می شوند نیز مشمول مقررات کالای متروکه می گردند. (تبصره ۴ ماده ۲۴ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰)

طبق نص صریح ماده ۱۳ قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴، مدت توقف کالا فاقد سقف بوده و از این جهت تعیین سقف مزبور جزء اختیارات مسئولین مناطق مذکور می باشد از طرفی به موجب تبصره ۲ ماده ۵۴ آئین نامه اجرایی قانون امور گمرکی مصوب ۹۱/۱/۲۶، تمدید مدت توقف کالا در مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی بر اساس ضوابط قانونی مناطق مذکور از سوی سازمانهای مسئول آن مناطق (ولو به دفعات) بلامانع است.

(نظریه مشورتی شماره ۱۲۶۱/۹۲/۷ اداره کل حقوقی قوه قضائیه مورخ ۱۳/۱۱/۱۳۹۲)

اموال در اختیار ولی فقیه که در قوانین و مقررات مربوطه مشخص شده است پس از صدور حکم مراجع قضائی ذی صلاح با رعایت مقررات مربوط به نهاد مأذون از سوی ولی فقیه تحویل می گردد. (تبصره ۳ ماده ۳۳ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰)

لازم به ذکر است که منظور از مراجع قضائی مندرج در تبصره ۳ ماده ۳۳ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰، محاکم عمومی و انقلاب است زیرا سازمان تعزیرات حکومتی، مرجع «شبه قضائی» می باشد بنابراین عنوان «مراجع قضائی»

شامل تعزیرات حکومتی نمی گردد. (نگاه کنید به نظریه مشورتی شماره ۷/۹۲/۲۳۱۳ مورخ ۰۵/۱۲/۱۳۹۲ اداره کل حقوقی قوه قضائیه)

همچنین مطابق بند اول نظریه مشورتی فوق، " احراز مالکیت کالا نسبت به اشخاص، امری موضوعی است که در صلاحیت مرجع رسیدگی کننده است و لکن چنانچه با بررسی مراتب، مرجع رسیدگی کننده نتوانست مالکیت کالا را با بررسی اسناد و مدارک احراز نماید، صرف تصرف شخص نمی تواند به تنهایی اثبات مالکیت نماید بلکه مطابق ماده ۳۵ قانون مدنی، تصرفی دلیل بر مالکیت است که به عنوان «مالکیت» صورت پذیرفته باشد و صرف حمل کالا با وجود انکار مالکیت از سوی حامل، چنین امری را به اثبات نمی رساند..."

نکته ۱۱- عدم اشاره مقررات قانون صادرات و واردات به کسب مجوز از سازمان انرژی اتمی در مورد ترخیص مواد غذایی، تأثیری در وظیفه نظارتی آن در کنترل مواد غذایی از جهت آلودگی با اشعه ندارد.

(دادنامه شماره ۶۳ - مورخ ۱۳۷۱/۰۵/۰۶)

نکته ۱۲- به صراحت بند ۳ ماده ۴۰ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۵۰ اسلحه جنگی و شکاری از هر قبیل در زمره کالاهای ممنوع-الورود اعلام شده و ورود آنها به کشور منوط و موقوف به موافقت وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح گردیده است. نظر به اینکه تفنگهای بادی در زمره سلاحهای جنگی و شکاری قرار ندارد. مصوبه هیأت وزیران دایر بر منوط نمودن ورود تفنگهای بادی به اجازه و موافقت وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، مغایر مفاد بند ۳ ماده ۴۰ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۵۰ و خارج از حدود اختیارات است.

(دادنامه شماره ۵۲۷ - مورخ ۱۳۸۶/۰۷/۲۲)

در حال حاضر مطابق بند پ ماده ۱۲۲ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰، "ورود قطعی کالاهای مشروحه زیر ممنوع است:...

پ - اسلحه از هر قبیل، باروت، چاشنی، فشنگ، گلوله و سایر مهمات جنگی، دینامیت و مواد محترقه و منفجره مگر با اعلام و موافقت وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح"

قوانین و مقررات

عنوان: قانون امور گمرکی

ماده و تبصره: مواد ۱۹ و ۲۹

شماره و سال تصویب: ۱۳۵۰

مرجع تصویب: مجلس شورای ملی

متن:

ماده ۱۹ - کالای وارده به کشور را می توان برای یکی از منظوره‌های زیر اظهار کرد:

۱ - ورود قطعی.

۲ - ورود موقت.

۳ - اعاده به خارج از کشور (مرجوعی).

۴ - ترانزیت خارجی.

۵ - ترانزیت داخلی.

ماده ۲۹ - موارد مشروحه زیر قاچاق گمرکی محسوب می شود:

۱ - وارد کردن کالا به کشور یا خارج کردن کالا از کشور به ترتیب غیر مجاز مگر آنکه کالای مزبور در موقع ورود یا صدور ممنوع یا غیر مجاز یا مجاز مشروط نبوده و از حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض بخشوده باشد.

۲ - خارج نکردن وسایط نقلیه و یا کالایی که به عنوان ورود موقت یا ترانزیت خارجی وارد کشور شده باشد به استناد اسناد خلاف واقع مبنی بر خروج وسایط نقلیه و کالا.

۳ - بیرون بردن کالای تجارته‌ای از گمرک بدون تسلیم اظهارنامه و پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض خواه عمل در حین خروج از گمرک یا بعد از خروج کشف شود. هر گاه خارج کننده غیر از صاحب مال یا نماینده قانونی او باشد گمرک عین کالا و در صورت نبودن کالا بهای آن را که از مرتکب گرفته می شود پس از دریافت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض مقرر به صاحب کالا مسترد می دارد و مرتکب طبق مقررات کیفری تعقیب خواهد شد.

۴ - تعویض کالای ترانزیت خارجی یا برداشتن از آن.

۵ - اظهار کردن کالای ممنوع‌الورود یا غیر مجاز تحت عنوان کالای مجاز یا مجاز مشروط با نام دیگر.

۶ - وجود کالای اظهار نشده ضمن کالای اظهار شده به استثناء مواردی که کالای مزبور از نوع مجاز بوده و مأخذ حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض آن بیشتر از مأخذ حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض کالای اظهار

شده نباشد. کالای اظهارنشده ضمن کالای ترانزیتی اعم از این که کالای مزبور مجاز یا مشروط و یا ممنوع باشد مشمول این بند خواهد بود.

۷ - خارج نکردن یا وارد نکردن کالایی که ورود یا صدور قطعی آن ممنوع یا مشروط باشد ظرف مهلت مقرر از کشور یا به کشور که به عنوان ترانزیت خارجی یا ورود موقت یا کابوتاژ Cabotage یا خروج موقت یا مرجوعی اظهار شده باشد جز در مواردی که ثابت شود در عدم خروج یا ورود کالا سوء نیتی نبوده است.

۸ - واگذاری کالای معاف مندرج در ماده ۳۷ به هر عنوان بر خلاف مقررات این قانون و یا بدون پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض مربوط.

۹ - اظهار کردن کالای مجاز تحت عنوان کالای مجاز دیگری که حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض آن کمتر است با نام دیگر و با استفاده از اسناد خلاف واقع.

۱۰ - بیرون بردن کالا از گمرک با استفاده از شمول معافیت با تسلیم اظهارنامه خلاف یا اسناد خلاف واقع.

عنوان: قانون امور گمرکی

ماده و تبصره: مواد ۱۷، ۳۳، ۵۱، ۱۱۳، ۱۲۲ و ۱۵۸

شماره و سال تصویب: شماره ۴۸۵۶۵ و سال ۱۳۹۰

مرجع تصویب: مجلس شورای اسلامی

متن:

ماده ۱۷- کشور مبدأ کالا کشوری است که کالا در آن تولید یا ساخته و به منظور اعمال اهداف تعرفه ای گمرکی، محدودیتهای مقداری یا هر اقدام دیگر مرتبط با امر تجارت در آن، به کار گرفته می شود. قواعد مبدأ براساس ضوابط سازمان تجارت جهانی و مورد تأیید شورای همکاری گمرکی در آیین نامه اجرائی این قانون تعیین می گردد.

تبصره - مرجع صدور گواهی مبدأ در ایران اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران است.

ماده ۳۳- کالای متروکه موضوع ماده (۲۴) این قانون و کالای ضبطی و واگذاری به گمرک، توسط سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی به عنوان مسؤول فروش کالای متروکه و ضبطی با رعایت مقررات مربوطه به فروش می رسد.

تبصره ۱- تا زمانی که کالا توسط سازمان یاد شده به فروش نرسیده است، صاحب کالا حق دارد پس از اعلام گمرک به سازمان مذکور برای انجام تشریفات قطعی گمرکی و ترخیص کالای خود نسبت به تسلیم اظهارنامه و یا تغییر عنوان اظهار با رعایت مقررات مربوطه و پرداخت کلیه وجوه متعلقه و سایر هزینه های انجام شده اقدام نماید.

تبصره ۲- کالایی که پس از متروکه شدن، به انبارهای سازمان یاد شده منتقل می گردد نیز مشمول مقررات تبصره (۱) این ماده می شود.

تبصره ۳- اموال در اختیار ولی فقیه که در قوانین و مقررات مربوطه مشخص شده است پس از صدور حکم مراجع قضائی ذی صلاح با رعایت مقررات مربوط به نهاد مأذون از سوی ولی فقیه تحویل می گردد.

ماده ۵۰- ورود موقت، رویه گمرکی است که براساس آن کالاهای معینی می تواند تحت شرایطی به طور موقت به قلمرو گمرکی وارد شود. این کالاها باید ظرف مهلت معینی که گمرک ایران تعیین می نماید بدون این که تغییری در آن ایجاد شود خارج گردد. تغییرات ناشی از استهلاک از این حکم مستثنی است.

تبصره - فهرست کالاهای مشمول رویه ورود موقت و همچنین تشریفات، تضمین ها و سایر مقررات مربوطه با رعایت این قانون در آیین نامه اجرائی تعیین می گردد.

ماده ۵۱- ورود موقت برای پردازش، رویه گمرکی است که براساس آن کالا می تواند به طور موقت به قلمرو گمرکی وارد شود، تا ساخته، تکمیل، تعمیر یا فرآوری شده و سپس صادر شود. این رویه همچنین شامل موادی از قبیل تسریع کننده ها (کاتالیست ها) که در ساخت، تکمیل و فرآوری مصرف می شود نیز می گردد. کالاهای کمکی از قبیل روان کننده ها و ابزارآلات مشمول رویه ورود موقت برای پردازش نیست. محصولات به دست آمده محصولاتی می باشند که از ساخت، تکمیل، فرآوری و تعمیر کالاهایی که برای آنها مجوز استفاده از رویه ورود موقت برای پردازش اخذ شده به دست می آیند.

تبصره ۱- سقف زمانی ورود موقت برای پردازش به تفکیک گروه کالایی مختلف با پیشنهاد مشترک وزارتخانه های تولیدی ذی ربط، گمرک ایران، اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و تصویب هیأت وزیران تعیین می گردد.

تبصره ۲- نحوه اجرای این ماده در حدود مقررات این قانون، در آیین نامه اجرائی تعیین می گردد.

ماده ۱۱۳- موارد زیر قاچاق گمرکی محسوب می شود:

الف - کالایی که از مسیر غیرمجاز یا بدون انجام تشریفات گمرکی به قلمرو گمرکی وارد یا از آن خارج گردد. همچنین کالاهایی که بدون انجام تشریفات گمرکی یا از مسیرهای غیرمجاز وارد کشور شود و در داخل کشور کشف گردد.

تبصره - منظور از مسیر غیرمجاز، مسیرهایی غیر از موارد مندرج در تبصره (۱) ماده (۱۰۳) این قانون است.

ب - خارج نکردن وسایل نقلیه و یا کالای ورود موقت، ورود موقت برای پردازش، عبور خارجی و مرجوعی ظرف مهلت مقرر از قلمرو گمرکی و عدم تحویل کالای عبور داخلی شخصی ظرف مهلت مقرر جز در مواردی که عدم خروج یا عدم تحویل به گمرک و یا ترخیص قطعی، عمدی نباشد.

تبصره - ارائه اسناد خلاف واقع که دلالت بر خروج وسایل نقلیه و کالا از قلمرو گمرکی و یا تحویل آنها به گمرک داشته باشند نیز مشمول مقررات این بند است.

پ - بیرون بردن کالای تجاری از اماکن گمرکی بدون اظهار یا بدون پرداخت یا تأمین حقوق ورودی، خواه عمل در حین خروج از اماکن گمرکی یا بعد از خروج کشف شود. هرگاه خارج کننده غیر از صاحب کالا یا نماینده قانونی او باشد گمرک عین کالا و در صورت نبودن کالا بهای آن را از مرتکب می گیرد و پس از دریافت وجوه گمرکی مقرر، به صاحب کالا مسترد می دارد و مرتکب طبق مقررات کیفری تعقیب می شود.

ت - کالای عبور خارجی که تعویض و یا قسمتی از آن برداشته شود.

ث - کالایی که ورود یا صدور آن ممنوع است تحت عنوان کالای مجاز یا مجاز مشروط و با نام دیگر اظهار شود. کالای عبوری مشمول تبصره (۲) ماده (۱۰۸) این قانون می شود.

ج - وجود کالای اضافی همراه کالای اظهار شده که در اسناد تسلیمی به گمرک ذکری از آن نشده است، مشروط بر اینکه کالای اضافی از نوع کالای اظهار شده نباشد. کالای اضافی موضوع ماده (۵۴) این قانون از شمول این بند مستثنی است.

چ - وسایل نقلیه و کالایی که صدور قطعی آن ممنوع یا مشروط است و به عنوان خروج موقت یا کران بری (کابوتاژ) اظهار شده باشد و ظرف مهلت مقرر به قلمرو گمرکی وارد نگردد. موارد قوه قهریه (فورس ماژور) و مواردی که عدم ورود کالا عمدی نیست از این حکم مستثنی است.

ح - کالای مجاز یا مجاز مشروطی که تحت عنوان کالای مجاز یا مجاز مشروط دیگری که جمع حقوق ورودی آن کمتر است با نام دیگر و با استفاده از اسناد خلاف واقع اظهار شود، کالای عبوری مشمول تبصره (۱) ماده (۱۰۸) این قانون است. منظور از اسناد خلاف واقع اسنادی است که در آن خصوصیات کالایی ذکر شده باشد که با جنس و خصوصیات کالای اظهار شده تطبیق ننماید و یا جعلی باشد.

خ - کالا با استفاده از شمول معافیت با تسلیم اظهارنامه خلاف یا اسناد غیرواقعی و یا با ارائه مجوزهای جعلی به گمرک اظهار شود.

د- کالای جایگزین شده ممنوع الصدور یا مشروط یا دارای ارزش کمتری که با کالای صادراتی که برای آن پروانه صادر گردیده است تعویض شود.

ذ- کالای مورد معافیتی که بدون رعایت مقررات ماده (۱۲۰) این قانون به دیگری منتقل شود.

ماده ۱۲۲- ورود قطعی کالاهای مشروحه زیر ممنوع است:

الف - کالاهای ممنوعه براساس شرع مقدس اسلام و به موجب قانون

ب - کالاهای ممنوع شده به موجب جدول تعرفه گمرکی یا تصویب نامه های متکی به قانون

پ - اسلحه از هر قبیل، باروت، چاشنی، فشنگ، گلوله و سایر مهمات جنگی، دینامیت و مواد محترقه و منفجره مگر با اعلام و موافقت وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح

ت - مواد مخدر و روانگردان از هر قبیل و پیش سازهای آنها مگر با موافقت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در هر مورد

ث - دستگاه های فرستنده از هر نوع و قطعات متعلق به آنها مگر با موافقت وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در هر مورد

ج - دستگاه مخصوص عکاسی و فیلمبرداری هوایی مگر با موافقت وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح

چ - سامانه (سیستم) های استراق سمع، فرستنده ها و ضبط کننده های کوچک اعم از ریزدوربین ها و ریزمیکروفون ها با قابلیت جاسوسی و فرستنده های خاص و پوششی با سرعت بالا، انواع کالا یا سامانه (سیستم) های با قابلیت کنترل و شنود ارتباطات با سیم و بیسیم (مونیتورینگ) و سامانه (سیستم) های رمزکننده که در راستای اهداف جاسوسی کاربرد دارند مگر با موافقت وزارت اطلاعات در هر مورد

ماده ۱۵۸- به استثناء موارد مصرحه در این قانون نحوه ورود و صدور کالا، تحویل و تحول، نگهداری، محدودیت ها و ممنوعیت ها در مناطق آزاد و مناطق ویژه اقتصادی، حسب مورد تابع قوانین مربوطه است.

عنوان: قانون صادرات و واردات

ماده و تبصره: ماده ۴

شماره و سال تصویب: ۱۳۷۲

مرجع تصویب: مجلس شورای اسلامی

متن:

ماده ۴ - وزارت بازرگانی موظف است تغییرات کلی آیین نامه اجرایی این قانون و جداول ضمیمه مقررات صادرات و واردات را قبل از پایان هر سال، برای سال بعد و تغییرات موردی آنها را طی سال، پس از نظرخواهی از دستگاه های ذیربط و اتاق ضمن منظور نمودن حقوق مکتسب تهیه و پس از تصویب هیأت وزیران جهت اطلاع عموم منتشر نماید.

تبصره - کلیه بخشنامه ها و دستورالعمل های مربوط به صدور و ورود کالا منحصراً از طریق وزارت بازرگانی به سازمان های اجرایی ذیربط اعلام می گردد.

عنوان: قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران

ماده و تبصره: ماده ۱۳

شماره و سال تصویب: ۱۳۸۴

مرجع تصویب: مجلس شورای اسلامی

متن:

ماده ۱۳ - مهلت توقف کالاهای وارد شده به منطقه با تشخیص مدیریت منطقه است. ضوابط مربوط به توقف کالا در اماکن و محوطه های منطقه توسط سازمان تعیین و اعمال میگردد.

عنوان: آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی

ماده و تبصره: ۵۴ و ۸۶

شماره و سال تصویب: ۱۳۹۱

مرجع تصویب: هیات وزیران

متن:

ماده ۵۴ - مرجع تحویل گیرنده موظف است در پایان هر هفته گمرک را با تسلیم گزارشی در دو نسخه طبق فرم (برگه) تعیین شده از طرف گمرک ایران از مقدار و نوع کالایی که مدت توقف مجاز آنها سپری گردیده است، مطلع نماید. مسئول گمرک گزارش دریافتی را برای ثبت و اقدام به متصدی نگهداری حساب کالای متروک ارجاع می نماید. متصدی مذکور موضوع متروک شدن کالا را به صاحب کالا و آورنده آن ابلاغ خواهد نمود تا چنانچه صاحب کالا ظرف بیست روز از تاریخ ابلاغ نسبت به ترخیص کالا اقدام ننماید، مراحل بعدی انجام شود.

تبصره ۱- هرگاه در مدت یک هفته، توقف هیچ کالایی از مدت مجاز تجاوز نکرده باشد، گزارش منفی باید ارایه گردد.

تبصره ۲- تعیین مدت توقف کالا و تمدید آن در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و ویژه اقتصادی براساس ضوابط قانونی مناطق مذکور در اختیار سازمانهای مسئول آن مناطق می باشد و پس از انقضای مهلت های یادشده، مراتب با اعلام فهرست به گمرک مربوط، مشمول مفاد حکم مقرر در تبصره (۴) ماده (۲۴) قانون می باشد.

تبصره ۳- ..."

ماده ۸۶ - با صدور محصولات به دست آمده تضمین ها و تعهدات اخذ شده پس از بررسی اسناد و مدارک و احراز بکارگیری مواد اولیه وارداتی در محصول صادراتی ابطال و تسویه خواهد شد. در مواردی که محصولات به دست آمده، به تدریج صادر می شود ابطال و تسویه برای همان میزان کالای صادر شده انجام خواهد شد...

تبصره ۳- محصولات به دست آمده می تواند به نام اشخاصی غیر از واردکننده صادر شود که در این صورت پروانه صادراتی مربوط برای ابطال تضمین یا تعهد کافی است.

آراء هیات عمومی

ابطالی

(دادنامه شماره ۶۳ - مورخ ۱۳۷۱/۰۵/۰۶)

موضوع خواسته: ابطال بخشنامه شماره ۷۳/۱/۷۲۹/۱۴۹۹۷ مورخ ۶۹/۸/۸

مقدمه: رای هیات عمومی: معاونت رئیس جمهور و رئیس سازمان انرژی اتمی طی نامه شماره ۳۰/۱۳۸۵ مورخ ۷۱/۱/۲۹ اعلام داشته است به استناد ماه ۵ قانون سازمان انرژی اتمی ایران مصوب سال ۱۳۵۳ و ماده ۱۳ قانون حفاظت در برابر اشعه مصوب سال ۱۳۶۸ نظارت در منابع مولد اشعه کار با اشعه احداث، تأسیس، راه اندازی بهره برداری از کاراندازی و تصدی هر واحدی که در آن کار با اشعه انجام شود هر گونه فعالیت در رابطه با منابع مولد اشعه شامل واردات و صادرات، ترخیص، توزیع، تهیه، تولید، ساخت، تملک، تحلیل اکتشاف، استخراج، حمل و نقل، معاملات پیمانکاری نقل و انتقال کاربرد و یا پسمانداری حفاظت کارکنان مردم و نسل های آینده به طور کلی و محیط در برابر اثرات زیان آور اشعه در انحصار سازمان مزبور است. ریاست محترم گمرک ایران با صدور بخشنامه برخلاف نص صریح قوانین اشاره شده با شماره ۷۳/۱/۷۲۹/۱۴۹۹۷ مورخ ۶۹/۸/۸ مانع اجرای نظارت قانونی این سازمان در کنترل آلودگی هسته ای مواد غذایی شده است. از جهت این که ورود مواد آلوده و توزیع آن در کشور می توان منجر به بروز حوادث ناگوار و غیرقابل جبران گردیده و باعث ورود خسارات بیحدی شود و مکاتبات و مذاکرات مکرر و تأکید این مطلب به مسئولین گمرک ایران و حتی دستور وزیر محترم امور اقتصادی و دارایی مؤثر در همکاری گمرک ایران با سازمان انرژی اتمی ایران در این امر خطیر نشده است لذا خواهشمند است دستور فرمایید در اجرای بند پ ماده ۱۱ قانون دیوان عدالت اداری در مورد لغو بخشنامه شماره ۵۴/۵۲۱/۷۹۹/۳۰/۵۷ مورخ ۷۱/۴/۲۴ اعلام داشته است در خصوص شکواییه سازمان انرژی اتمی مراتب زیر در ۲ بخش به استحضار می رسد. بخش اول وظایف اجرایی و نقش گمرک در ترخیص کالا حسب مقررات جاری الف. گمرک جمهوری اسلامی ایران به عنوان مرزبان اقتصادی کشور سازمانی اجرایی است که آنچه را که ارتباط با ترخیص کالای صدور یا ورودی می بایست انجام دهد حسب مفاد قانون امور گمرکی و آیین نامه مربوطه مصوب ۱۳۵۱ (با اصلاحات بعدی) و قانون مقررات صادرات و واردات مصوب ۶۷ و تنفیذی ۷۱ بوده که این وظیفه به صراحت در ماده ۱ قانون مقررات صادرات و واردات به شرح زیر تعیین شده است «صدور و ورود هر نوع کالا منوط به رعایت این قانون بوده و قوانین و مقررات مغایر ملغی است دولت موظف است مواد جدید یا موادی را که نیاز به اصلاح دارد همزمان با لایحه بودجه سالانه جهت تصویب

به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید» ماده ۸۴ همین قانون مقرر می‌دارد وزارتخانه‌ها و سازمان‌هایی که واردات یا صادرات کالا موکول به موافقت آنهاست باید همزمان با انتشار آیین‌نامه اجرایی این قانون نظر کلی در مورد مشخصات و میزان قابل ورود یا صدور کالای موکول به موافقت خود را به وزارت بازرگانی اعلام... نمایند. تبصره ۲: موافقت با ورود کالا طبق مقررات صادرات و واردات کافی بوده و نیازی به مجوز جداگانه برای ترخیص کالا نخواهد بود. ب. ورود و ترخیص مواد خوراکی مورد نظر از جمله چای، قهوه، ادویه (شمول فصل ۹) و محصولات آردسازی مالت گلو تن اینولین (شمول فصل ۱۱) دانه‌ها و میوه‌های روغن‌دار (شمول فصل ۱۲) و چربی‌ها و روغن حیوانی و نباتی (شمول فصل ۱۵) حسب شرایط ترخیص همان کالاها منحصراً موکول به رعایت ماده ۱۶ قانون مواد خوراکی و آشامیدنی... مصوب ۱۳۴۶ گردیده و اشاره‌ای به مجوز سازمان انرژی اتمی ندارد. ج. تنها مواردی که ورود کالا موکول به کسب نظر سازمان انرژی اتمی گردیده دستگاه‌های عکاسی برای اشعه مجهول (فصل ۹۰) و ساعت‌های شب‌نما (فصل ۹۱) است. بخش دوم سوابق مربوط به امر چگونگی ترخیص مواد غذایی، به لحاظ فسادپذیری کالاهای مواد غذایی از یکسو و نبودن سردخانه‌های کافی و معادل نیاز در جوار گمرک و همچنین اجتناب از تحمیل هزینه‌های اضافی مربوط به تخلیه بارگیری انبارداری دموراژ (ضمن توقف کامیون منتظر نوبت تخلیه) که نهایتاً به مصرف‌کننده تحمیل می‌گردد. گمرک ایران سیستمی را در ترخیص مواد غذایی اتخاذ کرده که ضمن رعایت مقررات و تشریفات مربوطه کالا در حداقل زمان ممکن ترخیص و به دست صاحبان مال برسد بدین معنی که برخلاف سایر کالاها مواد غذایی علیرغم مشکلاتی که به صورت جنبی دارد روی کامیون و وسیله اولیه حمل (که یخچال‌دار نیز هست) مورد ارزیابی قرار گرفته و به‌طور حمل یکسره بدون این که در انبار گمرک تخلیه شده و برای آزمایشات گوناگون تا تشریفات ترخیص معطل بماند بلافاصله در گمرکی که انحصار به ترخیص این مواد دارد ترخیص و تحویل صاحبان مال میگردد تا به بازار مصرف یا سردخانه حمل نماید. بدیهی است اگر چه به حداقل رساندن تشریفات و جلوگیری از هزینه‌های توقف و تخلیه و بارگیری‌های مکرر امری اجتناب‌ناپذیر است لیکن بدان معنا نیست که خدای ناکرده کالایی بدون کسب مجوزهای مورد نیاز ورود و رعایت استانداردهای ایمنی و بهداشتی ترخیص گردد بدین معنی که در هر مورد که ترخیص کالا منوط به ارائه گواهی‌های لازم که در مقررات صادرات و واردات بدان اشاره شده گردیده این امر نیز در اسرع وقت انجام می‌پذیرد لیکن سخن این جاست که در ترخیص مواد غذایی مورد ادعا حسب مقررات صادرات و واردات کشور (که گمرک ملزم به رعایت آن است) در هیچ مورد اشاره‌ای به کسب مجوز سازمان انرژی اتمی نداشته و موکول کردن ترخیص دو قلم کالا (ساعت شب‌نما و دوربین عکاسی اشعه مجهول) به مجوز سازمان مزبور خود نشان‌دهنده این مطلب است که تدوین‌کنندگان مقررات آگاه به مسایل مربوط به قانون حفاظت در برابر اشعه بوده که ترخیص مواد غذایی را تنها به رعایت ماده ۱۶ قانون مواد خوراکی و آشامیدنی نموده است علی‌ایحال از آن‌جا که اولاً ترخیص مواد غذایی حسب مقررات صادرات و

واردات موکول به موافقت سازمان انرژی اتمی نشده ثانیاً سازمان مزبور قبل از این که به وظیفه مندرج در ماده ۴ قانون صادرات و واردات و پیش‌بینی لزوم کسب مجوز از آن سازمان در قانون مزبور عمل نموده باشد درخواست تشریفات را در ترخیص کالا می‌نماید که منصوص نیست. عمل گمرک در صدور بخشنامه مورد بحث دایر به عدم لزوم کسب مجوز سازمان انرژی اتمی آن هم سال‌ها پس از واقعه چرنوبیل صحیح بوده به خصوص این که حسب مقررات بین‌المللی صادرات و واردات کالا قبل از حمل هر نوع کالا به قصد کشورهای واردکننده گواهی‌ای لازم «سوریانس» و بازرسی کالا و گواهی سلامت کالا به تأیید سازمان‌های بین‌المللی مسئول این کار می‌رسد موکول کردن ترخیص مواد غذایی به کسب مجوز قبلی سازمان انرژی اتمی برخلاف مقررات صادرات و واردات بوده و تجزیه مربوط به معطلی بیش از حد توقف کالا برای کسب همین گونه مجوزها موجب اضرار مصرف‌کنندگان خواهد بود. در خاتمه با ارسال کپی مکاتباتی که بین سازمان و دفتر ریاست محترم جمهوری وزارت متبوع انجام و همگی موید صحت اقدام گمرک و تأکید بر اصلاح مقررات (در صورت اصرار سازمان) نموده‌اند خود گواه صادق مدعا و نشانگر اصرار بی‌مورد سازمان و توسل‌های متعدد به مقامات مختلف کشور برای انجام یک اقدام غیرقانونی وسیله گمرک است. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت‌الاسلام والمسلمین محمدرضا عباسی فرد و با حضور رؤسای شعب دیوان تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

"ادعای گمرک در خصوص ساکت بودن قوانین امور گمرکی و صادرات و واردات از حیث دخالت سازمان انرژی اتمی در ترخیص مواد خوراکی مطابق با مقررات مزبور است لیکن قانون حفاظت در برابر اشعه مصوب سال ۶۸ که سازمان انرژی اتمی مستند به آن قانون ابطال بخشنامه مورد شکایت را درخواست نموده مؤخر بر تصویب مقررات استنادی گمرک و وارد بر مقررات مذکور می‌باشد. نظر به این که حفاظت مردم و نسل‌های آینده به‌طور کلی و محیط در برابر اثرات زیان‌آور اشعه حسب بند ۵ ماده ۳ قانون لاحق اخیر از موارد شمول قانون احصاء و در جهت حسن اجرای مقررات قانون مزبور نظارت بر کلیه امور مندرج در ماده ۳ و بازرسی در

^۲ ماده ۳- شمول مقررات: مقررات این قانون شامل کلیه امور مربوط به حفاظت در برابر اشعه در سطح کشور از جمله موارد زیر می‌باشد:

۱- منابع مولد اشعه؛

۲- کار با اشعه؛

۳- احداث، تأسیس، راه‌اندازی، بهره‌برداری، ازکاراندازی و تصدی هر واحدی که در آن کار با اشعه انجام شود؛

۴- هر گونه فعالیت در رابطه با منابع مولد اشعه شامل واردات و صادرات، ترخیص، توزیع، تهیه، تولید، ساخت، تملک، تحصیل، اکتشاف، استخراج، حمل و نقل، معاملات، پیمانکاری، نقل و انتقال، کاربرد و یا پس‌مانداری؛

۵- حفاظت کارکنان، مردم و نسل‌های آینده به‌طور کلی و محیط در برابر اثرات زیان‌آور اشعه."

زمینه‌های مزبور به عهده واحد قانونی (سازمان انرژی اتمی) گذارده شده و کنترل مواد غذایی از جهت آلودگی با اشعه از جمله موارد حفاظت مردم و نسل‌های آینده به‌طور کلی و... وظیفه نظارتی سازمان انرژی اتمی است و عدم اشاره مقررات قانون صادرات و واردات به کسب مجوز از سازمان مذکور در مورد ترخیص مواد غذایی و موکول نمودن ترخیص به رعایت ماده ۱۶ قانون مواد خوراکی و آشامیدنی و... مصوب سال ۴۶ که قانونگذار در تاریخ وضع (سال ۶۷) آن را لازم ندیده و اداره گمرک مستند به این معنی عمل خود را قانونی اعلام کرده با توجه به مقررات بعدی (قانون حفاظت در برابر اشعه) که واضعین آن حفاظت مردم و نسل‌های آینده و محیط را در برابر اشعه با توجه به موقعیت زمانی و آلودگی‌های اتمی موجود ضروری تشخیص و مقرر داشته مؤثر در مقام نیست و نظر به این که قطع ادامه نظارت سازمان انرژی اتمی که با پذیرش مفاد نامه ۵۷۳-۲۰۰-۳۰/م مورخ ۲۲/۳/۶۵ سازمان مذکور به علت حادثه نیروگاه اتمی چرنوبیل شوروی برقرار بوده محتاج اظهارنظر کارشناسی نسبت به موضوع و خارج از صلاحیت و تخصص اداره گمرک می‌باشد هیأت عمومی دیوان بخشنامه موضوع شکایت را خلاف قانون تشخیص و ابطال می‌نماید."

(دادنامه شماره ۳۱۷ - مورخ ۳۰/۸/۱۳۷۸)

موضوع خواسته: ابطال بخشنامه شماره ۳۰۶/۲۰۰۸/۱۴۰/۵۵ مورخ ۱۳۷۴/۱/۹ گمرک ایران

مقدمه: شاکی طی دادخواست تقدیمی اعلام داشته‌اند، قانون آئین‌نامه اجرائی امور گمرکی مصوب سالهای ۵۰ و ۵۱ ضمن بر شمردن رژیم‌های پنج‌گانه ورود کالا (موضوع ماده ۱۹) طی فصل پنجم از قسمت سوم خود در باب ورود موقت مقررات کلی در مورد نحوه واردات انواع کالا با انگیزه‌ها و اهداف مختلف و چگونگی اخذ تضمین جهت اعاده و برگشت این قبیل کالا در مهلت مقرر از کشور و نیز نحوه ارزیابی و تشریفات لازم‌الرعايه در ۵ بخش کلی و طی مواد ۱۳۳ تا ۱۵۲ آئین‌نامه پیش‌بینی و ضمانت اجرائی عدم خروج کالای ورود موقت را در مهلت مقرر در شرایط عادی به استناد ماده ۱۴۳ واریز سپرده مأخوذه و در شرایطی که وارد کننده برای خروج کالای موضوع ورود موقت گواهی‌های خلاف مبنی بر خروج ارائه یا درمورد خارج نکردن کالاهای ممنوعه سوء نیت‌اش احراز گردد عمل را به استناد ماده ۲۹ قانون گمرکی مشمول مقررات قاچاق دانسته است. در سال ۱۳۷۲ قانونگذار با وقوف به مقررات موجود به خصوص مطرح شدن ورود مواد اولیه به صورت موقت برای تولید و صادرات ضمن تصویب قانون مقررات صادرات و واردات در ماده ۱۲ آن نیز تسهیلات ویژه‌ای فقط برای ورود مواد اولیه مورد مصرف برای

تولید، تکمیل، آماده‌سازی، بسته‌بندی کالاهای صادراتی به صورت «ورود موقت» با معافیت از ارائه هرگونه مجوزهای عمومی که برای واردات این قبیل کالاها وجود دارد و یا معافیت از پرداخت حقوق و عوارض متعلقه و در قبال ارائه تعهد یا سفته معتبر به عنوان ضمانت اجرای صدور کالای تولید شده پیش‌بینی و طی تبصره‌های همین ماده ... تسویه را منوط به ارائه پروانه صادراتی حتی به نام غیر و عمل وارد کننده را در شرایط عدم صدور کالا (ایفای تعهد) مستوجب تعقیب وی برای استیفای حقوق دولت بر شمرده است. گمرک ایران بدون توجه به اینکه مقررات موضوع ماده ۱۲، مقررات خاصی است که فقط برای ایجاد تسهیلات ورود برای مواد اولیه مورد نیاز در امر تولید پیش‌بینی و ضمانت اجرائی عدم ایفای تعهدات وارد کننده منصوص به تبصره ۱ همین ماده است با صدور بخشنامه و دستورالعمل شماره ۵۵/۱۴۰/۱۰۸/۲۰۰۳۰۶ مورخ ۱۳۷۴/۱/۷ خود عملاً واردکنندگان مواد اولیه موضوع ماده ۱۲ را که به هر دلیل نتوانسته‌اند کالای تولیدی خود را در موقع مقرر از کشور صادر نمایند مشمول مقررات کیفری موضوع قانون امور گمرکی (ماده ۲۹) یعنی قاچاق دانسته است. این دستورالعمل خارج از حدود صلاحیت گمرک بوده و مغایر تأکید موضوع ماده ۱ قانون صادرات و واردات محسوب است. ثانیاً با توجه به تفاوت‌های کلی که موضوعاً بین مواد اولیه مشمول ماده ۱۲ قانون صادرات و واردات با کالای ورود موقت مشمول قانون امور گمرکی از نظر مصداق از نظر نوع کالا و کاربرد، از نظر اهداف، از نظر تشریفات که در خروج باید رعایت شود، از نظر نوع تضمینات مأخوذه جهت ایفای تعهد وارد کننده و از نظر ضمانت اجرائی عدم ایفای تعهد وجود دارد. قانون امور گمرکی قانون کلی و عام است که با مقررات مؤخر التصویب ماده ۱۲ قانون صادرات در مورد ورود موقت فقط مواد اولیه آن هم با هدف تولید برای صدور به عنوان یک قانون خاص و لاحق تفاوت اجرائی داشته و به این استناد این قانون خاص تخصیص داده شده است. بنابراین ابطال بخشنامه مورد شکایت مورد تقاضا است. مدیر کل دفتر حقوقی و قضائی گمرک ایران در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۵۴/۵۱۹/۹۱۸/۲۰۰۸۳۹۵ مورخ ۱۳۷۷/۱۲/۱۵ اعلام داشته‌اند، از مفاد بند ۷ ماده ۲۹ قانون امور گمرکی چنین برمی‌آید که در هر مورد که کالای ورود موقت ظرف مهلت از کشور خارج نگردد سوء نیت صاحب کالا در این خارج نکردن کالا فرض است و جز در مواردی که عدم سوء نیت احراز گردد مستوجب اعمال مقررات قاچاق در خصوص مورد می‌باشد. بدیهی است در مواردی که به هر دلیلی عدم سوء نیت احراز شود مقررات مواد ۱۳۳ الی ۱۴۳ آئین‌نامه اجرائی قانون امور گمرکی و تبدیل پروانه ورود موقت به قطعی و واریز سپرده به حساب قطعی قابل اجراء می‌باشد. اما در شرایطی که صاحب کالا حسن نیت خود را ثابت ننموده کالا مصرف شده در داخل کشور محسوب و به موجب بند ۷ ماده ۲۹ قانون امور گمرکی قاچاق تلقی می‌گردد و حتی در صورت ابطال بخشنامه شماره ۵۵/۱۴۰/۱۰۸/۲۰۰۳۰۶ مورخ ۱۳۷۴/۱/۹ گمرک ایران نیز دلیلی بر عدم اعمال مقررات قاچاق در خصوص کالای ورود موقت که ظرف مهلت مقرر از کشور خارج نمی‌شود نمی‌باشد زیرا بند ۷ ماده ۲۹ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۵۰/۳/۳۰ تاکنون به وسیله هیچ قانون دیگری ملغی و یا

فسخ نگردیده است. و از طرفی کالای موضوع ماده ۱۲ قانون مقررات صادرات و واردات اگر چه جهت مصرف در تولید، تکمیل، آماده‌سازی و بسته‌بندی کالای صادراتی به کشور وارد و سپس صادر می‌گردد (عیناً اعاده نمی‌شود) لیکن بهر حال از جمله موارد بارز ورود موقت بوده و تابع قانون امور گمرکی و آئین‌نامه اجرائی آن خواهد بود و اصولاً چاره‌ای جز تحت شمول قرار دادن آن در مقررات امور گمرکی وجود ندارد. مضافاً اینکه در تبصره ۱ ماده ۱۲ قید گردیده چنانچه کالای ساخته شده از مواد و کالاهای وارداتی موضوع این ماده ظرف مهلت تعیین شده صادر نشود گمرک موظف است وارد کننده را جهت استیفای حقوق دولت تحت تعقیب قرار دهد و این تعقیب همان تعقیب موضوع بند ۷ ماده ۲۹ قانون امور گمرکی است و تبدیل خودبخود پروانه ورود موقت به پروانه ورود قطعی و واریز وجوه سپرده به حساب حقوق و سود و عوارض ورود قطعی تعقیب محسوب نمی‌شود و چنانچه بند ۷ ماده ۲۹ اعمال نگردد، تبصره ۱ ماده ۱۲ قابل اعمال نخواهد بود. با توجه به مراتب فوق تقاضای رسیدگی و رد شکایت شاکی را دارد. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت‌الاسلام والمسلمین دری‌نجف‌آبادی و با حضور رؤسای شعب بدوی و رؤسا و مستشاران شعب تجدیدنظر دیوان تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء بشرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

" نظر به فلسفه و هدف قانونگذار از تصویب قانون مقررات صادرات و واردات مصوب ۱۳۷۲ مبنی بر ایجاد تسهیلات لازم جهت ورود کالا و ایجاد اشتغال و بازار کار و تحصیل ارز خارجی و تفاوت و تغایر مفهوم کالاهای مورد نظر در ماده ۲۹ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۵۰/۳/۳۰ و ماده ۱۲ قانون مقررات صادرات و واردات؛ بدین قرار که کالاهای موضوع ماده

۴- ماده ۲۹- موارد مشروحه زیر قاچاق گمرکی محسوب می‌شود:

۱- وارد کردن کالا به کشور یا خارج کردن کالا از کشور به ترتیب غیر مجاز مگر آنکه کالای مزبور در موقع ورود یا صدور ممنوع یا غیر مجاز یا مجاز مشروط نبوده و از حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض بخشوده باشد.

۲- خارج نکردن وسایط نقلیه و یا کالایی که به عنوان ورود موقت یا ترانزیت خارجی وارد کشور شده باشد به استناد اسناد خلاف واقع مبنی بر خروج وسایط نقلیه و کالا.

۳- بیرون بردن کالای تجارتي از گمرک بدون تسلیم اظهارنامه و پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض خواه عمل در حین خروج از گمرک یا بعد از خروج کشف شود. هر گاه خارج‌کننده غیر از صاحب مال یا نماینده قانونی او باشد گمرک عین کالا و در صورت نبودن کالا بهای آن را که از مرتکب گرفته می‌شود پس از دریافت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض مقرر به صاحب کالا مسترد می‌دارد و مرتکب طبق مقررات کیفری تعقیب خواهد شد.

۴- تعویض کالای ترانزیت خارجی یا برداشتن از آن.

۵- اظهار کردن کالای ممنوع‌الورود یا غیر مجاز تحت عنوان کالای مجاز یا مجاز مشروط با نام دیگر.

۶- وجود کالای اظهار نشده ضمن کالای اظهار شده به استثناء مواردی که کالای مزبور از نوع مجاز بوده و مأخذ حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض آن بیشتر از مأخذ حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض کالای اظهار شده نباشد. کالای اظهار نشده ضمن کالای ترانزیتی اعم از این که کالای مزبور مجاز یا مشروط و یا ممنوع باشد مشمول این بند خواهد بود.

۲۹ مرقوم کالاهای ساخته شده و آماده برای استفاده بوده، در حالی که کالای موضوع ماده ۱۲ فوق‌الاشعار عبارت از مواد اولیه‌ای است که پس از ورود مجاز به کشور و ایجاد تغییراتی در آن، به صورت کالاهای آماده بهره‌برداری درآمده و قابل صدور به خارج از کشور می‌گردد. نظر به اینکه در قانون مقررات صادرات و واردات هیچ‌گونه اشاره‌ای به ضبط کالا و یا قاچاق تلقی شدن آن نگردیده و ضمانت اجرائی کالاهای وارد، در دو قانون امور گمرکی و مقررات صادرات و واردات نیز با هم متفاوت است و در مورد کالای موضوع ماده ۱۲ مرقوم وارد کننده در صورت تخلف صرفاً ملزم به ایفاء تعهد و یا پرداخت وجه سفته‌های سپرده شده به گمرک می‌باشد و با توجه به متفاوت بودن مهلت مرجوع نمودن کالاهای مورد نظر و نحوه ترخیص موقت از جهت انواع پیمان ارزی و غیره، و اینکه برابر رویه مراجع قضائی نیز به تخلفات موضوع ماده ۱۲ به اعتبار قاچاق تلقی نشدن کالا در محاکم عمومی دادگستری، رسیدگی بعمل می‌آید و نظر به اینکه طبق اصل تفسیر مضیق در امور جزائی، قاچاق تلقی کردن کالا و تعیین مجازات کیفری برای آن نیاز به صراحت و تایید و وضع و تصویب مراجع قانونگذاری دارد. گمرک جمهوری اسلامی ایران نیز مجاز به وضع و تصویب قانون در خصوص مورد نمی‌باشد و نظر به اینکه با فرض عمومیت شمول قانون امور گمرکی به کلیه کالاهای مورد نظر نیز (که به صورت مواد اولیه و به صورت موقت وارد کشور گردیده و پس از ایجاد تغییراتی در آن به صورت کالای ساخته شده و قابل بهره‌برداری درمی‌آید) با تصویب قانون مقررات صادرات و واردات در سال ۱۳۷۲ و مؤخر التصویب بودن آن به قانون امور گمرکی و به فرض عدم فسخ آن، حداقل عموم قانون مقدم- التصویب امور گمرکی در خصوص مورد تخصیص یافته است علیهذا بخشنامه شماره ۱۲۰۰۳۰۶-۱۰۸-۵۵/۱۴۰ مورخ ۱۳۷۴/۱/۹ گمرک جمهوری اسلامی ایران که خارج از حدود اختیارات قانون و برخلاف مفاد قانون مقررات صادرات و واردات صادر گردیده است مستنداً به ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می‌گردد.

۷- خارج نکردن یا وارد نکردن کالایی که ورود یا صدور قطعی آن ممنوع یا مشروط باشد طرف مهلت مقرر از کشور یا به کشور که به عنوان ترانزیت خارجی یا ورود موقت یا کابوتاژ (Cabotage) یا خروج موقت یا مرجوعی اظهار شده باشد جز در مواردی که ثابت شود در عدم خروج یا ورود کالا سوء نیتی نبوده است.

۸- واگذاری کالای معاف مندرج در ماده ۳۷ به هر عنوان برخلاف مقررات این قانون و یا بدون پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض مربوط.

۹- اظهار کردن کالای مجاز تحت عنوان کالای مجاز دیگری که حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض آن کمتر است با نام دیگر و با استفاده از اسناد خلاف واقع.

۱۰- بیرون بردن کالا از گمرک با استفاده از شمول معافیت با تسلیم اظهارنامه خلاف یا اسناد خلاف واقع.

۵. " ماده ۱۲- واردات قبل از صادرات مواد و کالاهای مورد مصرف در تولید، تکمیل، آماده‌سازی و بسته‌بندی کالاهای صادراتی به صورت ورود موقت با ارائه تعهد یا سفته معتبر به گمرک از پرداخت کلیه وجوه متعلق به واردات، جز آن چه که جنبه هزینه یا کارمزد دارد، معاف است."

(دادنامه شماره ۱ - مورخ ۱۳۸۱/۰۱/۱۸)

موضوع خواسته: ابطال مصوبه کمیسیون ۴ نفره به شماره ۷۸۰۲۴۱۴ - ۱۳۷۸/۲/۲۵ گمرک

مقدمه: شاکی طی دادخواست تقدیمی اعلام داشته است، در سال‌های ۷۴ و ۷۶ اقدام به وارد نمودن پارچه به صورت ورود موقت جهت تولید و صدور لباس به خارج از کشور نمودم. با توجه به مشکلات پیش آمده صادرات امکان‌پذیر نشد و لباس‌های دوخته شده را به هموطنان فروختم. در این رابطه تعزیرات حکومتی تبریز مرا به اتهام قاچاق کالا دو بار زندانی کرد برای جلوگیری از زندانی شدن مجدد به ناچار براساس مصوبه کمیسیون ۴ نفره به شماره ۷۸۰۲۴۱۴ مورخ ۱۳۷۸/۲/۲۵ مبلغ پرداختی به گمرک ۲۰۶،۵۲۰،۲۸۸ ریال بابت ورود موقت سال ۱۳۷۴ شد در حالی که می‌بایست طبق مقررات سال ورود پارچه که در آن حقوق گمرکی صفر و سود بازرگانی ۲۵٪ و جمع کل مطالبات گمرک از محل ورود پارچه مبلغ ۳۳۴۳۳۵۰۰ ریال می‌پرداختم و یا براساس رأی هیأت عمومی دیوان عدالت صادره در پرونده کلاسه ۳۲۰/۷۷ فقط ملزم به ایفاء تعهد یا پرداخت وجه سفته‌های سپرده شده به گمرک می‌باشد و مبلغ سفته‌ها ۷۹۶۴۸۳۴۷ ریال می‌باشد. مستندات شکایت اینجانب عبارتند از: فتوای حضرت آیت‌الله خامنه‌ای که فرموده‌اند اگر به حساب جریمه تخلف بخواهند چیزی از متخلف دریافت دارند میزان مقررات قانونی زمان وقوع تخلف است. نظر به اینکه تسری مقررات موجد حق و تکلیف به قبل از تاریخ تصویب از اختیارات مقنن می‌باشد، بنابراین مصوبه کمیسیون ۴ نفره فوق‌الذکر از لحاظ تسری به قبل از تاریخ تصویب مغایر ماده ۴ قانون مدنی بوده و باطل می‌باشد. مدیرکل دفتر ثبت سفارشات وزارت بازرگانی در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۸۰۱۸۹۴۴ مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۳۰ اعلام داشته‌اند: به استناد مصوبه شماره ۶۴۵۴۳/ت/۱۸۵۸۶ مورخ ۱۳۷۶/۶/۱۵ هیأت وزیران اعضای کمیسیون به عنوان نمایندگان ویژه رئیس جمهور در مورد تشخیص و موافقت با واردات کالاهایی که مشمول بندهای ماده (۳۸) آیین‌نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات نمی‌باشند تعیین و تصمیمات نمایندگان مذکور که با اکثریت آراء در مورد فوق اتخاذ می‌شود در حکم تصمیمات رئیس جمهور و هیأت وزیران بوده و لازم‌الاتباع است و با رعایت ماده ۱۹ آیین‌نامه داخلی هیأت دولت قابل صدور خواهد بود. به استناد بند ۲ تصمیم نمایندگان ویژه رئیس جمهور (موضوع اصل ۱۲۷) به شماره ۸۸۶۱ مورخ ۱۳۷۵/۸/۱۶ در مواردی که صاحبان کالا یا مواد اولیه، بنا به دلایلی متقاضی ترخیص کالا یا مواد اولیه (ورود موقت) باشند، با توجه به بند یک مصوبه، ترخیص کالا یا مواد اولیه مذکور از طریق کمیته ۴ نفره موضوع مصوبه شماره ۹۵۴۳/ت/۱۵۷۸۵ مورخ ۱۳۷۴/۸/۶ هیأت وزیران و با پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و سایر هزینه‌های متعلقه خواهد بود. با عنایت به مراتب صدرالاشاره به منظور جلوگیری از اقدامات برخی از افراد جهت واردات کالا به صورت بدون انتقال ارز و خارج از مقررات جاری، گاهاً درصدی به عنوان سود بازرگانی اضافی از آنان اخذ می‌گردد. از آنجایی که تعیین سود بازرگانی در حیطه اختیارات

هیأت وزیران می‌باشد و با توجه به اینکه تصمیمات کمیسیون ۴ نفره نیز به استناد مصوبه فوق‌الذکر در حکم تصمیمات هیأت وزیران است، لذا رعایت بند ۴۲ مصوبه شماره ۲۲۸۲۶/ت/۲۱۶۲۳ مورخ ۱۳۷۸/۵/۱۶ و همچنین بند ۴۸ مصوبه شماره ۵۳۰۴۴/ت/۲۲۲۶۰ هـ مورخ ۱۳۷۸/۱۰/۶ برای کلیه مشمولین لازم‌الاجراء می‌باشد. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت‌الاسلام و المسلمین دری‌نجف‌آبادی و با حضور رؤسای شعب بدوی و رؤسا و مستشاران شعب تجدیدنظر تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

"طبق ماده ۱۲ قانون صادرات و واردات مصوب ۱۳۷۲ «واردات قبل از صادرات مواد و کالاهای مورد مصرف در تولید، تکمیل، آماده‌سازی و بسته‌بندی کالاهای صادراتی به صورت ورود موقت با ارائه تعهد یا سفته معتبر به گمرک از پرداخت کلیه وجوه متعلق به واردات، جز آنچه که جنبه هزینه یا کارمزد دارد، معاف است». نظر به این که وضع قاعده خاص علاوه بر حکم مقنن و عطف بمسابق نمودن آن در خصوص مورد خلاف ماده فوق‌الذکر و ماده ۴ قانون مدنی است، بنابراین مصوبه شماره ۷۸۰۲۴۱۴ مورخ ۱۳۷۸/۲/۲۵ کمیسیون ۴ نفره مبنی بر تعلیق ترخیص قطعی کالای ورود موقت به پرداخت سود بازرگانی اضافی پارچه‌های وارداتی مندرج در مصوبه مزبور از سال ۱۳۷۲ تا پایان سال ۱۳۷۶ مغایر قانون و خارج از حدود اختیارات کمیسیون مزبور در وضع مقررات دولتی تشخیص داده می‌شود و مستنداً با قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می‌گردد."

(دادنامه شماره ۲۱۰ - مورخ ۱۳۸۲/۰۶/۰۲)

موضوع خواسته: ابطال بخشنامه شماره ۵۴/۱۰۹/۴۱۸/۶۱۵۵۹ مورخ ۱۳۷۹/۴/۸ معاون حقوقی گمرک ایران مقدمه: شاکی بشرح دادخواست تقدیمی اعلام داشته است، براساس بخشنامه شماره ۵۵/۱۴۰/۱۰۸/۲۰۰۳۰۶ مورخ ۱۳۷۴/۱/۹ گمرک ایران در رابطه با تبصره ۳ ماده ۱۲ قانون مقررات صادرات و واردات با وارد کنندگان کالای ورود موقت طبق بند ۷ ماده ۲۹ رفتار و بعنوان قاچاق علیه آنها طرح دعوی نموده و تعزیرات حکومتی نیز افراد بی‌گناه را به جرایم سنگین و زندان محکوم می‌نمایند.

در این رابطه هیأت عمومی دیوان عدالت اداری طی دادنامه شماره ۳۱۷ مورخ ۱۳۷۸/۸/۳۰ رای بر ابطال بخشنامه فوق‌الذکر را صادر می‌نمایند. جای تعجب و تاسف است که گمرک ایران ضمن قبول دادنامه مذکور مجدداً "خلاف حکم صریح دیوان مبادرت به صدور بخشنامه شماره ۵۴/۱۰۹/۴۱۸/۶۱۵۵۹ مورخ ۱۳۷۹/۴/۸ می‌نماید و

مجدداً افراد بی گناه را به مراجع قضائی و یا سازمان تعزیرات حکومتی معرفی می نماید. از دیوان عدالت اداری تقاضای رسیدگی و ابطال بخشنامه مورد شکایت را دارد. معاون حقوقی گمرک ایران در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۱۴۳۲۷۳/۱۲۸/۱۲۵۲/۱۰۹/۵۴ مورخ ۱۳۸۱/۶/۲۵ و ۱۲۸۱۷۹ مورخ ۱۳۸۲/۵/۲۹ اعلام داشته اند. پس از صدور رای شماره ۳۱۷ مورخ ۱۳۷۸/۸/۳۰ هیات عمومی دیوان عدالت اداری و لغو بخشنامه مورخ ۱۳۷۴/۱/۹ و با توجه به مطرح بودن پرونده های قاچاق ورود موقت در گمرکات کشور و به دنبال استعلامهای مکرر گمرکات در خصوص نحوه پیگیری پرونده های مطروحه و ناگزیر گمرک ایران با صدور بخشنامه ۵۴/۱۰۹/۴۱۸/۶۱۵۵۹ مورخ ۱۳۷۹/۴/۸ چگونگی اقدامات مقتضی را بر اساس ضوابط ومقررات قانونی مشخص و به گمرکات ابلاغ می نماید. اقداماتی که در حال حاضر در خصوص پرونده های قاچاق ورود موقت توسط گمرکات صورت می گیرد دقیقاً "براساس مفاد ماده ۱۲ قانون مقررات صادرات و واردات وماده ۲۴ آئین نامه اجرائی آن بوده که پس از رسیدگیهای لازم و حصول اطمینان از عدم خروج کالا و ایفاء تعهدات قانونی از طرف وارد کننده به استناد بند ۷ ماده ۲۹ قانون امور گمرکی و ماده ۲ قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی اعلام جرم مربوطه در مراجع صالح قضائی (دادگاههای انقلاب یا شعب تعزیرات حکومتی) مطرح و مورد رسیدگی قرار می گیرد.

هیات عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام والمسلمین دری نجف آبادی و با حضور روسای شعب بدوی و روساء ومستشاران شعب تجدیدنظر تشکیل و پس از بحث و بررسی وانجام مشاوره با اکثریت آراء بشرح آتی مبادرت به صدور رای می نماید.

"نظر به وجوه تمایز کالای قاچاق و مصادیق مختلف آن بشرح مقرر در ماده ۲۹ قانون امورگمرکی مصوب ۱۳۵۰ با مواد و کالای مورد مصرف در تولید، تکمیل، آماده سازی و بسته بندی کالاهای صادراتی بصورت ورود موقت موضوع ماده ۱۲ قانون مقررات صادرات و واردات مصوب ۱۳۷۲ و احکام قانونی متمایز حاکم بر آنها بشرح مذکور در قوانین مربوطه به ویژه از حیث مرجع ذیصلاح رسیدگی به هر مورد و الزامات قانونی مرتکبین جرائم قاچاق کالا و تعهدات خاص واردکنندگان کالای عبور موقت مفاد بند ۳ بخشنامه شماره ۵۴/۱۰۹/۴۱۸/۶۱۵۵۹ مورخ ۱۳۷۹/۴/۸ معاون حقوقی گمرک ایران که علی الاطلاق متضمن تسری بندهای ۲ و ۷ ماده ۲۹ قانون امور گمرکی به کالای عبور موقت موضوع ماده ۱۲ قانون مقررات صادرات و واردات است خلاف هدف و حکم مقنن درباره کالای اخیرالذکر و خارج از حدود اختیارات مقام مزبور در وضع قواعد آمره در این باب تشخیص داده می شود و مستنداً به قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد."

(دادنامه شماره ۴۶۵ - مورخ ۱۳۹۶/۰۵/۱۷)

موضوع خواسته: درخواست ابطال بخشنامه شماره ۱۳۷۶/۲/۹-۵۴/۱۰۴/۳۷/۱۹۸۴۵ معاونت حقوقی گمرک ایران
گردش کار: شاکی به موجب دادخواستی ابطال بخشنامه شماره ۱۳۷۶/۲/۹-۵۴/۱۰۴/۳۷/۱۹۸۴۵ معاونت حقوقی
گمرک ایران را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است که:

" با سلام به استحضار می رساند موکل طبق دادنامه شماره ۱۰۵۵۱۳۹۱۰۰۰۴۰۳ صادره در پرونده کلاسه
۹۱۰۵۰۰۰۰۰۴ تعزیرات حکومتی شهرستان شبستر از بابت اتهام قاچاق ۶۹۰۰ توپ شکم بند و ۲۱۰۰ جفت زانو بند به
شرح گزارش گمرک سهلان محکوم به ضبط کالا و پرداخت مبلغ نهصد و سی و هشت میلیون و ششصد و پنجاه و
چهار هزار و یکصد و چهارده ریال جزای نقدی معادل دو برابر ارزش کالای مکشوفه در حق صندوق دولت شده و
بخشنامه شماره ۱۰۵۵۱۳۹۱۰۰۰۴۰۳ مبنای استنادی تعزیرات حکومتی شهرستان شبستر در صدر دادنامه مذکور بوده
در حالی که بخشنامه مزبور مخالف موازین قانونی و شرعی و برخلاف حقوق مکتسبه اشخاص که از طرق قانونی
تحصیل مال نموده اند می باشند و نص ماده ۱ قانون اعمال تعزیرات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز در مورد
مجازات اخلالگران در نظام اقتصادی کشور و ماده ۱۱ قانون امور گمرکی در مورد کالاهایی که بدون ابراز سیاهه
خرید به گمرک مالک کالا نسبت به ورود کالا بدون مجوز به کشور اقدام می نمایند در دادنامه مذکور حامل کالا به
علت اشتباه و ترسیدن، مجوزی را به کاشفین کالا ارائه داده که مطابقتی با نوع کالا نداشته و متعاقباً موکل نسبت به
ارائه سیاهه خرید که متناسب با نوع کالا هستند نموده متأسفانه مرجع مذکور به استناد بخشنامه فوق الاشعار از تطبیق
کالاهای با لیست سیاهه خرید ارائه شده امتناع ورزیده است و نظر به اینکه هدف قانونگذار از تصویب قانون تعزیرات
حکومتی مجازات اخلالگران در نظام اقتصادی است که بدون حقوق گمرکی به وارد نمودن کالا اقدام می نمایند نه
نسبت به کسانی که با طی مراحل قانونی و پرداخت حقوق گمرکی نسبت به خرید کالا اقدام می نمایند. علی ایحال
استناد به بخشنامه مذکور برخلاف حقوق مکتسبه اشخاص و به نوعی سلب حق قانونی از آنها و خلاف بین شرع و
قوانین مدون می باشد علی ایحال با عنایت به مراتب مذکور صدور حکم بر ابطال بخشنامه شماره
۱۳۷۶/۲/۹-۵۴/۱۰۴/۳۷/۱۹۸۴۵ معاونت حقوقی گمرک ایران مورد استدعاست."

شاکی به موجب لایحه مورخ ۱۳۹۶/۱۰/۱۷ نیز اعلام کرده است که:

" با سلام و احترام

عطف به درخواست اینجانب اصغر رقیبی وایقان به وکالت از آقای علیرضا عبدالله پور مبنی بر صدور حکم بر ابطال
بخشنامه شماره ۱۳۷۶/۲/۹-۵۴/۱۰۴/۳۷/۱۹۸۴۵ معاونت حقوقی گمرک ایران، با توجه به نام آن مرجع در خصوص

اعلام مراتب و موارد خلاف شرع بودن بخشنامه مذکور اعلام می دارد که استنادی در خصوص خلاف شرع بودن بخشنامه مذکور نداشته و عنداللزوم مراجع ذیربط بایستی نسبت به خلاف شرع بودن آن اعلام نظر نمایند.

در پاسخ به شکایت مذکور، مدیرکل دفتر حقوقی گمرک جمهوری اسلامی ایران به موجب لایحه شماره ۲/۱۰/۱۳۹۴-۵۴/۵۱۹/۳۱۷۶/۱۸۶۸۴۵ توضیح داده است که:

"ریاست محترم هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

با سلام و احترام

بدین وسیله لایحه دفاعیه مستند و مستدل به شرح ذیل جهت استحضار تقدیم می گردد.

۱- شاکی در مقام اثبات خواسته خود مبنی بر ابطال بخشنامه موصوف به هیچ مستند قانونی اشاره ننموده است و مشخص نیست بخشنامه با کدام مواد قانونی مغایرت دارد استناد شاکی به ماده ۱ قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی و ماده ۱۱ قانون امور گمرکی با توجه به مفاد مواد یاد شده خارج از مصادیق بوده و قوانین استنادی شاکی مرتبط به موضوع شکایت و خواسته نبوده و به این اعتبار مغایرت قانونی قابل تشخیص نمی باشد.

۲- شاکی در دادخواست خود به سیاهه خرید استناد نموده است، که این استناد نیز از مصادیق مغایرت بخشنامه معترض عنه محسوب نشده و نظر به رویه رسیدگی پرونده های قاچاق و مستفاد از ماده ۲۸۰ آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی مصوب سال ۱۳۵۰ (قانون حاکم) که به صورت حصری اسناد مثبت گمرکی را احصاء نموده است. سیاهه خرید را از مصادیق اسناد مثبت گمرکی به شمار نیاورده، بنابراین سیاهه خرید جزو اسناد مثبت گمرکی تلقی نمی گردد. و از آنجا که پرونده کیفری تحت عنوان قاچاق مطرح شده و نظر به رویه حاکم بر رسیدگی این قبیل پرونده ها، استناد شاکی به ماده ۱۱ قانون امور گمرکی که به امر دیگری اذعان دارد نیز خارج از مصادیق بوده و قابل تسری به موضوع و خواسته اخیر مطرح شده در هیأت ارتباطی ندارد.

۳- بنا به حکایت مضبوط در پرونده قاچاق، متهم در یک مرحله دو فقره پروانه گمرکی صادره از گمرک بازرگان ارائه که بر اساس بررسی و کارشناسی معموله عدم انطباق آنها با کالای مکشوفه احراز می گردد و مجدد ۳ فقره پروانه مربوط به گمرک بازارچه مرزی خوی ارائه که مستفاد از ذیل ماده ۲۸۰ آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی و با توجه به محتویات پرونده و اظهار اولیه مالک مبنی بر ورود کالا از گمرک بازرگان عدم ارتباط اسناد اخیرالذکر نیز با کالا احراز می گردد که در دادنامه صادره از تعزیرات حکومتی به عنوان یک مرجع مستقل به عدم انطباق این اسناد نیز اذعان شده است.

۴- همان گونه که مستحضرید برابر اصول حقوقی در روند هر دادرسی اعم از کیفری و یا مدنی (متهم، شاکی و یا مدعی و مدعی علیه) در یک بازه زمانی در مقام دفاع و ارائه ادله اثباتی مکلف به ارائه و اثبات ادعا می باشد و این مهم در هر مرجع اعم از بدوی و عالی در یک مهلت قانونی و بر طبق رویه قضایی رعایت می گردد. بخشنامه معترض عنه نیز مستفاد از ماده ۲ قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی مصوب سال ۱۳۷۴ و ماده ۴ آیین نامه اجرایی آن و به همین اعتبار صادر شده است. اگرچه گمرک با توجه به مهلت اعلام شکایت (۵ روزه) شکایت خود را به تاخیر می انداخت مرتکب اهمال و عمل خلاف قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی (مذکور) می شد.

۵- در پرونده قاچاق گمرک بر اساس ماده ۲ قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز به عنوان سازمان شاکی محسوب و چنانچه مرجع قضایی رسیدگی کننده (اعم از دادسرا و تعزیرات) استناد گمرک و بخشنامه موصوف را مغایر با قانون و یا اینکه ادله ابرازی متهم را وارد تشخیص می داد، می توانست از استناد به بخشنامه خودداری نماید. لذا با توجه به مفاد رأی که به عدم انطباق استناد با کالا اذعان دارد من الحیث المجموع عدم ارتباط اسناد با کالا کاملاً محرز بوده است. ضمناً یادآور می شود در حال حاضر بر اساس بند (ژ) ماده ۱ از قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب سال ۱۳۹۲ و ماده ۱۱۷ قانون امور گمرکی مصوب سال ۱۳۹۰ در موارد مشابه اقدام و اعمال می گردد.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۷/۵/۱۳۹۶ با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

"... اطلاق بخشنامه مورد شکایت از این جهت که اسناد مثبت گمرکی ارائه شده جدید که صحیح و منطبق با کالای اظهار شده می باشد را قابل پذیرش ندانسته است، از حدود اختیارات مرجع وضع بخشنامه خارج است و به استناد بند ۱ ماده ۱۲ و ماده ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ ابطال می شود."

(دادنامه شماره ۵۲۷ - مورخ ۱۳۸۶/۰۷/۲۲)

موضوع خواسته: ابطال در خصوص قسمتی از تصویب نامه شماره ۱۳۹۵/ت/۱۶ هـ مورخ ۱۳۷۳/۲/۶ هیأت وزیران
مقدمه: شاکی به شرح دادخواست تقدیمی و لایحه تکمیلی اعلام داشته است، با توجه به اینکه سلاحهای بادی صرفاً جنبه ورزشی و اسباب بازی دارند و شرکت سه گام کوثر در جهت خدمات تیراندازی و برای تأمین تجهیزات و

ادوات ورزشی مبادرت به خرید و واردات ۵۰۰۰ قبضه سلاحهای بادی جهت توسعه این رشته مذهبی - ملی نموده است که متأسفانه این سلاحها در انبار گمرک مانده و تاکنون ترخیص نشده، به استناد ماده ۴۰ قانون امور گمرکی مصوب ۵۰/۳/۳۰ واردات اسلحه جنگی و شکاری را منوط به داشتن مجوز از وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح قید نموده و هیچگونه نامی از سلاحهای بادی ذکر نگردیده و دستورالعمل گمرک مبنی بر ترخیص نشدن سلاحهای بادی فوق‌الذکر با هیچ یک از مواد قانونی و مقررات موضوعه منطبق نبوده و فاقد وجاهت قانونی می‌باشد. لذا مستنداً به ماده ۴۰ قانون امور گمرکی و نیز مستنداً به کلیه قوانین و مقررات مربوط تقاضای ابطال تعرفه شماره ۹۳۰۴ مبنی بر مجوز وزارت دفاع برای ورود این کالا را دارد. دفتر حقوقی دولت در پاسخ به شکایت فوق‌الذکر طی نامه شماره ۸۵۸۲۴۲/م مورخ ۸۵/۷/۱۵ مبادرت به ارسال تصویرنامه شماره ۳/۲۵/۴۳۹۹۴ مورخ ۸۵/۴/۲۸ معاون هماهنگی و امور مجلس وزارت بازرگانی نموده است. در این نامه آمده است، با توجه به اینکه سلاحهای بادی جنبه ورزشی و آموزشی دارند و اینکه در بند ۲ فصل ۹۳ آیین‌نامه اجرائی قانون صادرات و واردات مقرر گردیده است «براساس بند ۳ ماده ۴۰ قانون امور گمرکی مصوب ۵۰/۳/۳۰ واردات اسلحه جنگی و شکاری از هر قبیل باروت چاشنی، فشنگ، گلوله و سایر مهمات جنگی، دینامیت، مواد محترقه و منفجره ممنوع است مگر با موافقت وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح» با توجه به اینکه این ماده اشاره به سلاحهای جنگی و شکاری دارد و به سلاحهای بادی که موضوع دادخواست می‌باشد اشاره‌ای نگردیده، می‌توان نتیجه گرفت که ورود و صدور اینگونه کالاها با موافقت وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح بند ۳ و بررسی این امر از وظایف تخصصی آن وزارت می‌باشد و مستقیماً و از لحاظ ماهیتی ارتباطی با وزارت متبوع ندارد، مگر صرفاً از جهت رعایت تعرفه‌های گمرکی و مقررات صادرات و واردات که بر عهده وزارت بازرگانی و یا گمرک جمهوری اسلامی ایران می‌باشد. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق با حضور رؤسا و مستشاران و دادرسان علی‌البدل شعب دیوان تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

''به صراحت بند ۳ ماده ۴۰ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۵۰ اسلحه جنگی و شکاری از هر قبیل در زمره کالاهای ممنوع‌الورود اعلام شده و ورود آنها به کشور منوط و موکول به موافقت وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح گردیده است. نظر به اینکه تفنگ‌های بادی در زمره سلاح‌های جنگی و شکاری قرار ندارد، بنابراین تعرفه شماره ۹۳۰۴ از مصوبه شماره ۱۳۹۵/ت/۵۱۶ مورخ ۱۳۷۳/۲/۶ هیأت وزیران که ورود تفنگ‌های بادی را نیز منوط به اجازه و موافقت وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح اعلام داشته و با این کیفیت موجبات توسیع دایره شمول قانون را فراهم کرده است، خلاف قانون و خارج از حدود اختیارات قوه مجریه در وضع مقررات دولتی تشخیص

داده می شود و مستنداً به اصل ۱۷۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و ماده یک و بند یک ماده ۱۹ و ماده ۴۲ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می شود.

(دادنامه شماره ۲۳۷ - مورخ ۱۳۸۸/۰۳/۱۷)

موضوع خواسته: ابطال بخشنامه شماره ۴۸۱/۲۴/۲۵۲/۲۰۹/۲۹۵۲/۳۰۹۱۱ مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۰ مدیرکل دفتر تعیین ارزش گمرک جمهوری اسلامی ایران

گردشکار: شاکی به شرح دادخواست تقدیمی اعلام داشته است، ۱- در اجرای ماده ۲ مصوبه شماره ۱۱۳۶۰/ت/۳۳۸۴۷ مورخ ۱۳۸۵/۲/۹ هیأت وزیران مقرر گردیده بود که از ابتدای سال ۱۳۸۵ وارد کنندگان سیگار بیست درصد فوب سیگار وارداتی را در هنگام ترخیصی از گمرک به حساب درآمد عمومی واریز نمایند. ۲- گمرک جمهوری اسلامی ایران طی بخشنامه شماره ۴۵/۷۳/۷۱۶/۱۱۳/۲۶۸۳۸ مورخ ۱۳۸۶/۲/۳ به استناد بند (ج) تبصره ۱۴ قانون بودجه مقرر نموده که وارد کنندگان سیگار همان مبلغ ۲۰ درصد فوب سیگار را جهت سال ۱۳۸۶ به حساب درآمد عمومی واریز نمایند. ۳- وزارت بازرگانی طی نامه شماره ۷۳/۳۰۷۶/۱۰۳ مورخ ۱۳۸۶/۹/۳ تصویر تصویب نامه شماره ۱۱۵۲۵۲/ت/۷۳۱۶ ک مورخ ۱۳۸۶/۷/۱۸ هیأت وزیران را در خصوص آیین نامه اجرایی بند (ج) تبصره ۱۴ قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور به گمرک ایران ارسال نموده است که در ماده ۲ آن آمده است از ابتدای سال ۱۳۸۶ قیمت هر نخ سیگار وارداتی معادل ۲۰ درصد افزایش می یابد و متن تبصره ماده ۲ عبارت است از «قیمت عمده فروشی انواع محصولات و مواد دخانی موضوع این ماده (قبل از افزایش یادشده) توسط ستاد تنظیم بازار با حضور و حق رأی اعضای مجمع عمومی شرکت تعیین و توسط سازمان حمایت از مصرف کنندگان و تولید کنندگان حسب مورد به گمرک و شرکت ابلاغ می شود و تا تعیین و ابلاغ قیمت های جدید قیمت های قبلی ملاک عمل خواهد بود» با نگرش به اینکه قیمتی از سوی ستاد تنظیم بازار اعلام نگردیده قیمت های قبلی ملاک عمل بوده و می بایستی همان ۲۰ درصد فوب از وارد کنندگان سیگار دریافت و به حساب درآمد عمومی واریز شود. در صورتی که گمرک ایران طی بخشنامه های شماره ۳۷۵/۷۳/۳۰۷۶/۱۰۳/۲۳۸۳۰۸/۲۴۷۷۱۲ مورخ ۱۳۸۶/۹/۱۳ و ۴۸۱/۲۴/۲۵۲/۲۰۹/۲۹۵۲/۳۰۹۱۱۶ مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۰ از گمرکات می خواهد که عوارض مذکور را به این صورت از وارد کنندگان دریافت کنند (ارزش کالای ورودی به اضافه حقوق ورودی و ۱۵ درصد بابت سود عمده فروش را مبنا قرار داده و ۲۰ درصد آن به صورت علی الحساب اخذ نماید) با عنایت به اینکه فرمول مذکور هیچ مبنای قانونی ندارد، این موضوع مورد اعتراض جمعی از وارد کنندگان قرار گرفت در نتیجه گمرک جمهوری اسلامی ایران طی نامه شماره ۲۴/۲۵۲/۲۰۹/۲۹۵۲/۴۱۲۵۰ مورخ ۱۳۸۷/۲/۲۱ مسئله را از جانب سرپرست معاونت حقوقی و امور مجلس رئیس

جمهور استعلام می‌نماید که در پاسخ طی نامه شماره ۴۲۷۰/۵۰۳۵۳ مورخ ۱۳۸۷/۴/۸ اعلام شده است، با توجه به مفاد تبصره ذیل ماده ۲ آیین‌نامه اجرایی بند (ج) تبصره ۱۴ قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور قیمت قبل ملاک عمل می‌باشد و با استناد این استعلامیه مدیرکل دفتر تعیین ارزش گمرک ایران طی بخشنامه شماره ۱۲۸/۲۴/۲۵۲/۲۰۹/۲۹۵۲/۹۷۴۵۲ مورخ ۱۳۸۷/۴/۲۶ به گمرکات ابلاغ می‌نماید که از ابتدای سال ۱۳۸۶ عوارض سیگار همان قیمت فوب می‌باشد. ۴- مجدداً گمرک ایران طی بخشنامه‌های شماره ۱۰۶۴۶۶/۱۰۶۴۶۶/۲۴/۲۵۲/۲۰۹/۲۹۵۲/۱۴۴/۲۴/۲۵۲/۲۰۹/۲۹۵۲/۱۲۲۱۹۲ و ۱۳۸۷/۴/۲۴ مورخ ۱۳۸۷/۵/۸ به گمرکات کشور اعلام می‌دارد که مبنای محاسبه ۲۰ درصد عوارض را همان بخشنامه ۴۸۱/۲۴/۲۵۲/۲۰۹/۲۹۵۲/۳۰۹۱۱۶ مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۰ قرار دهند یعنی همان فرمولی که مبنای حقوقی ندارد. بخشنامه فوق‌الذکر مغایر با تبصره ذیل ماده ۲ آیین‌نامه اجرایی بند (ج) موضوع مصوبه شماره ک ۳۷۱۶۱ ت ۱۱۵۲۵۲ مورخ ۱۳۸۶/۷/۱۸ هیأت دولت می‌باشد. به دلیل اینکه در تبصره ذیل ماده ۲ آیین‌نامه اجرایی بند (ج) تبصره ۱۴ قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور مقرر می‌دارد قیمت عمده فروشی انواع محصولات و مواد دخانی موضوع این ماده تا تعیین و ابلاغ قیمت‌های جدید، قیمت‌های قبلی ملاک عمل خواهد بود و ستاد تنظیم بازار مسئول قیمت گذاری انواع محصولات مواد دخانی می‌باشد و لذا دفتر تعیین ارزش گمرک ایران حق ارزش گذاری و تعیین ارزش مواد دخانی را نداشته است، لذا ابطال بخشنامه فوق‌الذکر را دارد. مدیرکل دفتر حقوقی و قضائی وزارت امور اقتصادی و دارائی گمرک ایران در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۵۴/۵۱۹/۱۹۹۱/۳۲۶۸۸۶ مورخ ۱۳۸۷/۱۲/۱۴ اعلام داشته‌اند، به موجب قانون بودجه سال ۱۳۸۵ مبنای وصول ۲۰ درصد قیمت سیگار و توتون بر اساس قیمت FOB محاسبه می‌گردید که در سال بعد به موجب بند (ج) تبصره ۱۴ قانون بودجه سال ۱۳۸۶ صرفاً افزایش ۲۰ درصد در مجلس تصویب ولیکن مبنای وصول آن مشخص نگردیده است با توجه به لزوم اجرای قانون بودجه سال ۱۳۸۶ از ابتدای سال، موضوع وصول ۲۰ درصد به گمرکات ابلاغ و پس از تصویب آیین‌نامه اجرایی بند (ج) تبصره ۱۴ قانون بودجه سال ۱۳۸۶ به تاریخ ۱۳۸۶/۷/۱۸ که در تاریخ ۱۳۸۶/۹/۳ به وسیله اداره کل مقررات صادرات و وزارت بازرگانی براساس تکلیف قانونی تبصره ذیل ماده ۴ قانون مقررات صادرات و واردات به گمرک ایران ابلاغ شده بود براساس ماده ۵ آیین‌نامه اجرایی مبنای وصول ۲۰ درصد قیمت عمده فروشی تعیین گردیده و قیمت عمده فروشی می‌بایست توسط ستاد تنظیم بازار تعیین و از طریق سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولیدکنندگان به گمرک و شرکت دخانیات ابلاغ گردد که گمرک در این خصوص استعلام نموده است. با توجه به اینکه در ذیل ماده ۵ مقرر شده تا اعلام قیمت عمده فروشی قیمت قبلی ملاک عمل قرار گیرد، مراتب از طریق سازمان حمایت طی نامه شماره ۱۰۶۷۳/۲ مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۱۷ مورد تاکید قرار می‌گیرد. ارزش عمده فروشی براساس مفاد بند ۳ ماده ۱۲۱ آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی عبارت از قیمتی است که توسط خریدار مستقیماً به واردکننده کالا پرداخت می‌شود و این در حالی است که گمرک به این ارزشها جهت

وصول ۲۰ درصد دسترسی ندارد. لذا نظر به اطلاعیه تصویب آیین‌نامه اجرایی بند (ج) تبصره ۱۴ قانون بودجه و عدم ابلاغ قیمت عمده فروش و درخواست وزیر صنایع و معادن، دفتر تعیین ارزش بر مبنای تعریف ارزش عمده فروشی در بند ۳ ماده ۱۲۱ آ-۱- ق-۱- گ بخشنامه شماره ۴۸۱/۲۴/۲۵۲/۲۰۹/۲۹۵۲/۳۰۹۱۱۶ مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۰ را به منظور وصول قیمت عمده فروش بر اساس ماده مذکور به صورت علی الحساب تا تعیین تکلیف وصول و ابلاغ قیمت‌های عمده فروشی توسط ستاد تنظیم بازار و سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان صادر نموده است و کان لم یکن تلقی شدن دستورالعمل یاد شده در سال ۱۳۸۷ صرفاً به موجب قانون بودجه سال جاری و بر اساس نظریه معاونت حقوقی و امور مجلس ریاست جمهوری طی نامه ۲۴/۲۵۲/۲۰۹/۲۹۵۲/۴۱۲۵۰ مورخ ۱۳۸۷/۲/۲۱ دائر بر اینکه قیمت قبل همان قیمت فوب می‌باشد انجام گردیده است با توجه به اینکه تاکنون علی‌رغم پیگیری‌های به عمل آمده ضوابط اجرایی چگونگی وصول عوارض ۲۰ درصد محصولات و مواد دخانی در سال ۱۳۸۷ تعیین نشده است در پی درخواست دیوان محاسبات از استرداد هرگونه وجهی و ابطال کسر دریافتی‌های صادره خودداری گردید و به استناد نامه شماره ۴۱۱۰۰/۷۲۲ مورخ ۱۳۸۷/۹/۱۴ هیأت حسابرسی امور اقتصادی دیوان محاسبات و در راستای بند ۳ ماده ۱۲۱ آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی تا تعیین تکلیف قیمت عمده فروشی از سوی سازمان حمایت از تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان به صورت سپرده و علی الحساب دریافت می‌گردد و به استناد تبصره ذیل ماده ۲ آیین‌نامه اجرایی بند (ج) تبصره ۱۴ قانون بودجه سال ۱۳۸۶ در صورت اعلام قیمت‌های عمده فروشی از طرف ستاد تنظیم بازار، از زمان ابلاغ و اعلام قیمت‌ها ملاک عمل می‌باشد که تاکنون اعلام نشده است. لذا با توجه به موارد فوق بخشنامه مذکور ابقاء و از سازمان حمایت از مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان استعلام گردیده است. لذا دلایل و مستندات قانونی دائر بر اینکه مدلول بخشنامه مورد نظر مخالف و مغایر قوانین و مقررات باشد، ارائه نشده و ایرادی بر نحوه اقدام گمرک متصور نمی‌باشد به همین جهت رد شکایت مطروحه مورد استدعا می‌باشد. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق با حضور رؤسا و مستشاران و دادرسان علی‌البدل شعب دیوان تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

"به موجب بند (ط) تبصره ۱۴ قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور^۶ به دولت اجازه داده شده است که معادل ده درصد قیمت هر نخ سیگار تولید داخل و بیست درصد قیمت سیگار وارداتی را

^۶ط- به دولت اجازه داده می‌شود معادل ده درصد (۱۰٪) قیمت هر نخ سیگار تولید داخل و بیست درصد (۲۰٪) قیمت سیگار وارداتی را افزایش داده و درآمد حاصله را پس از واریز به درآمد عمومی ردیف ۱۶۰۱۱۶ قسمت سوم این قانون از محل ردیف ۵۰۳۸۷۴ قسمت چهارم این قانون توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور در اختیار وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به منظور توسعه مبارزه با دخانیات، گسترش شبکه بهداشتی، کمک به تحقیقات در مورد بیماری‌های ناشی از سیگار، کنترل بیماری‌های سل و سرطان و بیماری ریوی و همچنین سازمان تربیت بدنی جهت گسترش فضاهای ورزشی قرار دهد. آیین‌نامه اجرایی این بند توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان تربیت بدنی جمهوری اسلامی ایران تهیه و ظرف مدت سه ماه به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید."

افزایش داده و آن را به مصارف مقرر در قانون برساند و مسئولیت تهیه آیین نامه اجرائی حکم مذکور به عهده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان تربیت بدنی و تصویب آن را به عهده هیأت وزیران محول کرده است. بنابراین تعیین مقررات و ضوابط مذکور به نحوه اجرای حکم قانونگذار خارج از حدود اختیارات گمرک ایران است و بخشنامه شماره ۱۳۸۶/۱۱/۲۰ مورخ ۴۸۱/۲۴/۲۵۲/۲۰۹/۲۹۵۲/۳۰۹۱۱۶ گمرک جمهوری اسلامی ایران در این زمینه مستنداً به قسمت دوم اصل ۱۷۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و ماده یک و بند یک ماده ۱۹ و ماده ۴۲ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می شود.

(دادنامه شماره ۴۰۶ الی ۴۱۰ - مورخ ۱۳۹۵/۰۶/۱۶)

موضوع خواسته: درخواست ابطال بندهای ۲ و ۱ مصوبه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰هـ- ۱۳۹۳/۶/۲۳ هیأت وزیران و ابطال تبصره الحاقی به بند ۳ مصوبه مذکور، موضوع مصوبه شماره ۱۵۷۸۸۵/ت/۵۱۰۴۰هـ- ۱۳۹۳/۱۲/۲۴ هیأت وزیران

گردش کار: الف: آقایان: عبدالحسین رئیسی، مهدی محمدی سفیدخانی و سهراب فتحیه به موجب دادخواستهای تقدیمی جداگانه ابطال بندهای ۲ و ۱ تصویب نامه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰هـ- ۱۳۹۳/۶/۲۳ هیأت وزیران را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده اند که:

" در خصوص بند ۱ مصوبه که خودروهای سواری و با حجم موتور بالای ۲۵۰۰ سی سی را مشمول مقررات متروکه قابل عرضه در بازار (یعنی قابل فروش) ندانسته لازم به ذکر است:

۱- طبق ماده ۲۴ قانون امور گمرکی قانونگذار اعلام می نماید کلیه کالاهایی که صاحب کالا در مهلت مقرر در این ماده از انجام تشریفات گمرکی و پرداخت وجوه متعلقه اقدام ننماید، کالا مشمول مقررات متروکه می باشد و در این قانون کالاها را تفکیک نکرده و تفکیک آن توسط بند یک مصوبه فوق نسخ صریح قانون است و این امر خلاف اصل یکصد و سی و هشت قانون اساسی می باشد.

۲- بر اساس ماده ۳۳ قانون امور گمرکی قانونگذار اعلام داشته کالای متروکه موضوع ماده ۲۴ این قانون، توسط سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی به عنوان مسئول فروش کالای متروکه و با رعایت مقررات مربوطه به فروش می رسد در صورتی که مدیریت محترم جمع آوری، تملک و اداره اموال منقول طی نامه ۱/۲۳۶۱۷-۱۳۹۳/۷/۵ اعلام نموده بر اساس مصوبه هیات محترم وزیران، فروش و واگذاری این گونه کالاها مقدور نمی باشد که

این امر را رئیس محترم اداره جمع آوری و فروش اموال تملیکی طی نامه شماره ۰۷/۴۱۷۹ مورخ ۱۳۹۳/۷/۲۳ به صاحب کالا اعلام می نماید.

۳- بر اساس قانون تاسیس سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی مصوب ۱۳۷۰/۱۰/۲۴ مجلس محترم شورای اسلامی که در مورخه ۱۳۷۰/۱۱/۷ نیز به تایید شورای محترم نگهبان گردیده. در ماده ۱ آن، سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی، وظیفه فروش اموال متروکه را دارد و طبق ماده ۳۴ همین قانون تاخیر در فروش خلاف قانون است و حکم تصرف غیر قانونی در وجوه و اموال دولتی محسوب می شود و بند ۱ مصوبه مذکور که این گونه کالاها را مشمول آن نمی داند مغایر این قانون نیز می باشد و سازمان مذکور به جهت صدور این مصوبه از فروش کالای متروکه طبق نامه شماره ۱/۲۳۶۱۷ مورخ ۱۳۹۳/۷/۵ مدیریت سازمان از فروش خودداری می نماید. در خصوص بند ۲ مصوبه مذکور که ترخیص هر گونه خودرو را صرفاً برای خودروهای با حجم موتور (۲۵۰۰) سی سی و پایین تر مجاز است و ترخیص خودروهای بالای (۲۵۰۰) سی سی را که دارای مجوز ترخیص قانونی از محل مصوبه شماره ۱۱۸۳۲۰/ت-۴۹۵۱۵-هـ/۱۳۹۲/۶/۲۱ قبلی هیأت محترم وزیران دارند نیز مجاز ندانسته و آنها را ملغی نموده لازم به ذکر است:

الف: هیأت محترم دولت بر اساس بند ۴ مصوبه شماره ۱۱۸۳۲۰/ت-۴۹۵۱۵-هـ/۱۳۹۲/۶/۲۱ به پیوست (کلیه کالاهای مشمول اولویت ۱۰ را که خودروهای با حجم موتور بالای ۲۵۰۰ سی سی که در این گروه می باشند که تا زمان ابلاغ این مصوبه در اماکن گمرکی و ... موجود بوده و قبض انبار اخذ شده را با مجوز ثبت سفارش با دو برابر سود بازرگانی ترخیص آنها را بلامانع دانسته است) در صورتی که گمرک محترم به استناد بند ۲ مصوبه جدید هیأت دولت از ترخیص کلیه خودروهایی که از محل همین مصوبه مجوز ثبت سفارش اخذ نموده اند و حتی پروانه گمرکی اخذ کرده اند ولی از گمرک خارج نشده بود، جلوگیری می نماید که این امر برخلاف مواد قانون مقررات صادرات و واردات مصوب مورخ ۱۳۷۲/۴/۷ مجلس محترم شورای اسلامی می باشد که در ماده ۱ آن صراحتاً این قانون را برای صادرات و واردات لازم الاجراء دانسته و نباید مصوبات جدید هیأت محترم وزیران مغایر آنها باشد و در صورت وضع قوانین جدید نیز نباید عطف به ماسبق گردد.

ب: ماده ۴ قانون مقررات صادرات و واردات، حقوق مکتسبه ای را برای وارد کنندگان و صادر کنندگان قائل شده است و وزارت بازرگانی را موظف دانسته تغییرات کلی آئین نامه را هر سال برای سال بعد منتشر نماید نه این که کالاهایی که از سالهای گذشته نیز که با مصوبه شماره ۱۱۸۳۲۰/ت-۴۹۵۱۵-هـ/۱۳۹۲/۶/۲۱ دارای مجوز رسمی می باشند و حتی خودروهای بالای حجم ۲۵۰۰ سی سی که از سال ۱۳۹۱ با وجود مجوز ثبت سفارش از وزارت

بازرگانی به علت اختلاف ماخذ داخل گمرک می باشند و به واسطه حل اختلاف بعد از ۲ سال امکان ترخیص پیدا کرده اند را گمرک محترم به علت بند ۲ مصوبه مذکور از ترخیص آنها خودداری می نمایند.

ج: بر اساس بند ۱ ماده ۱۱ آئین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات مصوب ۱۳۷۳/۱/۱۴ که به تصویب مجلس محترم شورای اسلامی نیز رسیده است و حکم قانون را دارد و در آن قانونگذار صراحتاً مقرر می دارد (کالاهایی که قبل از ممنوع شدن یا تغییر شرط ورود.... در گمرک موجود بوده و در دفاتر گمرک به ثبت رسیده باشد) قابل ترخیص خواهد بود، به همین جهت بند ۲ مصوبه مذکور به علت این که اذعان می دارد کلیه مصوبات ذکر شده و مشابه را تنها برای ترخیص خودروهای پایین تر از حجم ۲۵۰۰ سی سی مجاز دانسته و قانون تصویبی قانونگذار را برای خودروهای گوناگون تفکیک کرده، مغایر قانون است.

۴- بر اساس اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی که اذعان می دارد، مصوبات هیأت دولت نباید با متن و روح قوانین مخالف باشد در صورتی که بندهای ۱ و ۲ مصوبه مذکور هیأت محترم وزیران برخلاف این اصل و قوانین مصوب مجلس محترم می باشد.

مع ذلک بر اساس اصل پنجاه و هفتم تفکیک قوا و اصل هفتاد و یکم قانون اساسی وضع قانون به عهده قوه مقننه می باشد ولی مصوبه فوق وضع قوانین جدید محسوب می گردد و به جهت این که اکثر خودروهایی که بر اساس مصوبات قبلی دارای مجوزهای ترخیص می باشند از سال ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ داخل گمرک می باشد و به جهت این که اکثر خودروهای مذکور با مدل ۲۰۱۳ می باشند و بعد از گذشت کمتر از ۱۵ روز دیگر مدل آنها ۲ سال افت می کند و به جز انبارداریهای هنگفت، خسارات عدیده ای را متوجه صاحبان کالا می نماید بدین جهت بدو تقاضای صدور دستور موقت جهت جلوگیری از اجرای مصوبه مذکور را تا ختم رسیدگی می نمایم و به استناد اصل یکصد و هفتادم قانون اساسی تقاضای رسیدگی جهت ابطال بندهای ۱ و ۲ مصوبه ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰-هـ/۱۳۹۳/۶/۲۳ هیأت محترم وزیران مورد درخواست است. "

ب: آقای محمد ربیعی نیا نیز به موجب دادخواستی جداگانه ابطال تبصره الحاقی به بند (۳) تصویب نامه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰-هـ/۱۳۹۳/۶/۲۳ هیأت وزیران موضوع مصوبه شماره ۱۵۷۸۸۵/ت/۵۱۰۴۰-هـ/۱۳۹۳/۱۲/۲۴ هیأت وزیران را خواستار شده و به طور خلاصه اعلام کرده است که:

" با سلام و احترام به استحضار می رساند اینجانب به عنوان دارنده مجاز وسیله نقلیه با حجم موتور بالای ۲۵۰۰ سی سی در محدوده منطقه آزاد بندر انزلی که وفق مقررات دارای حقوق قانونی بوده، حالیه با عنایت به تبصره الحاقی مصوب مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۲۴ هیأت محترم وزیران به بند ۳ تصویب نامه مذکور، از استیفای حقوق کامل خویش

مندرج در مقررات مناطق آزاد و قوانین حاکم بر قلمرو گمرکی و همچنین استفاده از مرخصی و مجوز تردد در سایر نقاط کشور ممنوع شده که به دلیل خلاف قانون بودن تبصره الحاقی به ذیل بند ۳ مصوبه فوق‌الاشعار، درخواست ابطال آن به شرح ذیل را دارد.

برابر بندهای ۱ و ۲ تصویب نامه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰-هـ/۱۳۹۳/۶/۲۳ هیأت محترم وزیران، فحوی کلی آن ممنوعیت ورود و تردد خودروهای با حجم بالاتر از ۲۵۰۰ سی سی نسبت به پلاکهای ملی بوده و هرگونه مصوبه ای در خصوص واردات این گونه خودروها از سوی جانبازان و معلولان ملغی گردید. لذا در بند ۳ آن مصوبه خودروهای مناطق آزاد از این مقوله مستثنی شده « بند ۳: تردد خودروهای با پلاک مناطق آزاد صرفاً در محدوده این مناطق مجاز است و ورود آنها به قلمرو گمرکی با رعایت قوانین و مقررات مربوط امکان پذیر است.»

اما پس از مضمی شش ماه از تاریخ تصویب آن مجدداً برخلاف مقررات گمرکی و متن مصوبه فوق، هیأت وزیران تبصره ای به بند ۳ مصوبه مذکور الحاق نمود که به شرح ذیل است: « متن زیر به عنوان تبصره به بند ۳ تصویب نامه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰-هـ/۱۳۹۳/۶/۲۳ الحاق می گردد، (تردد خودروهای با حجم موتور بیش از ۲۵۰۰ سی سی و با پلاک مناطق آزاد تجاری و صنعتی و ویژه اقتصادی به خارج از این مناطق ممنوع است)».

با عنایت به وجود قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ مجلس محترم شورای اسلامی از آن جا که مرجع هرگونه تفسیر و اصلاح قوانین عادی با همان مرجع تصویب کننده (در این مقوله مراد، مجلس شورای اسلامی) بوده و حدود اختیارات هیأت وزیران بر اساس اصل ۱۳۸ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، علاوه بر وضع آیین نامه های اجرایی قوانین مصوب مجلس، وضع هرگونه تصویب نامه و آیین نامه جهت انجام وظایف اداری و تامین اجرای قوانین و نیز تنظیم سازمانهای اداری آن هم با قید « عدم مخالف آنها با متن و روح قوانین و مقررات» است لذا مستندات قانونی و استدلالات حقوقی را وفق اصول، موازین و بدیهیات حقوقی مبنی بر آن که تبصره الحاقی به بند ۳ مصوبه مذکور، خلاف مقررات و قوانین بوده به شرح ذیل معروض می دارد:

۱- برابر آیین نامه راهنمایی و رانندگی مناطق آزاد تجاری- صنعتی جمهوری اسلامی ایران به شماره ۲۷۱۱۵ت/۹۴ک- ۱۳۷۳/۷/۹ مجلس محترم شورای اسلامی که به تایید مقام معظم رهبری نیز رسیده در ماده ۱۶ آن مقرر گردید « وسیله نقلیه ای که در مناطق آزاد شماره گذاری شده پس از تشریفات گمرکی به مدت مربوط به ورود اتومبیل های خارجی، مجوز تردد موقت سایر نقاط کشور (را) دریافت خواهد کرد». حال مقصود از مجوز تردد موقت (به) سایر نقاط کشور به مدت مربوط به ورود اتومبیل های خارجی چیست؟ مقنن در تبصره ۲ ماده ۱ آیین نامه اجرایی قانون مقررات تردد وسایل نقلیه خارجی شماره ۱۳۴۶۸/ت-۱۳۷۳/۸/۱۱ هیأت محترم وزیران که اصلاحیه مورخ ۱۳۸۳/۸/۱۹ مصوب معاون اول رئیس جمهور اعمال شده (به استناد ماده واحده قانون مقررات تردد

وسایل نقلیه خارجی مصوب سال ۱۳۷۲) و ماده ۲ از همین آیین نامه به تعریف وسیله نقلیه خارجی و طی تشریفات گمرکی و مدت و مسیر تردد آنها پرداخته و از دیگر سو در ماده ۴۷ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ مجلس محترم شورای اسلامی به تعریف انواع رویه های گمرکی پرداخته است که از جمله آنها « ورود موقت (موضوع ماده ۵۰ قانون امور گمرکی) و « رویه کران بری- کابوتاژ (موضوع ماده ۹۹ قانون امور گمرکی)» است. لذا بر اساس این دو رویه گمرکی مقبول بین المللی، تمامی ماشینهای خارجی پس از طی تشریفات گمرکی کشور جمهوری اسلامی ایران، حق ورود به قلمرو گمرکی را مطابق قوانین دارا می باشند و حتی در هنگام خرید و ثبت سفارش این قبیل وسایط نقلیه، ملاک ثمن معامله، ارزش خارجی بوده و نه پول رایج مملکتی که اینها جملگی دلالت بر این امر دارد. بنابراین اگر با فلسفه وجودی این مقرر قانونی مخالف هستیم لذا ورود اتباع بیگانه از طریق مرزهای کشور با وسایط نقلیه خود به موجب قوانین گمرکی و آیین نامه اجرایی قانون مقررات تردد وسایل نقلیه خارجی شماره ۱۳۴۶۸/ت- ۱۱/۸/۱۳۷۳ هیأت محترم وزیران تحت هر اسم و عنوان اعم از ورود موقت یا کابوتاژ هم تحت الشعاع قرار خواهد گرفت و مخالف قانون بوده که این مقوله متاسفانه در محیط فراملی قابل پذیرش نبوده و نیست و حتی که به موجب قوانین بین المللی نیز محترم شمرده شده و لازم الاتباع است از سوی هیأت محترم وزیران مخدوش شده است.

۲- وفق اصول و موازین حقوقی مندرج در قانون امور گمرکی از جمله به صراحت ماده ۱۱۳ قانون امور گمرکی کالاهای قاچاق و خلاف شرع و قانون، احصاء شده که این قبیل کالاها از هر گونه ورود و تردد به کشور و قلمرو گمرکی جمهوری اسلامی ایران ممنوع می باشند همچنین متعاقب آن نیز مقنن در ماده ۱۱۷ همان قانون به اسناد و مدارک مثبت گمرکی اذعان داشته که به موجب بندهای «ج» و «د» آن اخذ « پروانه ورود موقت» و « پروانه کران

بری- کابوتاژ» از زمره مدارک مثبت بوده که برای دارندگان وسایط نقلیه مناطق آزاد پس از تشریفات گمرکی به استناد ماده ۱۶ از آیین نامه راهنمایی و رانندگی مناطق آزاد تجاری- صنعتی جمهوری اسلامی ایران می باید صادر و تسلیم گردد و استفاده از این حق در آیین نامه فوق پیش بینی شده است و تزامنی با استیفای حقوق متصوره و مندرج در قوانین و مقررات گمرکی و مناطق آزاد برای این قبیل خودروها نداشته و ندارد.

۳- پیرو استدلالات و مستندات فوق الاشعار مقنن نیز در ماده ۱۲۳ قانون امور گمرکی در پنج بند صراحتاً ممنوعیت هایی را برای « کالاهای ممنوعه و به موجب این قانون»، « کالاهای موضوع بندهای «پ» تا «ج» ماده ۱۲۲ همین قانون»، « کالاهای موضوع بندهای «چ» و «ح» ماده ۱۲۲ همین قانون، و نیز « کالاهای مجاز مشروط» بیان داشته که باز هم این ممنوعیتها به منزله اسقاط و عدم استیفای تمامی حقوق مترتب بر وسایط نقلیه مناطق آزاد کشور نبوده و نیست بلکه بالعکس مقنن در مقام بیان حکم، ضمن احترام به تصور چنین حقی برای این قبیل وسایط نقلیه مجاز در محدوده مناطق آزاد کشور، انقضای مهلت ورود موقت یا کابوتاژ را مشمول کالای قاچاق و ممنوعه قلمداد می کند که مفهوم

مخالف آن، مفروض بودن چنین حقی (حق تردد در خارج از قلمرو منطقه آزاد و ورود به منطقه گمرکی و سرزمین اصلی) در نزد مقنن است.

۴- هیأت محترم وزیران با علم و اشراف به قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ مقوله ورود و تردد خودروهای مناطق آزاد را به موجب بند ۳ تصویب نامه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰-هـ/۱۳۹۳/۶/۲۳ هیأت وزیران، مستثنی نمود و فقط مشمول ماشینهای پلاک ملی قلمداد کرد و این در حالی است که با تصور حکیم بودن مقنن به قوانین و مقررات، متاسفانه پس از شش ماه از تاریخ آن مصوبه، مجدداً امری ناصواب و خلاف مقررات (الحاق تبصره به بند ۳ همان مصوبه) به تصویب رسیده و کلیه خودروهای مناطق آزاد را هم شامل این ممنوعیت تردد دانسته است.

علی ای حال با عنایت به تمامی موارد معنونه و صراحت مقنن در قوانین و مقررات حاکم بر این قبیل وسایط نقلیه و این که فلسفه وجودی ورود و تبادل کالا از طریق مناطق آزاد تجاری- صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی، تسهیل امور تجاری و بازرگانی است و مزایای قانونی هم وفق مقررات مصوب را در پی دارد، لذا به استناد اصل ۱۳۸ قانون اساسی به دلیل مخالف قانون بودن تبصره الحاقی مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۲۴ مصوب هیأت محترم وزیران به بند ۳ تصویب نامه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰-هـ/۱۳۹۳/۶/۲۳ هیأت وزیران، درخواست ابطال این تبصره از آن مقام محترم مورد استدعاست."

متن مصوبات هیأت وزیران به قرار زیر است:

" مصوبه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰-هـ/۱۳۹۳/۶/۲۳

هیأت وزیران در جلسه ۱۳۹۳/۶/۱۹ به پیشنهاد شماره ۶۰/۱۲۹۷۰۰-۱۳۹۳/۶/۱۲ وزارت صنعت، معدن و تجارت و به استناد اصل ۱۳۸ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب کرد:

۱- خودروهای سواری با حجم موتور بالای (۲۵۰۰) سی سی و مشمول مقررات متروکه قابل عرضه به بازار نبوده و صرفاً امکان مرجوع نمودن به خارج از کشور را دارند.

۲- ورود و ترخیص هر گونه خودرو سواری از محل تصویب نامه های شماره ۲۰۴۴۰۸/ت/۴۱۷۱۷-هـ/۱۳۸۷/۱۱/۷، شماره ۲۰۴۴۱۹/ت/۴۱۸۲۹-هـ/۱۳۸۷/۱۱/۷ و شماره ۸۵۷۱۱/ت/۴۸۱۷۶-هـ/۱۳۹۲/۴/۱۱ و سایر مصوبات مشابه صرفاً برای خودروهای با حجم موتور (۲۵۰۰) سی سی و پایین تر مجاز است.

۳- تردد خودروهای با پلاک مناطق آزاد صرفاً در محدود این مناطق مجاز است و ورود آنها به قلمرو گمرکی با رعایت قوانین و مقررات مربوط امکان پذیر است. - معاون اول رئیس جمهور"

مصوبه شماره ۱۵۷۸۸۵/ت/۵۱۰۴۰-هـ/۱۳۹۳/۱۲/۲۴:

" متن زیر به عنوان تبصره به بند (۳) تصویب نامه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰-هـ/۱۳۹۳/۶/۲۳ الحاق می گردد:

« تردد خودروهای با حجم موتور بیش از ۲۵۰۰ سی سی و با پلاک مناطق آزاد تجاری و صنعتی و ویژه اقتصادی به خارج از این مناطق ممنوع است.» "

در پاسخ به شکایات مذکور، معاون امور حقوقی دولت [حوزه معاونت حقوقی رئیس جمهور] به موجب لایحه شماره ۱۳۹۴/۹/۱۵-۲۶۷۴۰/۶۹۷۶۹ توضیح داده است که:

" در خصوص دادخواستهای موضوع پرونده های شماره ۳۷۷/۹۴، ۲۲۲/۹۴، ۶۳/۹۴ و ۱۰۰۵/۹۳ مربوط به تقاضای ابطال تصویب نامه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰-هـ/۱۳۹۳/۶/۲۳ (موضوع جلوگیری از ورود خودروهای سواری با حجم موتور بالای ۲۵۰۰ سی سی) و نیز تبصره (۳) الحاقی به تصویب نامه اخیرالذکر (موضوع تصویب نامه شماره ۱۵۷۸۸۵/ت/۵۱۰۴۰-هـ/۱۳۹۳/۱۲/۲۴) و اجرای مواد (۱) و (۴۴) قانون تاسیس و اساسنامه سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی اعلام می دارد:

۱- بدو لازم به ذکر است که علاوه بر مستندات قانونی و مبانی حقوقی که در ادامه ذکر می شود، به دنبال ورود خودروهای لوکس و تجملی و تبعات و مفاسد مربوط به آن و تذکرهاى مقام معظم رهبری در این مورد و تاکید بر اتخاذ تدابیر لازم و کنترلی در این زمینه، مصوبات مورد شکایت صادر شده است.

۲- هیأت وزیران به موجب تبصره (۱) ماده (۲) قانون مقررات صادرات و واردات (مصوب ۱۳۷۲) می تواند بنا به مقتضیات و شرایط خاص زمانی، با رعایت قوانین مربوط، صدور یا ورود بعضی از کالاها را ممنوع نماید. لذا هیأت وزیران به موجب تصویب نامه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰-هـ/۱۳۹۳/۶/۲۳ ورود خودروهای سواری با حجم موتور بالای ۲۵۰۰ سی سی را مجاز ندانسته و ترتیباتی را برای آن پیش بینی کرده است.

۳- به موجب ماده (۱۴) قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری- صنعتی (مصوب ۱۳۷۲) که مقرر می دارد:

« ماده ۱۴- مبادلات بازرگانی مناطق با خارج از کشور پس از ثبت گمرکی از شمول مقررات صادرات و واردات مستثنی هستند و مقررات صدور و ورود کالا و تشریفات گمرکی در محدوده هر منطقه به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید. مبادلات بازرگانی مناطق با سایر نقاط کشور اعم از مسافری و تجاری تابع مقررات عمومی صادرات و واردات کشور می باشد.»

و ماده (۸) قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۸۴) که مقرر می دارد:

« ماده ۸- مبادلات بازرگانی مناطق با خارج از کشور و یا با سایر مناطق ویژه اقتصادی و مناطق آزاد تجاری و صنعتی پس از ثبت در گمرک از حقوق گمرکی، سود بازرگانی و کلیه عوارض ورود و صدور تحت هر عنوان معاف بوده و مشمول محدودیتها و ممنوعیتهای مقررات واردات و صادرات به استثنای محدودیتها و ممنوعیتهای قانونی و شرعی نمی شود و مبادلات بازرگانی مناطق با سایر نقاط کشور به استثنای مناطق یاد شده در فوق تابع مقررات صادرات و واردات می باشد.»

مناطق مذکور قلمرو گمرکی نیستند (و در واقع از نظر گمرکی، سرزمین خارجی محسوب می شوند) و اشخاص می توانند کالاهای خود را بدون پرداخت حقوق ورودی و بدون رعایت مقررات و ضوابط قلمرو گمرکی، وارد منطقه نموده و به خارج از کشور برگردانند و در زمان ورود کالاها از منطقه به قلمرو گمرکی (داخل کشور) باید حقوق ورودی را پرداخت و مقررات قلمرو گمرکی را رعایت نمایند.

۴- با توجه به مستندات فوق الذکر، در مورد هر یک از دادخواستها به تفکیک به شرح زیر اعلام نظر می گردد:

الف) دادخواست موضوع پرونده ۳۷۷/۹۴ (آقای سهراب فتحیه)

نظر به این که خودروی متعلق به شاکی، در منطقه ویژه اقتصادی بندر شهید رجایی (خارج از قلمرو گمرکی) بوده و وارد قلمرو گمرکی (به هر دلیل) نشده است، لذا موضوع عطف به ماسبق شدن تصویب نامه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰-هـ/۱۳۹۳/۶/۲۲ موضوعیت ندارد.

ب) دادخواست موضوع پرونده ۲۲۲/۹۴ (آقای محمد ربیعی نیا)

هیأت وزیران به موجب مصوبه شماره ۲۷۷۵۷۵/ت/۴۶۱۷۲-هـ/۱۳۸۹/۱۲/۴ مجوز تردد خودروهای دارای پلاک منطقه آزاد انزلی را تا شعاع ۵۰ کیلومتری صادر کرده است و به لحاظ حقوقی و قانونی اختیار لغو مصوبه خود را دارد و در واقع به موجب تبصره الحاقی موضوع مصوبه شماره ۱۵۷۸۸۵/ت/۴۶۱۷۲]۵۱۰۴۰-هـ/۱۳۹۳/۱۲/۲۴ مصوبه یاد شده و مصوبات مشابه خود را لغو کرده است.

ضمن این که تصویب نامه های شماره ۱۰۰۹۹۲/ت/۴۹۱۵۵-هـ/۱۳۹۲/۵/۲ (مجوز تردد خودروهای با پلاک منطقه آزاد تجاری صنعتی ماکو به مرکز استان آذربایجان غربی)، شماره ۲۰۹۲۲۴/ت/۴۶۴۸۷-هـ/۱۳۹۲/۱۰/۲۵ (مجوز تردد خودروهای با پلاک منطقه آزاد تجاری صنعتی ارس به مرکز استان آذربایجان شرقی) و شماره ۲۰۳۳۱۶/ت/۴۷۶۲۱-هـ/۱۳۹۰/۱۰/۱۴ (مجوز تردد خودروهای با پلاک منطقه آزاد تجاری صنعتی اروند به مرکز استان خوزستان) مورد ایراد رسمی رئیس محترم مجلس شورای اسلامی قرار گرفته و ملغی الاثر گردیده اند. لذا تبصره الحاقی یاد شده در راستای آنها صادر شده است.

لازم به ذکر است ورود موقت خودروهای اشخاص مقیم خارج از کشور به قلمرو گمرکی (موضوع ماده ۷۸ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲) مقوله ای جدا از موضوع تردد خودروهای دارای پلاک مناطق در داخل استان است و هم اکنون اشخاصی که شرایط لازم را دارند می توانند با استناد به ماده (۷۸) قانون امور گمرکی و با رعایت مواد (۷۲) الی (۸۰) آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی، خودرو خود را با تشریفات مربوط و تضمین، وارد قلمرو گمرکی نمایند که در هر حال این امر خروج موضوعی از دو مصوبه مورد شکایت دارد.

پ) دادخواست موضوع پرونده ۶۳/۹۴ (آقای عبدالحسین رئیسی)

خودروهای متعلق به شاک، در منطقه ویژه اقتصادی بندر نوشهر موجود بوده و پیش از تصویب نامه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰هـ-۱۳۹۳/۶/۲۳ به موجب دو فقره اظهار نامه، متروکه شده و به موجب نامه های شماره ۴۵۰۰۰۱۳-۱۳۹۳/۶/۱۳ و ۴۵۰۰۰۱۲-۱۳۹۳/۶/۸ گمرک ایران متروکه شدن آنها به سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی اعلام شده است ولی چون خودروها وارد قلمرو گمرکی نشده است، لذا مشمول تصویب نامه فوق بوده و باید مرجوع گردند. اضافه می نماید صرف تنظیم اظهار نامه متروکه نمی تواند ملاک ورود خودرو به قلمرو گمرکی باشد.

ت) دادخواست موضوع پرونده ۱۰۰۵/۹۳ (آقای سیف... حدادی)

نظر به این که خودروی متعلق به شاک، به موجب قبض انبار شماره ۹۸۹۳۱-۱/۸/۱۳۹۳ و پس از تصویب نامه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰هـ-۱۳۹۳/۶/۲۳ وارد قلمرو گمرکی شده است و بند «۲» مصوبه مذکور، مصوبات قبلی را اصلاح و آنها را برای ورود خوردهای سواری با حجم موتور کمتر از ۲۵۰۰ سی سی قابل اجرا دانسته است، لذا استناد به مصوبات قبلی، موجه و صحیح نمی باشد.

۵- علاوه بر نکات ذکر شده در مورد هر یک از دادخواستهای تقدیمی، ذکر این نکته کلی در مورد تقاضاهای تقدیمی ضرورت دارد که بر اساس مستندات قانونی مربوط نظیر بند «د» ماده (۴) قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری-صنعتی و مستندات قانونی که در بندهای «۲» و «۳» این دفاعیه به آنها اشاره شد و سایر مستندات مرتبط و نیز بر اساس اختیار قانونی هیأت وزیران همانند هر مرجع ذی صلاح دیگر برای لغو یا اصلاح مصوبات قبلی خود، مصوبات مورد شکایت مغایرتی با قوانین نداشته و در چارچوب اختیارات قانونی صادر شده است ضمن این که در عمده موارد، شاک مستند قانونی خاصی دال بر مغایرت مطرح ننموده است.

۶- با توجه به مراتب فوق رد شکایتهای تقدیمی مورد تقاضا می باشد. "

متعاقباً، سرپرست معاونت امور حقوقی دولت [حوزه معاونت حقوقی رئیس جمهور]، به موجب لایحه شماره ۱۳۹۵/۱/۲۹-۲۵۷۲۴/۸۴۷۱ اعلام کرده است که:

"عطف به نامه شماره ۱۰۰۵/۹۳-۱۳۹۴/۱۲/۲ و پیرو لایحه دفاعیه شماره ۲۶۷۴۰/۶۹۷۶۹-۱۳۹۴/۹/۱۵ در خصوص دادخواست مربوط به تصویب نامه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰-۱۳۹۳/۶/۲۳ و الحاقیه آن به شماره ۱۵۷۸۸۵/ت/۵۱۰۴۰-۱۳۹۳/۱۲/۲۴ اعلام می دارد:

۱- مصوبه های یاد شده و الحاقیه آن مورد اصلاح قرار نگرفته است.

۲- همان گونه که در نامه ۲۶۷۴۰/۶۹۷۶۹-۱۳۹۴/۹/۱۵ اعلام شده، وضع ضوابط مصوبه یاد شده با توجه به تذکرات مقام معظم رهبری برای جلوگیری از ورود خودروهای لوکس و تجملی صورت گرفته است و دولت نیز طبق تبصره (۱) ماده (۲) قانون مقررات صادرات و واردات (مصوب ۱۳۷۲) اختیار ممنوعیت ورود برخی از کالاها را دارد.

۳- بند «۱» تصویب نامه ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰-۱۳۹۳/۶/۲۳ ناظر به خودروهایی است که هم حجم موتور بالای ۲۵۰۰ سی سی دارند و هم مشمول مقررات متروکه قرار گرفته اند. مطابق ماده (۳۵) قانون امور گمرکی «هر گاه کالای متروکه از نوع کالاهای ممنوع باشد برای آن صورت مجلس ضبط تنظیم می گردد و کالای متروکه که مطابق قانون امور گمرکی و قانون تاسیس سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی مصوب (۱۳۷۰) در اختیار سازمان مذکور قرار می گیرد.

بدیهی است «کالای ممنوعه» قابل ورود به داخل کشور از طریق سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی نمی باشد زیرا مغایر با اصل ممنوعیت ورود است در غیر این صورت باید ملتزم شد کالاهای ممنوعه شرعی نیز از طریق فروش وارد کشور شده و می تواند مورد استفاده در کشور قرار گیرد.

بر اساس اختیاری که دولت برای ممنوعیت ورود کالا به کشور (موضوع تبصره (۱) ماده (۲) قانون مقررات صادرات و واردات) داشته است مقرر نموده است خودروهای بالای ۲۵۰۰ سی سی که متروکه باشند ممنوع از ورود به بازار داخلی باشد و مرجوع نمودن آن به خارج تجویز شده است که مالک طبق قانون امور گمرکی می تواند درخواست اعمال مقررات مربوط به مرجوع نمودن آن را چنان که در بند «۱» مصوبه نیز تصریح شده بنماید و در صورت استنکاف مالک، سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی به لحاظ ممنوعیت ورود آن به کشور می تواند آن را مرجوع و در کشور خارجی به فروش رساند و با رعایت قانون تاسیس سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی در خصوص وجوه حاصله تعیین تکلیف نماید.

۴- حکم بند «۲» مصوبه، مانع از اجرای ماده (۱۱) آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات در جهت حفظ حقوق مکتسبه افراد نمی باشد به خصوص که حکمی برای عدم اجرای ماده (۱۱) آیین نامه مزبور نداده است (تصویر ماده ۱۱ آیین نامه قانون مقررات صادرات و واردات پیوست است) در نتیجه حقوق مکتسبه افراد با توجه به ماده (۱۱) آیین نامه مزبور مراعات می گردد.

نامه شماره ۳۲۵۶۹-۹۴/م/۵۰۴۰-۱۱/۲۷-۱۳۹۴ دبیر محترم هیأت دولت نیز ناظر بر رعایت قوانین و مقررات موضوعه در مورد ترخیص خودروهای مزبور به شرح پیوست ایفاد می گردد.

در اجرای ماده ۸۴ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲، پرونده به هیأت تخصصی اقتصادی، مالی و اصناف دیوان عدالت اداری ارجاع می شود و این هیأت در خصوص تقاضای ابطال تبصره الحاقی به بند ۳ مصوبه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰-۱۳۹۳/۶/۲۳ هیأت وزیران موضوع مصوبه شماره ۱۵۷۸۸۵/ت/۵۱۰۴۰-۱۳۹۳/۱۲/۲۴ هیأت وزیران به موجب دادنامه شماره ۹۳-۱۳۹۵/۶/۳ رأی به رد شکایت صادر کرده و رأی مذکور به علت عدم تجدیدنظر خواهی از سوی رئیس دیوان عدالت اداری و یا ده نفر از قضات دیوان قطعیت یافته است.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۳۹۵/۶/۱۶ با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد تا در خصوص تقاضای ابطال بندهای ۱ و ۲ مصوبه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰-۱۳۹۳/۶/۲۳ هیأت وزیران اتخاذ تصمیم کند. هیأت پس از بحث و بررسی به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

الف - مطابق ماده ۲۴ قانون امور گمرکی مصوب سال ۱۳۹۰ مقرر شده است: «مدت مجاز نگهداری کالا در انبارهای گمرکی از تاریخ تحویل کالا به این اماکن سه ماه است. در صورت تقاضای کتبی صاحبان کالا یا شرکت‌های حمل و نقل در مورد کالای عبوری و وجود علل موجه به تشخیص گمرک و با پرداخت هزینه انبارداری تا تاریخ موافقت گمرک این مدت حداکثر تا دو ماه دیگر قابل تمدید است. در صورتی که ظرف مهلت مقرر صاحب کالا برای انجام تشریفات گمرکی و پرداخت وجوه متعلقه اقدام ننماید کالا مشمول مقررات متروکه می‌شود. ...» چنانچه کالای متروکه از کالاهای ممنوعه نباشد، مطابق ماده ۳۳ همان قانون^۷ توسط سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی به فروش می‌رسد و چنانچه کالای متروکه از نوع کالای ممنوعه باشد،

^۷ ماده ۳۳ - کالای متروکه موضوع ماده (۲۴) این قانون و کالای ضبطی و واگذاری به گمرک، توسط سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی به عنوان

مسئول فروش کالای متروکه و ضبطی با رعایت مقررات مربوطه به فروش می‌رسد.

مطابق ماده ۳۵^۸ قانون پیش گفته برای آن صورتمجلس ضبط تنظیم می شود و در صورتی که صاحب کالا به عمل ضبط گمرک معترض باشد، ظرف مهلت دو ماه از تاریخ ابلاغ صورتمجلس و یا درج آگهی ضبط در یکی از روزنامه های کثیرالانتشار می تواند به مرجع قضایی مراجعه کند. [همچنین] در بند ۱ تصویب نامه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰ هـ - ۱۳۹۳/۶/۲۳ هیأت وزیران مقرر شده است: «خودروهای سواری با حجم موتور بالای ۲۵۰۰ سی سی و مشمول مقررات متروکه قابل عرضه به بازار نبوده و صرفاً امکان مرجوع شدن به خارج از کشور را دارد». این در حالی است که اگر کالای موضوع مصوبه از نوع کالای ممنوعه نیست و فقط متروکه است پس حکم ماده ۳۳ قانون صدرالذکر بر آن مجری خواهد بود و باید توسط سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی به فروش برسد و اگر کالای موضوع مصوبه متروکه ممنوعه است حکم ماده ۳۵ قانون مذکور باید اجرا شود. بنا به مراتب چون بند یک مصوبه معترض عنه حسب مورد با مواد ۳۵ و ۳۳ قانون امور گمرکی مصوب سال ۱۳۹۰ مغایرت دارد مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و مواد ۸۸ و ۱۳ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ و به منظور جلوگیری از تضییع حقوق اشخاص از تاریخ تصویب آن ابطال می شود.

ب - با توجه به این که به موجب مصوبات مصرح در بند ۲ تصویب نامه شماره ۷۰۴۴۱/ت/۵۱۰۴۰ هـ - ۱۳۹۳/۶/۲۳ هیأت وزیران اجازه ورود خودرو با رعایت شرایط مربوط داده شده است و در اجرای این مصوبات واردات خودرو صورت پذیرفته مصوبه موخر هیات وزیران با لحاظ مقررات ماده ۱۴^۹ قانون صادرات و واردات مصوب سال ۱۳۷۲ نمی تواند حق مکتسب اشخاصی که با مصوبات قبلی برای آنها ایجاد شده است را محدود کند. بنابراین چون در بند ۲ تصویب نامه یاد شده حقوق آن دسته از اشخاص که با مصوبات قبلی نسبت به واردات خودرو اقدام کرده اند و با این مصوبه نتوانسته اند خودروی خود را ترخیص کنند تضییع می شود، در نتیجه این بند از مصوبه صرفاً در حدی که نافی حق مکتسب چنین اشخاصی است با استناد به بند ۱ ماده ۱۲ و مواد ۱۳ و

^۸ ماده ۳۵ - هرگاه کالای متروکه از نوع کالای ممنوع باشد ارزیابان مکلفند بلافاصله برای آن صورتمجلس ضبط تنظیم نمایند و گمرک باید مراتب را به صاحب کالا و یا آورنده آن (در صورت مشخص نبودن نام و نشانی صاحب کالا) و همچنین در صورت معلوم نبودن آورنده به وسیله درج آگهی در یک روزنامه کثیرالانتشار ابلاغ نماید. در صورتی که صاحب کالا به عمل ضبط گمرک اعتراض داشته باشد می تواند ظرف دو ماه از تاریخ ابلاغ صورتمجلس ضبط یا درج در روزنامه، به مرجع قضایی محل مراجعه کند و مراتب را حداکثر ظرف پانزده روز از تاریخ مراجعه به مرجع قضایی با ارائه گواهی به گمرک مربوطه اعلام نماید. در غیر این صورت کالا به ضبط قطعی دولت درمی آید."

^۹ ماده ۴ - وزارت بازرگانی موظف است تغییرات کلی آئین نامه اجرایی این قانون و جداول ضمیمه مقررات صادرات و واردات را قبل از پایان هر سال، برای سال بعد و تغییرات موردی آنها را طی سال، پس از نظر خواهی از دستگاههای ذیربط و اتاق ضمن منظور نمودن حقوق مکتسب تهیه و پس از تصویب هیات وزیران جهت اطلاع عموم منتشر نماید."

۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری و به منظور جلوگیری از تضییع حقوق اشخاص از تاریخ تصویب ابطال می‌شود.

(دادنامه شماره ۸۰۶ - مورخ ۱۳۹۵/۱۰/۱۴)

موضوع خواسته: درخواست ابطال نامه شماره ۹۱/۲/۵۱/۱۳۸۳ - ۱۳۹۱/۲/۲۵ سرپرست مدیریت بازرگانی سازمان منطقه آزاد اروند

گردش کار: آقای مهدی رفیع زاده به وکالت از اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی ایران به موجب دادخواستی ابطال نامه شماره ۹۱/۲/۵۱/۱۳۸۳ - ۲۵/۲/۱۳۹۱ سرپرست مدیریت بازرگانی سازمان منطقه آزاد اروند را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است که:

"ریاست محترم دیوان عدالت اداری

با سلام، احتراماً پیرو شکایت مطروحه در پرونده کلاسه ۹۲/۱۴-۹۲۰۲۱۸-۹۲ شعبه ۱۴ دیوان عدالت اداری به طرفیت سازمان منطقه آزاد اروند به استحضار می‌رساند: موضوع مورد اختلاف بین موکل و سازمان منطقه آزاد اروند این است که برای کالاهایی که از کشور به خارج صادر می‌شوند می‌بایستی گواهی مبدأ صادر شود و حسب بند پ ماده ۳۳ آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی مصوب ۶/۱۲/۱۳۹۱ هیأت وزیران گواهی مبدأ سند مخصوص شناسایی کالا است که در آن، مقام یا موسسه صلاحیت دار، گواهی می‌کند که کالای موضوع گواهینامه دارای مبدأ کشور معینی است و طبق ماده ۱۷ قانون امور گمرکی مصوب ۲۲/۸/۱۳۹۰ مجلس شورای اسلامی کشور مبدأ کالا، کشوری است که کالا در آن تولید یا ساخته می‌شود و طبق کنوانسیونهای بین المللی که ایران هم از اعضای این کنوانسیونها می‌باشد و بر اساس تبصره ذیل ماده ۱۷ قانون امور گمرکی تنها مرجع صدور گواهی مبدأ، اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی ایران است با این وجود و علی‌رغم نص صریح قانون متاسفانه سازمان منطقه آزاد اروند با استنباط ناصحیح از ماده ۶ آیین نامه مقررات صادرات و واردات و امور گمرکی مناطق آزاد تجاری صنعتی مصوب ۱۹/۲/۱۳۷۳ هیأت وزیران که می‌گوید: «سازمان مجاز است با رعایت مقررات مربوط نسبت به صدور گواهی مبدأ برای کالاهایی که از منطقه خارج می‌شود، اقدام نماید...» به محدوده اختیارات و صلاحیت اتاق بازرگانی وارد شده و برای کالاهایی که از منطقه آزاد به مقصد عراق صادر می‌شوند گواهی مبدأ صادر می‌کند در حالی که ماده ۶ آیین نامه یاد شده فقط ناظر به خروج کالاهایی است که از منطقه آزاد به داخل کشور حمل می‌گردند و نه کالاهایی که از مرزهای کشور به خارج صادر می‌گردند. اقوی دلیل بر تایید این مطلب ادامه ماده ۶ آیین

نامه موصوف است که می گوید: «... مراجع رسمی ذی ربط در داخل کشور موظف هستند گواهی مبدأ صادره را بپذیرند.» و از همین جمله کاملاً روشن است که صدور کالا به خارج از کشور از شمول ماده ۶ آیین نامه خارج است و ماده مذکور صرفاً ناظر به خروج کالا از منطقه به داخل کشور است و اگر غیر از این بود چه لزومی داشت که تصریح شود «مراجع رسمی ذی ربط در داخل کشور موظف هستند گواهی مبدأ صادره را بپذیرند.» دلیل دیگر در عدم صلاحیت سازمان منطقه آزاد اروند نسبت به صدور گواهی مبدأ، بند ۴ ماده ۹ همان آیین نامه مذکور در بالا است که به صراحت بیان می دارد: «صدور کالاهای داخلی از منطقه به خارج از کشور که عیناً صادر می شوند موکول به رعایت مقررات عمومی صادرات و واردات کشور است.» افزون بر این ماده ۱۷ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری صنعتی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۷/۶/۱۳۷۲ مجلس شورای اسلامی می گوید: «کالاهایی که برای بکارگیری و مصرف در منطقه از داخل کشور به مناطق حمل می گردند، از موارد نقل و انتقال داخلی کشور است ولی صادرات آنها از منطقه به خارج تابع مقررات عمومی صادرات و واردات خواهد بود.» و در مجموعه مقررات عمومی صادرات و واردات تنها مقرر قانونی در مورد گواهی مبدأ برای کالاهایی که به خارج صادر می شوند فقط تبصره ذیل ماده ۱۷ قانون امور گمرکی مصوب آبان ۱۳۹۰ مجلس شورای اسلامی است که مرجع منحصر به فرد برای صدور گواهی مبدأ در ایران را اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران می داند و لاغیر و با توجه به نص صریح قانون هرگونه تفسیر و اظهار نظر دیگر، اجتهاد در مقابل نص تلقی شده که فاقد توجیه قانونی بوده و محکوم به رد است. بنابراین صدور گواهی مبدأ خارج از اختیارات و صلاحیت مناطق آزاد می باشد. (تصویر نامه شماره ۲۳/۵/۱۳۹۱-۹۱/۲۱۰/۲۷۷۵ دفتر مقررات صادرات و واردات سازمان توسعه تجارت ایران به عنوان پیوست شماره ۱ دادخواست جهت ملاحظه تقدیم می شود.)

ضمناً با شکایت و پیگیری موکل، اداره کل بازرگانی استان خوزستان به شرح نامه شماره ۲۹/۴۵/۱۰۸۱۰۹-۱۲/۶/۱۳۹۲ عملکرد سازمان منطقه آزاد اروند در صدور گواهی مبدأ برای کالاهای صادراتی را برخلاف قوانین دانسته و از سازمان مذکور خواسته است از صدور گواهی مبدأ خودداری نماید اما متأسفانه سازمان منطقه آزاد اروند به این تذکر قانونی سازمان بازرسی هم توجه نکرده و کماکان به اقدامات خلاف قانون خود ادامه می دهد و برای اثبات این مطلب از طرف موکل اقدام به تامین دلیل شده که کارشناس منتخب دادگستری در پرونده تامین دلیل کلاس ۳۴/۹۲/ن ک- ۱/۳/۱۳۹۲ صراحتاً به اقدامات خلاف قانون سازمان طرف شکایت تصریح کرده است.

لازم به یادآوری است که در سال ۱۳۸۵ سازمان آزاد منطقه اروند اقدامی مشابه مرتکب شد که کمیسیون اقتصاد مجلس نسبت به موضوع ورود پیدا کرده و با حضور نمایندگان دولت و سازمان منطقه آزاد و اتاق بازرگانی برداشت خود از بند ۴ ماده ۹ آیین نامه مقررات صادرات و واردات و امور گمرکی مناطق آزاد تجاری صنعتی مصوب

۱۹/۲/۱۳۷۳ هیأت وزیران و صلاحیت اتاق بازرگانی خرمشهر به نیابت از اتاق بازرگانی ایران در صدور گواهی مبدأ کالاهای صادره از آن منطقه را به موجب صورتجلسه مورخ ۸/۵/۱۳۸۶ تایید نمود و با آن که نماینده سازمان آزاد منطقه اروند هم در همان جلسه ذیل صورتمجلس را امضا کرده است اما سازمان مذکور با وجود تمکین چند ساله مجدداً علم مخالفت برافراشته و به موجب نامه شماره ۹۱/۲/۵۱/۱۳۸۳-۲۵/۲/۱۳۹۱ از تاریخ ۱/۳/۱۳۹۱ تاکنون بر خلاف مقررات اقدام به صدور گواهی مبدأ در مورد کالاهای صادراتی از آن منطقه می نماید که عمده‌تاً به کشور عراق صادر می شود و علی رغم تذکرات مکرر از طرف اداره کل مقررات صادرات و واردات سازمان توسعه تجارت ایران که تنها مرجع رسمی و قانونی برای سیاستگذاری در مورد نحوه مقررات صادرات و واردات کالا در زمینه تجارت خارجی است و همچنین اعتراض و تذکر اتاق بازرگانی ایران و سازمان صنعت، معدن و تجارت و سازمان بازرسی کل کشور کماکان با جدی نگرفتن این تذکرات و نادیده گرفتن الزامات قانونی در اموری که خارج از صلاحیت ذاتی آن سازمان است دخالت کرده و روزانه ده ها فقره گواهی مبدأ برای کالاهایی که به خارج از کشور حمل می شوند صادر می کند که از آن جمله می توان به سه فقره گواهی مبدأ ضمیمه دادخواست به شماره های ۲۰۱۳/۳/۱۲-۴۸۹۲۶ و ۲۰۱۳/۳/۱۲-۴۸۹۲۹ و ۲۰۱۳/۳/۱۲-۴۸۹۳۲ اشاره نمود که موجب ورود خسارات جبران ناپذیری به اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران گردیده است. بنا به مراتب اولاً درخواست صدور حکم بر ابطال سه فقره گواهی مبدأ مورد اشاره و ثانیاً: ابطال نامه شماره ۹۱/۲/۵۱/۱۳۸۳-۱۳۹۱/۲/۲۵ سرپرست مدیریت بازرگانی سازمان منطقه آزاد اروند به لحاظ تجاوز از اختیارات قانونی و خارج از حدود صلاحیت و ثالثاً: صدور حکم بر تصدیق ورود خسارت به موکل مورد استدعا است.

متن نامه مورد اعتراض به قرار زیر است:

"جناب آقای غلامی نژاد

رئیس محترم اتاق بازرگانی شهرستان خرمشهر

با سلام و صلوات بر محمد و آل محمد(ص)

احتراماً، به استحضار می رساند این سازمان طبق مقررات حاکم بر مناطق آزاد تجاری در نظر دارد از روز شنبه مورخ ۱۳۹۱/۳/۱ اقدام به صدور گواهی مبدأ در مرز شلمچه نماید. لذا مقتضی است در این خصوص اطلاع رسانی لازم به تجار و بازرگانان صورت پذیرد. - سرپرست مدیریت بازرگانی "

در پاسخ به شکایت مذکور، مدیریت امور حقوقی، قراردادهای و املاک سازمان منطقه آزاد اروند به موجب لایحه شماره ۹۳/۲/۶۱/۹۱۲۷-۱۳۹۳/۵/۲۱ توضیح داده است که:

" با سلام:

احتراماً، بازگشت به برگه اخطاریه و ضمائم مربوط به پرونده کلاسه صدرالذکر در خصوص دادخواست اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی جمهوری اسلامی ایران، به خواسته اعتراض به صدور سه فقره گواهی مبدأ و تقاضای ابطال و...، با رعایت اختصار در پاسخ به ادعاهای مطروحه و در صیانت از حقوق سازمان معروض می دارد: شایان ذکر است در همین ارتباط دادخواستی از ناحیه اتاق فوق به کلاسه ۹۳۰۹۹۸۰۹۰۰۰۱۱۲۰۱ مطروحه در شعبه ۱۳ دیوان عدالت اداری به طرفیت این سازمان تقدیم نموده که در جریان می باشد.

بدو لازم می داند ضمن عطف توجه سروران گرامی به جایگاه حقوقی شورای عالی مناطق آزاد که مصوبات آن به عنوان مصوبات هیأت دولت تلقی می گردد، بر این مهم اشاره شود که برابر مفاد مصوبه « نحوه حل و فصل اختلافات بین دستگاههای دولتی و سازمانهای مناطق آزاد مصوب ۱۳۷۵/۱۱/۱۸ » شورای عالی مناطق آزاد، « در خصوص چگونگی حل و فصل اختلافات بین دستگاههای دولتی و سازمانهای مناطق آزاد مقرر گردیده در مرحله مقدماتی دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد نسبت به رفع آن اقدام نماید و در صورت نیاز حسب مورد جهت اخذ تصمیمات لازم به شورای عالی مناطق آزاد ارائه گردد». بنابراین از آن جا که شاکی محترم یک دستگاه دولتی تلقی می گردد، لذا به موجب مصوبه قانونی پیش گفته، مرجع صالحه برای رسیدگی به اختلافات حادث شده بدو در صلاحیت مرجع اخیرالذکر می باشد و به نظر می رسد که به لحاظ اعتبار مصوبه قانونی مذکور، مرجع صالح برای رسیدگی به این اقدامات شورای عالی سازمان مناطق آزاد باشد.

۲- به استناد ماده (۵) قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری- صنعتی که اشعار می دارد « سازمانهای مناطق آزاد تجاری- صنعتی از مقررات عمومی دولت مستثنی بوده، منحصراً بر اساس قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری- صنعتی و اساسنامه های مربوط و در موارد پیش بینی نشده، مطابق با قانون تجارت اداره می شوند» همچنین به موجب بند الف ماده ۱۱۲ قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب سال ۱۳۸۹ که مقرر می دارد «مدیران سازمانهای مناطق آزاد به نمایندگی از طرف دولت، بالاترین مقام منطقه محسوب می شوند و کلیه وظایف، اختیارات و مسؤولیتهای دستگاههای اجرایی دولتی مستقر در این مناطق به استثناء نهادهای دفاعی و امنیتی به عهده آنهاست» سازمانهای مناطق آزاد تجاری- صنعتی منحصراً بر اساس قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری- صنعتی و اصلاحات بعدی آن و قانون کار، اداره می شوند.

۳- وفق تبصره (۱) ماده ۱ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری- صنعتی « مناطق آزاد تجاری- صنعتی از تسهیلات و امتیازات موضوع این قانون (قانون چگونگی مناطق آزاد تجاری-صنعتی) برخوردار خواهند بود.»

۴- متعاقب مستندات قانونی صدرالذکر مبنی بر اینکه مناطق آزاد تجاری-صنعتی، بر اساس قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری-صنعتی اداره می شوند، به استناد ماده (۱۴) قانون یاد شده « مبادلات بازرگانی مناطق (آزاد تجاری-صنعتی) با خارج از کشور پس از ثبت گمرکی از شمول مقررات صادرات و واردات (داخل کشور) مستثنی هستند و مقررات صدور ورود کالا و تشریفات گمرکی در محدوده منطقه (آزاد تجاری-صنعتی) به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.»

۵- ماده (۶) مقررات صادرات، واردات و امور گمرکی مناطق آزاد تجاری-صنعتی مصوب ۱۳۷۳/۳/۱۹ (آیین نامه صدرالاشاره) اعلام می دارد «ماده ۶- سازمان مجاز است با رعایت مقررات مربوط نسبت به صدور گواهی مبدأ برای کالاهایی که از منطقه خارج می شود، اقدام نماید. مراجع رسمی ذی ربط در داخل کشور، موظف هستند گواهی مبدأ صادره را بپذیرند.»

۶- ایرادات قانونی ماهوی متعددی بر دادخواست مطروحه اتاق بازرگانی وارد است از جمله آن که وکیل محترم اتاق بازرگانی به مستندات قانونی صدرالذکر که به تصویب قانونگذار رسیده و قوانین و مقررات خاصی که بر این مناطق، حاکم بوده و آن مناطق را از مقررات گمرکی سرزمین اصلی کشور، مستثنی نموده توجیهی ننموده اند. زیرا مناطق آزاد نه تنها از مقررات داخل کشور (از جمله تبصره ذیل ماده (۱۷) قانون امور گمرکی، در خصوص صدور گواهی مبدأ توسط اتاق بازرگانی) و مقررات عمومی کشور مستثنی می باشند، بلکه آن مناطق در مورد مبادلات بازرگانی با خارج از کشور و مقررات صادرات، واردات و امور گمرکی، تابع ماده (۱۴) قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری-صنعتی و آیین نامه اجرایی آن می باشند و صدور گواهی مبدأ نیز مطابق ماده (۶) آیین نامه ماده (۱۴) قانون یاد شده در صلاحیت سازمانهای مناطق آزاد تجاری-صنعتی می باشد

در اظهارات وکیل محترم اتاق بازرگانی کاربرد صدور گواهی مبدأ را از سوی مناطق آزاد تجاری-صنعتی صرفاً کاربرد داخلی اعلام نموده که این مطلب کاملاً مردود است، زیرا اگر چنین باشد ماهیت بین المللی گواهی مبدأ صادره از سوی اتاق بازرگانی برای کالاهای صادراتی داخل کشور نیز، زیر سوال می رود. در صورتی که فلسفه صدور گواهی مبدأ صرفاً برای کالاهایی است که به خارج از کشور صادر می شوند، خواه از مناطق آزاد تجاری-صنعتی و یا داخل کشور باشد.

در بخش دیگری از دادخواست، اشاره به صورتجلسه تنظیمی کمیسیون اقتصادی مجلس شده است، در این خصوص نیز، باید توجه داشت که صورتجلسه فوق نمی تواند نافی قانون مصوب مجلس شورای اسلامی (قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری-صنعتی) باشد و هرگونه اظهار نظر و صورتجلسه ای که با قانون فوق الذکر مغایرت داشته باشد از درجه اعتبار ساقط است.

لذا به استناد مستندات قانونی صدرالاشاره استدعای رد دعوی اتاق بازرگانی را دارد. قبلاً از توجهات آن مقام محترم قضایی سپاسگزاری می گردد.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۴/۱۰/۱۳۹۵ با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

"در تبصره ۱۰ ماده ۱۷ قانون امور گمرکی مصوب سال ۱۳۹۰ مرجع صدور گواهی مبدأ در ایران اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران تعیین شده است. نظر به اینکه سرپرست مدیریت بازرگانی منطقه آزاد اروند در نامه شماره ۱۳۸۳/۵۱/۲/۹۱ - ۱۳۹۱/۲/۲۵ سازمان منطقه آزاد اروند را از ۱۳۹۱/۳/۱ مرجع صدور گواهی مبدأ در مرز شلمچه اعلام کرده است و این امر مغایر حکم مقرر در تبصره ماده ۱۷ قانون امور گمرکی مصوب سال ۱۳۹۰ است، بنابراین مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و مواد ۸۸ و ۹۲ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ ابطال می-شود."

(دادنامه شماره ۳۴ و ۳۵ - مورخ ۱۳۹۶/۰۱/۱۵)

موضوع شکایت و خواسته: ابطال صورتجلسه مورخ ۱۶ / ۸ / ۱۳۸۸ ستاد مشاوره فنی و حقوقی دیوان محاسبات کشور و ابطال جزء «ب» بند ۲۴ تصویب نامه شماره ۷۲۷۸۴/ت/۳۵۷۷۴ک - ۲۱ / ۶ / ۱۳۸۵ وزیران عضو شورای عالی و توسعه صادرات غیر نفتی

گردش کار: وکیل شرکت شیرین عسل به موجب دادخواستهای ابطال صورتجلسه مورخ ۱۶ / ۸ / ۱۳۸۸ ستاد مشاوره فنی و حقوقی دیوان محاسبات کشور و ابطال جزء «ب» بند ۲۴ تصویب نامه شماره ۷۲۷۸۴/ت/۳۵۷۷۴ک - ۲۱ / ۶ / ۱۳۸۵ وزیران عضو شورای عالی توسعه صادرات غیر نفتی را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است که:

"به استحضار می رساند: ۱- شرکت موکل از تولیدکنندگان و فعالان در زمینه تولید و صادرات مواد غذایی شامل کیک و شکلات و بیسکوئیت و غیره است به طوری که سالانه مقادیر زیادی مواد اولیه به منظور تولید کالا وارد کرده و با تبدیل مواد اولیه به مواد غذایی قسمت عمده آن را صادر می نماید. ۲- برابر نامه شماره ۳۲۶/۲۰۰۰/د-

۱۰. "تبصره - مرجع صدور گواهی مبدأ در ایران اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران است."

۲۸ / ۸ / ۱۳۸۸ دیوان محاسبات کشور که در اجرای نود و سومین جلسه مورخ ۱۶ / ۸ / ۱۳۸۸ مشاوره فنی و حقوقی دیوان محاسبات کشور صادر گردیده مقرر شده است، اصل اظهارنامه صادراتی به موجب جزء ب بند ۲۴ مصوبه شماره ۷۲۷۸۴/ت/۳۵۷۷۴-ک-۲۱ / ۶ / ۱۳۸۵ در اجرای مادتین ۳۹ و ۹۵ قانون محاسبات عمومی کشور تحویل سازمان مربوط گردد که شرکت موکل مبادرت به تحویل اصل اظهارنامه صادراتی به اداره مربوط (اداره بازرگانی) نموده است. ۳- از سوی دیگر شرکت موکل که مبادرت به واردات مواد اولیه به کشور نموده و در اجرای ماده ۱۲ قانون مقررات و صادرات و واردات با تقدیم اظهارنامه ورود موقت به گمرک شهید رجایی موظف گردیده تا در مهلت مقرر قانونی (حداکثر یک سال)، کالای ساخته شده ناشی از مواد اولیه وارداتی را صادر نماید در این رابطه گمرک مربوط اصل اظهارنامه صادرات کالا را به منظور انجام تعهد شرکت موکل مطالبه می نماید که مراتب به موجب نامه شماره ۱۳۹۰/ ۱۰ / ۶-۱۶۵/۱۱/۷۶۸/۲۷۲/۸۸/۲۸۲۱۸۶ از سوی گمرک شهید رجایی بندرعباس به شرکت موکل اعلام شده است و همان طور که فوقاً اشاره شد اظهارنامه یاد شده تحویل اداره بازرگانی شده است و همزمان ارائه اظهارنامه مزبور به دو محل مقدور نمی باشد و گمرک شهید رجایی عدم ارائه اظهارنامه را مشمول پرداخت جریمه و اقدامات قانونی موضوع ماده ۱۴ قانون امور گمرکی می داند. ۴- از آن جا که جزء ب بند ۲۴ مصوبه شماره ۷۲۷۸۴/ت/۳۵۷۷۴-ک-۲۱ / ۶ / ۱۳۸۵ کمیسیون اصل ۱۳۸ با تبصره ۳ ماده ۱۲ قانون مقررات صادرات و واردات مصوب سال ۱۳۷۲ مغایر می باشد و به عبارت دیگر اجرای جزء ب بند ۲۴ مصوبه شماره فوق و تبصره ۳ ماده ۱۲ قانون مقررات صادرات و واردات جهت ارائه اصل اظهارنامه صادرات همزمان به اداره بازرگانی و گمرک مقدور نمی باشد و سازمان بازرگانی مربوط نیز از ارائه اصل پروانه صادراتی خودداری می نماید و بنابر قاعده فقهی الجمع مهما ممکن اولی من الطرح و شمول و تسری قانون بر مصوبات و آیین نامه ها و اینکه مصوبه هیأت دولت نمی تواند مغایر با قانون باشد و اینکه شرکت موکل به تعهدات و تکلیف قانونی مقرر در ماده ۲۴ آیین نامه قانون صادرات و واردات مصوب سال ۱۳۷۲ عمل نموده و در مهلت مقرر قانونی مبادرت به صادرات کالا کرده است و پرداخت جریمه موجب تضییع حقوق موکل می گردد و صورت جلسه مورخ ۱۶ / ۸ / ۱۳۸۸ ستاد مشاوره فنی و حقوقی دیوان محاسبات مغایر تبصره ۳ ماده ۱۲ قانون مقررات صادرات و واردات سال ۱۳۷۲ بوده و از لحاظ مقررات صادرات و واردات و قانون امور گمرکی اصل پروانه صادراتی به عنوان مستند قانونی صاحب کالا شناخته شده و می باید نزد صاحب کالا نگهداری گردد و اخذ اصل آن دارای تالی فاسد می باشد و در اجرای اصل ۱۷۰ قانون اساسی، صدور حکم به ابطال صورتجلسه مورخ ۱۶ / ۸ / ۱۳۸۸ ستاد مشاوره فنی و حقوقی دیوان محاسبات کشور و جزء ب بند ۲۴ تصویب نامه فوق مورد استدعاست. "

در پی اخطار رفع نقضی که در اجرای ماده ۸۱ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ برای شاکی ارسال شده بود، وی به موجب لایحه ای که به شماره ۱۸-۶۶۷/ ۴/ ۱۳۹۱ ثبت دفتر اندیکاتور هیأت عمومی شده اعلام کرده است که:

"ریاست محترم دفتر هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

موضوع: رفع نقض پرونده کلاسه ۳۱۶/۹۱

با سلام و ادای احترام

بازگشت به پرونده کلاسه ۳۱۶/۹۱ در خصوص اخطاریه رفع نقض بدین وسیله و در مهلت مقرر قانونی نسبت به رفع نقض اقدام می نماید و معروض می دارد:

از آن جا که صورت جلسه مورخ ۱۶/ ۸/ ۱۳۸۸ ستاد مشاوره فنی و حقوقی دیوان محاسبات که به موجب آن مقرر گردیده است، اصل اظهارنامه صادراتی از صادر کننده اخذ گردد و نظر به اینکه اصل اظهارنامه متعلق به مالک یا صادر کننده است که می باید در ید او باقی باشد و ... اخذ اصل اظهارنامه موجب سلب مالکیت صادر کننده است و بدین جهت اقدام مذکور خلاف صریح شرع بوده است لذا تقاضای رسیدگی دارد. "

متن صورتجلسه و تصویب نامه مورد اعتراض به قرار زیر است:

صورتجلسه شماره ۲۶۵-۱۶/ ۸/ ۱۳۸۸:

روز: شنبه تاریخ: ۱۶/ ۸/ ۱۳۸۸

ساعت شروع: ۱۴:۳۰ ساعت خاتمه:

محل تشکیل جلسه: دبیرخانه ستاد مشاوره فنی و حقوق

شماره جلسات: ۹۳ (قسمت دوم)

اعضاء ستاد:

۱- جناب آقای نقاشیان نماینده هیأت‌های مستشاری دیوان محاسبات کشور

۲- جناب آقای حسینی نماینده حوزه معاونت فنی و امور حسابرسی شرکتهای

۳- جناب آقای شیری نماینده دادستان

۴- جناب آقای گلنار نماینده حوزه معاونت فنی و امور حسابرسی وزارتخانه ها، موسسات دولتی و نهادها

۵- جناب آقای سمیعی نماینده حوزه معاونت حقوقی، امور مجلس و تفریح بودجه

مدعوین:

غائبین:

دستور جلسه: بررسی لزوم ارائه اصل پروانه صادراتی جهت دریافت جوایز صادراتی

مبدأ سوال: اداره کل بررسیهای فنی و هماهنگی امور حسابرسی وزارتخانه ها

شماره نامه: ۴۰۲۰۰/۶۶/د مورخ ۱۱/۳/۱۳۸۸

مرجع سوال: دبیرخانه ستاد مشاوره فنی و حقوقی

شماره دبیرخانه دیوان محاسبات کشور:

نظر ستاد مشاوره فنی و حقوقی دیوان محاسبات کشور

به موجب جزء «ب» بند (۲۴) تصویبنامه شماره ۷۲۷۸۴/ت/۳۵۷۷۴-ک-۲۱/۶/۱۳۸۵، و در اجرای مادتين (۳۹) و (۹۵) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب سال ۱۳۶۶، اصل اظهارنامه صادراتی می بایست به اسناد و مدارک مربوط به پرداخت، ضمیمه گردد.

متن تصویب نامه در قسمت مورد اعتراض به قرار زیر است:

" بند ۲۴- ارائه مدارک ذیل برای دریافت جوایز صادراتی از سوی صادرکنندگان کالا ضروری می باشد:

الف-

ب- اصل اظهارنامه صادراتی تایید شده به مهر خروج گمرک مربوط

ج- "

در پاسخ به شکایت مذکور، مدیرکل حقوقی و بررسیهای فنی دیوان محاسبات کشور به موجب لایحه شماره ۱۳۹۱/۴/۱۹-۲۰۱۰۰/۲۵۲ توضیح داده است که:

" مدیر محترم دفتر هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

سلام علیکم

احتراماً، عطف به ابلاغیه شماره ۹۰۰۹۹۸۰۹۰۰۹۸۸۹۲-۹۰۰۹۹۸۰۹۰۰۹۸۸۹۲-۲۴/۳/۱۳۹۱ به استحضار می رساند:

به موجب جزء «ب» بند (۲۴) تصویب نامه شماره ۷۲۷۸۴/ت/۳۵۷۷۴-ک- ۲۱/ ۶/ ۱۳۸۵ هیأت وزیران اصل اظهارنامه صادراتی تایید شده به مهر خروج گمرک مربوط برای دریافت جوایز صادراتی از سوی صادرکنندگان کالا الزامی می باشد.

مع الوصف ستاد مشاوره فنی و حقوقی دیوان محاسبات کشور در مقام تاکید به رعایت قوانین و مقررات جاری و ساری کشور به منظور سهولت در اعمال وظیفه ذاتی خود مبنی بر رسیدگی و بررسی وقوع هرگونه عملیات مالی و دریافت و پرداخت (که یکی از مصادیق عملیات مزبور، پرداخت جوایز صادراتی از خزانه می باشد) مبادرت به اعلام نظریه مشورتی موضوع نود و سومین جلسه مورخ ۱۶/ ۸/ ۱۳۸۸ نموده که بدین شرح است: «به موجب جزء (ب) بند (۲۴) تصویب نامه شماره ۷۲۷۸۴/ت/۳۵۷۷۴-ک- ۲۱/ ۶/ ۱۳۸۵ و در اجرای مادتین (۳۹) و (۹۵) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶، اصل اظهارنامه صادراتی می باید به اسناد و مدارک مربوط به پرداخت ضمیمه گردد.»

شایان ذکر اینکه در دادخواست شاکی آمده است که تصویب نامه شماره ۷۲۷۸۴/ت/۳۵۷۷۴-ک- ۲۱/ ۶/ ۱۳۸۵ هیأت وزیران مغایر تبصره ۳ ماده ۱۲ قانون صادرات و واردات مصوب ۱۳۷۲ می باشد این در حالی است که تاکنون مغایرت تصویب نامه مذکور از این حیث از ناحیه مراجع قانون ذیصلاح اعلام نشده، بنابراین تصویب نامه مذکور دارای اعتبار قانونی و لازم الاجرا است.

بنا به مراتب فوق و منصرف از عدم توجه دعوی به دیوان محاسبات کشور، مستنداً به بند (ب) ماده (۲۰) آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب ۱۹/ ۲/ ۱۳۷۹ قوه قضائیه، خواهشمند است ضمن رد دادخواست شاکی دستور فرمایید نتایج حاصله به این دیوان منعکس گردد. "

معاون امور حقوقی دولت [دفتر حقوقی رئیس جمهور] نیز در این خصوص به موجب لایحه شماره ۱۱۴۳۸۹/۴۷۹۰- ۹/ ۶/ ۱۳۹۲ توضیح داده است که:

" جناب آقای دربین

مستشار محترم دیوان عدالت اداری و مدیرکل هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

سلام علیکم

با احترام، بازگشت به پرونده موضوع نامه شماره ۳۵۰/۹۹۱-۸/ ۱۱/ ۱۳۹۱ در خصوص شکایت شرکت شیرین عسل از جزء (ب) بند (۲۴) تصویب نامه شماره ۷۲۷۸۴/ت/۳۵۷۷۴-ک- ۲۱/ ۶/ ۱۳۸۵ به ادعای مغایرت آن با بند (۳) ماده (۱۲) قانون مقررات صادرات و واردات متضمن برخی دفاعیات از حکم مورد شکایت اعلام می دارد:

تبصره (۳) ماده (۱۲) قانون مقررات صادرات و واردات صرفاً در خصوص واردات قبل از صادرات و متضمن عدم الزام شخص وارد کننده به صادرات و کافی بودن صادرات با ارائه پروانه گمرکی آن برای رفع تعهد است در حالی که بند (۲۴) مصوبه مورد شکایت در خصوص یکی از شرایط بهره مندی از جوایز صادراتی (ارائه اصل اظهارنامه صادراتی تأیید شده به مهر خروج گمرک) می باشد. لذا مدلول احکام فوق الذکر در خصوص موضوع یکسان نیست تا مغایرتی متصور گردد.

لازم به ذکر است تبصره ۳ ماده (۱۲) قانون مقررات صادرات و واردات به موجب بند (ت) ماده (۱۶۵) قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰ فسخ شده است. با عنایت به نکات یاد شده درخواست رد شکایت را دارد. "

در خصوص ادعای شاکی مبنی بر اینکه صورتجلسه مورخ ۱۶/ ۸/ ۱۳۸۸ ستاد مشاوره فنی و حقوق دیوان محاسبات کشور و موضوع جزء «ب» بند ۲۴ تصویب نامه شماره ۷۲۷۸۴/ت/۳۵۷۷۴-ک-۲۱/ ۶/ ۱۳۸۵ وزیران عضو شورای عالی توسعه صادرات غیر نفتی مغایر شرع می باشد. قائم مقام دبیر شورای نگهبان به موجب نامه های شماره ۱۳۹۲/ ۲/ ۲۳-۹۲/۳۰/۵۰۳۹۶ و ۱۳۹۱/ ۷/ ۱۶-۹۱/۳۰/۴۸۲۳۰ اعلام کرده است که:

" « فقهای شورای نگهبان موارد مورد اعتراض را خلاف شرع تشخیص نداده اند. » "

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۵/ ۱/ ۱۳۹۶ با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

"... هر چند ماده ۱۱۲ قانون مقررات صادرات و واردات مصوب سال ۱۳۷۲ به موجب بند ت ماده ۱۶۵ قانون امور گمرکی مصوب سال ۱۳۹۰ لغو شده است لیکن نظر به اینکه ارائه اصل اظهارنامه صادراتی تأیید شده به مهر خروج گمرک مربوط با تبصره ۳ ماده ۱۲ قانون مقررات

۱۱. " ماده ۱۲ - واردات قبل از صادرات مواد و کالاهای مورد مصرف در تولید، تکمیل، آماده سازی و بسته بندی کالاهای صادراتی به صورت ورود موقت با ارائه تعهد یا سفته معتبر به گمرک از پرداخت کلیه وجوه متعلق به واردات، جز آن چه که جنبه هزینه یا کارمزد دارد، معاف است. تبصره ۱ - چنانچه کالای ساخته شده از مواد و کالاهای وارداتی موضوع این ماده ظرف مهلت تعیین شده صادر نشود، گمرک موظف است واردکننده را جهت استیفای حقوق دولت تحت تعقیب قرار دهد.

تبصره ۲ - کالاهای موضوع این ماده از کسب مجوزهای مقرر در جدول ضمیمه مقررات صادرات و واردات معاف می باشند.

تبصره ۳ - واردکننده شخصاً ملزم به صادرات نبوده بلکه صادرات آن با ارائه پروانه گمرکی آن برای رفع تعهد کافی است.

ماده ۱۳ - کلیه کالاهای صادراتی کشور (به استثنای نفت خام و فرآورده های پایین دستی آن که تابع مقررات خاص خود است) از هر گونه تعهد یا پیمان ارزی معاف می باشند. "

۱۲. " ماده ۱۶۵ - از زمان لازم الاجراء شدن این قانون، قوانین و مقررات ذیل لغو می گردد: ...

ت - بندهای (۱)، (۲) و (۳) ماده (۲) و مواد (۱۲)، (۱۴) و (۱۷) قانون مقررات صادرات و واردات مصوب ۱۳۷۲/۷/۴.

صادرات و واردات مصوب سال ۱۳۷۲ که مقررات حاکم بوده مغایرت دارد، بنابراین مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و مواد ۱۳ و ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ جزء «ب» بند ۲۴ مصوبه شماره ۷۲۷۸۴/ت/۳۵۷۷۴ ک - ۱۳۸۵/۶/۲۱ وزیران عضو شورای عالی و توسعه صادرات غیرنفتی موضوع اصل ۱۳۸ قانون اساسی از تاریخ تصویب ابطال می‌شود.

نظریات مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضاییه

شماره نظریه: ۷/۹۲/۱۲۶۱ مورخ ۱۳/۱۱/۱۳۹۲

« اموال رسوب شده» به نظر می‌رسد که در ادبیات امور گمرکی اصطلاحی تخصصی باشد و به اموالی گفته می‌شود که مالکان آنها با وجود انقضای مواعد قانونی و گذشت مدت بالنسبه مدید، اقدام به پیگیری اموال خود و تعیین تکلیف آنها در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی (و حتی گمرکی) ننموده اند. مع-الوصف استعمال از حوزه ریاست محترم قوه قضائیه نیز راهگشا خواهد بود. ۳۰۲- طبق نص صریح ماده ۱۳ قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۸۴، مدت توقف کالا فاقد سقف بوده و از این جهت تعیین سقف مزبور جزء اختیارات مسئولین مناطق مذکور می‌باشد از طرفی به موجب تبصره ۲ ماده ۵۴ آئین نامه اجرایی قانون امور گمرکی مصوب ۹۱/۱/۲۶، تمدید مدت توقف کالا در مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی بر اساس ضوابط قانونی مناطق مذکور از سوی سازمانهای مسئول آن مناطق بلامانع است (ولو به دفعات) ۴- کالاهای موجود در انبار اداره کل بندر و دریا نوردی با کالاهای موجود در گمرک که دارای سقف پنج ماهه و مناطق آزاد و ویژه اقتصادی که دارای سقف نبوده، متفاوت است بنابراین از حکم آنها نمی‌توان درمورد کالاهای موضوع اداره کل فوق الذکر استفاده کرد. کالاهای رسوب شده عنوانی است که خاص کالاهای موجود در انبارهای گمرک و مناطق ویژه اقتصادی می‌باشد و از آن نمی‌توان برای سایر کالاها و سایر اماکن، استفاده کرد.»

شماره نظریه: ۷/۹۲/۲۳۱۳ مورخ ۰۵/۱۲/۱۳۹۲

۱- احراز مالکیت کالا نسبت به اشخاص، امری موضوعی است که در صلاحیت مرجع رسیدگی کننده است و لکن چنانچه با بررسی مراتب، مرجع رسیدگی کننده نتوانست مالکیت کالا را با بررسی اسناد و مدارک احراز نماید، صرف تصرف شخص نمی‌تواند به تنهایی اثبات مالکیت نماید بلکه مطابق ماده ۳۵ قانون مدنی، تصرفی دلیل بر مالکیت است که به عنوان «مالکیت» صورت پذیرفته باشد و صرف حمل کالا با وجود انکار مالکیت از سوی حامل،

چنین امری را به اثبات نمی رساند. ضمناً «مالک متواری» با «بلاصاحب» متفاوت است و در اولی مالک کالا شناخته شده و لکن متواری (فراری) محسوب می شود اما در مورد بلاصاحب، مالی است که دارای متصرف و مالک مشخص نمی باشد. ۲- منظور از مراجع قضایی مندرج در تبصره ۳ ماده ۳۳ قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰، محاکم عمومی و انقلاب است زیرا سازمان تعزیرات حکومتی، مرجع «شبه قضایی» می باشد بنابراین عنوان «مراجع قضایی» شامل تعزیرات حکومتی نمی گردد.